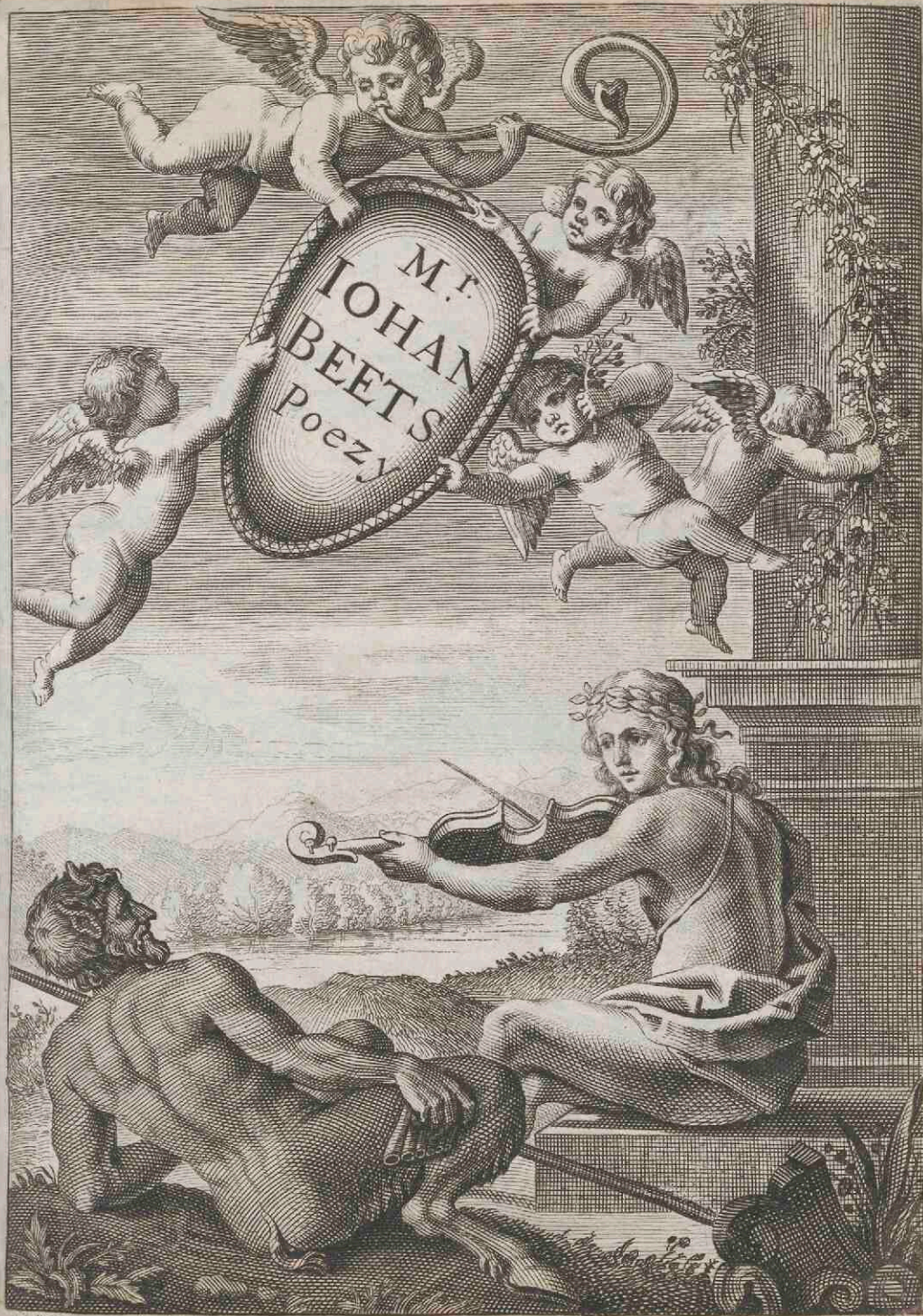




Dichtkunst van verscheide stoffen: waar achter bygevoegde brieven van R. Hogerbeets, en anderen, rakende den auteur en vrunden, zijn toegepast

<https://hdl.handle.net/1874/36097>



92

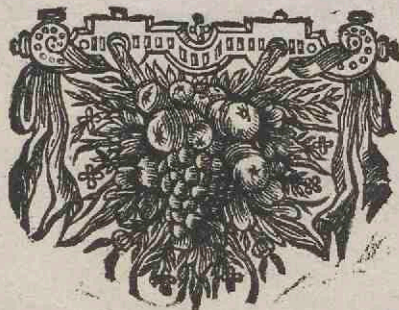
Mr. JOHAN BEETS
DICKTKONST

Van verscheide stoffen:

WAAR ACHTER
BYGEOEGHDE BRIEVEN
V A N
R. H O G E R B E E T S,

EN ANDREN;

Rakende den Auteur en vrunden, zijn
toegepast.



Tot HOORN,

By Hendrick Iansz. Marius, Boeck-verkooper op de Nieuwe-
tract, 1668.



DES WAPENS ROEM.

HY die het Duytsche volk in rijken en in steeden
Beheerscht met Oppermaght, en hoogste landt vooghdty ;
Dees Hertoghs stam en naam hy niet laet ondertreden :
Maar toont dat sijn begin uyt Hollands-graafschap zy ;
En Koninglijcken huys', ja hoe sijn Keyzers handt ,
Dit nu op nieuws herstelt, en recht d'onrechte rechten
Aan dese Phoenixspruyt ; uyt d'asch bynaa verbrandt ,
En 't recht ontrechte recht naa 't rechte recht doet ecbten.
Dus stelt hy schrap ter schoor den Leeuw met griffoens veeren
Op 't drayen van dit schildt, waar dat's sigh heenen wendt ,
Te letten, en verhoën dat het niemandt komt deeren ;
Of anders is 't gesin des Adelaars geschendt ;
Daarom sy die getrouw den Adelaar beminnen
Doen bystandt, dat dit schildt voor meenigh hondere jaars
Mich blijven in sijn standt, en dat die 't al kan winnen
Dit wacker schildt bewaardt door kracht des Adelaars.
O ! Keyserriick vervuldt met Echte Deught en Zeden ,
Ick bilde dat uw' hulp en zegetriick bestuur ,
Dees Faam en Naam gebaalt door groote dapperheden
Beschermt, en d' Adelaar bestut sijn Avontuur.
Doch sonder pronck en pomp, maar pronck van Schuttery ,
En door Lysandri of Pausanijæ Oorloghs daden ,
Omkleetst door d'ysre vuyft van trots Soldatery ;
Dit hoop ick sal sijn plicht, en plicht zijn van sijn raden.
Dan sal den Oorlooghs-god bewaart zijn van het hollen ,
Dan sal de krijghs-banier toe-doen de standaart bloot ,
Dan sat geen Moordt-geschrey afmaeyen d'oeghst van bollen ;
Maar Mars als suygeling sal leggen in den schoot.

Maxima virtus humilitas.

T H. S T.

PERILLUSTRI. AC. GENEROSO.
DOMINO.
MICHAËLI. LUDOVICO.
VAN. BERGEN.
DOMINO. VANDER. GRYP.
FEUDORUM. IN. DITIONE.
BREDERODEANA. ET. MONASTERIENSI.
HOLLANDIÆ. OCCIDENTALIS,
PRÆFACTO &c. &c.

DEDICATIO.

Rœticen, divinam Scientiam (uti præclare dixit quondam Græcos inter Philosophos sapientissimus Democrates, ὁ νόμος ἔστω, ὁ βίος πάροςθεν) si quis hæc tempestate laudandam susciperet, Clarissime Dn. de Bergen Dn. vander Gryp, nemo ut ego quidem arbitror, superforanei laboris dicam ipsi impingere, nec in eum congruere, ac competere jure merito posset dicere id, quod olim Antalcides Spartanus Sophistæ cuidam, Herculis Encomium recitaturus objecisse dicitur, Quis verò illum vituperavit? Tantum enim abest, ut eam plurimi mortalium, ex eorum etiam numero, qui Sapientiæ non jam Candidati, sed verò sapientes audire volunt, legitimo pretio ac merito æstiment, ut potiùs in eam omne genus infandorum convitiorum, improbarumve criminatumum, contumelioso prorsus conatu, sine modo mensurâ que effundere nihil quicquam erubescant. Atque licet sagax aliquis, nec obesa naris homo facillè olfacere possit, undè, & quo ex fonte quasi maledicta hæc scaturiant, nimirum, quod quam præstantissimam facultatem in aliis, seu singulare ingenii decus & ornamentum vident nitere ac elucescere, eâ ipsâ se carere, nec ad eam vel improbo labore pervenire posse, non sine interiore animi dolore ac vulnere fateri coguntur; tamen si rem propius pensculaverimus, duo præcipuè ficulnea & obtusa tela ex inscitia, & invidia pharetrâ depromere solent, quibus nobilissimam artem prosternere, & de gradu dignitatis dejicere committuntur. Primò enim blaterant, & Carmen hoc, quod eis intercalare est, semper in ore habent, studium hoc nihil ad farinam conferre, non esse, ut barbarum eorum verbum est, de pane lucrando; ideòque parùm utiliter in tam sterili campo sementem ingenii, atque industriæ exerceri. Deindè obgannunt, non secus ac Ulyssis socios perniciosâ loti dulcedine ita inescatos, ut patriæ desiderium penitus excuerint, ad eandem faciunt eos, qui Poëticas fores pulsare instituunt, his nugarum illecebris ita deliniri, hæc desidiôsæ voluptatis oblectatione ita capi ac labefactari, ut artes alias atque disciplinas omnes contemnant, & fastidiant, ut que ad res gerendas prorsus reddantur inepti ac inutiles: idcirco Musarum illi alumni objectissimè habentur ab iis etiam, qui ad servitutem à naturâ facti, liberis tamen ingenii nescio quo Fatorum ludibrio imperant; quæque non pauci inveniuntur, qui serio statuunt, Poëtam & Stultum esse terminos convertibiles; imò quemlibet, si modo generosissimi Rhenani unam atque alteram mensuram ebibat, esse Poëtam. Primum ergò quod concernit, insicias equidem non iverim, alia esse artium genera, quæ stupidum & imperitum vulgus hoc tempore admiratur, & studio indefesso persequitur, quod in illis non tam cognitionis dignitatem, quam usum rerum quotidianarum, nec tam scientiæ nobilitatem, quam artis necessitatem, nec tam decoris atque honestatis, quam opum & divitiarum adjumenta multa posita esse perspiciat: semper tamen in eâ sui sententiâ, & sic animum induxi meum, eos, qui solo commodo, solâ privatâ utilitate, & τοῖς ἀφροῖς, quæ vox Strepidiæ rusticæ est in nubibus Aristophanis, studia sua metiuntur, mentem quodammodo insodere intestinis, simile/que esse Asello pisci, quem solum animantium cor habere in ventre scripsit Aristoteles, & ex eo Cl. Alexandrinus lib. 2. Pædagog. Prætereâ fatemur omnino, nec scientiam, nec eruditionem ad fenum quicquam conferre, quo boves, aut ad carduum, quo asini pascuntur. Ut mirum nobis non accidat, si tales non in scientiâ ac ratione fructum vitæ, sed in cibo finem ejus pariter & fructum ponant. Quod ne belluæ profiteantur, nihil præter linguam obstat: Et tamen tanta fuit veterum simplicitas, ut Tit. Livius, bovem locutum esse, inter prodigia non semel posuerit, cum non raro similes hoc tempore loquantur. Nulla certè res tantoperè honestissima literarum studia hæctenus affixit, quam barbara illa, & tot modis homine indigna opinio, quæ animos multorum tanquam pestilens & contagiosum aliquod sydus afflarvit, dum quò quidque in literis aut ad rem faciendam majus momentum habet, aut ambitione servire potest, eò id eximium putatur magis, & facilius cultorem sui atque admiratorem invenit. Hinc veluti, agmine facta maximam adolescen-

rum partem videas cruda, acerba, & immatura studia in forum, veluti ad impudentia ludum, in umbonem, sicut ignorantia asylum propellere, & neglectis fundamentis (ad vulpeculas enim Scholasticas ea pertinere dicunt) tecta turræque moliri. Hi videlicet sunt illi, qui liberales & ingenuas disciplinas, quas ita quandoque transfiliere, sicuti felis prunas, aut veluti mus prope-
 rare solet ad antrum, superioribus; ut vocant, facultatibus, quæ solæ hominum vitæ prodesse à vulgo falsò creduntur, omninò nihil, aut non nisi ad ornatum quendam superuacaneum seruire asserunt, ad artis robur, nervumque nihil asferre commodi, quemadmodum olim Aristonchius dicebat, satis esse norisse Penelopen, quamvis Polydoræ & Melanthus, pedissequarum nomina quis nesciret, nec earum familiaritate uteretur. Ex cujus commatis hominibus, qui in acquirendis titulis felicitatem collocant maximam, qui dummodò Doctores sint, docti esse magnoperè non laborant, qui literas faciunt instrumentum vel divitiarum vel honorum, qui denique juxta Nazianzenum, guttam malunt fortune, quàm cadum sapientiæ, qui fructus, quanta utilitas in Ecclesiis, in Respub. redundet, locuples testimonium perhibet, quotidiana rerum experientia. Sed nec in altero, quod oggerunt, deficere aliquem potest, quod commodè ipsis reponi, quòdque fastum eorum ac typhum in ruborem redigere possit, ac ordinem. Dùm enim Poëtices cultores alumnosve ab omni reliquâ doctrinâ, & sapientiæ studio excludunt, & extorres faciunt, injuriam principio faciunt naturæ summam, quasi ea tam illiberaliter cum humanis ingeniis transegerit, decideritve, ut homo quispiam industrius ac diligens non ampliùs, quàm artem unicam mente ac scientiâ complecti queat, ac comprehendere. Deindè studiorum censuram sibi vindicant, arrogantve, quorum nullam habuere unquam cognitionem. Enim verò, quemadmodum an duo fratres facietenus sibi invicem similes sint, non poterit judicare is, qui alterutrum tantum, vel neutrum eorum vidit: sic qui de præstantiâ suæ alteriusque eruditionis arbitrâri vult, utriusque capacem eum esse oportet. Extraigitur territorium, & supra jurisdictionem suam jus dicunt, qui sententiam ferre audent, in eos, quorum generosam indolem, ac naturæ præstantiam ne per somnium quidem imaginâri queunt. Ætatem equidem contere-
 re, & acumen irritum exercere iis argutiis, iis spinosis, & perplexis captivculis, quæ nôsse tantidem interest, quanti pluresne supernè quàm infernè dentes Evandri mater habuerit, non amant Poëtæ; & odere pejus angue àzoparütvas illos subtilium potiùs, ac futillum quàm utilium consecratores, qui non secus ac sciuri in rotâ circa immobilem axem girandâ occupatissimi, movent quidem plurimum, at nihil promovent. Nec Porro veritati litant, aut rem consecrati habent, cum ajunt ameniorum alumnos disciplinarum administrandis publicis muneribus parum idoneos esse, ideòque aditum ad honores & dignitates iis intercludi debere: Nam, qui obsecro sunt illi, qui cum omnia rudia, inculta, asperâque essent, cum nondum mania, non urbes, non domus, nondum tuguria ulla starent, nec leges, nec mores, jus aut fas ullum inter homines floreret, primi dispersos homines congregârunt, atque ex agressti ac ferinâ ad mitiorem, & cultiorem vitam traduxere? Certè non alij, quàm Poëtæ fuerunt, quos propterea Plato Deorum filios & sapientiæ patres ac duces vocat. Illi enim soli urbes condebant, republicas constituiebant, leges proponebant, præmii justos afficiebant, & ut verba in compendium conferam, aurea secula instituebant. Nec est, quod hæc veluti desita, obsoleta & antiqua aliquis dicat. fuere enim semper, & nunc ubivis sunt gentium quàm plurimi, qui cum in republicâ summis honoribus floreant non aliud quàm liberale hoc exercitiationis genus usurpant, quoties ocio insiticio diem diffindere atque mentem fessam gravioribus studiis recreare ac reficere jucundissimâ hæc consuetudine dulcique commercio Musarum animum inducunt. Nec studium hoc, in quod summa animi contentione tot summa capita, tot Cæsares, tot Reges, tot Principes incubuere, indole tua felicissima indignum, & tanto fastigio, in quod te Sors nascendi collocavit, inferius ducis. Quæ actiones omnes amabili vinculo inter sese federatæ, & alia quamplurima, quorum hic mentionem facere supersedeo, blandâ vi me impulere, ut, quamvis optimarum literarum in me fiduciam tantam non esse sciam, ut aut mihi in illis aliquam laudem, aut summam gratiam, favoremque vindicare possim, ausus tamen fuerim, hæc Soceri mei

Poemata, rem forsitan non admodum magni pretij, clarissimo nomini Tuo præscribere, & Te in frontispicio hujus libelli, veluti Numen aliquod tutelare, visendum proponere. Cum enim Te humanitatis ipseus, & gratiarum velut dignis ita formatum & excultum sciam, verendum mihi magnoperè non videtur, ne rejicias eum: quem si nulla pars eruditionis, saltem virtutum Tuarum cultus & admiratio commendat.

Verùm ne longius abeam, neque in alienis conquirendis, multus sim, Clariss. Dn. van der Gryp; tibi non inconsumetum esse ex ore quorundam literatorum aliquid novi ad aures vestras pervenire scio, atque res gestas gerendâsq; attentè meditâri: idcirco arbitror me non parvam à Te miturum gratiam, Dominationi vestræ hæc Poemata dedicare; si fortasse in umbrâ consitura Grypstein sensus ac notiones vestras blandâ contemplatione nutrire ac fovere queant. Accipe igitur illis tuis propitiis oculis, & accipe manu tuâ facili illâ & clemente hoc Soceri mei munusculum adhucdum vix abortum, quod supplex humili mente tibi, sub cujus clypeo liberam parat æmque acquirere posset viam, offero

vester Cliens

FRANCISCUS HADRIANIDES PIËNS.

Ex Musæolo nostro ad sinum maris
australis amplissimum & urbem Hor-
nam, inter Frisiam & Hollandiam
in Batavis: ipsi Calend. Septemb.
C1D 106 LXXVIII.

Op de Dichtkonst van wijlen den

E. H E E R

Mr. JOHAN BEETS,

in zijn leven

Ordinaris Advokaat van 't Ed: Mog: Collegie ter Admiraliteit van West-Frieslandt
en het Noorder-quartier &c. na desselfs overlijden in 't licht gegeven
door zijn E: Behoude Soon

De Heer FRANCOIS PIËNS,

Der Medicijnen Doctor tot Hoorn.

KLINK-DICHT.

*Pascitur in vivis Livor; post fata quiescit:
Tunc suus ex merito quemq; tuetur honos.*

HEt Loevesteinse Lot, welk BEETS vijf Jaar-getij'en,
Als Neef en Metgezel van Hoogerbaets, besloot,
Nu afgezondert door een martelende dood,
Kon dan geen verdren dagh of middagh lof benij'en

Aan die volgeestigh'en deurkneede Poezijen
Van Frieslandts voorspraak, BEETS. Ten proef van welke, groot
En min-vol, Arts PIËNS zijn duitse nazaat nood',
Wiens hersten, BEETS gelijk, om Phcebus Lauren strijen.

Wijkt dan ghy Dichters voor een Dichter als Heer BEETS,
Die zich in 't midden van veel voorspoedts, en veel leets,
Aan Themis en Apol ten offer had gegeven.

En schoon zijn lievend' brein door eed'le Dichtkonst leeft,
Zoo dankmen doch PIËNS, die ons daar deel aan geeft,
En doet, spijt Lot en dood, zijn Naam na 't Leven leven,

Meditando.

JOHAN BLASIUS, Adv

S T R E N A.

Amico & Cognato D^{no}. Joanni Beetso.

Claviger ausspicis aperit melioribus annum :
 Quæ tibi tam lato tempore dona feram ?
 Terra negat flores , & Croesi divitis aurum ,
 Quæ dea supremo nupta sororque deo est .
 Munificus tamen esse velim ; dant carmina vires .
 Carmine me ditem Calliopæa facit .
 En tibi jam faciles optant fausta omnia Musæ ,
 Et tibi cum Musis præses Apollo favet .
 Nec tu sperne omen , nam prævidet omnia Phæbus :
 Et nutu janum dirigit ille suo .
 Dirigit & janum , reliquosque ex ordine menses ,
 Mævortî leges ponit & ille suas .
 Arbitrioque dei decurrunt sæcula cuncta ;
 Hoc sine nox nulla est , hoc sine nulla dies .
 Cum cupit Æoliis fratres educit ab antris ,
 Cum cupit æquatam stat sine bile mare ,
 Ille nives , pluviasque creat , ventosque sonantes
 Quando cupit , purus fulget in orbe dies .
 Facundumque solum facit , & sterilefcere terras ;
 Et brumæ , & messis dat deus ille vices .
 Cum cupit ille , suo protrudit ab orbe cometas ,
 Cunctaque jam terræ regna timere facit .
 Quæ patietur adhuc , & quæ Germania passa est ,
 Et cum Germanis Belgica nostra suis ;
 Caudam stella trahens multis prædixit ab annis .
 Hei mihi quod nondum desinat ille furor !
 Desinet ille furor placato numine Phæbi ,
 Nec mala plus cælum sydera parturiet .
 Non mihi Saturnus deus est , non Juppiter ipse ,
 Juppiter à Phæbo lumina vimque capit .
 Solus Apollo tonat , jaculatur fulmina solus :

Ille Helenes verus Castoris ille pater.
Si Ledam decepit olor, decepit Apollo:
De Iove plumato fabula falsa fuit.
Ille suis pingit radiis viridantibus arcum,
Ille suum lunæ datque adimitque decus.
Alma Venus nullos perducere posset amantes,
Cumque face adstaret, sed sine luce puer.
Quis sero tam clara micat dat Cynthia ignes,
Mutuat & flammam inde Cupido suas.
A se solus habet solo sua lumina Phœbus.
Atque illis reliquos instruit ipse deos.
In medio positus totum collustrat Olympum.
Hoc sine cuncta deo sidera coeca forent.
Mercurius coecus, Saturnus Iuppiter & Mars,
Cæca Venus, coecum Cynthia lumen habens.
Exit in immensum vasti mens totius orbis,
Cuncta creanda creat, cuncta creata regit.
Nil Bacchus, nil Flora foret, Pomona, Ceresque,
Et nullas Pluto conderet ater opes.
Omnia debentur Phæbo, debemur & ipsi,
Debentur vati carmina nostra deo.
Unde tamen furor iste? novas jam sentio vires,
Nescio quis me jam spiritus intus agat.
Tota domus concussa tremat, stant undique flammæ.
Fulgura num cælum continuata jacent,
Quis nitor hic? Deus ecce Deus, procul este profani;
Agnovi gressus, sic mihi sæpe venit.
Phœbus adest, nec solus adest, comitantur euntem,
Numina Castolij quæ veneramur aquis.
Nil timeo, quid enim timeat cui ridet Apollo?
Compositoque iterum pectore cuncta noto.
Plectrum dextra tenet, plectrum Peneia circum
Undique laurus obit, cæsariemque Dei.
Fatidicoque levi compressis murmure labris,
Nescio quod fausti, præcinit ore mihi.

*Barbitus & tremule concordat consona lingua,
Et mihi jam pronum numen habere scio.
Respicio Musas, Musas cognosco faventes,
Et simul esse jubent, quod jubet ille ratum.
Tu quid habere velis, tacita jam mente require:
Quodque voles, Phæbo non renuente feres.*

J. B U I K.

Poëtæ elegantissimo
JOANNI BEETSIO.

Amphion sat en songh en speelden op zijn snaren;
En ziet de stenen quamen van zich zelfs vergaren,
En hoopten op malkaer en voeghden zich zoo net,
Niet anders als of haer een Metslaar had gezet,
En met zijn water-pas en lijn had afgemeten,
En met zijn troffel haer had mooytjes omgesmeten:
Het goet quam drijven aen ('t was wonder om te zien)
En tegen haer natuer haer dienst Amphion bien,
En maekten een satsoen van Huyfen en van Kerkken,
Van Poorten, Wallen, Thoorns, en and're schoone werken;
En op gelijke voet versamelden het hout,
En heeft de groote Stadt van Theben zoo gebout,
'Amphion door zijn stem en zijn lofwaerde dichten,
Die heeft de groote Stadt van Theben kennen stichten.
Ghy lacht roemwaerde Beets, droom ik? ghy lacht hoe wel?
'T by d' ouwde wonder was, by u ist kinder spel,
Door zoete rijmery de stenen te verroeren,

Dat

Dat is een klene zaek; maer door de locht te voeren,
 En heffen van de Aerd' tot boven Son en Maen,
 En in het firmament doen aen de reyen gaen.
 En doen 't geen sterflijk was, dat het zal eeuwich wezen,
 Heb ik van Orpheus noch Amphion noit gelezen,
 Dat is te grooten zaek, een zaek van meerder kracht;
 Daer ik Amphion noch niet mans genoegh toe acht.
 Miss' ik? doet ghy dit niet, zie ik niet onze Hooren,
 U Vaderlijke Stadt daer ghy zijt in geboren,
 Wiens lof ghy door u pen hanght aen de vlugge faem;
 En doet de gantsche locht doorbrommen hare naem?
 Zie ik niet in het Ooft een nieuw gestarnt oprijzen,
 En 't ander goetjen al haer groote eer bewijzen?
 En met een groote vreught en kromme sprongen om;
 Als zijnde zeer verblijdt haer t' heten wellekom?
 Ach Acheloë ach! wilt nu u hoofd op beuren
 En maeken eens een eyndt van u langhduerigh treuren;
 Zijt eens te deegh verblijdt, wel hoe? of weet ghy niet;
 Wat eer door onze Beets u heden is geschiet!
 Ik zie u Hooren staen. ik zie u Hooren schijnen,
 En al 't gestarnt by haar door 't licht van haer verdwijnen;
 't Spijt al die 't u misgunt, daer staet zy nu ten toon
 Tusschen Orphei Lier en Ariadnes kroon:
 Hoe dik zal 't Hercules dat hy s' afstrok wel rouwen,
 Als hy haer zoo vereert moet zien: dan trouwen,
 Men zeit doe s' opwaerts vlooghen d' Hemel quam omtrent,
 Dat hy zijn stuers gezicht van haer heeft afgewent.
 Indien ghy hadt vermaek om dat deez zoete dieren
 De Nymphjes haer met fruyt zoo fraytjes gingen cieren,
 Verheught u nu te meer al voelt ghy noch de pijn,
 Ey denkt om zulke eer moet wat geleden zijn:
 En ghy roemwaerde Beets ghy moet het my vergeven,
 Zoo ik dit boek niet kan zijn rechte lof nageven,
 Mijn pen die is teswak, 't is waer het is te hoogh
En boven mijne maght, het geen daer ik na poogh.

Aen den zoet-vloeienden Poëet

JOHAN BEETS.

Wel fortuna, die met rampen
Staegh my hebt aen boord gaen
klampen,

Is te lange lest u haet
Door mijn lijdē eens verzaet?
Is u hand nu moe geworden
Van mijn ziel met pijn t' omgorden,
Die schier nimmer was bevrijt,
Dat ghy dus voldoende zijt?
Of wild' ghy my hooger heffen,
Om daer na te meer te tressen,
Als ik meenen zoude mijn
Al met u vereent te zijn?
Ik vertrou niet op u buyen,
Dit wil zeeker wat beduyen
Dat my van u onverwacht
Sulk een vriend' werd' toegebracht:
Sulk een vriend', wiens zoete rymen
Deden zoo mijn hert beswymen,
Doe ik die te degen las,
Dat ik van my zelven was:
Maer zoo haest ik uyt dit droomen
Schoot, en weder was bekoomen,
Wierd' van blijdschap zoo mijn kart
Overrompelt en benart;
Dat ik zeide: kan wel wezen
Mijne ster zoo hoogh gerezen,
Zou wel zoo een braeve geest
Mijns gedachtigh zijn geweest?
Immers zie ik voor mijn oogen,
Dat ik niet en ben bedrogen,
Immers zijn gedicht hier leit
't Welk het my wel duydt'lik zeidt.
Lieve Beets, kon ik met toonen
Van mijn hert u meer beloonen,

'k Laet my vastelijk voorstaen,
Dat ghy wezen zoud' woldaen,
Doch ik kan niet onder gronden,
Wat ghy hebt in my gevonden,
't Welk slechts ruikt na een Poëet,
'k Loof ghy immers beter weet,
Heeft ooit yemand van de negen
My bestort met haere regen?
Heb is iewers ook gearoomt
Onder haer-gewijdt geboomt?
Neen, daer is niet zoo ik meene
Yet wat heylighs my verscheenen,
En het Paerde-hoefs geslagh
Nimmer ik mijn leven zagh,
Hier uyt kont ghy wel verzinnen,
Dat ik geene reën kan winnen
Waer mee ghy beleggen zoud'
Dees meer braef dan waere koud
Doch ik heb dien aengenzomen,
Als van zoo eens hand gekoomen,
Die door gonst meent dat hier wis
Boter ^{is} de boom toe is:
Maer hoe zal ik voor dit jonnen
Uweer dankbaer wezen konnen,
Zijt ghy met mijn ziel te vreen?
'k Wil hem graegh aen u besteen:
En my staegh de lukkigst raemen
Van die ooit ter wereld' quamen,
Dat de Goon my zoo een vrund
Hebben onverzienst vergunt:
Om wiens by-zijn te genieten
Zou Orestes wel op-schieten
Zijn gezels, dies in de dood
Voor hem niet te gaen verdroot.

Beets, ik bid, u lacchen staekt,
Het is in der yl gemaekt,
En zoo 't niet te degen is,
Praet ik zom mijn mond eens mis,
Denkt, 't is metter vlucht gerijmt,
't Schaet niet dat het zoo wat lijmt,
't Is voorzeeker goed, by wou,
Maer het kost niet uyt de mou,

U D. van Zeevangh.

M^r. JOHAN BEETS
MELISSA.

Blyeindspel.

Semel insanivimus omnes.



Tot H O O R N;

By *Hendrick Iansz. Marius*, Boeck-verkooper op de Nieuwe-
fract, 1668.

TOE-EIGENINGH

A E N D E

Qordeel-rijke en Konst-minnende

JOFFROU, JOFFROU

ANNA HAZES.

DE zoetigheid van de Rymary is zoodanigh, Deuchtrijke Joffrou ende berlieve Nichte, dat zy meest aller gemoederen raekt, ende gelijk den Zeil-steen het stael, met een onzienelyke kracht na zich haelt; zoo dat veele (alleen uit lust) haer hier toe begeven, dient het aen verstant ontbreekt; ook wil de Poësy alleen van zulke gebanteert zyn, die de natuur daer toe schijnt geschikt te hebben, ende gelijk het spreukwoort zeydt, dat het ieder niet gebeurt dat hy den Paus spreek; zoo is het ieder een niet gegeven dat hy een goet Dichter zy.

Het laet-duncken is zoo groot by de menschen, dat ieder, die maer een liedeken of knippel-vaersken maekt, zich voor een Poët uit geeft, en hem niet en schaemt door den Druk zyn dingen gemeent te maeken; al ist dikwils dat het een, als of het mal was, zinneloos is, ende het ander zoolam dat het niet een voet verzetten kan, ende altemet een ende het zelvige schepzel met beide deze gebreeken beladen is, en ook veeltijds zoo uitheems, dat de Moeder zelfs (ik laet vreemde staen) de Taal van haer eigen vrucht en telingh niet verstaet, welke rijmers meesten tijdt de namen ende de zin van de oude Poëtische historien zoo verbaesterden, dat die geen, die de historien zoo wel als zyn dagelijx gebedt weet, niet bespeuren kan, zyn mening: gelijk zeecker Joffroukje, U E. niet onbekent, onlanghs een gedrukt vers uit-lachten, daer Europe in stont voor Eurydice, welke Europe ter nauwer-noot na langh onderzoeken, door haren Orpheus (zo hy hem noemde) bekend wierd. [Hy pronuncieerde de é in Orpheus lang.] Wanneer ik dit zag heb ik den trek die de Poësy in my verwekte in 't werk durven stellen, ende heb onder anderen dit Spel van Melissa gerijmt. Nu trek ik voort mijn onbeschaemde schoenen aen en breng het in 't licht: my daer in troostende, dat (al hoe-wel 't gezicht eens oordeel-rijken geests niet

verdient nochte waerdigh is) het evenwel vermaeken kan en een lachjen veroorzaeken, door dien men alzooveel om de Koekkoek als om de Nachtegael lacht: en men zal mijn stoutigheit oock te meer in 't goede nemen, als men op mijn jaren ziet, die noch niet veel zynde, met geen mannelijk verstant be- gaest zijn.

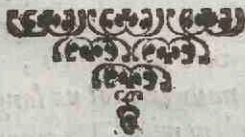
Als ik meende, dat ik dit volmaekte hadde, zach ik datter noch yets ontbrak, te weten, een schilt onder wiens schaduwe het zoude mogen schuilen, en van alle bitse pijlen en schimpende koegels bevrjyt zijn.

Dies nam ik voor, scherpsinnige loffron en waerde Nichte, dit U E. toe te eigenen, met vertrouwen, dat (indien 't onder belloof van U E. naem mochte beschaduwet zijn) het onbeschadigt door des neuswijzes pieken en lasteraers degens zal mogen wandelen: door dien U E. deught ende wetenschap zoo groot is, dat de nyders tongen en achterklappers lasteringen van U E. als een bal van een muer en een hamer van een aenbeelt wederom te rug stuiten, van daer die gekomen zijn.

Ik beken gaern, dat dit mallicheitje, mits zijne slechtbeidt, niet waerdigh en is de borstweer van U E. naem te lenen: maer als ik zie op U E. discretie, die niet alleen op de daet merkt, maer ook op de goede wille let, verstone ik my en koom U E. dit wercken op-dragen, U E. biddende niet zoo zeer op het opgedragene als op het goede hert van den op-drager te wille n sien, die sich onontknooplyk aen U E. verbonden houdt, indien U E. dit kleintjen met geen afkeerigh gelaet gelieve te ontfangen; 't welk op U E. van herten verzoekt

U E. Dienstw. en verplichte Dienaer en Neef
JAN BEETS.

In Hoorn desen 16. Decemb.
Anno 1626.



Aen

Aen den Zoet-vloeiende Poëet

JAN BEETS J. U. D.

Op zijn Mengel-dichten,
En het Spel van M E L I S S A.

Verscheide gaven heeft langh in verscheiden berten
Der Musen-vooghd gestort, waer meê zy mochten terten,
Een ieder in het zyn, met recht de best van al
Die doen, daer voor, en nu betreen des Wereldts bal.
Elk schreef op zyn manier, en elk liet door zyn schrijven
In ons gedachtenis een staele naem na blijven :

De zoete Flaccus trok hem Krijghs-gebars niet aen,
Noch weer den teeren Lier de trotze Mantuaen,
De gast van Sulmo, en zyn Maet, de geile jongen,
Die zoo veel heeft tot roem van Cynthia gezongen,
En laeden op hun noit de zwaer en droeve last
Van 't Sophocleesche stof, noch 't had haer niet gepast.

Annæus heeft alleen de statige Treur-spielen
Genomen in de handt, en weten te verdeelen :

Maer als by zingen zou weêr 't een of 't ander lied
Op 't Goodje van de min, zoo was 't met alle niet.

Het zoet gerijm heeft die een braven lof gegeven,

Dees om zyn boeken is tot in de lucht verheven ;

Een ander om zyn diep en nau-begrepen dicht

Van Fama wordt om 't Hoofst een eere-krans gevlucht.

Maer hoe veel grooter naem moet u zyn toe geschreven,

Wien Phœbus heeft alleen het al-te-mael gegeven ?

Indien men wil wat harts, wat sachts, of tusschen beid,

Ghy zijt in allen 't huis, en doet ter stondt bescheidt.

O licht van 't Noorder-land ! hoe lukkig zydy Hooren,

Uit wiens geest-rijke schoot is soo een held geboren,

Wiens treffelijk verstand ver d ouden overtreft,

En aen der Musen dis zal d' hooght noch zyn verbest !

D. van Zeevangh

MIELISSA

Gevonden, verdeelt ende gerijmt

D O O R

J. B E E T S.

Hooren laet u *Hooren* hooren,
 En uit-krijten uwen naem
 Al veel luider als de Faem,
 Haer Trompet die is verlooren,
 d'*Hooren* is alleen bequaem;

Laet'er uwen *Beets* op speelen,
 Uwen *Beets*, wiens zoet geluit
 Zal tot d' Hemel klinken uit,
 En onz' ooren zachter streelen,
 Als haer heesch, en naer-getuit.

Nauwliks zoud' ik willen geven
 Fama d' alderminste boon
 Voor uw' Godtheid en derGoon,
 Soo z' u eerst niet deden leven,
 Die ghy leven doet tot loon.

Soo veel geesten alfferrijzen,
 Vol met Goddelijk verstand'
 In haer kunstigh brein beplaut,
 En dat metter daet bewijzen
 Aen haer haekend *Vaderland*;

Zoo veel uwe Vaders bennen,
 Een u niet genoegh en heeft,
 Die door veele levens leeft:

En hier onder moet ghy kennen
Beets, die u nieuw' leven geeft:

Die al waert ghy lang gesturven,
 Of geboren noit geweest
 Door zijn leep, en schrandre
 geeft,

U een leven heeft verwurven,
 Dat voor geen versterven vreesft.

Fama wilt uw' *Vader* eeren,
 En verbreiden zijne lof
 Daer ghy zijt gekomen of,
 En aen alle volken leeren
 Dat in *Holland*' meé is stof.

Meysjes mede-burgesjes,
Florens lieffelijk gebroet,
 Die onz' penne loopen doet,
 Koninginnen en vooghdesjes
 Van het overheert gemoet.

Meysjes wilt ghy eensjes weten,
 Wat vermagh getrouwe min,
 Wat vermagh verkeerde sin,
 En hoe dat zy werdt verfluten?
 Siet *Melissas* handel in.

Leer niet al te zeer versmaden,
Al te stuers en al te straf
Uwe vryers zetten af,
Die, met trouwe min beladen,
U verbeiden, of het graf...

Ach! daer is aen wederzijden
Nergens geen gewenschter zaek,
Geen gewenschter ziel vermaek,
Als dat min met min wil lijden
Een te zijn door liefdes hack.

Jonghmans die begint te voelen
t Minnevier in uwe borst,
Hier uw' lege tijdt verslorst:
Of bemint ghy meer de Doelen?
Gaet en lescht daer uwe dorst.

Leer hier hoe uitsinnigh woeden,
G'lijkerwijs een dullen Hondt,
Die stilzwijgend' ieder wondt,
U uw' quaedt niet kan verhoeden:

Min is zachtheid in de grondt.

Ziet den wreeden *Mentor* raezen,
Ziet hoe dat hy loopt en rent,

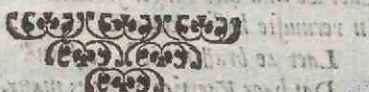
Maer wat krijght hy in het ent,
Kan zyn graege lust niet aesen,
Noch vermind' ren zijn elent,
Burgers altemael van *Hooren*
Komt en houdt een weinig stal,
Hier zijn lessen voor u al;
Lees' die kan, die niet, zijn ooren
Leen, tot wat men lezen zal.

'K weet wel dat ghy uwe kaeken
In zult trekken door een lach,
Als ghy hoort zijn mal verslach,
Maer denkt, dat in zotte zaeken
Men wel ernstlik spreken plag.

Komt nu altemael te zaemen
Meysjes, Jongmans, Oude lier,
Nu ghy 't al hebt door gezien,
Om hem, dankbaer na betaemen
Zijn verdiende loon te bier.

Maer wat loon doch is hy waer-
digh,
'K stel 't in uw' beleefdigheidt,
Meysjes uw' inzonderheidt,
Die zoo zoet is, en zoo aerdigh
Wat voor loon ghy hem bereit.

I. Buyk.



Dit is de...
Om nu...
Van de...
Dit is de...

Vermaningh aen
I. B E E T S J. U. D.
Tot het uit-geven zijner dichten.

BEETS wat nieuwe razernyen
Voel ik door mijn boezem snyen!
BEETS hoe lekker werd' mijn oor,
Als ik uwe dichten hoor!

Uwe dichten, uwe rijmen,

Die na d' oude geesten zwijmen:

Zwijmen? ja, ghy hebt gedroomt

In de lommer, in 't geboomt,

In de bruin beschaauwde planten,

Aen Pirenes wasser-kanten,

Zwijmen? neen: ghy overtreft;

Zoo men 't maer te recht beeft,

Al de liedjes, al de snaren;

Die daer in verloopen jaren

Streelden dikwils euvel-zoet

't Alder-meest ontfonkt gemoet.

Niemandt zal misschien gelooven,

Dat ghy d' eere kond' berooven

Van zoo meenigh zin-rijk geest;

Die daer eertijds is geweest:

Zoo ghy stadigh wilt verbind'ren,

Dat uw' breins ontkroope kind'ren

Teikens dragen, wie ghy zijt,

Aen de noit gevormde tijd.

Laet ze dan niet langer schuilen

In vermufte koffer-kuilen:

Laet ze brallen uit 't verstand

Dat haer Vaertjes berzens mant,

Dan zal u Thalia geven

Om uw' hoofst een krans geweven,

Van de takken, van de blaen,

Die aen Daphnis knuisten stam.

Aen de Lees-gierige
HOLLANDTSCHE
Maeghden.

HErte diefjes die uw' tijdt,
Vaek in plompe rijmen slijt,
Wilt zomwijlen eens gedoogen,
Dat zich neigen uwe oogen
Op het zoete Minne-dicht,
Dat aen *Venus* Hemel licht.
't Guitjes treken wierden duister,
Doch zy krijgen weer een luister
Nu zijn aert doet brullen uit,
Door zijn lieffelijk gefluit
Beets, die ook wat in hem woone,
Wonder aerdigh kan betoone,
In *Meliffa*, vol van Min,
'K bidd' u ziet hem zelve in.
Noit en zult ghy d' uer beklage,
Die ghy van uw' leeve daege
Zoeters, hebt te met besteeft,
In te leezen deez' Poëet.
Kom en wilt dan yligh loopen,
Om *Meliffa* uit te koopen,
Zoo ghy neerstelijken slijt
Haere blaeders, zal den tijdt,
(Magh den Dichter langer leeven)
U noch waerder rijmen geven.

I. V. D.

Kort Inhoudt van 't Spel.

HET EERSTE BEDRYF.

Rufino klaeght in zijn eenigheit van zijn min. *Melissa* komt uit, die hy daer over aenspreekt, maer wort van haer begraut ende alleen gelaten. Zijn medemaet *Carbijn* komt by hem, die hy van zijn minne zeit, ende verzoekt van hem dat hy *Theodoor*, die de speelnoot van *Melissa* is, eens aenspreeke, om haer uit te hooren, 't welk *Carbijn*, na dat hy hem ontschuldigh hadde, om dat hy haer niet en kost, belooft. *Theodoor* klaeght van de min, die zy *Carbijn* toedraeght, ende delibereert met *Melissa* van haer min te openbaren: ondertusschen komt *Carbijn* om zijn beloften te volbrengen, ende hoort van *Melissa* hoe zy tot *Rufino* genegen was. *Melissa* scheidt van haer. *Carbijn* brengt *Theodoor* t' huis, ende wort, na dat zy vast van haer min uytgeschoten hadde, verliest, waer op *Theodoor* haer min met een kus betoont, zy scheiden.

HET TWEEDE BEDRYF.

Mentor, verliest zijnde op *Theodoor*, komt haer by nacht aenspreeken, (met zijn knecht *Goossen*) maer wort qualijk bejegend, dies hy vertrekt. *Carbijn*, verwondert van zijn liefs min ende van *Melissa*'s wederliefd' tot *Rufino*, gaet hem soeken, doch hem niet vindende gaet by *Theodoor*. *Goossen* (als hy wat nieus vertelt heeft) raekt by *Klaertjen*, *Theodoor*'s meit, waer van hy verstaet dat *Carbijn* over haer Vrou vrijt, 't welk hy zijn Meester gaet zeggen. *Rufino* klaeght dat hy geen antwoord van *Carbijn* krijght, raekt by geval by *Melissa*, hy dreight zich in haer bywezen te doorsteeken; *Melissa* belet het, ende houdt haer als of zy haer wilde quetzen. Ondertussen komen *Carbijn* ende *Theodoor*, waer van *Rufino* de wederliefd' ende geveinstheit van *Melissa* met groote blijdschap verstaet. *Goossen* zeit aen *Mentor* van *Carbijn*'s Vryagie, neemt voort op hem *Carbijn* te doorsteeken, doch als hy zijn opgenomen last wil volbrengen, wort hy van *Carbijn* wakker gellagen.

HET DERDE BEDRYF.

Carbijn en *Theodoor* boogen van haer min, ende worden van *mentor* gezien, die half ontzinnig wort. *Carbijn* scheidt van *Theodoor*, (wanneer zy besloten hadden dat hy des anderen nachts by haer zoude komen) wort verradelijk in zijn rugge gesteecken, dat hy voor doot neer valt. *Rufino* vint hem leggen, ende wort, als aen de daet schuldigh te zijn, van de Wacht gevangen. *Carbijn* wort in een huis gebrocht ende verbonden. *Rufino* wort na het gat geleit.

HET VIERDE BEDRYF.

Theodoor, verblijft zijnde, verwacht met groote lust na de gesette tijdt, slaende haer droom, die zy gedroomt hadde, uit het hoofd. *Klaertje* komt ende zeit hoe *Carbijn* doot is. *Theodoor* bezwijmt, bekomt ende klaeght, gaet binnen. *Melissa*, gehoort hebbende hoe haer gevangen *Rufino Carbijn* gequetst heeft, is bedroeft, vreczende dat *Carbijn* sterven ende zy zoo haer lief verliezen mocht. Met komt *Theodoor* die haer zelve meent te doorsteeken, 't welk *Melissa* belet, ende zeit haer hoe *Carbijn* niet doot is. *Melissa* krijgt schrijvens van *Rufino* hoe hy ontschuldigh is. Zy gaen binnen om naer *Carbijn* te zenden. *Goossen* maekt een praetjen, ende gaet wegh als hy zijn baes ziet komen, die na *Theodoor* gaet, maer wort van haer onthaelt als hy verdient had. Zy scheidt van hem, hy beklaght zich ende gaet wegh.

HET VYFDE BEDRYF.

Carbijn, nu wat beter zijnde, zent na *Theodoor*: zy komt ende be-raetflagen met malkanderen van te trouwen. *Rufino*, uit de gevankenis, rezolveert met *Melissa* van het voortgaen van haer houwelijk. *Carbijn* ende *Theodoor* komen by haar, zy bestemmen alle op een dagh te trouwen ende te bruilofsten, ende gaen voort de rest binnen overwegen. *Klaertje* van het houwelijk gehoort hebbende, noot de kijkers te bruiloft, ende hier mede eindight het Spel.

DE TONEELISTEN
VAN DIT
BLYEINDSPEL.

RUFINO.

MELISSA.

MENTOR.

CLAARTJEN.

CARBIJN.

THEODOOR.

GOOSEN.

LIJS.

Wacht waer van spreken

JONGEN.

} De Capitein en
een van de Ronde.

Mr. JOHAN BEETS
MELISSA

H E T
E E R S T E B E D R Y F.

Rufno.

DE oude Schrijvers, die wel over duizendt jaeren,
Of over langer tijdt, hier in de wereldt waren,
Beschrijven wel te deegh 't opkomen en 't begin
Van Hemel, Aerd' en Zee, en alles wat daer in
Besloten is en was. Eerst hoe de Zee en Aerde
Zich in een ronden klomp en by malkaer vergaerde:
En hoe het water zich vervoeghde op een stee,
En maecte zoo een diep en grondelooze Zee:
En hoe den Hemel wierd'; van waer de Goden quamen,
Die elk haer afkomst van gelijk geslachte naemen,
Een ieder had zijn Vaer de oorspronk zijns geboort,
Behalven dat zy vry wat anders brengen voort
Van Venus, de Godin, die met haer guitsche jongen,
Houdt Hemel, Helen Aerd; ja watter is bedwongen,
En heeft in haer geweld. Dees zeggen zy dat is
Gekomen uit der Zee, geboren van een Vis,
Of anders, uit een schilp. Ha dubbel waere reden!
Want (laes!) wat is de min? een Zee vol droevigheden,
Een diepte vol van pijn, een afgront vol verdriet,
Een nimmer-rust, een baer, die stadigh henen vliedt,
Een altijdt tegen aen, hoe dat men die komt smecken:
Een kracht die niemant ooit kan tegen-staen of breken:

Een hant vol schuim: een bergh, nu wederomeen dal,
 Een schijn wat in het oog, in waerheid niet met al,
 Dat heb ik wel beproeft, terwijl ik heb de banden
 Van Venus en haer Zoon gedragen aen mijn handen:
 Terwijl ik word' gevoert, gevleugelt als een dief
 (Laes!) na't gedacht de wil en woorden van mijn lief.

Melissa, van die tijdt dat uw gesterde oogen
 Mijn ziel uit deze borst en droeve boezem togen,
 Van die tijdt leef ik in een pijn, ja zulken pijn,
 Waer in ik gront noch lenght noch eenig breedte pijn.
 Van die tijdt leef ik vol verdriet en derf mijn lusten,
 Van die tijdt lief, ken ik noch nacht noch dagh gerusten,
 Vraeght ghy waerom? om dat ik altijd bezich ben
 Te volgen u, mijn Hert, die ik niet krijgen ken:
 Want hoe ik meerder haest uw gunsten te verkrijgen,
 Zoo uwe gunsten my al glyend' meer ontsijgen.

Ghy zijt altijd verkeert, en hoe ik u meer min,
 Hoe ghy my meerder haet met een verkeerde zin. *Melissa uit.*

Maer hoe! daer isse zelfs, wil ik my hier versteeken,
 En hooren of zy niet iets van de min zal spreken?
 Of wil ik niet? neen, neen het wachten duurt te lang,
 Dies stier ik na mijn Nymph na mijn Godin mijn gangh.
 Mijn Engel dus alleen? *Melissa.* Rufino en met reden,

Ruf. Wat reden heeft mijn ziel dit heen alleen te treden?

Mel. Wat vraeght ghy? waerom ik hier dus alleene quaem?
 'T was om dat 't zelschap my niet meer was aengenaem,
 Maer waerom ghy alleen? *Rufino.* Godin om mijn gedachten
 Eens vry te brengen uit, en op dat mijne klachte
 Van niemandt zouden zijn gehoort, noch opgevat,
 Zijn redenen waerom ik hier alleene trat.

Mel. 'T voornemen wordt u dan door mijne komst benomen.

Ruf. Och neen, het is veel eer vermeerdert door uw komen.

Mel. Vermeerdert? wel hoe dat? mits ghy na eenheidt tracht.

Ruf. Meliffaas by zijn, wort voor by zijn niet geacht.

mel. Wel ben ik dan geen mensch? *Ruf.* Neen. *mel.* wat dan? *Ruf.*
een Godinne

mel. Rufino 't schijnt ghy raest, en zijt heel uit uw zinnen,
Want wat is d' oorzaak, dat ghy mijn Godinne hiet?

Ruf. Uw' groote mogentheid, mijn pijn en mijn verdriet,
Ghy zijt zoo machtigh, dat de glinsterende starren,
Die in uw voorhoofd staen, mijn zinnen heel verwarren,
En brengen op der loop: zoo dat hier in dit hert.
Niet anders woont (eylaes!) als droefheid, kerming, smert,
'T welk een wigh duren zal, ten zy ghy met uw oogen
Aen uw Rufino toont, een maeghdelyk medoogen,
Apolloos waerdste Soon noch Chiron kennen niet
Genezen mijne wond', verdrijven mijn verdriet:
Maer g'lijk, als Telephus niet koste zijn genezen,
Dan door die handt, waer uit zijn wond' eerst was gerezen:
Zoo ken dan niemandt ook verdrijven mijne pijn,
Dan ghy, die d' oorzaak zijt, moet ook de hulpe zijn.
Zoo magh ik dan te recht u voor Godinne houwen,
Ja meer als een Godin, t' wijl al de Goden zouwen
Mijn kennen helpen niet. *Meliffa.* Rufino niet te hoogh,
Ey ziet eens wat ghy doet, ghy stelt mijn klein vermoog,
Ver boven het geweld, en macht van d' hooge Goden.

Ruf. De Goden waren 't die u deze kracht aenboden.

mel. En nam ik die? *Rufino.* het blijkt. Hoe komt ghy anders aen
Die kracht, dat ghy mijn ziekte alleen kent doen vergaen.

mel. Rufino zegh, waer meed? *Rufino.* Godinne dat ghy wilde
My nemen tot uw slaef, ik zweer u dat ghy stilde
d' Onlijdelijke brant, het over-naer gezwoel,
Dat ik in deze borst en trouwe boezem voel.

mel. Ey houdt daer van uw mondt, ik wil daer niet af hooren,
En zoo g'er meer van seght mijn vriendtschap is verloren.

Vaert wel ik ga

binnen.

Ruf. Ach Goon! is 't mooglijk dat een maeght

In een zoo zachten borst zoo herden herte draeght!
 Ha wreede vrou, moord'res, beulinne van mijn leven;
 Die, al zoo haest als ik te kennen maer wil geven
 De droefheidt, die mijn ziel in deze borst versmoort,
 Zoo grautze ende vliet al kijvend' van my voort!
 Het schijnt Melissa dat ghy Tygers hebt gezogen,
 En hebt zoón Tygers hert van jonghs op in getogen,
 Geeft Goden, geeft my kracht, dat ik Melissaas min
 Magh bannen uit mijn hert, magh schoppen uit mijn sin:
 En dat ik, al zoo lang, als duuren zal mijn leven,
 My nimmer tot de liefd' van eenich Vrou begeve.
 Rufino wel hoe dus? ik ra u dat ghy toont
 Het over trouw gemoet, dat in uw boezem woont.
 Veel eerlijker ist door trouwe min te sterven,
 Als door verandering Melissaas gonst te derven.

Carbijn uit.

Ziet ginder komt Carbijn, ik zegh u tonge zwijght,
 Op dat Carbijn hier van geen weteuschap en krijght:
 Want hy lacht altijd om der minnaers droevigh klagen,
 En acht het malligheidt zoo grooten min te dragen.

Car. Mijn makker zy gegroet. *Rufino.* En ghy ook zoo Carbijn.

Car. Wat klaeghde ghy terstondt, wat doet u treurigh zijn?

Ruf. Carbijn ha waerde vriendt! ik ken het niet verklaren.

Car. Zwijgt gy 'et dan voor my? *Rufino,* ik zeg het zeer ongaeren.

Car. Ghy noemde my daer vrient, *Rufino.* dat ik my niet en schaem;

Ghy zijt mijn waerdste vriendt. *Carbijn.* Dats noch een hooger

Rufino, zooghy dan my voor uw vriendt gaet achten, (naem,

Laet my toe, dat ik heel de oorzaak van uw klachten?

Ben ik uw vriendt waerom en dragen wy niet beid'

De zwarigheidt en last die u wordt opgeleit?

Verklaert het my, op dat wy t' zamen mogen dragen.

Ruf. Een vriendt behoort een vriendt zoo naerstigh niet te vragen

T geen hy niet zeggen wil; dus bid ik u Carbijn

Laet

Laet toe dat ik hier dus in eenigheden quijn.

Car. Neen, neen, ik laet niet af, ik zal de oorzaek weten.

Ruf. En zoo ik dat niet zeg? *Carbijn.* Zoo zeg ik dat versleten
Ons oude vrientschap is. *Rufino.* Ik zal 't u zeggen, maer
Belooft my eerst een beed, die gy zult komen naer,

Car. Ik zweer, dat ik volbreng al t geen gy zult gebieden.

Ruf. Melissa ist, Carbijn, die door gestadigh vlieden

Rufinoos herte steelt, en sinnen zoo ontstelt,

Melissa is die geen die uw Rufino quelt:

Melissa is het, die my hier alleen doet dolen:

Melissa is het, die mijn ziel my heeft gestolen:

Melissa tergt my dus. *Carbijn.* Mint gy Melissa Heer?

Ruf. Ik min Melissa: maer Melissa my niet weer.

Car. Hoe? stelt Rufino zich dan om een Vrouw t' onvreden?

Ruf. t' Onvreden? ja voorwaer, met dubbel groote reden;

Daer ik Melissa min en my Melissa haet.

car. Gy zijt voorwaer verdoolt, acht gy die haet zoo quaet.

Verkieft een ander lief, uit zoo veel duizent Vrouwen,

Die al zoo graegh, als gy Melissa, u will' trouwen.

Laet zoo de eene vreught, verdrijven d' ander pijn.

Ruf. Verkieft een ander lief? wel wat wil dat doch zijn?

Wat raet gy my Carbijn? zou ik een ander kiezen?

Ia om door 't kiezen zoo Melissa te verliezen.

Wat malligheit, wat praet, wat beelt g' uw zelve in?

Of meent gy dat ik ben zoo wankel in de min,

Als gy en uw 's gelijk, die 'k niet zou achten waerdig

De gonste van een Vrouw, vermits zy zijn zoo waerdigh

In 't kiezen van wat versch. Hebt gy geen ander raet

Zoozwijgt, en houdt uw mont, die raet is zonder baet.

Carbijn maer wat gy doet? gy gingt my daetlijk zweren

Te zullen doen, al t geen ik zou van u begeren,

Zeit gy dat niet terstont? *Carbijn.* Ik zegh dat noch mijn Heer.

Ruf. Zoo bid ik u dat gy maer eensjes gints en weer

By Theodora gaet, en wilt haer ondervragen:

car. Hoe vragen? 'k weet niet dat ik Theodoor de dage
Mijns levens heb gezien: want ik en ken haer niet.

Ruf. 't Is die gy alle daeg by mijn Meliffa ziet.

car. Ik weet niet wie gy meent. *Rufino.* Ik zal 't u wel beduiden.

Zy woont in deze ftraet, daer giader, daer de luiden
Recht voor de deure zijn. *carbijn.* Woont Theodora daer,
Zoo neem ik in de floep haer t' avondt wel aen waer.

Wat zal ik by haer doen? *Rufino.* Gy meugt wat met haer praten,
En hooren, of zy haer niets zal ontvallen late n.

Noch zeggen van mijn lief Meliffa of van mijn:

Want zeker weet ik dat dit echte Speelnoodts zijn;

Dat zy haer willen voor malkander niet verzwigen.

car. Sou u dat helpen iets? *Rufino.* Och ja zoo zoud ik krijgen

Een weinigh kennis, en een weinigh zeeckerheit,

Of ook Meliffa heeft een kleine min geleit;

Of zy 't van herten meent dat zy is zoo afkeerigh;

Dan of Meliffa meed' in 't weigren is begerigh,

Als meest dat zoet geslacht. *carbijn.* Ia kost ik Theodoor;

Zoo had ik mogelijk by haer wat meer gehoor.

Ruf. Neen Vriendt, zy ken u wel en ziet u wonder garen.

Ik hoorden 't laetst van haer, wanneer wy t' zamen waren

Dicht by Meliffaas huis. Ey lieve gaet doch heen.

car. Rufino gaet na huis ik zal dan derwaerts treen.

Ruf. Hoe haekkende mijn Heer zal ik u dan verwachten!

Ach dat den Hemel eens medoogde met mijn klachten! *binnen.*

car. Wat groote zottigheid, dat yemant om een Vrouw

Zich zelleven zoo quelt en leeft in zulken rou?

Nu ik mach eensjes gaen en zien dan flus te maken,

Dat ik met aerdigheid by Theodoor mach raken, *binnen.*

T H E O D O R A.

| | |
|--------------------------------|-------------------------------------|
| 'tZoet-zingend' pluimgediert | Ik denk het is <i>carbijn</i> |
| Dat zit, en tiereliert | Die my doet treurigh zijn, |
| Op groen-bewaffen telgen: | En in dees droefheidt leven. |
| Daer <i>Theodora</i> mach | Eilaes bedroefde maecht! |
| Haer zware droefheidt, (ach!) | Wat baet u dat gy klaeght, |
| Uitstenen noch verswelgen. | En steeds uw teere oogen |
| Het dertel zcete vee | Tot brakke traven port, |
| Gaet bly en wel te vree, | Die gy gestadigh stort? |
| Al springend' door de weien: | <i>carbijn</i> heeft geen medoogen. |
| Daer <i>Theodora</i> niet | Maer hoe! ik weet het niet. |
| Heeft anders, als verdriet, | Zach hy eens mijn verdriet |
| Als zuchten, kermen, schreien. | 't Zou moog'lijk hem bewegen: |
| Als al de Menschen zijn | Hy heeft een stenen hert, |
| Verheught en zonder pijn, | Die niet bewogen wert |
| Dan zit ik laes! alleene: | Door zoo een tranen regen. |
| Zoo dat een brakke vloet. | Bezoekt eens <i>Theodoor</i> , |
| Al stroomend', en verwoet | Of u <i>carbijn</i> gehoor |
| Loopt lang's mijn wangen hene. | Wil geven op uw klagen: |
| Vraeght iemant, wie het is, | Ach klagen al te quaet! |
| Die my dees droeffenis, | Het is een schant, een zmaet |
| Heeft op den hals gedreven: | Voor Vrouwen zelfs te vragen. |

Eilaes wat is een Vrouw? Eilaes! wat is een Maeght?
 Het ongelukkighst dat de heele wereldt draeght.
 Al wat de Zon beschijnt, dat ken zijn lust verwerven,
 Behalven dat een Maeght haer lusten steeds moet derven,
 Ten zy, zy word' gevraeght en dat van zulken een,
 Die zy van herten meent, daer zy is meed' te vreen.
 Maer ach! wat ist? die geen die enig' Dochters zinnen
 Getrokken heeft na hem, en weet niet van de minne,
 Die hem gedragen wort. Zoo heeft hy ook geen schult
 Indien gy niet en vrijt haer, die met groot gedult
 Nu zijne komst verwacht, En zonder hem te klagen

De zwoele narigheidt, die wy in 't herte dragen,
Dat is een schandt, een schandt, een schandt ja zulken schandt,
Dat ieder een haer zou nawijzen met de handt.

Carbijn, ha waerdste die den Hemel oit bestraelde!

Carbijn, ha eenige, waer op mijn hoope daelde!

Wat doe ik? zwijgh ik stil, zoo smoor ik in den brandt:

Zoo ik uw zelfs aenspreek, zoo hael ik groote schandt.

Het zwijgen ken ik niet; ken durref ook niet zeggen

Wat minne-vonkjes hier in deze boezem leggen.

Ik weet niet hoe ik wil, 'ken weer niet wat ik doe,

My dunkt, ik ga voor eerst na mijn Melissa toe,

Dien ik het geen hier leit zal vrylijk openbaren,

En alles watter schuilt in dese borst verklaren.

Hier ben ik voor haer deur.

*Zy klopt, wort van binnen
geantwoordt door Lijs.*

Lijs. Wie daer? *Theodoor.* 't Is Theodoor.

Wel is Melissa t' huis? *Lijs.* ja. *Theodoor* laet haer komen voor.

Melissa uit en zeit. Is Theodora daer en komt zy niet eens binnen?

Theo. Melissa weest gegroet, 't is goet ik u hier vinne.

Hoe lang ist wel geleen, dat ik u 't laetste zagh?

Mel. Indien ik niet en dwael, zoo ist den derden dagh.

Maer Theodora hoe? hoe ziet gy dus bekreten,

Hoe ziet gy dus bedroeft? laet my de oorzaak weten.

Theo. Zoud' ik het zeggen daer de schaemt het my verbiet?

Mel. Hoort Theodora dan voor my te swijgen iet?

Theo. 't Hert is gewilligh, maer de tong en durf niet zeggen

Wat swarigheden hier in deze boezem leggen.

Mel. Zult gy 't bekennen vry, indien ik d' oorzaak ra?

Theo. Melissa ik beloof ik zal 't bekennen: ja.

Mel. Of mint gy Theodoor? *Theod.* Wel wie zoud ik beminnen?

Mel. De een of d' ander Man, daer Theodoraas zinnen

Opvielen alder-eerst. *Theod.* Melissa 't is geraen;

Want (laes!) het is Carbijn, die my dus doet vergaen.

Carbijn ist, die my doet in dezen brant versmoren;

Carbijn ist zonder wie ik gantslijk ben verloren.

Melissa, 't is Carbijn, die my gestolen heeft
 Al't geen, dat hier wel eer, heeft in dees borst geleest.
 Carbijn verteert mijn hert. Ach mocht ik u eens toonen,
 Wat in uw Theodoor voor raet is komen wonen!
 'K weet gy verschrikken zoudt, en wezen heel verbaest,
 En zeggen anders niet als Theodora raest.

Mel. Speelnootje wel wat raet? *Theod.* Ik zal mijn min ontdekken.

Mel. Doet dat niet, Theodoor, Carbijn mocht met u gekken.

Theo. Hoe gekken? neen hy zal veel eerder zijn verblijt.

Mel. Maer of hy weig'righ was (ha Hemel) wat een spijt,
 Wat schandt zou 't zijn voor u! *Theod.* Hy zal my niet ontzeggen.
 Maer 'k weet niet hoe ik 't stuk behendighst aen zal leggen;
 Hy spreekt my nimmer aen, en zoo ik aen hem zont,
 Zoo kregent lichtelijk de luiden, in de mont.
 Daer hadmen dan 't gesnap, want 't volk en ken niet zwijgen,
 Al zouden zy te met door spreeken hinder krijgen.

Mel. Trijn Jans is wel getrou. *Theod.* in zulke zaeken niet.

Mel. Maer of gy schreeft een brief, en hem die brengen liet.

Theo. Het schrijven komt te kael. 'K wou dat hy door den derden,
 Of wat bedekt'lijk kost tot my gezonden werden.

Mel. Dat ken niet wel geschien. *Theod.* ik weet nochtans wel raet,
 En 't ken heel licht'lijk zijn, zoo gy my niet verlaet.
 Het hanght alleen aen u. *Melissa.* 'K zal u behulpigh wezen
 Waer dat ik ken of magh. *Theodoor.* Zoo heb ik niet te vreezen,
 Zoo gy uw woort maer houdt. *Mel.* Segt my fleghts uw begeert.

Theo. Rufino vrijt na u, gy veinst u staegh verkeert,
 Heel stuers, ja of g' hem haet, en niet wilt hooren spreeken.

Mel. Met reden, om te zien of niet zijn min zal breeken.

Theo. En gy bemint hem zoo, ja meer als ik Carbijn.
 (*Melissa* wat is u luk veel grooter als het mijn)
 Maer ziet te degen toe, men ken te lange tergen,
 En al zijn 't goede luy, vry veel te veele vergen.
 Men treedt een blaes zoo lang' tot die aen stukken klapt,
 Men trekt een boogh zoo lang' tot die aen stukken knapt.

Al zeit het spreek-woort haer, dat nimmermeer goe Vryers
Te deegh bedyers zijn, ten zy zy zijn goe lyers:
Zoo ziet men nochtans dat geveinsd' af-keerigheid,
De troufste minnaer van 't lang' weig' righ Meysje scheidt,
Ziet weigert niet te langh, gy mocht ook meed' zoo varen.
En zoo gy wilt nu kunt gy u en my bewaren.

Toont aen Rufin' uw hert, en spreekt volmondigh uit
T' geen gy in uw gemoet van u en hem besluit:

Zoo ken door u en hem Carbijn licht zijn getogen,
Melissa, hebt gy nu met my een klein medoogen,
Zoo toont u Theodoor hier in geen tegenheidt,
Of 'k zweer zy anders strak uit deze Wereldt scheidt.
Melissa 'k bid u nu door Venus zoete handen.

Zy knielt.

Ziet, met gebogen kniën en met gevouwen handen,
Erbarmt u over my, laet doch deez' brakke vloedt
Verkeeren uwe zin, verzachten uw gemoedt.

Nu kent gy zoo gy wilt my houden by het leven,
En zult met ja of neen nu doot of leven geven.

mel. Uw woorden Theodoor die perzen het getraent,
En doen ook dat een wegh langs mijne wangen baent.
'K belooft u, daer 's mijn hant, ik zal mijn veinzen staeken,
Laet maer uw droefheit staen, en drooght uw natte kaekken.
Voor eerst zal ik mijn hert uit spreken, zoo ik 't meen,
Zoo zullen wy de rest wel klaren met ons tweek.

Zy praten voort stil en blijven staen aen d' een zy. Carbijn uit.

Carb. Belofenis maekt schult, en dwinght ons uit te voeren
'T geen wy, te zullen doen, beloofden ende zwoeren.
Zoo komt my dwingen ook en perzen mijn beloft:
En op dat goede tijdt niet vrucht' loos werd' versloft,
Zoek ik gelegenheidt by Theodoor te raeken.
Ziet hier is wel haer huis: maer hoe zal ik het maeken?
De deur is toe, 'k en weet of ik wil kloppen aen,
Of hier een weinigh voort wat gints en weder gaen,

Licht

Licht gaet hier yemant uit zoo ken ik na haer vragen.

Ha zottezottigheidt ! zich zoo te laten plagen

Rufino van een Vrouw , dat uwe jeughd' bederft,

En leeft in zulk verdriet waer door gy levend' sterft?

'T is maer een malle gril. Wat ? zoudmen zoo beminnen ?

Wat ? zoud men om een Vrouw bekrenken zoo zijn zinnen?

'k Min liever nimmermeer als zoo gelijk gy doet.

Wat Vrouwezie ik daer ? ik wil haer gaen te moet,

My dunkt t *Melissa* is , en t ander zoud ik denken

Zal *Theodora* zijn. *Melissa*. Gy zult u leven krenken

Indien gy u zoo quelt. Maer ziet daer komt *Carbijn*,

Hy komt recht op ons aen , geleit gy beide mijn

Nu t' huis , zoo zal *Carbijn* van schaemt niet durven laten ,

Of hy geleid' u ook dan kent g' hem hooren praeten ,

Theo. *Melissa* ik besterf. Ha Hemelen wat raet ?

carb. *Joffroutjes* zijt gegroet. Hoe komt het dat gy gaet

Dus met u twee alleen , en anders geen verzelling ?

Mel. Verzelling is wel goet , maer altemet een quelling.

carb. Zoo doe ik mooglijk ook , want ik uw praet verstoort.

Theo. Wy hadden nuter tijdt niet veel bezonders voor.

carb. Ik weet dat *Meisjes* praet is veeltijds wat bezonders

Mel. Bezonders hoe *Carbijn* ? men houdt het voor wat wonders;

Indien zy anders iets , als praten van de kleën ,

Op dees manier geboort , op die manier gefneen.

carb. Dat is het minste wel. *Melissa*. en nochtans t mannen zeggen.

carb. En offer een dat zeit , zult gy dat daerom leggen

Op ons lui altemael ? altijdt wat my aengaet

Ik loof niet dat gy steers van kap en kleeren praet.

Gy zijt het volkje niet ; maer gaet uw kloeke reden

Niet tot die voddery , maer tot wat hooghs besteden ;

En volght der mannen aert , die gy door uw vernuft ,

En dravend hooge geest uit tertet en verpuft.

Theo. *Carbijn* , het spreekwoordt zeit dat al te veel geprezen

In t by-zijn aldermeest , wel schering schijnt te wezen.

carb. *Jof.*

carb. Ioffrou gelooft het niet. Het waer my hertlijk leet

Dat ik, als door een lof, u dit of dat verweet;

U, wien de goe natuer in alles zoo volmaakte,

Dat al quam Momus zelfs ik wed' hy niet en laekte

In u het minste deel. Maer dat ik niet te langh,

Ioffrouwen u belet de voorgenomen gang;

Zoo't u gelieft ik zal u wat gezelschap houden.

Mel. Wy hadden uit geweest dieshalleven zoo zoude

Ik Theodorat' huis geleiden, maer uw praet

Die houdt ons zoo lang' op, dat al mijn tijdt vergaet:

Ik moet nootzaeklijk voort en laet u met uw beiden.

carb. Wy zullen liever eerst u tot uw huis geleiden.

Mel. Dat's goet *carb.* Ach dat Rufino by ons was!

Mel. Waer is hy? *carb.* Hy is t' huis, en gants niet wel te pas.

Mel. Wat heeft hy dan voor siekt? *carb.* Eilaes! hy heeft de tering.

Theo. De tering? dat is quaet. *carb.* En kreegze door ontbering.

Mel. Hoe? dat verstaet ik niet. *carb.* Het geen dat hem verteert

Is't gene hy begeert, maer lijkewel ontbeert.

Mel. Wat's dat? *carb.* Een Vrouwen beelt: en moet hy't langer derven,

Zoo zal hy door verteert ten langen lesten sterven.

Theo. Wel dat's een wreede Vrou die hem zoo sterven laet.

carb. Te wreeder is zy noch, zoo zy hem daerom haet,

En wil hem van zijn min niet eensjes hooren spreken.

Mel. 't Is beter z' hem ontzeit, als met veel looze treeken

Een langen wijl in tuil en twijffelingen houdt.

Maer is hy dan gezont, als hy van minne kout?

Zoo is zijn ziekte niet groot, maer zoud wel haest genezen.

Theo. Een Vrouw die dat ook doet moet onbarmhertigh wezen,

Wat's daer doch aen belanght of m' iemant praten hoort?

Mel. Licht wierd' zy door zijn praet ten lesten eens bekoort.

Maer ken ik niet de Vrou, of ik haer kost bewegen,

Dat zy tot deze knecht wat beter wierd' genegen.

carb. Gy? niet als alte wel. *Melissa.* Zoo trooft Rufino dan,

En zegt, ik zal daer in doen't beste dat ik kan.

Maerzeg, wat port u doch zoo voor uw maet te vrijen ?

Gy zult door zulk gevry uw leven niet bedyen.

Carb. Ons vriendtschaps vaste bandt heeft my daer toe geport

Theo. Dat's goet maer doet uw zelf niet door uw vriendt te kort.

Mel. Hier zijn wy by ons huis. Ik weet zy na mijn wachten.

Vaert wel, ik wensch uw beid veel duizent goede nachten.

Speelnootje denkter op, gy weet wel wat ik meen. *binnen.*

Theo. Ziet dat gy ook zoo doet en zeght altijd geen neen.

Car. 'k Ben in mijn hert verblijdt. *Theo.* Waerom doch ? *Car.* om de woorden,

Die ik van stonden aen Melissa spreken hoorde :

Want zoo zy haer geliet zoo zoud' zy niet meer zijn

Afkeerig tegens hem. *Theo.* En dat door raet van mijn.

Carb. Zoo is Rufino zeer Ioffrou aen u gehouden.

Theo. 't Waer onbeleeft gedaen dat ik niet helpen zoude,

Waer dat ik kon of moght, een minnaer zoo getrou

Als u Rufino is. *carb.* Ha Hemel waerde Vrou!

Rufino wordt door u gezont en heel genezen,

Ik ken u nimmermeer ten vollen dankbaer wezen,

Dat gy mijn eene helft, mijn trouwe medemaet

Goetaerdigh hebt verlost uit zijn bedroefde staet :

Den Hemel loon het u, Rufino kent niet loonen,

Carbijn en ken u niet g'noech dankbaerheidt betoonen.

Theo. Het is genoeg geloont zoo 't uw luy, maer behaeght.

Rufino heeft nu haest gevangen 't geen hy jaeght,

Nu denk ik niet Carbijn, dat gy zult langer wachten.

Maer zult nu al terstondt ook nae een Vrijster trachten.

Carb. Die zoo een voorspraek had gelijk Rufino doet.

Theo. Wat hoeft dat als gy vrijt een zachter van gemoet ?

carb. Ik acht haer allegaer haest eveneens af keerigh :

Daer zijn wel duizent dwersch en een alleen begerigh.

Theo. Wel kiest gy dan die geen die niet afkeerigh is.

Carb. Vangt uit de wilde Zee eens d' alderbeste Vis.

Theo. Hoe ? dat is luk op raek. *Car.* Zo doet het met de Vrouwen.

Theo. Gy kent de goede zien , en dan de quade schouwen.

Carb. Het zien is vol bedrogh , en heeft een looze schijn ,

Theo. Kiest gy dan zulken een , wiens groot medogend' zijn
Gy zelve gantsch beproeft door uitgewezen daden.

Carb. En gy zegt dat gy 't hebt Melissa aengeraden :

Zoud gy 't u zelve ook zoo licht wel kennen raen ?

Theo. Dat zou de vlugge tijdt ons licht lijk doen verstaen.

Rufino was getrou. *carb.* Men zou noch trouwer vinnen.

Theo. Te meerder was hy waerd dat iemand hem zou minnen.

carb. Dat men mijn trouwigheit eens by de zijne woogh ,

Mijn schael hink op de aerd, Rufinoos heel om hoogh.

Theo. 't Zijn woorden. *Carb.* Woorden, die de daet ook zal verklare.

Theo. Ja, ja 't was lovens waert , zoo woorden daden waren.

Carb. 't Zal blijken metter tijdt , bleek maer de weder-min .

Was z' in haer eigen zaek , al-even-eens van zin ,

Als z' in eens anders is , hoe waer mijn luk gerezen ?

Dat zy veranderen zal doet my op 't hooghste vreezen.

Theo. Dat waer bedriegelijk en al te vals gedaen ,

Het geen men zelve haet een ander aen te raen.

carb. Dat gy een ander raet , zoudt gy dat zelve prijzen ?

Theo. Met woorden niet alleen , maer metter daet bewijzen.

carb. Betoont dan metter daet het gene dat gy zegt ,

En mint hem weder die op u zijn liefde leght.

Theo. Maer ik word niet gemint. *carb.* Ik zweer dat ik mijn dagen

Heb min noch mins gelijk den Vrouwen toegedragen ,

Dan u ó Theodoor ; ik zweert by uw gezicht ,

Wiens schitterende strael mijn minne heeft gesticht ,

Wiens blixems snelle vlucht mijn zinnen komt ontfellen ,

Wiens zoete tooverkracht komt ziel en lichaem quellen :

Ik zweert u by dien top , die dit bedroefde hert ,

In duizent knippen vangt , in duizent strikken wert :

Ik zweert u by die mondt , het voetzel van mijn leven ,

Die met een enkel woordt ken doodr of leven geven ,

Joffrou gy zijt de eerst , de eerste die ik kies ,

En 't leven ben ik quijt indien ik u verlies.
 Waer 's nu uw zacht gemoedt, en uw medogentheden,
 Waer meê, gy voor Rufin', Meliffa hebt gebeden?
 Doet nu het gene zelfs dat gy Meliffa riet,
 En weigert uwe slaef uw zoete weêrliefd' niet.

Theo. Ha Goden wat geluk! Nu moet ik weig'ren leeren,
 Maer zacht niet al te veel, hy zou wel licht verkeeren,

Carb. Wat zeit mijn Engelin? *Theo.* Maer wat of gy begint
 Dat gy mijn weêrliefd' eifcht daer gy zoo schielijk mint.
 Ik weet niet dat gy my met kennis fpraekt voor dezen.
 Hoe durf gy dan Carbijn, ftrak zoo begerigh wezen,
 Dat gy mijn minne eifcht? Ik neem, ik u die gaf,
 Uw haest genomen keur nam haestigh weder af,
 Wat raet gink my dan aen? *carb.* Godinne laet dat varen,
 Ey laet 't vergeefs gedacht uw zinnen niet bezwaren.

Theo. Is dat vergeefs gedacht? uw min is eerst geleidt.

carb. Al is mijn minne nieu, z' is vol bestendigheidt.

Theo. Het zeggen is goet koop, de tijdt die most het leeren.

carb. En zoud' ik dan terwijl uw zoete gonst ontbeeren?

Theo. Gy leeft terwijl op hoop. *carb.* De hoope die bedrieght,

Theo. Maer zy is vast wanneer uw trouwe niet en lieght.

carb. Betoont het ergens meê. *Theo.* Dit kusje zy het teeken.

carb. Ha kus? ha zoete kus, die 't herte fchijnt te breeken!

Theo. Carbijn mijn tijdt is om. *carb.* Wilt gy zoo haestigh gaen?

Theo. Ik bleef wel; maer de tijdt die drijft my hier van daen.

Carb. Mijn eenigh een, mijn vreught, mijn leven van mijn leven,
 Mijn ziele van mijn ziel, gaet gy my nu begeven?

Theo. Vaert wel en blijft gezont. *carb.* Vaert wel mijn Theodoor.

Theo. Denkt om uw Theodoor. *carb.* geeft gy de min gehoor. *Theodoor*
binnen.

De minne houdt mijn tong, de vreught belet my 't praten,
 Ik ga 't verwarde hoeft nu wat bedaren laten. *binnen.*

HET TWEEDE BEDRYF.

Mentor. Gooffen.

Mentor. **D**E gulde Zon die is gedooen in de Zee;
 De zilver bleeke Maen, bewaert haer Broeders stee,
 En licht metal 't gestarnt mijn duistere gezichten,
 Maer moght die gulde Zon, mijn oogen eens verlichten,
 Die d' Hemelsche verpufft, en doet de zilvre Maen,
 Met al der sterren glants, heel zonder schijnzel staen,
 Ach moght de gulde Zon mijn oogen eens beschijnen,
 Zoo zoud al mijn gequel en droevigheidt verdwijnen,
 Geeft Goden, geeft dat ik zoo goeden uur geraek,
 Dat zy haer deur ontsluit, en luistert na mijn spraek.
 Wat zal ik? kloppen aen? ik durf het qualijk wagen,
 Wel waerom zoud ik niet? ik zal eens na haer vragen.

*Hy klopt.
 Zy uit een
 venster.*

Theo. Wie is daer voor de deur in 't midden van de nacht?

Ment. Hy die na uwe komst met groot verlangen wacht.

Theo. Wie ist? *Ment.* Uw slaef. *Theo.* Maer wie? *Ment.* Gy ziet hem,
 komt beneden.

Theo. Beneden? dat 's te laet, ik ben al aen 't ontkleeden.

Ment. Godin het is noch vroegh. *Theo.* Maer zegt my wie gy zijt.

Ment. Uw Mentor. *Theo.* Wel my dunkt gy schaemt u niet een mijt;
 Hoe Mentor wat is dat? dus in de nacht te komen?

Hebt gy geen schroom voor my, gy zoud mijn ouders schromen
 Te stooren uit haer slaep, zy zijn daer toe te oudt.

Ment. De min Joffrou, de min, de min heeft my verftout.

Ey zeker 't is noch vroegh, komt maer uw deur ontsluiten.

Theo. Ontsluiten? en om u? Neen Mentor blijft daer buiten.

My dunkt gy dronken zijt, uw wijsheidt in de kan:

Het herzenlooze nat en dulheidt in de Man:

Dan ist uw lui manier een luchje noch te halen

En van de eene plaets op d' ander loopen malen.

Wat meent gy dat men dan moet wezen steeds bereit,

Te geven zulken hoop goet antwoordt en bescheit ?
 Gaet henen , gaet na huis , en legt u in het laeken ;
 Of zeeker ik en zal om uwen 't wil niet waeken:
 Maer 'k fluit mijn venster toe , en geef my tot mijn rust.

En wilt gy malen maelt zoo lang' u 't malen lust. *Zy sluit haer venster.*

Ment. Hoe dat mijn Engelin ? waer doch zoo haestigh henen ?

Mijn Hemel die is toe , mijn zonne is verdwenen.

Is dat een Vrouwen aert ? het is een Tygers aert.

Wat schort u Theodoor ? zijt gy voor my vervaert ?

Of haet gy my ? wat ist ? gy zegt ik ben beschonken ,

En 'k heb de gantschen dagh geen sterken drank gedronken ,

Den Hemel zy mijn tuigh gy zegt het is te laet ,

Gelijk of gy zoo laet niet met een ander praet.

Dat ist niet Theodoor , en ik zal in drie dagen

Wel weten waerom gy my van uw deur gaet jagen ;

'k Wed gy een ander mint , en krijgh ik dan die geen ,

Die gy bemint , ik zweert ; ik breek hem hals en been.

Zoo leer ik hem te deegh mijn Theodoor beminnen.

Zoudt gy dit huis by nacht alleen wel kunnen vinnen ?

Goof. Ia Meester zoud' ik niet ? een groote blauwe deur.

Een kelder aen de zijd en daer een hekje veur ,

Een blauwe stenen stoep , zes vensters naest malkand'ren ,

Een platjen op het huis om Zomers op te wand'ren.

Och ja genoeg , genoeg. *Ment.* Onthoudt het wel ter deegh ;

Nu zal ik haestigh zien wie my is in de weegh.

Goof. Maer niemant ? *Ment.* niemant ? wel wat raet , weet Gooffen dat ?

Goof. Wie isser meer als ik ? en ik u achter 't gat. *(weten.)*

Ment. Maer zoo en meen ik 't niet. *Goof.* Dat 's kunst voor my te

Ment. Let gy maer op het huis. *Gooffen.* Dat zal ik niet vergeten.

Carbyñ.

beide binnen.

EN is het lijkwel waer ? of ist een droom ? of ist
 Een herzen-duizeling , waer door ik heb gemist ?

En zagh ik Theodoor niet met mijn eigen oogen ?

En was Melissa tot Rufino niet bewoogen?
 En minde zy my niet, zoo 't aen haer reden leek?
 Och Theodora ja, zoo 't aen uw kusje bleek.
 Ha kus! waer in mijn ziel door 't roeren van haer lippen,
 In Theodora vloot en my zoo gink ontslippen.
 Ha Hemel! wat een kracht die ziel en spraek berooft,
 Wie had dat van de min zijn leven oit gelooft,
 Voordat hy 't zelve proeft? Ha! waerdigh om beklagen
 Rufino wie die zmet zoo lange hebt gedragen,
 Waer vind ik u doch best, op dat ik u terstont
 Van uwe pijn verloff', en maeke zoo gezondt. *binnen en weer uit.*
 Dat's wonder hy 's niet t' huis. Zal ik in alle hoeken
 De gants en heele Stadt hem op en neder zoeken?
 Neen dat en dient my niet, 't is een onzeker spoor:
 Loopt liever waer gy wilt, ik zoek mijn Theodor. *Hy klopt.*
 Is Theodora t' huis? *claertje.* Ik zal 't haer eens gaen vragen,
 En zoo zy t' huis wil zijn, u haestigh overdragen.
 Maer zacht, hoe is uw naem? hoe heet gy. *carbijn.* Ik Carbijn,
 Loop heen malloot, loop heen, vraegt of zy t' huis wil zijn.
 Wat antwoordt? *isse in. claer.* Zy wacht u, gaet na binnen.
carb. Ha Goden wat geluk, ik zal mijn ziele vinnen.

Gooffen.

't **I**swaerachtigh om te lacchen, wel waerom zoud het niet?
 Wie drommel zou denken dat dit onderjonkers geschiet?
 Ik zweerje dat baes, ik hebje dat al of ekeeken,
 En de eerst die ik zie zal ik het ook zoo in de handt steeken.
 Staby jy mannen die zoo gaern van wat nieuws praet,
 Dat jy daerom een heelen dagh op het hoofd gaet:
 En haelt een druipende neus, en een paer verkleumde handen,
 Met een paer kouwe voeten, en een deel klappende tanden,
 En kijkt met snot in zije muil, en ziet of de Veerman
 Van Amsterdam haest zal komen an.
 Al hagelt het, al sneeut het, al vriest het, al zouje verfstijven.

Al

Al raest het , al blaest het , al ruist het , al bruiſt het , al miſt het ,
 Al piſt het , al ſtuiſt het , al ſnuiſt het , jy moet lijk wel blijven
 Tot hy aenkomt ; want benje voor regen of wint vervaert ,
 Zoolijf uit de koud' lieve man , en zit by de haert .
 Of koomje onder de beteerde water-rotten ,
 Zoo zel dat goetjje zoo verbrant met je ſpotten :
 't Is , kijk die ſchijtvalk , hoe zou hem dat gat ſtaen
 Moest hy eens in 't Wandt of op de Boegh-ſpriet gaen ?
 Gut zeit de ander , had ik maer die veugel (beugel ,
 Een wijl op mijn Schip , ik jaeghd' hem wel te deegh door den
 Hy moſt eerſt in de mars , en voor op de ree ;
 Viel hy in 't water , daer lagh een valk in Zee , (laten .
 Hy moghter uit vliegen woud hy , woud hy niet hy moght het
 Dat 's waer zeit Pouwels . En terwijlze zoo praten
 Komt de Veerman an , daer iſt dan : welkoom Cees , Klaes , Piet ,
 Symen , Ian , Jooſt , Joris , Gerrit , waer heen ? zeg eerſt , hebje niet
 Nieuſ , ja zeit Cees , wat zoumen hooren ?
 Zy zeggen dat de vyandt de vlught heeft gekoren ,
 En is by ſtille nacht getrokken van Breda .
 Klaes zeit daer by , hy liet zijn geſchut na .
 Pieter zeit Spinola is uit het leven :
 Hoe komt hy doot ? ze zeggen hy is vergeven .
 Symen zeit Mantvelder trekt al voort ,
 En is al in Brabant . Ian heeft gehoort
 Dat de Staten wel met hondert duizent man te veld' komen ,
 Met uitgezocht voetvolk , de Ruiters ook uitgenomen .
 Dan leggender noch wel dertigh duizent in de ſteên .
 Jooſt zeit dat 's vyants volk , 't muitineert , want zy krijgen geen
 Goe betaling , daer zijn al zeven vendels overgelopen .
 Joris heeft op de Volewijk een deel roovers op zien knoopen :
 Hoe veel wel ? tweemaal twintigh en dan noch vijf .
 Liegh te degen zeit Gerrit . 't heeft anders niet om 't lijf .
 Of meenje anders die bleeknebde kruipers ,
 Die zes-beende beesten , en moordadige bloetzuipers ,

Die zy, by haer hadden, zo ben ik daer niet eens van verwondert,
Want zoo 't aen 't fatzoen (cheen hadder elk wel vijf-en-veer-
tigh hondert.

't Praetjen is uit, deurgaenze met malkaer na de Kerk,
Daer gaen de hoofden t' famen, daer hebben zy dan weer werk.
Pots elementen dat jy het daer eens zaeght smooken,
Elk lieght om best, al de hoeden staen en rooken.
Schijt Kerk-praetjes, daer men niet dan leugen zeit;
Staet by, luistert toe ik heb waerheidt.

Sta by gy courant lezers, die in de winkels vol boeken
Een heelen tijdt, voorneemlijk s' Maendaeghs wat nieuws gaet
zoeken;

En die in de pimpel-huizen om een confortijfje gaet:
En een heelen dagh in d' Aptheekters winkels staet:
Ik zelje altemael enkele waerheidt zeggen,
Zonder of te doen, zonder een kruimeltje by te leggen;
Zoo ik het van mijn jonker hoorde: want flus quam een gezet
By hem, weet jy niet nieuws? ja zeit d' ander, ik weet wel
Een grooten hoop nieuws. Achter die heiningh heeft strak een
oudt wijf gezeten,

En heeft een grooten hoop nieuwe stront geschetten.
Foey foey zeit d' ander, ik magh geen stront,
Ik nam 't niet in mijn handt, jy neemt het in jou mondt. *Claertjen
uit.*
Maer dat's nou evenveel. Water, moordt, brandt,
Wel hei, wel hei, Wel hoe komt de Duivel in Waterlandt?
Wel Moer, wel kijndt, wel Claertje, magh me jou eens spreken?
Waer benje doch, zoo lang ik je niet gezien heb, in een gat
gesteeken?

Claert. Wel Goossen raesje? wat zeggen is doch dat?

Goof. Neen, ik meen waer of je zoo lang hebt gesteeken in een gat?

Maer Claertje datje wist hoe ik na jou verlangde,
Hoe lief dat ik jou had en hoe mijn hertje brangde,
Gyzoudt mijn weer lief hebben, meen ik, zouje niet?

Claert. Ia Goossen, ik zie jou zoo lief als jy my ziet.

Ik hebje in lang niet gezien, in lang niet van jou geweten.
 Heer docht ik altemet, zoud mijn Gooffentje my wel vergeten?
 Ik vreesden 't half, maer ik geloofden 't niet.

Goof. Ik jou vergeten. *claert.* 't Is wel eer geschiedt,
 Maer ik vertrou het jou niet toe. *Goof.* Mijn eigen inkomen,
 Ik hebje immer al te lief, dat weetje wel, daerom moetje niet
 schromen.

Jy bent alleen mijn rust, mijn lust, mijn vreucht, mijn deucht,
 Mijn min, mijn zin, mijn Godin, Duivelin, mijn geneucht, mijn
 jeucht.

claert. Jy bent mijn hert, mijn zmert, mijn wensch, mijn Mensch,
 mijn boefje, mijn engel, (mijn bengel,
 Mijn sul, mijn smul, mijn koning, mijn looning, mijn schroefje,
 In 't kort gezeit, jy bent mijn Man.

Goof. En jy al wat ik zeggen kan.
 Gut Claertje als ik jou heb, wy zullen dan zoo leven,
 Ik zelje dan, wie weet het! hoe veel zoenen geven,
 Altijdt als 't spreekwoordt zeit derthien voor een dozijn.

claert. Dat 's dreigen Gooffen. Of hoe na meen jy mijn (wezen?
 Daer mee vervaert te maeken? *Goof.* Zou jy daer voor vervaert
 Ken de schobbige vis wel voor het kouwe water vreezen?
 Is de schorre Koekkoek wel voor 't moy weer vervaert?
 Zoo is Claertje om het zoenen ook bezwaert.

claert. Dat weet ik al zoo wel als jy. *Goof.* Maer waer woonje nou?

claert. Naest mijn bureu. *Goof.* Dat 's waer, maer wat hebje voor
 een Vrouw? (oogen

claert. Met een neus, met een mondt, met een hoofd, met twee

Goof. Ey zeg het zonder liegen. *claert.* wel ik heb niet gelogen.

Maer degelijke deegh, ik woon hier by, daer.

Goof. Liegje niet Claertje? isst zeeker waer? (bijn woonen.

Daer woont de Vrijster van mijn baes. *claert.* Zo moet jy by Car-

Daer is doch niemant als Carbijn, die zy liefd' gaet toonen:

Hy isser noch rechte voort by, en ik zach flus

Door 't scheurtje van de deur, daer was zulken gekus,

Dat ik schier nuwelijk wierd alleen van 't kijken; (ontwijken.
Denkt dan hoe mijn Vrouw voer, k' wed haer de ziel haest gink
Goof. Gedenkter my by, dat deze gefalueerde Carbijn,
Die nu de liefste is, de liefst niet lang zal zijn.
Ziet mijn baes hem, hy heeft het hem gezwoeren,
Carbijn raekt aen een kant, zijn leven is verlooren.
claert. Wie is je baes! *Goof.* Mentor, die zy zoo veracht.
Maer hoe zel hem dat opbreeken, zacht, zacht.
Dat geltje na den baes. Adieu mijn zoet worpzakje.
Mijn meester wacht na my. *claert.* Goossen 't is maer een quakje
Van Carbijn, ik gekker meê. *Goof.* 't Mij is ook maer malligheid.
Had ik mijn baes maer hier, ik zaid hem 't recht bescheit. *binnen.*

Rufino.

HA Hemel! ken het zijn? Vertrout eens op de Menschen,
Het schein Carbijn die had al wat m' in hem mocht wensche,
Het schein dat hy de deught en trouheidt zelve was,
En is de deught en trouw verlopen dan zoo ras?
Of lagent' op uw tong alleen, en op uw lippen,
Engingen met den eedt, die gy my deed', ontslippen?
Ik meend' gy waert mijn vriendt, is dat een vrienden stuk, *Mel. uit.*
Te scheiden van zijn vriendt in 't droefste ongeluk?
On waerdigh dat men u de naem van vriendt zal geven.
Maer wie komt daer, ist niet de moordster van mijn leven?
Zy ist, ik spreek haer aen: of mogelijk haer hert
Een weinig door mijn zmert en klagt bewogen wert.
Godinne van mijn ziel, en dwinghster van mijn zinnen,
Die door uw deught en jeught my trekt tot uwe minne,
Die met uw toovrend' oogh mijn vryheidt heel benam,
Die in mijn killigh hert een hel-gelijke vlam
Veroorzaekt hebt, die met de strikken van uw haeren
Mijn geest in droefheit houdt, in jammer, in bezwaren,
Zal uwe wreedigheidt noch duren, zal uw haet
Noch langer voeden op mijn dootlijk terend' quaet?

Komt,

Komt, moordt my dan te deegh, maekt dat ik 't leven derve,
 En liever eens te deegh als alle dagen sterve.
 Moordadige Beulin, bloetdorftigh wreede Vrou,
 Schept gy vermaek en vreught, en lacht gy om mijn rou?
 't Schijnt u zijn aengenaem de zerten, die ik lijde,
 Verheught gy u hier in gy zult u haest verblijden,
 Uw hoogst vermaek komt aen. Ziet dat g' uw oogen voet
 Hier in mijn doode wondt, en in dit zwerte bloet,
 Dat dit geweer en handt u daetlijk zal betoonen: *Hy trekt van leer.*
 De weldaet, die ik doe wilt na mijn doot beloonen;
 Beklaeght dan mijne doot, en stort maer eene traen,
 En laet doch na mijn doot uw wreetheidt zijn gedaen.
 Vaert wel, den Hemel weet en tuige van mijn trouwe.

Hy dreight zigh te deursteeken; zy belet en zeit:

Mel. Holla Rufino! zacht, wat doet gy? 't zal u rouwen:

Ruf. Hoe rouwen? 't gene dat met rijp beraet gelchiet,
 En rout den Mensch, die 't doet, zijn levens dagen niet.

Mel. 'k Zeg lijkwel dat gy 't laet. *Ruf.* Waerom zoud ik het laten?

Mel. Wat ken de bleeke doot, wat ken het sterven baten?

Ruf. Ontladen van mijn druk, laet los laet my begaen.

Mel. Wel staet het sterven u dan onverandert aen?

Zoo sterft, doch ik en zal het nimmermeer gehengen
 Noch lijden, dat gy 't zult met eigen handt volbrengen.

Ruf. Wie doet het dan? *Melissa.* Maer ik, 't za geeft my het geweer.

Ruf. Daer isset, raek te deegh, en velt my yligh neer.

Mel. Wat zegt gy, dat ik ben de oorzaak van uw klagen?

En dat gy, 't geen gy lijst, om mijnen 't wil moet dragen?

Dat ik de oorzaak ben, dat gy uw leven derft?

Zeer wel zoo ist ook reën, dat eerst de oorzaak sterft.

Dit punt, ik zweert de Goón, het magh u 't leven rooven;

Maer 't zal mijn leven eerst door deze handt verdooven.

Rufino zijt verheught als d' oorzaak voor u leit,

Als uwe plaegh, voor u noch van de Wereldt scheidt;

Daer, daerme ist gedaen, nu zal ik niet meer plagen.

Zy neemt voor haer te doorsteeken, 't welk hy belet.

Ruf. Melissa wout gy zelfs uw leven zoo verjagen?

Neen dat zal niet geschien; wie had het zoo gemeent?

Ik heb u wel 't geweer, maer daer toe niet geleent.

Zet hier op deze borst. *Mel.* 'k Zal eerst mijn boezem raeken.

Ruf. Dan kent gy 't my niet doen. *Mel.* Dan meught gy 't zelve maken.

Hy wil haer 't geveest geven.

Ruf. Wel raekt uw boezem, gy met dit endt, ik met dat.

Mel. Recht anders, laet my toe, dat ik de punt slechts vat.

Geeft my den degen weer. *Ruf.* Ik zal z u wedergeven,

Maer zal mijn zelfs daer meê benemen eerst het leven.

Mel. Ik eerst, en gy daer nae, 't zal anders doch niet zijn,

Ik zal het u zoo wel beletten als gy mijn.

Zy blijven staen, trekken tegens malkanderen. Carbijn en Theodoor uit.

Theo. Tot morgen toe mijn hert. *Car.* 'k Zal t'avont noch eens komē,

Maer wat is daer te doen? *Theo.* Mijn lief 'k begin te schromen.

Carb. Wel wat of dat beduidt? *Theo.* Ik zie een bloot rapier.

carb. Ik gae het eens bezien. *Theo.* Ey liefste blijft doch hier.

Carb. Hoe dat mijn Engelin? daer zijn geen reên van vreezen.

Theo. Zoo gy daer immers gaet, moet ik daer mede wezen.

Rufino is de een. *Carb.* Melissa isser by.

Rufino wel hoe dus? Melissa wat meught gy

Beginnen? zeg, wat ist? ha Hemel! niet te spreken?

Mel. Carbijn, Rufino wil zich zelfs het hert af steeken.

carb. Wat komt Rufino aen? *Mel.* Hy zeit ik d'oorzaak ben,

En mijn afkeerigheidt. *Carb.* Rufino ik beken,

Ik zweer het is mijn schult, om dat ik onlangs hoorde,

Als gy 't my had belast, wel aen Melissaas woorden,

Dat zy niet meer zoo ftuers, noch zoo afkeerigh waer,

Als wel voor dezen. *Ruf.* Hebt gy dat gehoord van haer,

En zegt gy 't my niet eens? *Carb.* Ik kost u nergens vinden,

En als ik u niet zocht gink ik by mijn beminde.

Ruf. Ist moog'lijk mijn Godin? *Mel.* En ziet gy niet de daet?

Theo. Gespeeltje gints komt volk, kom gaen wy van de straet.

Ruf. Ha

Ruf. Ha Hemel wat geluk! *carb.* Rufino gaet na binnen,
 En steekt uw degen op. *Ruf.* Melissa my beminnen?
Carb. Komt voort en gaet in huis. *Ruf.* Ha Goddelijke dagh;
 Beginzel van mijn vreught, en eind van mijn geklagh!
carb. Maer gaet gy noch niet in. *Ruf.* wie isser die te degen
 Heeft in zoo korten tijdt zoo grooten vreught verkregen?
Mel. Rufino daer komt Volk, laet ons niet langer staen,
Ruf. Mijn Engelin, mijn vreught, komt ik zal met u gaen. *Alle binnen.*

Gooffen.

WAt de pleister, dat is ook al te verbruft verpeutert.
 Wat raet gaet my aen zoo 't de baes ziet, hoe my het hoofd
 leutert,
 Hoe ik stintel, hoe ik puiloogh, en hoe mijn tongh yzer slaet;
 Ik wed voorzeeker dat hy my wijst waer mijn bak-huis staet:
 Wel Gooffen, schaem jy jou niet, zo uit te blijven, zal hy zeggē;
 Wat zel ik doen; de schult op mijn spits Lubbert Lubbertze
 leggen,
 Daer ik een pijntje meê gedronken heb? neen ik zeeker niet:
 Wat zal ik dan zeggen? ja, dat my eerst in den zin schiet,
 Daer komt den droes, zo haest als men van hem begint te praten,
Ment. Wel jonker zijt gy daer, ik woud u zoeken laten *Mentor uit.*
 Met Trommel en Trompet, wat blijven is doch dat?
 Wel ziet den Ezel eens, hoe vol heeft hy zijn gat.
 Wel beest. *Goof.* Gut baes had ik geweten, dat jy zo zoud kijven,
 Zo zoud ik veel nutter, daer ik geweest ben, hebbē mogē blijvē.
 Dat magh niet deur, kijven te hooren, daer men zijn best doet,
 Daer ik alles zo wel beschikt heb, dat ik noch kijvē hoorē moet,
 Ik kent waerachtigh niet vergeten. *Ment.* Ik wou my noch
 verstooren,
 Was ik in Gooffens plaets: maer voort laet ons eens hooren,
 Wat dat gy hebt gedaen. *Goof.* kijk een reis, wat een man is onze
 Ik jou wat zeggen? neen ik ben zelver ook quaet, (maet,
 Al

Al immer zoo wel as jy , dat 's gelijk op klapmutzen ,
En jy meught met al jou kijven en kaekelen in de pomp brutzen.

Ment. Wel reckel hoe dus trots? *Goof.* Om dat ik nu genoeg weet.

Ment. Laet hooren klap eens op. *Goof.* Neen baes ik zegje niet een
Maer ik zegje , dat jy moght wel om een paer vaen lyen , (beet:
Datje zoo wel wist als ik wie naje Vrijster komt vryen.

Ment. Wel Gooffen weet gy dat? *Gooffen.* Klonterige Claertje jou
Theodoors Meit,

Mijn eigen verschreven Vrijster heeft het my zelfs gezeit.

Ment. Wie zeit zy dat het is? *Goof.* Zo zoudmē een boer zijn kunst of
vragen.

Maer wilje maets zoo zegg' ik het, of anders zel jy het de dagen
Jou 's levens niet weten. *Ment.* Nu Gooffen 't zal zoo zijn.

Goof. Alle maets goe maets. Maer Claertje zeit 't is Carbija.

Ment. Heeft Claertje 't altedeegh , en is niet een ander?

Goof. Zy zeit zy zijn dus rechtevoort noch by malkander ,

En Theodora heeft hem zoo lief , zy geeft hem zoen op zoen.

Ment. Carbijn my in de weeg? zal een Carbijn 't my doen?

Dat lijd ik nimmermeer , begint vry te beklagen

De uur , waer op gy eerst uw min begoft te dragen.

En Theodoor vervloekt , versweert , verzeght die dagh ,

Waer op hy aldereerst u met zijn oogen zagh .

Ellendige Carbijn , uw leven is verlooren :

Ziet gy uw doot noch niet? ik hebze u gezworen.

En 'k zweer ik niet en rust , voor dat ik met deez' handt

Het leven u beneem , en help u aen een kant.

Goof. Gut baes de kop is mijn rechtevoort zoo wat aen 't malen ,

En ik zou wel wat slagen willen geven , of een paer blauwe oogē

Dat jy my alleen eens wout laten begaen , (halen

Ik zoud hem wel te deegh wat op zijn snater slaen ,

Als ik hem genoeg geslagen had , zoud ik hem de keel afbyten ,

En wringen hem de hals toe , en laeten hem de ziel schijten :

Of ik zoud het ruintje van stal trekken , en douwē hem dit knijf

Waer ik hem raeken kost tot het heft toe in 't lijf:

Ik zou hem zoo vol gaten als een viskaer maeken:
 Pots elementen ! hoe woud ik hem in zijn koonen raeken !
 Hoe woud ik hem het wambuis pickieren , hoe woud ik hem de
 Deurkerven , sneed op sneed. Gut baes het is zoo zoet, (hoet
 Mijn tanden wat'renal , wat zegje , wilje my verlof geven?

Ment. Gy zijt te zeer vervaert, en zoudt wel lichtlijk beven,
 Als hy maer leelik zagh. *Goof.* Neen baes dat is geen voot.
 Is hy meê een dolle duivel, 't quaetst, wy blijvê alle beid doot.
 Ik ben altijd stout genoeg; want 'k durf op een kamer vol boerê
 Almoerlijke lienigh mijn handen wel beginnen te roeren;
 En snyen in 't hondert, en steeken in den hoop,
 Die dan wat krijght die heeft wat, ik geeft goet koop.

Ment. Hoe zoudt gy met verraedt uw zaeken aen gaen leggen?

Goof. Neen niet met verraet, maer ik zalje zeggen:

Ik zoud metter vaerd' gaen loopen tegens hem an.

En zaid hy wat, dan zou ik zegge lieve man,

Niet veel snaps of 't lijfvol wonden.

Sprak hy dan maer een woort zoo wou het honden.

Ik zou spelen raekwat, en tyen aen 't klouwen,

Elk zijn schoonst, en niet als dat zou ik hem voor houwen, *Hy toont zijn mes.*

Ment. Laet zien eens wat gy kent, en brengt gy hem om 't leven

'k Zal u tot dankbaerheidt drie hondert gulden geven,

Gaet heen en paster op en zeght my dan bescheidt. *binnen.*

Goof. Ik zelje flus komê zeggê dat hy al met de piffer om hoog leit.

Drie hondert gulden? ik geef hem daer voor wel drie hondert

steeken. *(breeken.*

Wat steeken? ik wil hem daer voor wel aen drie hondert stukken

Ik kap hem zoo klein als moes, of ten minsten als hutspot.

Maer de drommel wat raet? hoe krijg ik de zot?

Ik zal hem hier wachten, hy moet doch na zijn Theodoor loopê,

Als eê hont na eê ritze teef, maer hoe deeg'lijk zal hy't bekoopê?

Foei de plaegh dat is van die verzoorde Tobak, *Hy Rispt.*

Die goet is voor de kak, en isse niet goet voor 't lijf,

Zoo isse ten minsten goet voor tijt verdrijf:

Ja dat zei de Man ook en peulude zijn Wijf. *Daer*

Daer isser een deel die dat leelijke goet zoo overdadigh prijzen,
Om al de fortuiten die het over heeft en gaet bewijzen.

Item inden eersten, zeidt loortje, isse goet voor de katar :

Item inden eersten, zeg ik isse quaet, wantze maekt de kop nar,
Ia zeit Symen z' is goet, voor loopend, druipende, zijpende, roo-
de oogen, (niet geloogen ?

En zijn oogen die loopen, die druipen, die zijpen zelfs, is 't dan

Ia zeit Jooft z' is overdadigh goet voor tantpijn :

Dat 's ook niet waer, want ik 'er nimmermeer baet by wijn.

En Pietje zeit 't helpt geweldig als de ooren ruizen, en tuiten :
Dat lieght hy, want als ikze drink, beginnen de mijne te zuizen
en te guiten.

Tewis zeit, het ruikt wel : jae veel slimmer ofmer front briet,
En met pis droopte ; en men quijlter of, wachtje volkje, ver-
drenk niet, (der in varen ;

Een plas grooter als de Zuider Zee, het Schip Ste. Reinuit zou-
Daer ik meed op vry-buit most, woume den baes niet aen Landt
bewaren,

Als de drie hondert gulden op zijn ist nochtijds genoeg. *Carbijn uit.*

Wel Monseur zoo haest van de Vrijster ? 't is noch al te vroegh.

Zoo vroegh te scheien ? Bous ! dat 's an maet. *Hy loopt bem op 't lijf.*

Carb. Wel fielt en ziet gy niet waer henen dat gy gaet ?

Is u de straet te nau men zalze wel wat wyen.

Goof. Zel jy een fielt van my maeken schelm ? zel ik dat lyen ?

Neen dat duiveltje past op jou; pas op of 't gaet 'er deur. *Goof. trekt*

carb. Ik zeg u datje gaet. *Goof.* Kijk, om zoo een Monseur *zijn mes.*

Als jy bent, ik schijt wel inje, 'k zelter lustigh in douwen.

carb. 'Kzeg noch eens houje rust of 't zal u anders rouwen.

Goof. Ik wil niet. *carb.* Daer dan fielt, houdt dat, noch dat, en dat.

Hy slaet Goossen.

Goof. Moordt ? brandt ? buren sta by ! die keerel slaet my plat.

carb. Laet echter in hunn' rust haer, die u niet en moeien. *binnen.*

Goof. De drommel is dat slaen ? het schijnt schier of mijn tanden
bloeien,

Mijn

Mijn neus die zwelt, mijn oogen zijn blau, 'k heb een buil op 't
hoofd.

Ia borsje benje zulken haentje, 'k had 't mijn leven niet geloofd.
Jy bent kruideken roert my niet, 'k zelje ook met vreden laten,
Ik hou niet van zulk slaen. Maer hoe zal ik 't met den baes pratē?
Hy magh zelf heen trekken, maer dat gelt is quijt, (binnen.
De slagen doen wel zeer, doch daer 's niet dat my meer spijt.

H E T D E R D E B E D R Y F.

Carbijn. Theodoor.

Carbijn. **A** Ch Theodoor! mijn hert, hoe zoet is 't zoet bywezen,
Nu uw en mijne min is tot dees hoogt' gerezen?

Wanneer ik by u ben is my de nacht een dagh,

Uw oogen mogen meer als 't Zonnen schijuzel magh.

Wanneer ik van u ben, zoo schijnt het dat de stralen

Des Zons, rontzom, maer niet op deze oogen daelen.

Het midden van den dagh is 't midden van de nacht,

Ten waer uw oog een strael had op mijn oog gebraght:

Dan zie ik eens rontzom, en zie drie Zonnen schijnen,

Maer d' Hemelsch, lijkt het, moet voor uwe twee verdwijnen,

En als ik by u ben ist noch al niet te deegh,

Mits datter noch een wolk my staegh is in de weegh.

Theo. Behonight is uw praet, bezuikert zijn uw reden,

Is 't vreemt dat 't byzijn dan is vol van vrolijkheden?

Mijn eenig een, ik zweert als ik u maer aenschou,

Dan ben ik blijder, of het hemelsch hoogh gebou

Aen my gegeven wierd; uw af zijn is mijn treuren,

't Welk duert tot dat my weer uw byzijn magh gebeuren:

Mijn treuren heeft geen eind' wanneer ik van u ben,

Mijn blijdschap heeft geen eind als ik u spreken ken.

Carb. Al woud my d' Opper-Godt zijn staf en Huis-vrou geven;

't Zou my bewegen niet, ik wil veel liever leven

By u mijn Theodoor: voor Nectar en Ambroos

Ik den violen geur van uwen aeffem koos,
 Ha Goddelijke geur! 'k verzweert en kent niet looven;
 Of gy zoudt zelfs de geur van Flora gants verdooven.
 Yvoren voorhoofs vel! yvoren tandt gebit!
 Yvore wangen waer op elk een roosje zit!
 Ha lippen! lippen? neen, maer enkele koralen.
 Ha mondt! wiens mondts gelijk Apelles niet zou malen.
 Ha opgetoide pruik! daer zelfs den dageraet,
 Vol spijt en heel beschaemt, haer pruik voor leggen laet.
 Ha net besneden kin, en wel gemaekte handen!
 Ha naugeschoeide voet, en nette oogen-randen!

Theo. Wien trekt gy niet tot u? uw leden zijn van stal,
 Uw benen, borst, en voort, kortom, het past u al:
 En doet daer dan noch by uw hofflijk hoofd ontdekken.
 Uw lieflijk zoet omarm, uw lonklik oogen trekken
 De noordt zon ons gemoet, 'k wed niemant vinden zou
 Een Dochter, die niet wenscht te mogen zijn uw Vrou.

carb. 't Is my meer als genoegh zoo 't Theodoor wil wezen.

Theo. Zy wil en zal het zijn, wat hebt gy dan te vreezen? *Hy omhelst haer.*

carb. Ach die zoo sterven mocht! wat was dat een geneught?

Theo. Die eeuwigh leefden zoo, was dat niet grooter vreught?

Maer ach ik schrik, ik beef dat ik u daer hoor praten
 Van 't droevigh sterven (laest) en 't jamm'rig leven laten.

carb. Mijn Engelin, mijn vreught, waerom deê u dat wee?

Theo. Mits my dat in den zin veel droefheidt komen deê.

(Ha Hemel hoed Carbijn!) als ik 't begin te denken,
 Zoo schijn ik in 't getraent te smoren en te drenken.

't Is noch niet lang geleên dat Mentors knecht sprak aen
 Mijn meit, die heeft na lang gepraet van hem verstaen
 Hoe dat zijn meester, had een dieren eedt gezworen,
 Geen ruste te houden, voor uw leven was verloren.

carb. En nu gy daer of zeght schiet my wat in 't gedacht.

Niet langer noch geleên als dees voorleden nacht
 Wanneer ik van u gingh, zoo quam ik juist 't ontmoeten

- Een reekel, die my liep op 't lijf in plaets van groeten.
 Ik vraeghden hem hoe dat? hy strak zijn mesjen uit,
 En zei, verweerde flux of dat gaet in uw huid.
 'k Vermaenden hem tot rust, hy wou daer niet na vragen,
 Dies nam ik hem by 't hoofd en gaf hem 't lijf vol slagen.
- Theo.* Wie was het lief? *Carb.* Hy was te mael in 't geel gekleet.
- Theo.* Zoo ben ik 'k weet niet wat, zoo ik niet wel en weet,
 Dat dit de knecht zal zijn. Foei schelmen, looze fielen,
 Hoe wil te deegh de strafeens volgen op de hielen?
 Gebruikt voorzichtigheit wanneer gy van my gaet,
 En ziet ter degen toe wie datter is op straet.
 Ach Hemel! dat ik u zoo eens quam te verliezen,
 Wat zoudt ik anders als de doot voor my verkiezen?
 Dat ik uw zoo verloor, met my was 't ook gedaen:
 Waer gy voor henen ginght zoud ik ook moeten gaen.
- Carb.* 'k Zal dragen goede zorgh, laet maer uw droefheit varen.
 Hoe haest zijt gy bedroeft daer wy zoo vrolijk waren?
- Theo.* 't Is reden dat ik vrees. *carb.* Uw vrees is al te groot,
 Als 't komt is 't vroegh genoeg. *Theo.* Te laet is 't doet het noot.
- carb.* Ik ga mijn Theodoor. *Theo.* Waer doch zoo haestigh henen?
- carb.* Ik blijf indien gy maekt een einde van uw wenen.
- Theo.* Wischt dan mijn tranen of. *Carb.* Daer toe wil ik my spoen,
 En wil het nergens meê als met deez' lippen doen.
- Theo.* Zoo, dat verquikt mijn hert, nu lust my weer te leven.
- carb.* Hebt dank (o Goden!) dat dit onweer is verdreven.
- Theo.* Flus zeit gy van een wolk, wat wordt daer door verstaen?
- carb.* Hoe klaer mijn zonne schijnt z' is altijd overlaên (kleeren.
 Noch met een wolk. *Theo.* Wat 's dat? *carb.* Godin het zijn uw
 Die voor mijn gretrigh oogh die lieve leden wren,
 Waer in natuer haer konst zoo vlytigh heeft getoont,
 Dat daer niet anders als de hooghste schoonheit woont.
 Vervloekt en nydigh kleet wat heb ik u bedreven,
 Dat gy my dus belet het vreughdighst van mijn leven?
- Theo.* Wat woudt gy dan dat wy al gingen zonder kleên?

Carb. Neen holla, gy maer naekt, en dat by my alleen.

Theo. Mijn lief gy praet te luid, wat weetmen wie 't mocht hooren.

Carb. 'k Zal voort, het geen ik zeg, wel luit'ren in uw ooren.

Zy blijven staen praten binnen 's monts.

Mentor en Goossen uit.

Ment. Wat, wat ist anders niet? *Goof.* wel baes ik deed' mijn best.

Ment. Dat doen de kinders ook en kakken in haer nest.

Goof. Ja dat loof ik wel, de lui die quamen ons scheien,

En wy lagen eerst zoo lang en wroeten met ons beien,

Dat het niet te zeggen is, hy met een rapier, ik met een mes,

En dat meer is, ik gaf hem noch wel een wondt vijf zes.

Ment. Uw oogen zijn zoo blau, hoe is doch dat gekomen?

Goof. De scheiers hadden 't zoo elementigh op my voorgenomen,

Dan keef dees, dan sloegh die, en ik kreegh vast trekke uit den

En t' wijl ik slagen kreeg trok oomkool op ter loop. (hoop,

ment. Wel wilt gy noch eens gaen zien of g' hem kent deurfsteckē?

Goof. 'k Heb liever dat hy loopt tot hem de beenen breeken,

Schijt, schijt, ik kenme al te goet dat ik zou aengaan

Tegenszulken een, die niet durf blijven staen.

Even wel baes, daer ik zoo getrou waeghde mijn eigen leven,

Hoor jy my al een moy stikje van 't beloofde gelt te geven.

Ment. Wy zullen zien daer na, weest stil en gaet nu voort,

Op dat ons hier ontrent den reekel niet en hoort. *Hy ziet Carbijn met*

Op razerny kom op, fluks uit uw hol beneden, *Theod. staen praten.*

Laet aerd en Zee van angst nu 't zidd'ren voor uw treden.

Maekt dat der sterren sleep, en dat de zilv're Maen

Verschrikken van uw ooghen en van haer plaetzen gaen:

Dat al de Werelt ysch, door 't hels en duivels zingen

Van uwe hairen, die om uwe kop zich wringen:

Uw Solfren aeffem die verlep al 't groen geboomt,

Verpest al 't water dat door 't gantsche water stroomt.

Als gy dan hebt gedaen, en niet meer werk kent vinnen,

En noch niet rusten wilt zoo komt aen my begiennen,

Proeft dan uw zwepen en uw toortzen hier aen my,

En helpt my in een dul verwoede razerny.
 Ik lijden dezen trots? ik deze zmaet gedoogen?
 Moet ik dit zien? dit zien? en dat met eigen oogen?
 't Is wonder ik hem niet met deze tanden pluk,
 En trek hem 't lijf van een, en scheur 't van stuk tot stuk;
 En laet de looze hoer haer lieve lief verzellen,
 En werp my dan daer by en dael met haer ter hellen.
 Wat raeft gy dulle tong dat gy mijn liefste schelt?
 Zoo gy haer vorder schelt ik zweer dat hy 't ongelt. *Carb. kust.*
 Ziet daer, ist mogelijk? den bloet gaet haer noch kussen,
 Waerom sta ik en kijk en loope daer niet tuffchen?
 Bezadight u mijn geest: zoo g' nu een weinig lijst,
 Zoo zult gy zijn eerlang op 't hoogste weer verblijdt.
 Treet voeten, treet te rug, laet haer voor 't lest wat praten. *(aten?*
Goof. Hoe goetkoop zoud het broot worden dat de gekken niet en
Ment. Wel ezel wat 's dat? *Goof.* Niet Meester, my quam daer in 't ge-
 Dat spreukwoort, dat men altemet wel zeit by nacht *(dacht*
 Als men na den Hemel ziet: zo zeit de een wat zijnder al starren,
 Ia zeit de ander daer strak weer op, wat zijnder al narren.
 Nu denk ik in mijn zelfs, alffer zo veel starren als narren zijn,
 En alffe aten noch dronken, hoe goet koop was dan 't bier,
 't broodt, en de Wijn?
 Maer dat overgeslagen, wat meenje hem nu al te leeren?
 En hebje geen denken dat hy hem ook zal verweeren?
Ment. Hy zich verweren? neen, gy zegt hy loopt staegh wegh.
Goof. Holla baes, gy verstaet niet wat ik zeg, *(wen.*
 Ik meen als hy 't gewonnen heeft. *Ment.* k Zal my op u vertrou-
Goof. En ik zel mijn hoop op eẽ harde rug en een paer rassche voete
Ment. Wy zullen 't zamen doen. *Goof.* 't Is beter een alleen, *(bouwẽ.*
Ment. Wy zijn hem veel te kloek, zijn wy maer met ons tweeën,
Goof. Neen baes, 't is best dat ik daer niet by ben, om dat mijn gele
 En gele kouzen en mantel ons verraden zouwen. *(mouwen*
 Ik zel een weinigje van een mijl of twee achter of staen,
 Hebje 't te quaet dan zel ik trarare gaen,

Ik zegh qualijk , ik meen dan koom ik ook aen.

Ment. Zwijgh , 'tſchijnt aen zijn gelaet of hy van haer wil gaen.

Theo. Zoo vind' ik 't wel bequaemſt , gelijk het is beſloten ;

Maer gy moſt niet te ſtijfaen d' achterpoorte ſtooten ,

Of 't yemant wierd gewaer. *Carb.* Mijn trooſt, mijn ziel, mijn hert.

Theo. Lief ſpoeit u nu naer huis eer dat het later wert.

Carb. Mijn Engelin gy zult dan op het uur wel paſſen ?

Theo. Heel wel , maer ziet gy toe , dat niemant u verraffche.

Want Mentor paſt op u , den Hemel hoed uw gangh.

Carb. Ik bid u Theodoor , en zijt voor my niet bangh ;

Maer ſtelt uw hert geruſt : doch ik en zal niet ruſten ,

Voor dat beſtemde tijdt my gun mijn lieve luſten.

Vaert wel mijn eigen geeſt. *Theo.* Vaert wel mijn levens vreught.

Carb. Dit kuſje blijf u by. *Theo.* Dat my mijn geeſt verheught.

Theod. binnen. *Carb.* wort in 't gaen van *Ment.* in de rugge geſteeken, dat hy als doot, neder valt.

Gooffen loopt wegh.

Ment. Carbijn daer is uw loon van Theodoor te vryen ;

Haer Vryers altemael die moeten zoo bedyen.

Waer 's Gooffen ? is hy wegh ! is dit de ſtoute knecht ,

Die (zoo hy zelve zeit) zoo wonder gaern vecht !

binnen.

Carbijn daer by leit.

Ach Theodora ! ach ! vergeefs zult gy verbeiden.

Maer noch veel grooter ach ! dat ik van u moet ſcheiden.

Geeft Goden geeft my wraek , en ſtraft hier Mentor voor.

Mijn aeſſem die beſwijkt. Vaert wel mijn Theodoor.

Hy valt van zich zelfs en blijft in zwijm. Rufino uit.

Ruf. Godin (die met uw zoon de alderkloekſte herten

Maer met een vlam , en pijl durft zonder vreezen terten ,

Niet tarten ook alleen , maer brengen in 't gebiedt ,

Die zelfs den Opper-Godt Jupijn niet eens ontziet.)

Ik buig voor u , om u een dankbaer hert te toonen ,

Waer van ik niet en ken het kleinſte klein beloonen.

Godin geeft dat het duert , en houdt Meliſſa in

in Voornemen , dat zy heeft en in de zelve zin,

Hoe

Hoe zin ? 't is nu gedaen, zy heeft my uitgekoren
 Tot haren echten man, en heeft een eedt gezworen :
 Dat eer het Hemelsch ront, de Sterren, Son en Maen
 Vervallen zullen, dan haer liefde zal vergaen.
 Is dat noch niet genoegh ? wat wensch ik meerder teeken,
 Als dat ik mijn Godin hoor zulke woorden spreken ?
 Melissa k sweer u ook : dat eer mijns levens draet
 Zal afgeloopen zijn, eer dat ik u verlaet.
 Ha Hemel hooge Godn ! wilt gy lui ons maer geven,
 Dat wy een lange wijl te zamen mogen leven :
 En als gekomen is een van ons beiden tijdt,
 Dat ons het leven dan op eene tijdt ontglijt.
 Wel hei ! hoe dus ? dat 's vreemt : wel wat of dit wil zeggen ?
 En is 't geen mensch die ik een weinigh voort zie leggen ?
 Dat moet ik nochtans zien. Een mensch ! wie magh het zijn ?
 Ik ken hem (Hemel ach !) my dunkt het is Carbijn,
 Carbijn gy doot ! Carbijn gy doot en zoo doorsteken !
 'k Zweert zo ik ken of magh ik zal uw doot wel wreken. *Hy trekt
 van leer.*
 Met dit geweerik zweert. Hebt gy noch leven in !
 Hebt gy noch wat gevoels, hebt gy noch geest of zin ?
 Zoo slaet uw ooghen op, en ziet my aen voor 't laetste.
 Ik voel zijn aeffem noch, daerom moet ik my haesten,
 Dat ik hier iemant wek en breng hem in een huis.

De wacht komt hem tegen en vat hem.

capit. Wat 's hier ! in 't naer des nachts te maeken zulk gedruis ?

Waertoe is dit geloop, en met een blooten degen ?

't Za gasten vat hem aen het is hier niet te degen.

Ruf. Ziet dat gy niet en doet dat u hier namaels rou.

cap. Neemt hem zijn degen af en bint hem, daer 's een tou.

Ruf. Bint schelmen dieven bint, als uws gelijk, verrader.

cap. Hoe dat gy meerder roept 't is voor u zelve quader.

Wacht. Ik koom daer ginder gaen, en vind' een doode Man.

cap. Een Man, hoe komt die daer ? *Wacht.* Wel wat weet ik 'er van.

cap. Ha schelm dat 's uw bedrijf. Was dat het haestigh loopen ?

Recht

Recht quam ik wel te pas, maer hoe zult gy't bekoopen?

Ruf. Breyngt gy de man in huis, maekt dat men hem verbin,
Want hy en is niet doot; daer is noch leven in.

Cap. Wel wat weet gy daer van? *Wacht.* En zoud de guit niet weten,
Daer hy met zijn geweer de wondt zelfs heeft gemeten.

Ruf. Nu, nu het kost een Mensch, komt haest u, maekt het kort,
En draeght hem elders in dat hy verbonden wort.

*Zy dragen hem binnen, en komen daer na met Rufinoweder uit, die zyn a
het gat leiden.*

Ruf. Ik zweert u guiten, 'k zweert ik zal't u wel vergellen,
Dat gy my met dit tou de armen zoo komt knellen,
Wat heb ik oit misdaen? waer in heb ik misbeurt,
Dat gy my al gelijk dus gints en weder scheurt?
En mijn geweer beneemt, en met een tou gaet binden,
Daer niemant meer Carbijn als ik Carbijn beminde.
Hy is mijn trouste vriendt geweest in alle noot,
Ik zal zijn trouste vriendt ook blijven tot mijn doot.
Ik wast van jonghs op aen, wat zoud my dan verrukken
Dat ik hem zoo een dootd zoudt in de rugge drukken?
Den Hemel zy getuig hoe dat ik was gemoet,
Als ik hem leggen zagh verzmoot haest in zijn bloet,
Hoe mijn gemoet verschrikt, en hoe mijn hairen rezen, (wezen,
Geen Mensch ken meer ontstelt, geen Mensch ken vreemder
Als ik was door het zien, ik trok mijn degen uit,
Ik hijgde na de wraek, ik wenschte na de guit,
Ik wenscht' ik weten mocht wie dat hem zoo verradigh,
Zoo schelms, zoo overwreet van acht'ren zoo moordadigh
Hadt in het lijf geperft zoo diep en wijde wont.
Nu koom ik, en ik hou mijn lippen aen zijn mont,
En voel zijn aeffem noch, doe liep ik en wou maken
Dat hy in 't eene huis of 't ander mochte raeken.
Doch quamen deze guits en doen my overlast,
En binden daer noch by bei deze armen vast.

En had ik 't om Carbijnt wille niet gelaten ;
 Ik had haer wel geleert op 's Heeren vrye straten
 Te vatten iemant aen , die niemant niet en moeit ;
 En nu ik gaeren zou , nu ben ik laes geboeit ,
 Mijn armen zijn zoo vast , 't geweer is my benomen !
 Dit ken ik altemael noch lichtelijk ontkomen ,
 Bleef maer Carbijn by 't lijf , flus als men hem verbondt
 Roerd' hy niet anders als een weinighjen zijn mondt.
 Ach Theodoor ! hoe zal u deze tydingh' smaeken ?
 Meliffa hoe zult gy 't als gy dit hoort ook maeken ?
 Carbijn zoo goet als doodt , en dat door mijne schult :
 Ach kost gy alle beid nu hebben wat gedult !
 De groot en goede Godt zal 't alles zoo verzachten ,
 Dat gy eerlang een eind' zult hebben van uw klachten .
cap. Hier is het gar flux in. *Ruf.* Men zeit veel daer 't gewelt
 Komt is het goede recht heel aen een zy gestelt .

H E T V I E R D E B E D R Y F .

Theodoor.

DAer lust is , is begeert , en uit begeerte vliet
 Een hoop , die van 't gewenscht geen kleine voorsmaek biet :
 Zoo doet het ook met my . Ik kond' te nacht niet rusten ,
 Mits my de hoop staegh gaf een voorsmaek van mijn lusten ,
 Zoo tusschen slaep en waek beeld' ik my zelve in
 Dat ik met vreught genoot de vruchten van de min ;
 En kort daer na zoo is Carbijn van my verdwenen ,
 En is eerst langh daer na weer voor mijn oogh verschenen ;
 Doch zoo niet als voor heen , maer ziekelijk en bleek ,
 En ik verschrikte zoo dat my de slaep ontweek :
 Ik floegh mijn handen om , | om met een groot erbarmen
 Mijn dootgelijke Lief te kussen ent' omarmen .
 Doe quam ik tot mijn zelfs , en zach 't was malligheidt .
 Maer dat zijn bleekte niet iets quaets te voren zeit .

Ziele laet uw droefheid varen,
Laet geen vreezen u bezwaren,
Stelt u vreugdigh en gerufft:
Denkt eens dat den tijdt komt naeken
Dat gy d' hooghste vreught zult smaeken
Door het boeten van uw luft.

Phoebe laet uw gulde raden
En uw Paerden vroegh gaen baden
In den ouden Oceaan;
Laet de nacht de lucht betrekken,
En met zwarte wolken dekken
't Aenzicht van de bleeke maen.

Is het waer dat d' oude schrijven
Zoo heeft Phoebe kennen blijven
Stil aen d' hoogen Hemel staen,
Als gy uw Coronis zochte,
Op dat gy Coronis mochte
Met een blijdfchap kijken aen.

Of dan jaeght gy dijne Paerden
Dat zy daelde na de aerde;
Als den dagh u viel te langh:
Om dat gy by tijds zoudt raeken
By uw Nymph, en u vermaeken
Korte gy zoo veel uw gangh.

Phoebe kort nu ook uw gangen,
Dat ik magh mijn lief omvangen
Met een lieflijk gegroet,
Met een lonkje, met een kusje,
Met een vreughtje, met een lusje,
Met een woortje honingh zoet.

'k Zal het zoetste van mijn leven
Nu aen mijn Carbijn gaen geven,
'k Waegh mijn alderwaerdste eer.

Maer het zal mijn eer niet krenken,
Mits ik z' aen Carbijn gaen schenken
En Carbijn die geeftze weer.

Hy heeft macht mijn eer te rooven,
Maer wie zoud van hem gelooven
Dat hy slaet en niet en heelt:
'K zou hem voor een deug' niet houwen,
Die geen zin heeft om te trouwen,
En dan 't Meisjes eer ontfteelt.

'k Acht Carbijn mijn eer wel waerdig,
Hy is deughdlijk en goet aerdigh,
Heufch van mondt en trouw van daet;
Zoo een sprecker, zoo een peinzer,
Achter-klapper nocte veinzer,
Dies ik my op hem verlaet.

Wat aengaet zijn lijf of leden
Die zijn net en wel besneden,
In volmaekt al wat men ziet.
Hy is zoo beleeft van zeden,
Kloek en deftigh in zijn reden,
Nergens wijkt hy iemand iet.

Hy's dan noch vol trouwe minne;
Nergens zou men trouwer vinnen,
Niemant acht ik zijns gelijk:
Hy's mijn waerdighst uit gelezen,
Hoort het dan niet zoo te wezen
Dat hy ook mijn waerdighst strijk?

Ach Carbijn met wat verlangen
Zal ik uwen hals om-vangen
Met een heldre armen-bocht!
Wou de dagh maer haest verloopen,
En twee nachten t' zamen knoopen,
Dat 'k u langh genieten mocht.

Clært. Benje hier Joffrou ? ik zoekje en eisch boombroodt,
Want doe ik op straet was hoord' ik zeggen Carbijn is doodt.

Theo. Hoe doot? *Clært.* Hy is te nacht doot gesteeckē, zo zy zeggen.

En ik heb ook zelve het bloet op straet zien leggen. *Theo. bezwijmt.*

Wel Joffrou hoe wordje zo blick! 't is of je met den eerstē waert,
Zy swijmt waerachtigh, wat raet goe lui dat ze weer bedaert ?
Ik zal haer eē brandend' schorteldoex bant voor de neus houwē,
Of anders met een azijnige lap in 't aenzicht douwen.

Theodoor bekomt en zeit.

Bedroefde Theodoor, wat wilt gy langer leven !

En is uw leven met Carbijn niet heen gedreven ?

Mijn ziel leefd' in de zijn, is hy de zijn dan quijt,

Zoo ist nootzakelijk dat de mijn ook meē verlijt.

Gy doodt ? Carbijn gy doodt ? Carbijn uw leven henen ?

Ach Godt waerom is 't mijn met 't zijn niet meē verdwenen !

Het leven ben ik wars, het Hemelsch hoog gebou,

Het Zonnen licht verveelt my dat ik het beschou.

Dekt Hemel, dekt uw licht en sluit uw blauwe zalen,

Laet op mijn droevigh ooghe geen vreughdigh schijnzel dalen.

Mijn lief gy doot ! kent zijn ! ik breek mijn leven af

Op dat ik by u raek Carbijn in 't doode graf.

Het hoeft niet : mijn getreur, mijn tranen en mijn klagen

Die zullen mijne Ziel wel haest by d' uwe jagen.

De rou verteer mijn hert, en maek my nimmer bly.

Op dat de droeve ziel my zoot eeer ontgly. *binnen.*

Melissa.

DE droefheidt quetst mijn hert, en maekt my 't leven bange,
Om dat mijn waerde Ziel Rufino is gevangen.

Ach Hemel ! hoed Carbijn dat hy niet voort en sterft,

Of het gaet zeeker dat mijn lief ook 't leven derft.

Rufino ken het zijn, dat gy staet na het leven!

Van hem, die gy behoort uw leven zelfs te geven ?

Rufino in wat schand', in wat een zwarigheidt,

In wat een droeffenis steekt gy ons alle beidt ?

G ij

Indien

Indien Carbijn 't befterft, uw leven is verlooren,

Eilaes bedroefde Vrou waer toe zigt gy geboren!

Dat gy zoo vafte min tot die Rufino draeght,

Die deze droevigheidt u op de leden jaeght.

Daer komt mijn Theodoor, 'k en durf haer niet aenspreken

Om mijna Rufinoos wil, ik ga mijn hier verfteeken.

*Theodoor uit met
een mes.*

T H E O D O O R.

Barft brakke tranen-vloet,

Tuight van mijn droef gemoet,

En biggelt langhs mijn wangen:

Carbijn maekt u bereit

Om dus vol droevigheidt

Uw Theodoor t' ontfangen.

'k Was by uw levend lijf

Uw waerdste, ja uw Wijs;

'k Had u mijn trou gegeven;

'k Was in u w leven u,

Zeg waerom zoudt ik nu

U niet zijn na uw leven?

Wat is ons leven ach!

't Lijkt wat op d' eene dag (nen,

't Leit 's andrendaegs daer he-

Gelijk als voor onz' oogh

Een zwarte wolk om hoogh

Van d' Hemel is verdwenen.

Carbijn was gister fris

Daer hy nu lijfloos is.

Vertrout op jeugdigheden,

Vertrout op wijs beleit,

Of op gezondigheidt,

Op sterkt en schoone leden.

Wat baet mijn liefs verstant,

Zijn leên van stal, van standt,

Zijn wel begaefde reden,

Het helpt hem niet een mijt

Hy's daer niet door bevrijt

In 't duifter huis te treden.

Carbijn gy zigt voorheen,

Maer zacht ik volgh u treên,

Wilt my maer met verlangen,

En met een heufche groet

Recht komen in 't gemoet

En in uw arm ontfangen.

't Za Atropos snijt af,

En laet al vafte het graf

Van mijn Carbijn opmaeken.

Daer, daer, Carbijn ontfanght

Uw Vrou, die zoo

*Zy meent haer te quetzen. Meliffa komt, breekt haer reden,
belet her en zeit:*

mel. Hoemijn gespeel! wat's dat? draeght zorge voor uw ziel,

Theo. Meliffa zigt gy dat? ik wift niet wie my hiel;

Maer lieve laet my gaen 'k ben niet gezint te leven.

mel. Wilt gy dan sterven daer Carbijn noch is gebleven

- By levend' lijf? *Theo.* Ik weet. Meliffa dat 's maerpraet,
Op dat gy my bekoort, maer zeeker 't is te laet.
- Mel.* Zoo waerlijk als ik leef: en 'k wil noch hooger zweren.
Maer hy is zeer gequetst, en zoo gy hebt begeren
Om zelfs by hem te gaen, ik weet wel waer hy is.
- Theo.* Geloof ik het gespeel? *Mel.* Geloofst het 't is gewis,
Theo. Ach dat verlicht mijn hert, den Hemel wil hem sparen.
- Mel.* En helpen hem en my zoo beide uit bezwaren.
- Theo.* Gespeel ik dank u voor 't goe hert, gy tot mijn draeght,
En dat g' om mijnen 't wil en mijne droefheid klaeght.
- Mel.* Ach Theodoor, het hert is zoo vol droevigheden
Dat ik 't niet zeggen kan. En 'k heb zoo groote reden
Als gy oit hebben kunt: want zoo Carbijn nu sterft,
Zoo gaet het zeeker dat Rufino 't leven derft. (men
- Theo.* Wat noot heeft hy? *Mel.* Maer hoe en hebt gy niet vernoo-
Hoe dat Carbijns quetzuer is door Rufin' gekomen?
En 't ken wel waer zijn, want Rufino zit al vast.
- Theo.* Zoo is voorwaer den recht verkeerden aengetast,
Want Mentor heeft 't gedaen, hy had Carbijn gezworen
Niet eer te rusten voor zijn leven was verloren.
Maer hoe ist met mijn lief? *Mel.* Ik ben daer niet geweest.
Gaet gy daer eens na toe. *Theo.* Ik ben te zeer bevreesd
Mits dat ik niet en weet hoe dat ik my zoudt houwen,
Wie komt daer op ons aen?
- Jonen met een brief.* Zijt zeer gegroet Joffrouwen.
Rufino heeft my deez' besloten brief gelangt,
Joffrou zy houdt aen u, ik bidt gy die ontfangt,
Vaert wel en houdt het dicht. *Mel.* Wilt gy Rufino groeten
Gespeel? dit zal al vry wat vreemts beduiden moeten.

Zy breekt den brief op en leest overluit.

KEN twijffel niet (mijn lief) of gy hebt hooren zeggen,
Dat ik om mijn misdaet hier moet gevangen leggen:
Dat ik de oorzaak ben van 't quetzen van carbijn,
Maer 'k bidt u Engelin wilt daer gerust in zijn.

Ik zweer u by den torts, ik zweer u by de schichten
 Des blinden minne-Godts, ik zweeri by uw gezichten,
 Dat ik 't mijn leven nooit (klaet doen staen) heb gedacht:
 En dies onschuldigh ben op deze plaets gebraght.
 Zoud ik mijn waertste Vriendt na 't lieve leven trachten?
 Zoud ik mijn waertste Vriendt doen in zijn bloet versmachten?
 Zoo most ik zijn berooft van alle mensch lykheid.
 Noit heeft by my daer toe de reën te voor geleit.
 Stelt u hier in gerust en wilt uw treuren stacken,
 En gaet by Theodoor (ik bid) mijn ontschult maeken.
 Troost haer 't best dat gy kent, en zegt haer van Carbijn,
 Dat men hier hoopt dat hy haest zal genezen zijn.
 De wondt en heeft geen noot, maer hy was slap van 't bloeden:
 De Opper-Godt die hoop ik zal uw beid behoeden.
 Vaert wel mijn Engelin, en stelt uw hert gerust,
 En laet de droefheid niet bekrenken uwe lust.

U E. O. D. en G. Slave

Rufino &c.

Theo. Ha Goden zijt gedankt! Carbijn en is niet doodt.
Mel. Zijt Goden, zijt gedankt! mijn lief en heeft geen noodt.
Theo. Gaet meê in huis gespeel, ik zal eens laten vragen,
 Hoe 't met mijn Engel is. *Mel.* Wie zal de bootschap dragen?
Theo. 'k En weet, wy zullen zien. *Mel.* Uw Claertjen is te mal,
Theo. Laet zien wie zend ik best? ja, ja ik weet het al. *binnen.*

Goossen.

KH Addet vergeten zaid' Hillegont dat mijn Moer doodt was,
 En zy danste om de kist, ik meendē ook of 't geen noot was;
 Maer wat zint felten, ik vond my elementig bedrogen.
 Wel moye Meit metje gitbruine oogen,
 Metje zoete wangen, frayē neus, en lieve mondt,
 Hoe staet het leven al, benje noch tamelijke gezont?
 Wat dunktje Vryers, dat iemant van jou allen zoo een front,
 Als gy te bedt zou gaen, tusschen zijn lakens vondt,

Wat

Wat zoud hy doen ? ik hoorje geen van allen veel zeggen ,
Maer 'k meen datter de meefte hoop ftilzwijgend midden in zou
gaen leggen.

Wat dunkt jou vaer , zouje voor zoo een duivelin vervaert zijn ?
Zoo zouder weet ik zeeker niemant met jou bewaert zijn.

Wel ziet dat malle volk eens lacchen , wat of zy menen
Dat men malkander niet een zoet praetje mag verlenen ? (wil,
Hier lacchenze om , maer als ik van haer guitery wat zeggen
Dan kijkenze elk op ander , en zwijgen van quaetheit ftil.

Vorneemlijk die, die een gantschen dag van eē ander fpreeken,
En over d' hekel halen , doch zy zijn zelfs vol gebreeken.

Om dat Pieter een kanne biers drinkt , moet hy overgaen ,
En zelfs drinken zy haer zoo dronken dat zy niet kennen staen.

En zy fpreeken qualijk , als jongelui wat lacchen en praten ,

En zelfs kennen zy haer tot op ftraet toe hooren laeten ,
Zy zingen , zy danffen , zy fchreeuwen , zy maeken een misbaer ,
Gelijk of 't heele huis vol jonge duiveltjes waer.

Dan dat 's evenveel. Weetje daer zijn gifter twee dievē gevangen.

En zoo men zeit zullen zy eerftdaeghs op moeten hangen :

En 't en is niet te zeggen zoo weinig hebbenze gedaen.

Maer datmen die veugels liever hingh , die by de Maen
Haer volk monfteren , zoo kennenze twee voor een tellen ,

Om dat elleken Soldaet dan een fchadu gaet verzellen.

Zoo krijgen zy vaft de ruimt van gelt en goet ,

En nemen het den Ambachtsman van zweet en van zijn bloet:

Daerom , zeit Piet , ift geē ongelijk dat ons volk niet uit kē rech-
De Capiteins zijn te rijk , zy willen niet vechten. (ten ,

Maer evenwel daer zijn eē deel menfchē die over een jaer fes of
Immer zoo kael waren als een gefchoren fchape vacht , (acht

En die haer koft wonnen met Wever , Pelzen , en Snyen ,

Nu gaenze gekleet in kleeren van alderhande Zye.

Waer drommel zoud het van daen komen dat zy niet altemet ,

Dan dat 's eveneens. Zy zeggen hy 's wijs die op zijn zaeken let.

Ik fpreek de goede niet te na. Maer wie daer ? neen ,

Jy moft mijn niet zien baes , ik ga veel liever heen.

binnen.

Men-

Mentor. Claertje Theodoor.

IS wel, maer, niet te wel; ik hoor hy's niet gesturven;
 Maer hoe leg ik 't nu aen? wat doe ik zal ik durven
 By Theodora gaen? wel waerom zoud ik niet:
 Zy denkt dat 't ongeluk door my niet is geschiedt. *Hy klopt.*
 Waer's Joffrou Theodoor, en magh men haer niet spreken?
Claert. Ik zal het eens bezien. *Theodoor.* Dat hem den hals moet
 breeken

Die Godt vergeten fielt. stuk' schelms komt gy noch daer:
 Ontzagh ik niet mijn Godt ik vloogh u in dat haer:
 Gelijk een Tygerin, berooft van hare jongen,
 Of als een woede Leeu dicht by zijn hol besprongen
 Zoudt ik u vliegen in, en scheuren d' oogen uit,
 Den Moorder van mijn lief, den overgeven guit.
 Verrader, flux van hier of k morzel al uw leden,
 En scheur u meerder als Agave Pentheus dede.
 Die handt die moorders handt zal ik van 't lichaem rukken,
 En scheurenze daer na met deze tanden stukken.

Ment. Joffrou ontschuldight my, ik heb u niet misdaen.

Theo. Durft gy noch spreken fielt? flux pakt u hier van daen
 En komt uw leven niet in Theodoraas oogen. *binnen.*

Ment. Ha Hemel wat ist nu! nu is mijn hoop vervlôgen.
 Haer zinnen schenen krank, zy raesden als verwoet;
 Maer ach dat zy haer zelfs niet eenigh leet en doet!
 't Was lijkwel mijne schult zoo zy haer zelfs bezeerde,
 Of zoo van groote rou haer 't een of 't ander deerde.
 Wat doe ik? ik en weet, nu magh zy my niet zien,
 Nu moet ik tijdt op tijdt van hare oogen vlien:
 En mis ik haer gezicht, zoo mis ik ook dit leven;
 En nochtans woud ik wel, maer 'k ken haer niet begeven!
 Welals ik immer wil waerom en doe ik 't niet?
 Cupido laet niet toe dat mijne wil geschiedt.
 Wat Mentor zoud men zoo haer zinnen willen trekken?

Nee

Neen Mentor dat is niet om liefde te verwekken.
 De liefd is wel een kindt , maer niemant dwinght het wicht,
 Doch met een zoetigheidt bekoortmen het wel licht.
 Had ik dit eer bedocht , zoo zoud ik met schoon spreken
 Mijn lief hebben gezocht , maer niet met zoo te wreken.
 Maer (laes!) nu is 't te laet , men vult te laet de gracht ,
 Wanneer het kalf al leit verdronken en versmacht.

H E T V Y F D E B E D R Y F .

*Carbijn zittende op een stoel achter de Gordijnen , spreekt , als de
 Gordijnen opgeschoven zijn.*

FOei fielten , schelmen foei , behoortmen zonder woorden,
 Zoo zonder tegenweer wel iemant te vermoorden?
 Foei , neen dat deught doch niet , den Hemel laet niet toe;
 Dat iemant met verraet zoo vuilen moordstuk doe.
 Maer gy , mijn Theodoor , hoe waert gy wel verslagen,
 Zoo haest u iemant quam deez' droeve tijdingh dragen?
 'k Weet gy van schrik bezweekt , en dat uw jeugdigh hert,
 Door 't hooren van deez' tijng , met flaut bevangen werdt.
 Ach was ik maer zoo veer , dat gy weer uw gezichten
 Liet op mijn treurigh oogh , en zwakke boezem lichten!
 Ik wed , ik bet'ren zoud . Moght ik uw lieve mondt
 Maer geven eene kus ik wierd voorwaer gezondt ,
 Mijn ziekte zoudt vergaen , mijn flaute zoudt verdwijnen ;
 Mijn diep gedrukte wondt en zoud my niet meer pijnen.
 Deez' wondt is niet met al , by dat de ander is ,
 Die ander , die ik draegh mits ik uw byzijn mis.
 Ach droevigh af zijn ach ! het zijn wel duizent jaren ,
 Beeld ik my zelve in , dat wy by een leest waren.
 'k Zal zenden aen mijn lief , en bidden dat zy my
 Doch eens verzoeken wil , ik wed zy komt my by.

De Gordijnen toe.

T H E O D O O R.

Treet voetjes wakker aen
 En haest u, gy zult gaen
 By hem, die my het leven
 Alleenighlijk ken geven.
 Zoo hy het niet behiel,
 Ach Theodoor! uw ziel
 En zou niet langh verbeiden,
 Maer zou wel haest verscheiden.

Carbijn, ha waerdste waerd!
 Dat ik heb op de aerd,
 En was ik niet bedurven,
 Waert gy my afgesturven?
 Hier Theodoor, hier in,
 Hier is hy die uw min
 En zinnen heeft getogen,
 Hier zult g' hem spreken mogen.

*Carbijn zit als voren, en komt Theodoor in 't gemoet met
 ombelzinge.*

Carb. Mijn lief mijn Engelin, gy daer, mijn hooghste vreught?
Theo. Mijn waerdste zie ik u? Carbijn ach wat geneught!
 Wat wellust is 't, dat ik u weder magh omvangen?
 Ach leven hoe bedroeft! hoe walgigh en hoe bange
 Zijt gy my wel geweest! Ha droevigh ongeluk!
 In wat benaude zorgh, in wat ellendigh druk
 Gy my gesteecken hebt! en ken ik niet verklaren:
 Maer dit verklaer ik, dat mijn oogen nimmer waren
 Van tranen onbelaen, van dat ik heb gehoort,
 Mijn eigen hert, van u te schandelijken moort.
 Ik was al meê gereet, maer doe Meliffa zeide,
 Dat gy, mijn vreught, noch niet uit 't leven waert gescheiden,
 Zagh ik het noch wat aen; en zoo 'k u noch verloor
 Zoo deê ik 't zelve weêr. *Carb.* Hoe dat mijn Theodoor?
 Gy kost my door uw doodt geen leven weder geven.
Theo. Dat gy uit 't leven waert, 'k begeerde niet te leven,
 My wierde eerst gezeit, gy waert geheelijk doodr.
Carb. Dat is 't gemeen gebruik, men maekt het altijdt groot.
Theo. Maer hoe bevoelt gy u? *carb.* Mijn lief in uw bywezen
 En heb ik flauwigheidt, noch ziekte ooit te vreezen.
Theo. Geen flaut? *carb.* In 't minste niet, mits datter zulke kracht
 Van

Van uwe oogen wort op deze borst gebracht.

Maer dat ik op die tijdt, van u gezet, niet paste,

Vergeeft dat my, ik bid, want Mentor my verraste:

Dies kost ik het niet doen. *Theo.* 't Is best g' uw ontschult maekt;

Maer docht ik het niet dat u Mentor had geraekt.

Rufino moest het juist om zijnent wil vergelden. (den.

Maer Mentor quam by my. *Carb.* wat deet gy? *Theo.* niet dan schel-

Had ik een Man geweest, ik hadde hem betaelt,

't Geen hy zoo schandelijk had op zijn hals gehaelt.

Maer wat ik zeggen zou? gy zijt 's nachts in mijn droomen;

(Wanneer gy wierd gewondt) heel bleek by my gekomen.

Ik was wel halfvervaert; maer sloegh het uit mijn hooft,

Om dat men zeit, 't is quaet, dat iemant droom gelooft.

En nochtans is het waer. Maer 'k weet niet hoe wy 't maeken;

Dat gy mijn waerdste meught uit 't groot perijkel raeken:

Want niemant is zoo kloek, dat hy verraders schout.

Carb. Hoe! daer gebreekt niet aen dan dat wy zijn getrouwt.

Dan zal hy denken, dat hy met verradigh vechten

Geen voordeel doen en ken, en niet met al uitrechten.

Al 't loopen dat hy loopt, dat is om uwe min,

En dan is dat gedaen. Ik bidt u zeght uw zin.

Theo. Mijn zin haeght aen de u, zegt gy maer uw behagen;

Wy zullen dan daer in wel lichtelijk verdragen.

Maer meught gy wel mijn hert mits uw ontfangen wondt.

Carb. Hoe wondt! uw byzijn maekt my 't eenemael gezondt.

Bestemmen wy dan dagh en laet ons gaen na binnen.

Theo. 't Is waer, zo heeft men tijdt ons rijpelijk te bezinnen, binnen.

Rufino.

MY dunkt het is zoo vreemt nu 'k wederom geniet

Mijn vrye vryigheidt. Ha Hemel! wat verdriet

Is 't, dat men niet en magh de vrye straet betrede,

Maer moet besloten zijn in zoo een kleine stede?

En tot zijn ontschult noch, tot loon van goede daet.

H ij

Zoo

Zoo wordt vaek 't goet beloont, en niet gestraft het quaet.

Melissa uit. Hy loopt en ombelst haer.

Ziet daer mijn Engelin. Ach zijt gy daer mijn waerde?

Mel. Gy daer mijn hoogst vermaek dat ik heb op de aerde?

Ruf. Mijn Ziel. *mel.* Mijn hoop, mijn troost. *Ruf.* Vermaekster van mijn jeught. (waertste vreught.

Mel. Mijn hert. *Ruf.* Mijn lust, mijn wensch. *Mel.* Mijn alder-Verdroot u niet den tijdt wanneer gy waert gevangen?

Ruf. Elk uur dacht my een jaer, mits dat ik zulk verlangen Tot u mijn zoetste had: maer hoe viel u de tijdt?

Mel. Den tijdt geraekten ik vol zware droefheidt quijt:

Door dien ik vreesde, dat gy aen de daet waert schuldigh.

Ruf. Hoe droegh zich Theodoor? *Mel.* Eilaes heel onverduldigh:

Gelijk men denken ken. Door dien zy had verstaen,

Hoe 't leven van haer lief was t' eenemael gedaen.

Ruf. *Melissa* wat een vreught, wat is het een vermaeken,

Als wy na 't afzijn weêr dus by malkand'ren raeken?

Het byzijn is vol vreught, en 't afzijn zoo vol rou,

Dat ik mijn Engelin van u niet blijven wou

Om al des Werelts goet: want dat ik u most laten,

Gelooft dat ik dan zou mijn eigen leven haten.

Mel. Zoo zoet de koele dau is op het jonge gras,

Zoo zoet den regen valt op allerhand gewas,

Zoo zoet is 't byzijn lief. Moest ik uw byzijn derven,

Gelooft mijn hert, ik zou van enk'le droefheidt sterven.

Ruf. Wat hindert onze vreught? *Mel.* Is 't byzijn niet genoegh?

Ruf. Och neen, voor dat men daer een ander vreught by voegh.

Mel. Wat is dat voor een vreught? *Ruf.* Het vreughdigh echt ver-
zamen.

Mel. Daer schort niet, dan dat wy bequame tijdt beramen.

Ruf. Wat tijdtacht gy bequaemst? *Mel.* Die gy het beste acht.

Ruf. Hoe eer hoe liever dan. *Mel.* Waer toe dient doch gewacht?

Carbijn en Theodoor uit.

Mel. Maer zacht wy zullen 't met deez twee eens overleggen ;

En hooren wat dat zy ook van haer trouwen zeggen.

Ruf. Ha Hemel wat een luk ! Carbijn ik ben verblijdt ,

Dat gy uit uwe noot dus wel gekomen zijt.

carb. Den Hemel zy gedankt. Wy gingen na u heren ;

Op dat gy meê zoudt zijn bewust van onze menen. (zegt.

Ruf. Wat menen ? *carb.* Zeght het lief. *Theo.* 'k Heb liever gy het

carb. Hoort. Ons voornemen is te treden in den echt,

En heden ons geboôn noch in te laten schrijven.

Ruf. Melissa zullen wy dan zonder trouwen blijven ?

Ik bid u waerdste Nymph kom trouwen wy met een.

Mel. Zoo gy het zoo verstaet , ik bender meê te vreên.

Theo. Gespeel wanneer wy dan gelijk en t' zamen trouwen ;

Zoo mogen wy by een de Bruiloft ook wel houwen. (

Mel. Dat 's goet mijn Theodoor. *carb.* Lief ik ben moê gestaen.

Theo. Carbijn is noch wat flau ; komt laet ons binnen gaen.

claert. Volkje, mijn Vrouw is de Bruid , ik noodje allegaer meê te

Bruiloft, wel hey , zy zwijgen.

Wilje niet komen ? je meught het laten. Loop henen , wy zellen
het zelf wel op krijgen.

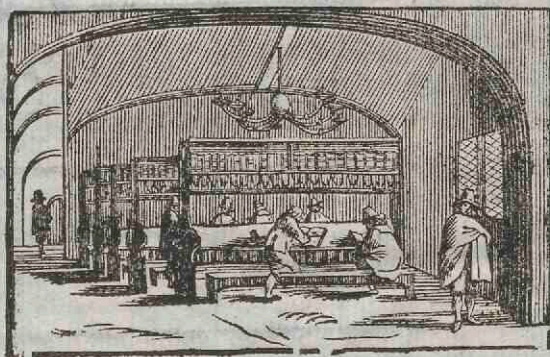
E Y N D E.

Mr. JOHAN BEETS
DAPHNE,
O F
BOSCHVRYAGIE.

Het eerste Deel.

BLYHOOPSPEL.

————— *Mutato nomine de te*
Fabula narratur. —————



Tot H O O R N,

By *Hendrick Iansz. Marius*, Boeck-verkooper op de Nieuwe-
straet, 1668.

M. JOHAN BEETS

D A P H N E

BOSCHVRYAGIE.

Het eerste Boek.

BL.YHOOPSEL.

Verzigt van de te

verwachten



T. H. O. R. N.

By Hinderik Jansz. Sluiter, Boekverkooper op de Maarssewaeg, 1811.

O P D R A C H T

A E N

Me-Juffrou, Me-Juffrou
en Nichte,

AGNES HEUBENS,

Echtgenoot van mijn Heer, mijn Heer

FRANCOIS COGET,

Meeſter in de Filoſofy

E N

Vermaard Koopman

der Stede

A N T W E R P E N.

Hooghwaarde Nichte.

Hoewel 't een jaar verleden is, dat het geluk my begunſtigde van U E. op uw Parnas
binnen de wijsvermaarde Koopſtadt van Antwerpen te begroeten; en mijn gelegentheid
zulx is, dat wy malkander na onz' welgevallen (als voor dezen) niet beſchijuen, noch
ſpreken konnen, zo heb ik nochtans in den geest U E. tegenwoordigheid niet willen verliezen;
maar verzoeken derhalven, dat gy als een zorgvuldige Klokken deze mijn Schoonvaders Daphne,
noch nauwlijx een misgeboorte onder U E. wieken wild' beſchadwen, onder wiens zorge het een
vrygelei zoud' mogen verkrijgen; gelijk

Elk V ogel kweekt 'er long, en dekt 'et met haar wieken;

De Leeuw brult door het woudt om proi voor zijn gezin.

De Haan ſchrabt in het ſtof, en zorgt voor Hen en Kieken.

Met recht zoekt dan deez' Vrught en Schuts-heer tot gewin.

My is ook niet onbewust, dat 'er van zommige getwijffelt is, of 'et wel geraden zoud' zijn
deze ontijdige vrucht tot een ſpreekent Kindt te vervorderen? zoo dunkt my niet ongerijmt het
geen in de Romeinſche Rechten uitgedrukt ſtaat. Indien iemand van zo een, die geen recht,
of macht heeft om te verwijzen, komt verwezen te worden, die en wordt niet gehou-
den of gerekent verwezen te zijn: maar die is verwezen, die daar verwezen is, daar
het verwijzen gelt. L. Rei capit. 2. § fed & fi. 2. ff. de Poenis. Ende op een ander plaats.
Zoo een zalmen rekenen, dat hy verwezen is, die hem op niemand anders verder be-
roept: maar komt by zich elders op iemand anders te beroepen, zoo maghen ook
niet rekenen ofte zeggen, dat hy verwezen is. Leg. Rei capit. 2. § eum accipimus 2.
ff. de Poenis. Niettemin dit vrughtje uit den Luſtkof der wandelaren geplukt, en voortge-
bragt, zoo 't nochtans iemand niet wel gewalt, maer onrijp, wrangh, en zuir ſmaakt, by
verwerpt 'et, en zoekt een ander na zijn gadingh. Ontfang dan, waarde Nichte, deez' Herders-
ſfelen, het welk u by ledigheid des tijds magh voeden, en onderhouden, terwijl ik wensich altydt
te mogen blijven

U L. O. Neef en Dienaer,

F. PIËNS.

In Hoorn 1667. 25. November.

I

De

Mc-Jackson, Me-Jackson
en Nicht

DE TONEELISTEN VANDIT HERDERS-SPEL

N Y S A !

T Y T E R .

D A P H N E .

A M A R Y L L I S .

H Y L A N D E R .

P H Y L L I S .

G A L L A .

C O R I D O N .

L Y K O R I S .

M O P S U S .

A M Y N T A S .

De

Inloodt niet 27 November

Mr. JOHAN BEETS

DAPHNE

O F

BOSCHVRYAGIE.

EERSTE DEEL.

HET EERSTE BEDRYF.

Nyza.



NK weet niet , zou mijn zin wel na verandringh haeken ?
Om dat 'et schijnt , dat hy geen werk van my wil maeken:
Hoe dik gingh Nape heen en klaeghde van mijn' min !
Hoe dik , zaid zy , ga heen , z' is nu alleenigh in :

Hoe vaek en heb ik hem gegeven goegeleghentheid ,

Op dat hy toonen zou (zoo hijze had) genegentheid.

Wat isser uitgerecht ? wanneer ik by hem ben ,

Dan zit hy , als of hy van min niet spreken ken :

Noch ooit doordrongen zie 'k hem met mijn Godtlijkheden ;

Al staen ik voor hem schoon en opgepronkt van leden ,

Ach ! 'k bid de Goôn , dat zy na d' order en natuer

Ons beide , my en hem , ontfonken door 'et vuer.

Ach ! waer is Hymen nu , die al mijn levensjaren ,

Als Borgh en Gyzelaer door Zee en woeste baren

(Waer over hy zoo vaek most heen en weder gaen)

Zey altijdt voor mijn liefd' getrouwelijk te staen !

Dat meer is , hallefstom , zijn tongh schijnt hem gebonden ;

Wat is 'et aërs , als dat hy nooit vermaek gevonden

Heeft in mijn byziju : Laest gingh ik na 't Oosterfch veldt

Alleenigh of zoo goet , maer met een Kindt verzelt ,

En Nape zaid' et hem; hy durft van schaemt niet laten
 Te komen: Maer eilaes! als wy daer nederzaten,
 Wat wasser van zijn min? 'k Heb nau een enkel woordt,
 Dat na de min of mins gelijken strekt, gehoort:
 Ik gingh, gelijk ik quam, hy hadt gantsch geen behagen,
 Maer zacht, wat hoor ik gins doch voor een stemme klagen!
 Ik vlie: wel waerom ook? 't is immers hier vry ruigh,
 En best is 't, dat ik my hier in deez' ruigte buigh.

T Y T E R.

Wijze: *Quæsta dulce Syrena.*

Wat zoekt gy Harderinnen
 In steen of d' asch het vier,
 Wilt ghy het vier der minne?
 Zoo kom en zoekt 'et hier.
 De steen heeft veel gewoelen,
 De asch heeft veel gewroet;
 Maer kom mijn borst slechts voelen,
 Hier hebt ghy d' heefste gloet.

Steek ik maer eens mijn handen
 En rack de Boomen aen,
 Zy zullen alle branden,
 Die in 't Bosschagie staen,
 Wanneer ik maer wil pogen
 t' Ontdekken al mijn brandt,
 'k Zal al het kruidt verdoven,
 Bederven al 'et Landt.

Ey zie deez' Zonne stralen
 Verbazen van de lucht,
 Die ik hier binnen haele,
 En weder stijf uitzucht.
 De stroomen laten 't vlieden,
 De groote Noorder plas
 Begint terstont te zieden,
 Zoo ik my daer in wach.

Ik zweer u Harderinnen,
 'k Zal branden al 'uw' Vee,
 Of maek haar zacht van zinnen,
 Die my dus branden deé.
 Verloren is schoon spreken,
 Ik brandt het gantsch Heelal,
 Of wile mijn Nymphjes smeken,
 Te hoeden 't ongeval.

N Y S A.

Is hy verby? Ha Goon! zoud ik my wel verzinnen,
 En zoud mijn waerdste Vriendt mijn Tyter my wel minnen
 En dat in zijn gemoet! ik volligh hem, of hy
 My kreegh in 't oogh, en zich verwoeghde aen mijn zy.

Tyter. Daphne.

Tyter. **N** Een Daphne 'k heb u vast; gy zult my niet ontslippen.
Daph. **W**el wie zou denken, dat gy my hier zoud beknippen:

Wat

Wat wist ghy Herder, dat ik herwaerts aen quam gaen?

Tyt. De min had my al langh daer af bescheidt gedaen.

Daph. Wat zeit hy doch! *Tyt.* Gaet daer, dat heen zal Daphne komē:

Daph. 'k Hadt nochtans deze wegh niet ernst' lijk voor genomen;

Maer 'k quammer by geval. *Tyt.* En ik met voor beraet.

Daph. Met voorberaet? och ja, uw Herders oude praet,

Maerzoo de min u zoud, gy zoud by my niet raeken;

Maer zoud veel eerder met Lykoris u vermaeken.

Want ghy Lykoris mindt,

En zy heeft u gezint:

Left hoord' ik staende houwen,

Dat gy met haer zoud trouwen,

Zoo haest als gy verhooght:

Waert, en uw eigen vooght.

Tyt. Zoud ik Lykoris minnen,

Zy quam noit in mijn zinnen;

'k En weet van waer de praet

Van deze Meit-ontfaet;

Ten zy die is gekomen,

Dat iemant acht genomen

Heeft, dat ik altemet

Mijn gangh daer heb gezet,

En als men recht zal zeggen;

Ken 't niemant daer op leggen,

Ons maegh'schap dwingt my vaek,

Dat ik tot harent raek.

Daph. Zijn leven ken men niet volkomender bedyen,

Dan dat men onder naem van Nicht wil iemant vryen:

Tyt. 't Is wel gelegen; maer

Wanneer de zin niet naer

Het Nichje toe wil strekken,

Zoo zoekt men te verwekken

Een ander Herderin,

Die met volmaekte min

Mr. JOHAN BEETS,

Men zich gaet overgeven;
 Om eeuwiglijk te leven
 In alle trouwigheid
 Tot alle dienst bereit.

Daphne. Het dienen is afkeerlijk.

Tyter. Recht anders 't is begeerlijk;

Ey ziet, wat zoeten loon.

Zich zelven stelt ten toon.

Daph. Het dienen staekt verblijden;

Tyter. Wie zoud niet willen lijden

Om zoo een Herderin,

Daph. Als Galla in uw zin.

Tyter. Als Galla? *Daph.* Of haer Sufter.

Niet langer noch als guster,

Zoo wierd' my 't recht bescheit

Daer 't eenmael af gezait.

Tyt. Ik weet niet hoe ik 't heb; men mach waerachtigh schromen
 Maer in 't geselschap van de een of d' aër te komen,
 Zoo snappigh zijn de lui, indien een Herder maer
 Met d' een of d' ander spreekt, strak is het huwlijk klaer.

Nyza komt stilzwijgende haer versteeken.

Daph. Dat iemant u en my hier dus nu zagen praten,

Wat maekten zy 'er af? *Tyter.* Dat ik u niet en hate.

Daph. En dat ik u bemin? *Tyter.* Het volght niet. Want waer dat,

Zoo mochtmen zeggen, gy wel duizent Vryers hadt,

Die ghy gelijk bemindt. *Daphne.* En dat en ken niet wezen.

Tyt. Maer wel dat hier een min ken in uw borst gerezen

Zijn, die maer een betreft? *Daphne.* Wel wie zou 'et doch zijn?

Tyt. Dametas loopt vry hard. *Daphne.* Loopt hy dan juist na mijn?

Tyt. En dat omtrent uw deur, dat heeft al zijn beduiden: (den,

Daph. Maer wat weet gy daer of? *Tyter.* Ik zach hem noch op hui-

Zoo maelen om uw huys, verburg zich in een stee,

Op dat hy weten mocht, of gy het wolligh Vee

Niet

Niet uit en zoude drijven,
 Dan of gy t' huis zoud blijven,
 En zetten 't schoonste schoon
 Eens voor een glas ten toon.

Daph. Wat is dat voor manier, moet ghy mijn deur bewaren?
 Op and're tijden meught ghy deze moet wel sparen.

Tyt. Hoe waerdft! om't geen hy zoekt is my het ook te doen!

Daph. Wel waerom doch? *Tyt.* Dat kent ghy lichtelijk vermoên!

Daph. Hoe zoud ik dat verzinnen?

Tyter. Het is om uwe minne;

Om eens maer mijn gezicht

Te heldren met het licht

Dat uit uw starrend' oogen

Zoo glinst' rig komt gevlogen;

En zoo 'k die glinster durf

Is 't zeker, dat ik sturf,

Als ik u maer zie zitten

(Wanneer de zon zijn hitten

Heeft op het hoogft gebraght)

Ontschuilen zijne kracht

In 't lommervan uw linde

Of als gy scheidt de winden

Met open deur of glas,

En ik dan recht te pas

Mijn treên dat hene weede,

Hoe mind'ren mijn ellende,

Zoo lang mijn oog bespiet

Het geen hy 't liefste ziet,

Ha Goddelijke lonkjes!

Daph. Ha vals verzierde pronkjes,

En prijsjes, die gy my

Tevoren smijt, of gy

Met net gecierde woorden

Mijn zinnen zo verdoorden;

Neen

Neen ik ben niet zoo zot,
 Of 'k weet wel dat ghy spot,
 En als ghy door uw trecken
 Ons hert dan hebt ontflecken,

Daph. Wat is dat voor manie, *Daph.* Wat is dat voor manie,

Ons zinnen hebt gevelt,

Tyt. Hoe werdt! *Tyt.* Hoe werdt!

Daph. Wel waarom doch? *Daph.* Wel waarom doch?

Ons wil in uw' gewelt,

Dan is die schoont' verdreyen,

En ghy gaet u begeven,

Naen ander Herderin,

En op dat ghy haer zin

Te beter moghte stelen,

Gaet ghy haer ooren streelen,

En zeggen, ziet, de Meyt

Had zulke min geleit;

Of in uw' biergelagen

Gaet ghy het onnē dragen:

Zoo raeken wy belacht

Van ieder een veracht.

Tyt. Waer vintmen zulke bokken,

Wie laet zich zoo verrokken;

Maer Daphne wat een praet

Dat ghy te voren slaet.

Daph. Het is zoo vreemt niet *Tyter*,

Kent gy niet een verwijter,

Wiens velt komt achter an

De hooge stallingh van

Iola, dien de Vader

Als rechte Kindt belader

Van 't jongezelschap houdt,

Dees was zomwijl zoo stout,

Dat zy wat om vermaek quam met haer buren praten,

En Morio die meend' dat zy (hoe veer van haten!)

Hem zelve vryen quam. Dies boogd' hy ieder een;

Iola die mindt my van hert en anders geen.

Zy komt my zelver vryen;
 Moet ik dan niet bedyen;
 't Is haer de grootſte pijn,
 Dat zy van my moet zijn.

Tyter. Wilt gy een voorschrift ſtellen;

En hem daer in beknellen,
 Hy heeft maer een gebrek,
 Zijn heele lijf is gek.
 Genomen, dat hy wijs waer;
 Hadt ghy genoegh bewijs, daer
 Uit, dat wy prijzers zijn
 In een verkeerden ſchijn;
 Wilt gy de waerheid gifſen
 Uit een geſchiedeniſſe,
 En weder niet uit 't geen
 Meest in onstijdt verſcheen.
 Neen Daphne, ziet wat verder,
 Ziet eens hoe menigh Herder,
 Dien ghy in min verwert,
 In trouwe min volhert.
 Genomen, al de minnaers,
 Die waren in haer zin aërs,
 Als zy wel zijn in ſchijn,
 Zoo ſpreek ik maer van mijn,
 Die op de hoogſte trappen
 Van trouwigheidt zal ſtappen;
 En toonen metter daet,
 Dat liefde niet met praet
 Noch kout is op te heffen;
 Maer zelf door daedt moet treffen
 Het voorgestelde wit,
 Waerom de minnaer bidt:
 Dees min wil ik betoonen,
 Dat in mijn hert quam wonen.
 Eer dat

Nyza verroert zich zuchtende, 't welk Daphne hoorende, vliedt, zeggende,

Daph. Wat 's dat, ik ga, daer 's Vollek in het riedt,
Ik vrees dat onze praet van iemandt is verspiet!

Elk een wegh in nabinnen. Nyza op.

Nyza. Ia Tyter 't is niet vreemt, dat ghy by my zoo stil zijt;
Want hoor ik anders recht, zoo zijt ghy langh uw wil quijt.
Vaert wel, eer dat ik iets zegh, dat de teedre schaemt,
En 't schreumende gemoedt der Maegden niet betaemt,
Sylvander hangh ik aen, die over lange dagen
My na mijn weder min met rechte trouw quam vragen:
Hy derft bevalligheidt: maer wat weet ik daer van,
Kan ik niet zoo ik wil, zoo moet ik zoo ik kan.
Maer lijkwel om de schand te vlieden, zal ik zeggen,
Hoe Tyter overlangh zijn min op my ging leggen,
En dat hy botten vingh, zoo blijf ik aen de eer,
Ofhy het schoon ontkent my zalmen looven meer.

H E T T W E E D E B E D R Y F.

Tyter.

TErwijl de nacht betreft des Hemels blauwe zalen,
En onze jacht Godin gaet door de sterren dwalen,
Terwijl mijn bleetend' Vee wat rust haer moede leên,
Terwijl mijn Daphne slaept, zoo dwael ik hier alleen,
Zoo dwael ik hier alleen, en voor haer doove deuren,
Haer deuren die (eilaes!) mijn hert ontstikken scheuren,
Om dat zy houden vast besloten binnen in
Mijn ziel, en dat ik met mijn lijf daer buiten bin.
Gaet onbeweeghlijk hout, gaet heen de tijdingh dragen
Aen Daphne, hoe dat hier leit in haer stoep verslagen
De trouste Minnaer, die der aerden ronden kloor

Ooit van zijn leven heeft gedragen in zijn schoot :
 Vertelt haer van de smert , vertelt haer van de pijnen ;
 Die 't droevigh herte van haer Tyter doen verdwijnen.
 Of mooghlijk in haer borst een klein meê-doogen quam ;
 Die eenigh droefheidt uit mijn nare boezem nam ;
 Of moog lijk mijn geweën , of moogelijk mijn klachten
 De wreetheidt van mijn Vrouw een weinighje verzachten ;
 Wat legh ik dus en smeek , wat sta ik dus en praet
 Aen deze doove deur , die onbeweeg lijk staet.
 Ghy waerdste leght geruft in 't midden van uw droomen ;
 Maer op uw Tyter kan de zoete slaep niet komen ;
 De Goddelijke vlam , die in zijn boezem light
 Verdrijft de zoete slaep en houdtze uit 't gezicht :
 Wanneer hy slapen zal , dan doet hy niet dan treuren ,
 Wanneer hy niet en slaept , dan waekt hy voor uw deuren :
 De nacht Goddinne zelfs , de bleeke nare Maen
 Heeft Tyter al in 't oog en ziet hem dikwils gaen ,
 De sterren die de lucht met haren glants doorstralen ,
 Die laten haer gezicht vaek op uw Tyter dalen ;
 En groeten my van veer en wenschen my veel goet ,
 En dat mijn Daphnes hert noch eens verzachten moet ;
 De honden Daphne zelf , die om uw huizingh wonen ;
 Die kennen my alt'zaem , en komen my betoonen
 Haer quispelende staert , zy blaffen niet op my ,
 Als ik in nare nacht my hier ter neder vly.
 't Is alles wat ghy ziet my toegedaen en jonstigh ;
 Behalven , dat uw deur my is alleen afgonstigh.
 Uw deur belettet my , uw deur komt my verbiên ;
 Dat ik niet by u koom , dat ik u niet magh zien :
 Of zijt ghy 't Daphne zelfs die my dit komt benijden ?
 Wat mindert ghy mijn vreught , wat meerdert ghy mijn lijden ;
 Wat quelt ghy met afkeer , hoe mooght ghy doch dit hert ,
 Zoo pijnen dat in trou de trouste Minnaers tert.
 Mijn pijn is zwaer genoegh , en groot genoegh mijn plagen ;

Den Hemel kan daer zelfs getuigenis of dragen.
 Uw deur geeft tuigenis der tranen , die ik stort ,
 Waer van vooghdes uw stoep vaek nat besprenkelt wordt.
 Al weet 'et van mijn pijn , al weet 'et van mijn kermen :
 Doch ik en zie niet , dat ghy mijnder wilt ontfermen ;
 Maer hoopend , dat uw zin noch eens verkeerren magh ,
 Zal ik u minnen tot mijn laetste levens dagh :
 Tot dat deez' droeve ziel en dit afkeerigh leven
 Eens door de laetste snik mijn lichaem gaet begeven.
 En hebben dan dien lof , dat ik gesturven zin
 Tot aen het einde toe volstandigh in uw min.
 Maer zacht wat hoor ik daer , haer deur begint te kraken ;
 Zoud ik zoo tegen dagh noch by mijn waerdst' wel raken !
 Ik hoor , ik hoor het niet , 'k en weet geen recht bescheit ;
 Ik zie het is de boom , die van de windt verweit.
 Holla der sterren rei begint al te verdwijnen ,
 De purp're dageraet , die komt de aerd beschijnen ,
 Ik spoei my na mijn kud , en drijve die te Veldt.
 Maer deur ik bidt dat gy mijn Nymph mijn klacht vertelt.

D A P H N E.

HA lukkigh lukkigh veldt!

Hoe veer zijt ghy gestelt

Boven de prachtigheden

Der wijt beroemde Steden !

Ziet hier , ziet hoe 't gebloemt

Op hare struikjes roemt ,

Waer zoud een schilder 't halen ;

Wie zoud het zoo of malen.

Ons buiren wonen veer ,

En daerom , zoo wanneer

Een Herder eens komt klagen ;

Wie kan het hem nadragen ,

Van niemant ken een woordt

Des klagers zijn gehoord
 Van haer, maer dien het smeeken
 Des Minnaers wil verspreken.
 Flus hoord ik Tyter veur
 Ons nieugemaekte deur
 Met droeve stemme klagen
 Van zijn belaste plagen,
 En valt het hem zoo zwaer,
 Als hy wel zeit, voorwaer,
 Zoo is hy wel ellendigh,
 Die zulken brandt inwendigh
 Moet voeden in zijn hert,
 Maer ik twijffel of de smert
 Zoo groot is, als zy blazen,
 Die van de minne razen, *Amaryllis uit.*
 Ziet daer komt Amaryll.
 Waer of zy henen wil.

Gemorgen Herderin, waer heen zoo kort na't dagen;

Of gaet ghy henen om uw kudde nit te jagen?

Ama. Dat heb ik al beschikt, de Zon, zie, is vry hoogh.

Daph. Dat's waer, den dou is op, de kruitjes zijn al droogh.

Ama. Kom zitten wy hier neer en hooren eens de dieren

Die op de takjes vol van vreughden tierelieren.

Wat lieffelijk geluit

Komt tot haer keeltjes uit.

Daph. Die lieve diertjes zijn veel beter als wy menschen;

Ey hoort met wat geluit zy als goe morgen wenschen

De heughelijke zon, behouder van de aerd.

Ama. Dat's waer, het schijnt wel hy is ons zoo veel niet waerd.

Daph. Dat meerder is wy vloeken,

Als hy ons komt bezoeken,

Zeght zonder veinzen vry,

Hoe menighmael, dat ghy

De Zon wel hebt verzworen,

Wanneer hy u quam stooren,
 En als de dageraet
 Quam breeken u we praet
 En scheiden uw Hylander
 En u zoo van malkander.

Ama. Ja Daphne ik beken
 Dat ik daer aen schuldigh ben:
 Ik heb wel duizent malen,
 Wanneer de Maen ging dalen,
 En als de blonde Zon
 Zijn stralen weder zon,
 Gewenscht, dat zijne wagen
 Hem nimmermeer moght dragen,
 En dat het Paerdt zijn been
 Moght breken eens aen tweën;
 Zoo zoud ons door zijn komen
 Geen vreught meer zijn genomen.

Daphne. Nu hebt ghy niet meer noodt
 Den dwinger is al doodt,
 Die uwe vreught verhindert,
 En uw vermaek vermindert,
 Maer Amaryl wat smert
 Voeld ghy wel in uw hert,
 Daer u Hylander minde,
 En ghy hem wel bezinde,
 En lijkwel moght ghy niet
 Bekomen het geniet,

Waerna dat eenighlijk vereende herten haeken.

Ama. Dat meerder is in plaets van dat geniet te smaeken
 Zendt men hem heen van kant
 Heel in een ander Landt,
 Of in een ander aerde,
 Zijn zin ook moght veraerden.

Daph. Maer hy is nu weer hier, hoe zijn zijn zinnen nu?

Ama. Zoo

Ama. Zoo hy zich noch vertoont is hy van my niet schuw,
 Dan 'k vrees, dat hy geleert heeft 't buitenlandtsche veinzen,
 Met schijn beminnen, maer met daet recht anders peinzen.

Daph. Maer hebt ghy eenighzins veranderingh bespeurt?

Ama. In 't minste tuttelt niet. *Daph.* Zeght eensjes hoe gebeurt

Dan, dat ghy dit vertrouwen
 Op hem zoud kennen bouwen?
 Want is het veinzery,
 Zoo moet nootzaaklijk hy
 Of hier of daer in 't kallen
 Zich laten iets ontvallen,
 Of ghy speurt aen 't gelaet,
 't Geen uniet aen en staet,
 't Geveins is ongestadigh.

Ama. Maer Daphne hoe genadigh
 Zoud my den Hemel zijn,
 Indien hy niet in schijn
 Beminde, maer in waerheidt.

Daphne. Ghy zelve ziet de klaerheidt.

Ama. Gespeel hoe langh zult ghy
 Van 't minnen wezen vry?
 Wat doet het bloet opstijgen,
 En u een kleurtje krijgen?
 Men weet wie na u gluert,
 Wie uit de enge buert
 Zich staegh hier plagh te vlyen,
 Alleen om u te vryen,
 En waer ghy zijt in 't veldt
 Zijt ghy met hem verzelt:
 Hy ken niet van u duren,
 Laet tuigen al de buren,
 Die met u op een steê
 Uit drijven 't dertel vee.
 De Herders willen splijten

De Herderinnen krijten,
 Verwondert over luid,
 Hoe dat ghy zijt de Bruidt.
Daph. Om dat hy in de velden
 My menighmael verzelde?
 Ik bidt u Amaryl,
 Zwijght zulke reden stil,
 En mach men niemants byzijn
 Genieten zonder vryzijn,
 Zoo had ik overlangh
 Geweest al in 't bedwangh,
 Zoo men 't bedwang magh noemen,
 Maer zecker 'k magh noch roemen,
 Dat ik aen niemant ben
 Verbonden. *Amaryl.* Maer het ken
 Wel lichtelijk gebeuren.
 Zoo dikwils uit te scheuren
 Verlatende zijn vee,
 Zijn wei, zijn stallingh meê,
 Dat heeft al zijn beduiden;
 Maer 't meest noch, dat de luiden
 Verwondert, is, dat ghy
 Amyntas laet zoo vry,
 Uw byzijn steets genieten,
 En hem niet op wilt schieten,
 Alleen om dat deez' quant
 Is uit een ander Landt,
 Hy zou deez' moeit wel sparen,
 Kond hy na wil vergaren
 In 't Landt, daer hy van daen
 Komt herwaerts aen gegaen,
 Het spreekwoort ken niet liegen,
 Hy komt maer om bedriegen,
 Die (daerhy niet geteelt

Is) iemandts zinnen steelt.
 Ik weet een ander minnaer,
 Indien hy na uw zin waer,
 Die in ons eigen endt
 Veel beter is bekend,
 Wiens hert, wiens ziel en zinnen
 U maer oprecht beminnen.

Daph. Wie is het die ghy gift?

Ama. Wie vraeght ghy? Tyter is 't.

Daph. Maer waerde Amaryllis,

Weet ghy wat Tyters wil is?

Ama. Och ja, ik heb zijn klaght

Verfpiet, als hy 't niet daght.

Laetst gingh ik door de velden,

Daer Galla my verzelden,

En hoorden in 't geboomt,

Daer 't vlietend' water stroomt,

Uw Tyter op zijn fluit een klaeghlijk deuntje spelen,

En met een naer geluit ons gierge ooren strelen.

Ik kroop op mijne kniën al schuilend' door het gras,

Zoo langh, tot dat ik dicht achter uw Tyter was,

En Galla volghde my, wy hielden ons versteeken

Om t' hooren, wat of hy na zijn gefluit zou spreken.

Nau was zijn spel gedaen,

Of hy ging haestigh staen,

En smeedt zijn fluit aen stukken,

En ging een briefje rukken

Aen flenters, en hy liep

Strak henen, t' wijl hy riep,

Leght daer vervloekt gesnor, deez' straffen u behooren.

Zou Phyllis immermeer dan Tyter wel bekoren.

Hoe, Nyza deed het noit, neen Daphne waerdste Vrouw!

Ik zweer u, dat ik blijf u tot mijn doot getrou.

Dit zeidt hy noch al gaende,
 En wy terfont op staende
 Vervoeghden ons na 't veldt,
 Daer hy zich had gestelt ;
 Daer wy zijn fluitje zagen
 Te pletter heel geslagen,
 En wat belanght 't papier,
 Die stukken heb ik hier.

Daphne. Kost ghy de stukken lezen.

Ama. Ja niet wel woud het wezen,
 Voor dat ik t' huiswaerts tradt
 En op eenander bladt,
 De scheurde stukjes papte,
 En die te zamen lapte.

Daphne. Leest eenjes laet ik zien,

Ama. 'k Zal u niet minder biën.

Wijze:

Pronkje van de Maeghden.

Waerde Herderinne,
 Vrouw van mijn gedachten,
 Die tot uwe minne
 Mijne zinnen brachte,
 Door de groote krachten
 Van uw lief-lokkend oogh,
 Ey keert u, en weert nu
 De pijnen, en 't quijnen
 Dat ik om u doogh.

Daphne nacht op nachte
 Dwael ik voor uw deuren,
 Vol bedrukte klachten,
 Vol benaut getreuren,
 Altijdt magh my beuren
 Te letten, dat uw stal
 En koye, geen proye

Den wreed', en gereede
 Dieren wezen zal.

Donder, Windt, noch Regen
 Noch de vaelegeesten
 Kennen my bewegen,
 Noch de wilde Beesten,
 Die een ieder vreeft, en
 Geen Moorder, Dief, noch Guit
 Belerten, te zetten,
 Mijn treden, en schreden
 Tot den huize uit.

Ghy leght in de veren,
 En ghy hoort mijn kermen,
 Noch is uw begeren
 Niet om mijns t' ontfermen.

Ghy

Ghy hebt geen erbermen,
Daer ghy mijn lijden ziet,
Die plagen, die 'k drage
Gestae, h en by dage,
En acht ghy ook niet.

Want zoo haest mijn Schapen,
En mijn dertle geitjes
Leggen om te slapen
Inde groene weitjes,
Laet ik haer daer freitjes,
En volgh terstont uw spoor,
'k Doorzoeke de hocken,
En wegen, ter degen
Daer ik u verloor.

Laet vry kenniff' dragen
d' Opgesnoeide linde,
Hoe ik trek aen 't klagen,
Als ik u niet vinde,
En hoe ik de winden
Pars klaegh'lijk door mijn fluit;
Dat 't guiten, en tuiten
Door alle de dallen
Van 't gebergh't weêrfluit;

d' Hoekfche populieren
Van de dwerfche paden
Tuigen van mijn vier, en
Ider ken het raden;
Want zy zijn beladen
Met lett'ren van uw naem
Waer by, en ter zye

Ik mijne qua pijnen
Niet te zetten schacm;

Nymph men ken den goeden
Wel te veele vergen;
Haer zachte gemoeden
Ken men zoo langh tergen,
En zoo veel verergen,
Dat zy begeven haer,
Wiens zuerheid, en stuerheid
Van 't quade verlaten
Rechte oorzaak waer.

't Is noch geen drie dagen
Moordster van mijn leven,
Dat ik zelve zage
In het zandt geschreven.
Tyrer wilt begeven
Uw Daphne hanght my aen;
Want Phyllis van wilis
En zinne uw' minne
Bly te nemen aen.

Daphne zal noch duren
Uw onmededoogen,
Zoo zal ik mijn treuren
Eens te staeken pogen,
Dan zal niet vermogen
Berou van uwe daedt;
Maer 'k hou de getroude
Schoonspreeken, en smceken
Is dan weêr te laet.

Wat dunkt u van deez' regels,
Zijn dit geen vaste zegels?
Ziet hier zijn eigen handt.

Daph. Maer wat is dat in 't zandt
Van Phyllis was geschreven?
Ama. Ik zal u redengeven,

Mr. JOHAN BEETS,

Hoe dat ik het versta.
 Nu laestent, zoo ik ga
 Recht deur de hooge linde
 En nergens op en zinde,
 Kom ik aen d' eerste keer,
 En zie recht voor my neêr,
 Hoe in de dorre zantjes
 Een Herder met zijn hantjes
 Wel propertjes en net
 Deez' regels hadt gezet.
 Hoogen Hemel Daphne vliedt!
 En de oorzaak weet ik niet.
 Dan hoe zy my meerder haet,
 Hoe ik minder haer verlaet.
 Haer Tyter stondt hier onder:
 Doch 't geen ik meest verwonder
 Is, dat hier aen de zy
 Deez' vaerzen stonden by.
 Tyter laet uw Daphne varen,
 Wilt u met uw Phyllis paren,
 Die van gantscher hert verlanght,
 Dat zy uwe min ontfanght.

Daph. Maer Amaryl ik reeken
 Dit voor geen zeeker teeken;
 Want niemant ken hier uit
 Ontwerpen dit besluit,
 Licht dat door naem van Phyllis
 En Daphne d' Herders wil is
 Te toonen wat hem zy
 Weervaren in 't gevry.

Ama. Ja Daphne gy meught mallen,
 Maerzult my niet ontkallen,
 Dat Tyter u bemint,
 En als ghy 't wel verzint,

Is hy niet heel onwaerdigh,
 Dat ghy uw toont goetaerdigh:
 Denkt eensjes dat uw naem
 Zal hangen aen de faem.
 De Nymphen in het springen,
 Die zullen Daphne zingen;
 De Herders overluit
 U speelen op haer fluit,
 In alle blijde malen
 Zal m' uwen naem verhalen.
 Acht dat geen klein vermaek:
 't Is wel een groote zaek
 De Vorsten ende Heeren,
 Die zullen zulke eeren,
 Van wie haer naem beërft,
 Dat hy geen dootd en sterft;
 Ey acht het niet voor leuren,
 Denkt, dat u ken gebeuren,

't Geen 't zoet gebloemt gebeurt dat door Apelles handt
 Zelf's Winters, als de bloem niet is noch staet geplant:

Wanneer ghy zijt gesturven,
 Uw schoonheid is bedurven,
 Zoo zal noch 't schoonste schoon
 Voor ieder staen ten toon:
 Door dien, dat zijne dichten
 Dan noch wel zullen lichten
 Al weër een nieuwe verf.

Daph. Dat loof ik, ik besterf,
 Dat ghy wilt minne maeken,
 Daer gantsch geen min ken raken:
 Maer Herderin 't wordt laet,
 Dat ghy u niet verpraet,
 De Zon begint te steken,
 En kost ons kudde spreken,

Zy riep, hoe 't ingewandt
Van enk'le droogt verbrandt.

Ama. Dat's waer, 't is langh al tijdt, ik ga mijn vee verzorgen.

Daph. En ik het mijn. *Ama.* Dat's goet, vaert wel dan tot op morgen,
Oft' avondt in de wei
Spreek ik u aen de rei.

HET DERDE BEDRYF.

Daphne, Amyntas, Amaryllis, Coridon, Galla, Tyter,
Phyllis, Mopzus, Lykoris,
Hylander.

Tyter voorzingerde zy na.

Wijze:

Klaver-rijke Velden.

Dulle Venus zoone;
Wreet moordadigh Kindt,
Moet gy my ook toonen,
Hoe ghy zijt gezint.

't Lijkt schier, dat mijn pijnen
Overgrof en groot
U te weinigh schijnen,
't Lichaem moet voort doot.

Door u drijft Leander,
Door u Hero meê
Doot en by malkander
In de diepe Zee.

Babels schoonste schoonheidt,
Leidt door uw geweldt,
Daer haer liefsten toon leidt
Aen haer zy gevelt.

Phyllis deed' ghy sterven,
Om dat zy niet von;
Maer (eilaes) most derven
Haer Demophoôn.

Scylla geeft ghy veren,
Dido laet ghy braen,
Iphis koorden scheren,
Zich daer hangen aen.

Ghy leert Moeders 't leven
Rooven van het Kindt,
En den dootsteek geven
't Geen zoo is bemindt.

Ghy maekt dat de Vader,
't Geen hy heeft geteelt
In zijn lijf vergader,
En in stukken deelt.

Ach

Ach wat set onder Landen
Zijn om u vergaen,
Hoe veel Huizen branden
Door uw' stout bestaen!

Troyen zal ons zeggen
Van het Landt en Staet,
Gricken zal uytleggen
Wat verlies het had.

Hoe veel Wedu-Vrouwen,
Vaderlooze Kindts
'T in zich heeft behouwen
Om de Vrouw haers Prins.

Hebt ghy geen vernoegen,
Zijt ghy niet te vreên?
Wilt g'er my byvoegen,
Moet ik mede heen?

Wel ik ben te vreden,
Komt, dit bloedt verstor,
Morzelt, kneuft mijn leden,
Maekt het my maer kort.

Goedtje wilt my geven,
Dat ik haestigh derf
'T wallighachtigh leven,
Ende yligh sterf.

Of dat mijne minne
Weder zy geloont
Van die wreë Godinne,
Die geen weerlied' toont.

Geeft my een van beiden
Dat ik haer bepraet,
Of dat ik verscheide
En de wereldt laet.

Tyt. Dat's uit, een ander man
Nu eens die beter kan.

Ama. Ia Tyter dat komt aerdigh.

Phyll. Ghy zijt belooningh waerdigh.

Tyt. Wat? weerlied' of de doodt?

Phyl. Van doodt hebt gy geen noodt.

Tyt. Na weer-min nau gedachten.

Ama. Wat dunkt u dat ik brachte

Wat anders voor den dagh,

Om dat ik heden magh

De spelen na mijn wil en na mijn lusten zetten?

Tyt. Doch dat Hylander met u geven zal de wetten.

Ama. Zoo moei ik hem by my.

Hyl. Ik Tyter aen de zy

Van Daphne. *Tyt.* Zal d' uitlander

En zy dus by malkander,

*Mocien is een zeker manier
van spelen onder de Herders.*

Dan blijven, hy verstaet
Zoo t' eenemael mijn praet.

Amyntas 'k moey u wegh daer ginder by Lykoris.

Amyntas. Beeldt Tyter zich dan in, hoe! dat *Amyntas* dooris?
ô Daphne! hier by mijn
Zal uwe moeying zijn.

Daph. En Coridons hier neven.

Corid. Moet ik mijn Nymph begeven

Om u, ik weet wel raedt, komt zoete Amaryl

Aen deze zy, want ik u herwaerts moeien wil.

Gall. Dat moeien is al oudt, wy moghten dat wel staeken.

Tyt. Lerstont, wanneer wy op gewenschte plaetzen raeken.

Ama. Het is zeer wel, dan daer

Moei ik u Phyllis. *Phyl.* waer?

Ama. Aen Tyters ander zy. *Phyl.* Zoo dat is na mijn zin recht.

Mopz. Dat loof ik om dat gy op Tyter uwe min leght,

En Mopzus niet en acht;

Nu Phyllis ik verwacht

Ook eens gemoeit te wezen.

Phyl. Ik zie 't wel aen uw wezen,

En daerom moei ik u na huis toe en te bed.

Mopz. Ey waerde Phyllis dat is al te strengen wet.

Tyt. Ten doet voorzeeker niet; moeit haer by u in 't laeken.

Mopz. Of ik dat deê, zoud' ik dan daerom by haer raeken?

Ama. Het moeien is zoo wel:

Kom staeken wy dit spel,

En laet ons iets verzinnen,

Dat wy op nieu beginnen.

Tyt. Zeer wel, ik staé dan op.

Phyl. Op dat ghy my de schop

Meught geven, en aenhangen

Uw Daphne met verlangen.

Ama. Wat staet gy nu al weêr;

Nu Nymphjes zet u neer

Gelijk als ik u schik. *Tyter.* Wy zijn met uw tevreden.
Lyc. En wy bewaren graegh ons toe-geleide steden.

| | |
|-------------------|-----------------|
| <i>Hylander.</i> | <i>Phyllis.</i> |
| <i>Amaryllis.</i> | <i>Coridon.</i> |
| <i>Tyter.</i> | <i>Galla.</i> |
| <i>Daphne.</i> | <i>Anyntas.</i> |
| <i>Mopzus.</i> | <i>Lykoris.</i> |

Tyt. Ziet nu ben ik uw Man. *Daphne.* Door Amaryllis schik.

Tyt. Zoud' yemandt 't beter doen? *Phyl.* Ia zonder twijffel ik.

Tyt. Waer blijft het ander spel. *Ama.* Wat draelt gy zeg *Hylander*?

Gaet voor zoo zal terstondt uw volgen weer een ander.

Doch dat zich niemant veins

Maer spreeke zijn gepeins

Volkomentlijk in 't zingen.

Tyt. Maer zalmen yemand dwingen

Te noemen die hy mint?

Ama. Al die 't niet goedt en vindt,

Die magh de naem wel zwijgen.

Dat niemant kennis krije,

Op wie het liedtje slaet,

En wie het hertje raedt.

Hyl. Zeght zoete Amaryllis

Of nu by naest uw wil is

Te lenen 't grage oor?

Ama. Zinght op, ghy hebt gehoor.

Mr. JOHAN BEETS,

H Y E A N D E R.

Wijze: Iets moet ik u Laura vragen.

Flugge Goodtje Herte-dwinger,
 Onverziene mensch bespringer,
 Hoe ontftelt ghy mijn gemoet;
 Wout gy maer mijn waerdft bespringen
 En tot trouwe weermin dwingen,
 Al mijn gal wierd' honigh-zoet.

A M A R Y L.

Wijze: Coridon die weid' de Schapen.

'T zoetft, dat yemandt heeft vernomen,
 D' aldergoddelijkfte zaak
 'T aldergrootfte ziel vermaek
 Is, dat yemandt heeft bekomen
 Min, die aen de eene kant,
 Zoo wel, als aen d' ander brandt.

T Y T E R.

Wijze: Weest Nymph gegroet.

Ghy zijt volmaekt
 Mijn waerdfte, en ghy raekt
 'T punt van de freifte freyigheidt,
 Zoo maer uw' wreede wreedtheit van u fcheidt,
 En veinzery
 U niet meer blijve by,
 Maer zoo ghy met een zoeter zin,
 Uw' Tyter loont zijn lang-gedragen min:

Dan zwoer hy, dat hy had zijn rust en zijn wensch;
 Dan zwoer hy, dat hy was de lukkigste mensch;
 Hy achte noch Kroonen noch Scepters een zier,
 Als hy maer bekrant was met zoo een Laurier.

D A P H N E.

Wijze: *Datmen eens van drinken sprak.*

Was ik verzeekert, wat gemoedt,
 Mijn Herder in zijn boezem voedt,
 Ik staecten 't veinzen en d' afkeer;
 En zou in my niet wonen meer.

M O P Z U S.

Wijze: *Courante Zerbande.*

Hoe ongelukkig is hy, die minne draegt
 Tot zulken die hy t' eenemael mishaeht,
 Die altijd haekt
 Na die hem laekt,
 Hou ik, dat Aetnaes vlammen-smaekt,
 En in hem voelt een helsche gloet
 Verzeng van aders, zien van bloedt.

P H Y L L I S.

Wijze: *Rogier bon Tamps.*

'T onlukkigst dat d' aerdbodem draegt,
 Laes is een Maeght!
 Want haer de schaemte heelen doet,
 Wat heete min, en
 Verliefde zinnen
 Haer boezem voet.

Mr. JOHAN BEETS;

C O R I D O N.

Wijze: *Orangie.*

Wat grepen heeft de min,
 Ei ziet, hoe hy mijn zin
 Dwinght tot de gene, die ik weet,
 Dat aen een aêr haer liefd besteet,
 En weder een tedere maeght beknelt,
 Datzy in mijn geweld
 Haer leven wil geven,
 Maer wordt van my weêr heel te rug gestelt.

G A L L E A.

Wijze: *Windeken daer den Bosch af drilt.*

Hemel in wat een valschen schijn,
 Dat de meeste Herders zijn!
 't Lijkt zy minnen
 Om ons zinnen;
 Maer te winnen, doch de tijdt,
 Leert nu, hoe valsch mijn Herder vrijt.

A M Y N T A S.

Wijze: *Rust derrevende min.*

Ha Goden! wat een rou is 't, dat men
 voor zijn oogen,
 Hoe dat een aêr zijn Vrouw komt vryen,
 moet gedoogen,
 Ik wou veel liever poogen het zonne licht
 t'ontvliên,
 Als dat veel meer te zien.

L Y K O R I S.

Wijze : *Schoonste van het woudt.*

Hoe lukkig ben ik , dat
Ik nimmer heb gevat
Des boozen mins gezwoelen,
Dat noit een keurigh oogh
Des Minnaers op my vloogh,
Die hem broght vol krioelen.

Ama. Hier Tyter doet nu of de eens verbeurde panden ,
Die ik van voor een week van u noch heb in handen.

Tyt. Ghy wilt alweer te merkt en dat met Tyters vel.

Ama. Dat loof ik Tyter is de gek van 't heele spel ,

De Bruit daer 't al om danst. *Tyt.* Ik weet noch wel een ander.

Ama. Wie doch ? *Tyt.* Vraeght na de wegh , die ghy wel kent :
Hylander.

Ama. Of Daphne. *Tyt.* Wel waer toe is doch uw schempen goet ?

Ama. Om dat ghy zijt die geen , die 't aldereerste doet.

Tyt. Ey ziet Amyntas zien ; hoe wrangh staen hem zijn oogen.

Daph. Ziet Phyllis diemy mach noch thienmael minder doogen.

Tyt. Wat schort haer ? *Daph.* 't geen Amynt. *Tyt.* Hem quelt de
jalouzy.

Daph. En van de jalouzy is Phyllis ook niet vry.

Tyt. De zangh van Coridon verstond gy die te degen ?

Daph. Voorzeeker , want daer door heb ik een bloos gekregen.

Tyt. Wat beelt hy zich al in ? *Daph.* ziet Amaryllis handt ,

Die wenkt u ende toont , uw eens verbeurde pandt.

Ama. Wat wilt ghy nu al doen om dit weêr te genieten ?

Tyt. Wat Amaryll gebiet zal Tyter niet verdrieten ?

Ama. Wel gaet dan by de geen , die ghy het meest bemint ,

En vrijt zoo langh , dat ghy een ja-woordt van haer wint.

Tyt. Alleenigh by alleen. *Ama.* ja gaet met haer ter zye

Tyt. Wie kan ik beter dan als mijn gebuertje vryen :

Kom Daphne, 't is uw beurt. *Ey* zeght wat vroeghjes ja.

Daph. Dat 's drolligh, ghy roept voor de slagh al om gena.

Amynt. Ik weet wel meer, die zoo een straf wel zouden dragen.

Daph. Hoe komen zy daer toe. *Amynt.* Dat zou men u best vragen;

Gut Amaryl, is dat een straf, is dat een plaegh,

Waerachtigh ziet, ik ben na zulken straf wel graegh.

Ama. En daerom zoud u dat ook tot geen straf verftrekken;

Heel anders is 't met hem. *Amynt.* Met hem? dat lijkt wel gekken.

Of meent ghy, dat men niet

Zoo wel als ghy en ziet?

De teikens van zijn vonken

Uit al zijn lieflijk lonken.

Hylan. Dat beeldt g' u zelve in,

En om dat ghy uw zin

Op d' Herderin eens leide,

Meent ghy van haer gescheiden

Te wezen, wanneer maer

Een ander eens op haer

De tintelende stralen

Van 't keurigh oogh laet dalen;

De jalouzy ziet gau,

En meesten tijdt te nau.

Phyl. Is 't praetje noch niet uit. *Tyt.* Ik kan geen javerkrijgen.

Amynt. Ik denk, gy hoopt het niet. *Ama.* Gy zoud tē minstē zwijgē.

En denken, wat ghy woudt,

Maer evenwel haer kout

Moght langer als ons wil zijn,

En op dat wy niet stil zijn,

En ons de beste tijdt

Zoo vreughdeloos ontglijt;

Zult ghy eens ondertuffen

De Meisjes rontzom kuffen

Amyntas tot een straf

Van't geen uw pand my gaf.

Amynt. Nu gunt ghy my de lusjes

Van zoo veel zoete kusjes ,

Nu onze Daphne niet

Het zoet gekus geniet.

Ama. Gaet heen , en wilt haer borgen.

En stelt het uit tot morgen ,

En kust dan twee voor een

Zoo zijt ghy wel te vreên.

Galla. Het is al scheidens tijdt de schaduwen vergrooten ,
De rook vertoont zich gints , de Zon begint te stooten
Tegen de blauwe Zee , en zoekt daer metter vaerdt
Een deurgangh , dat hy zich magh schuilen onder d' aerd.

Ik ga mijn kudde stallen ,

Eer d' avondt heel wil vallen ,

Kom Daphne , laet uw praet

Docheens beflaen in maet :

't Is langh genoegh gekakelt ,

Hy is genoegh geschakelt.

Aen 't ketentje van min.

Daphne. Wel spijtigH Herderin

Verveelt u Tyters straf , zoo zoudmen lichtlijk reeknen

Dat die vervelingh vry wat zonders moet beteeknen.

Nu Tyter ik ontsla

U van uw' straf met ja.

Tyter. Ik dank de Herderinnetjes

Voor zulke zachte zinnenetjes.

Mopzus. Ja Tyter , was dat spel ,

Dat loof ik niet te wel.

Ama. Het wordt vast tijdt om gaen , doch eer wy uit deez' weien ,

En van dit groen geboomt al t' zaem gelijklijk scheien ,

Zoo laet ons heven op , op dat wy zingend' gaen ,

Zoo zal ons niet met al verdrieten deze Laen ;

Voort Tyter kom begin. *Tyter.* Wie zal mijn zangh beloonen?

Ama. Wy

Ama. Wy zullen altemael een dankbaer hert betoonen.

Tyler. Waer meê doch ? met een kus ? *Ama.* Indien hy is beluft,
Zoo past het beter dat den Herder zelve kuff.

Tyler voor zy na.

Wijze:

Balletti d' Alck.

Lieve Nymph, vermaekelijke Vrouw, en pronk van onze jaren,
Hemels hoogh cieraet, ð verheugelijke Maeght !
Eenigh licht, dat door uw hel gezicht uw Tyters oogh verklaren
Ken veel meerder, als al het licht, dat d' Hemel draeght :

Ey waerom zijt ghy

Oorzaek, dat ik ly

Dat mijn jeught dus vol droefheidt gaet verby ?

Heb ik wel met eenigh stuers gezicht met eenige gedachten,
Ofte met een haest uit mijn mondt gevallen woordt
Ooit verdient uw wreed' afkeerigheid, die my in droeve klachten,
Ende in ellend doen mijn leven brengen voort ?

Waerom hebt ghy dan

Zulken afkeervan

Hem, die niet anders als uw minnen kan ?

Heb ik niet my al mijn leven langh gedragen na uw zinnen ?
Heb ik niet altijd u geacht, geëert, gediend ?
Heb ik niet my van mijn jonkheid aen begeven tot uw minne ?
Heb ik niet altijd u oprechtelijk gemient ?

Zal ik dan Godin,

Om dat ik u min,

Lijden, en om dat ik leef na uw zin ?

Ach hoe ken uw Maeghdelijke borst dien trouwen Tyter haten !
Die in trouwigheidt al de troufste Minnaers tert !

't Wreet-

't Wreedste dier, dat ooit den Hemel schiep zoud zich beminnen
 En weêr minnen daer gy mijn min beloont met zmert. (laten,

Zal dan 't wreedste beest,
 Dat hier wordt gevreesd.

Zijn, dan ghy veel zachtmoediger van geeft?

Nymphje neen, ey lieve laet dat zijn, laet doch uw wreedtheit
 Doet niet anders, als dat ghy hem uw gonste geeft, (wezen,
 Dan magh hy wel brommen, dat zijn luk op 't hoogste is gerezen,
 En hy acht zich dan d' aldergrootste die 'er leeft:

Maekt dies, dat zijn pijn

Metter haest verdwijn;

Gy alleen kent zijn raet en hulpe zijn.

H E T V I E R D E B E D R Y F.

Tyter.

DE gantsche Wereldt rust, behalven ik, dien 't minne
 Vier zoo verhit, dat ik geen rust ken ergens vinnen,
 Als by mijn Herderin. En als ik ben by haer,
 Zoo word' ik het gezwoel veel meerder noch gewaer:
 'k Ken in 't gezwoel niet zijn, veel min daer buiten leven;
 Want derf ik het, zoo moet het leven my begeven,
 En als ik het geniet, zoo sterf ik doodt op doodt,
 En hangh slauhertighaen mijn waerde Daphnes schoot:
 Wat raes ik! 't is ver best, dus doodt op doodt te sterven;
 Als eens te sterven, en haer byzijn dan te derven.
 Haer byzijn doodt my wel, maer geeft het leven weêr,
 Haer afzijn doodt my; maer het leven heeft geen keer.
 Ik ga dan na die plaets, daer zoo veel duizent dooden
 Besprongen deze borst, en die dan weêr ontvlooden:
 Doet open maer uw deur, mijn Hemel en mijn Hel,
 Laet toe, dat ik my tusschen doodt en leven stel.

Uw Tyter is hier buiten: *Hy klopt.*
 Komt Daphne wilt ontsluiten,
 Uw deur, die my belet;
 Dat ik mijn treetjes zet;
 En wende die na binnen,
 Om u aldaer te minnen:
 Zy komt ik hoor haer gangh.
 Ach Goôn! hoe ik verlangh!
 Volmaekte Herderinne;
 Brandtwaerde velt Godinne:
 Ghy zijt het, of het is
 Uw schim dan, zie ik mis?

Daph. Het is geen schim; maer Tyter,
 Onnutte nacht-verslijter.

Wat heeft u in de nacht
 Dit henen doch gebraght?

Tyter. Ghy schelmtje zijt de oorzaak;
 Dat ik hier in dit spoor raek;

Om u wordt dit gedaen;

Om u kom ik hier gaen;

En wilt ghy my gebieden

Van uwe deur te vlieden,

Zoo smijt het geen my trekt

Uit u; want ghy verwekt

In my een stadigh haeken,

Om steeds by u te raeken.

Daph. Wat 's dat? *Tyt.* De zeilsteen, die
 Ik in uw boezem zie;

Of niet zie, maer wiens krachten,

Zoo veel te wege braghten,

Dat ik niet rusten ken,

Zoo langh ik van u ben.

Maer met onzichtbre kracht werd nacht en dagh getogen,
 En daerom zoetert hoort ghy met beleeft meê-dogen.

Uw Tyter aen te zien,
En hem uw min te biên.

Wijze :

Galathea geestigh dier.

Daph. Lichter als de lichte windt
Zijn des Herders woorden :
't Schijnt wel aen zijn praet, hy mint;
Maer dat ghy doorboorde
Eens zijn borst, zaegt, hoe het hert
Leidt in valsch gevlei verwert,
Nimmer zou zijn smeeken
Uw voornemen breeken.

Tyter. Waerachtigh Daphne, neen;
Ik spreek gelijk ik 't meen;
't Is 't eerste van mijn leven,
Dat ik my heb begeven
Tot min, en deze min
Zal wonen in mijn zin,
Zoo langh de zon zijn raden,
Zal in de golven baden,
Zoo langh de bleeke Maen
Zal door de sterren gaen.
Zoud ghy op my dat houwen?
Zoud ghy my dat vertrouwen?
Ha Hemel ken het zijn!
Zou Tyter in een schijn
Beminnen? met zijn praten
U willen, en u laten
Met daet? ô neen ik zweer!
Dat deze borst veel eer
Zal door de doot bekouwen,
Eer dat hier huis zal houwen

Zoo dubbelden gemoed.

Daphne. Is't zoo, zoo is het goedt.

Tyter. Detijdt die zal het toonen,

Wilt t'wijl mijn min beloonen

Met weder min. *Daphne.* Holla!

Houdt *Tyter!* niet zoo dra;

Maer ik wil wel verklaren,

Dat ik uw byzijn garen

Geniet, doch ik en vin

Daer niet meer vreughtjes in;

Als in eens anders. *Tyter.* Waerom?

Daph. Dat vraegt gy *Herder?* maer om

Dat ieders zelfschap my

Nu noch staet even vry;

Wil 'k niemand zijn afkeerigh,

Tot niemand zijn begeerigh,

Lieftalligh in't gemeen;

Maer nimmermeer tot een.

Tyt. Wie hoord' meer als de *Vrouwen*

Ondankbaerheidt te schouwen?

Wat's meer ondankbaerheidt?

Als dat een zoete meit

Geen wederliefd' zal dragen;

Maer loonen deught met plagen,

En trouwe liefd' met haet,

Het beste goet met quaet.

Daphne. Wie haet ik doch? aen wie heb' ik dit oit bedreven?

Tyter. Maer my alleen hebt ghy verkeerden loon gegeven.

Ik min u, waer's mijn loon? *Daphne.* En ik wensch u veel goet.

Tyter. De wensch is niet, zoo ghy het met der daedt niet doet.

Daphne. Al die my wel wensfelt, zoud' ik die van herten minnen?

Tyter. Neen die u meest mint, die moest meest uw gonst verwinnen.

Daphne. Mijn gonst die geef' ik u, zijt ghy daer om begaen?

Tyter. Wat is de gonst, als daer geen daden by en staen?

Daph. Ge-

Daphne. Gelijke munt van min , als ghy u zeght te dragen.

Tyter. Dat schut ik , want mijn min , die strekt om al de dagen

Mijns levens slaef te zijn van u , en van uw Vee ;

Dies is mijn liefde met geen eene gonst te vreë

Tot looningh. *Daphne.* Tyter dat dit al de Herders zeiden ?

En ik ken t daedlijk loon niet in veel deelen scheiden ?

Wat gaf ik ieder een ? *Tyter.* Het geen hy hadt verdient :

Doch ik verdien het grootst ; hoe wel Amyntas mient ,

Dat hy ook vry wat moet tot minnens loon genieten :

Maer k weet noch best , wilt al de preutel vry opschieten ;

En hangen my alleen aen , want ik trouwer ben ,

Als Coridon , Amynt , en al die k niet en ken.

Daphne. Maer grage Tytertje wat zouden zy dan zeggen ?

Als zy haer altemael zoo onder zagen leggen ?

En zouden zy dan ook niet roepen om haer loon ?

Tyter. Zy moghten ander loon verwachten van de Goôn.

Daph. En ik kreegh vast de vloek. Dan dat verby gellagen ;

Ik ben ook niet gezint om wedermin te dragen.

Tyter. Wat wilt ghy dan uw bloem zoo vruchtloos laten staen ?

En inde plaets van vrucht , maer brengen lege blaën ?

Verkrachten uw natuer ? de vogels in de boomen ;

De Beesjes op het veldt ; de visjes in de stroomen ;

Die paren elk om strijdt ; en brengen vruchten voort ,

Daerghy de paerlust al t' hardnekkighlijk versmoort.

Ey Daphne doet het geen daer d' Hemel u toe maekte !

Daph. Op dat ik vrydom quijt gelijk met Maeghdom , raekte.

Tyter. Maer had uw Moeder noit haer Maeghd'lijkheid gederft ?

Waer hadt zy doch van daen zoo braven Maeght geërft ?

En zoo g' uw Maeghdom houdt zoo moet ghy eenwigh missen

Het zoetste zoet , waer op dat alle menschen gissen ?

Het zoetste zoet , dat zoo het u eens was bekend ;

Gy wenschen zoud , dat ghy moght hebben tot het end ,

En kennen dan de lusjes

Van d' ongetelde kusjes,

Mr. JOHAN BEETS,

Die ik aen uwe wangh
 Op Venus Outaer hangh;
 Ugantsch geen lust verwekken;
 U tot geen weërmin trekken,
 En ken een zoet gelaet
 En minnelijke praet,
 U waerdste niet bewegen,
 Dat ghy zoud zijn genegen
 Tot Tyter, die geen vreught
 Ken scheppen in zijn jeught;
 Wanneer hy moet ontberen
 Zijn alderhooghst begeren,
 Dat is uw wedermin.

Daph. Ik zeg u, dat mijn zin
 Op niemand noch wil vallen;
 Dus meught ghy al dit mallen
 Wel staeken. *Tyter.* Maer of ghy
 Vermaeck kreeght in 't gevry,
 En dat ghy wild' uw zinnen
 Begeven tot het minnen,
 Ben ik die gene dan
 Daer ghy het meeste van
 Zult houden? *Daphne.* Holla *Herder!*
 Ghy draeft al vry wat verder
 Met onbedwongen praet,
 Als ik den toom u laet,
 Wat wilt ghy zoo verlopen;
 Wat wilt ghy meerder hoopen,
 Als iemand van die geen,
 Die neffens u verscheen?

Tyter. Hoe! ik verdien veel meerder!
 En daerom hoor ik eerder
 Te komen tot genot
 Van 't aldergrootstelot.

Daph. Waer-

Daph. Waerom doch? *Tyt.* Om mijn trouheid,
Die stadighvol van rou leidt,
Zoo langh hy niet geniet
Het geen, daer hy op ziet.

Daph. Hoort *Tyter*, hoort, de hanen
Beginnen te vermanen,
Hoe dat den dagh komt aen.
Wil jy dan noch niet gaen?
Ik zie de wolken breeken,
De dageraet uit steeken
Haer schoon en blozend hoofd,
Dat ons de nacht berooft.

Ziet gints de morgen Vrouw de Zuiderzee beschijsen;
Zy doet de koelenacht door haren glants verdwijnen.

Tyter. Wat haest ghy u Auroor of vliedt ghy van die man,
Die mits zijn oude leen u niet stofferen kan?
Vertoest Godin, zoo moet het jarigh vogel-stryen
Op uwe Memnons graf uw Memnons schim verblyen,
Is t nu zoo grooten haest? nu eens de stille nacht
Heeft na een lang gesmeek my by mijn Nymph gebraght;
Nu sta ik over haer, nu druk ik hare handen,
Nu kus ik van haer mondt de blozend lieve randen,
Nu kerm ik van mijn druk, nu roem ik van mijn min,
Nu schijnt het zoud ik haest bewegen mijn Godin.

Daph. (Al hachelijk mijn Vriendt,
Ik loof niet dat jy 't mient.)

Tyter. Nu stoort ghy my alree en komt my henen jagen.
Wat weet ik of mijn Nymph ook niet begint te klagen,
(Doch stil in haer gemoed) en wenscht u wel zoo veer,
Dat ghy in langen tijdt hier niet zoud komen weer.
Ey slaet uw purpren handt aen uw bedouwde toomen,
En houdt een weinigh stal Godin, waat voor uw komen,
Dan ken de Schipperzien, hoe of de starren staen,
Waer dat hy is, wat heen, dat hy zal moeten gaen.

De reizer noch vermoeit moet met u op de benen ;
 De krijger , als ghy komt , moet na de wapens henen ;
 Den Herder moet uit slaep , al komt gy noch zoo vroegh ;
 Zoo moet 't verftijfde Beest al weder na de ploegh ,
 Ghy roofst der kind'ren rust , en gaet haer overgeven
 Den Meester , voor wiens plak haer teere handen beven ;
 Om dat der Vrouwen handteen weinigh rust behiel ,
 Roept ghy haer weder aen de naeld' of aen het wiel.
 Dit leed ik , maer dat ghy ons van onz' Nymph komt stooren ;
 Wie leed dat , als die noit een Nymphjen heeft gekoren ;
 Hoe dik heb ik gewenscht : Ha nacht en wijkt haer niet ,
 Ha Sterren gulden rei , ziet dat g' haer niet en vliedt !
 Dan wensch ik , dat de windt moght uwe assen breeken ,
 Of dat uw Paerden in de wolken bleven steeken ,
 Wat haest ghy nijd'ge Vrouw , dat uwe Zoon was zwart ?
 Dat was de zelve kleur zijns Moeders nijdigh hart.
 Wat zoud' zy , was zy noit met min geweest bezeten
 Tot Kephalus , of meentzy , dat wy niet en weten
 Van haere boevery ; moght Tithon klappen vry ,
 In d' heelen Hemel was geen vuilder hoer als ghy.
 Om dat hy oudt en of met slapte is beladen.
 Rijft ghy vroegh op en vliedt van hem na uwe raden.
 Maer dat een Kephalus lagh in uw' armen zacht ,
 Ik wed' ghy roepen zoudt , verhaest u niet ô nacht !
 Waerom lijd' ik de straf van Tithons oude Iaren ;
 Ik heb geen Koppelaer geweest van uw' vergaren.
 Ach wat gelegen tijdt gaf m' aen de zilvre Maen !
 Daer ghy in schoonigheidt moet vry wat achter staen ,
 Jupijn , om dat hy u zoo dik niet zou aenschouwen
 Heeft in 't volbreng zijns lusts twee nachten t' zaem gehouwen.
 Kijk Daphne , zy wort roodt , 't lijkt of zijt heeft gehoort ;
Daph. Maer lijk-wel komt den dagh niet eens te trager voort ;
 En wilje noch niet scheien ?

Tyt. Laet my een kus geleien.

Daph. Ghy hebter meer als thien.

Tyt. Maer

Tyter. Maer van uw mondt niet ien.

Wilt 't eerste van uw leven

My nu maer eentje geven.

Daph. Ik kan niet. Tyter. Kinders wel.

Daph. Ia dat is Kinderspel.

Dit zou wat meer beteeknen.

Tyter. Wy zullen 't Kindtspel reeknen.

Daphne. Neen linkert dat is mis.

Tyter. Maer dat is immer wis.

Daph. Nu kom, het mutsje af, of 't lijkt na geen vertrekken.

Tyter. Vaert wel mijn waerdt, de Goon die willen eens verwekken

Een zoete wedermin

In uw vevrozen zin.

Wijze :

Phœbus die is langh over de Zee.

Flugge Kupido lijdt ghy zoo licht,

Hoe zult ghy het in 't lef noch maeken ?

Daphne verpuft uw toorts en uw fchicht,

En zeit, ghy kent haer nimmermeer raeken :

Spant uw booghje, ftelt het riet,

Ziet dat ghy vry wat ftijfjes fchiet :

Of ghy en raekt haer niet.

Is 'et geen fchand, dat eene Vrouw

Zich van u onverwonnen zoud noemen ?

Dat maer een enkele maget zou

Van hare kracht en tegens u roemen :

Neen neen, lijdt dat nimmermeer,

Toont hier uw' kracht, of uwe eer

Valt heen en leidt om veer.

Hebt ghy niet vaek den grootften Godt

Na uwe wil en zinnen gedwongen ?

O

Hebt

Hebt ghy Apollo niet dik bespot,
 Ende den woeden Mars besprongen?
 Gy hebt de Godt Neptuin gevelt,
 Alcides aen 't Spinrok gestelt.
 Wie 's niet in uw geweld?

Van waer de Zon des morgens rijft,
 Tot daer die 's avonts weêr gaet dalen,
 Iffer niet een, die niet en bewijft
 U uwe eer 't kent al te male;
 Dat gy de grootst en maghtighst zijt,
 Doch Daphne zeit tot uwen spijt,
 Zy acht u niet een mijt.

Wilt gy haer noch niet dwingen in yl?
 Of denkt gy haer hier na wel te krijgen?
 Licht wort het te laet, zy zal terwyl
 't Grootfch gesprek en pocchen niet zwijgen,
 Staegh wordt ghy van haer bespot,
 Zy acht u nimmer voor een Godt;
 Maer noemt u door een zot.

HET VYFDE BEDRYF.

Daphne. Amaryllis.

IA waerlijk Amaryl,
 Ik Ben bly om uwent wil;
 Nu is uw vrees ten ende;
 Niets zal uw lust meer schenden.
Ama. Gelooft vry Herderin,
 Dat ik om zijne min
 Moest vry wat zuers gedoogen;

Hoe dikwils hebben d' oogen
 Gestort een tranen vliedt,
 Als ik Hylander niet
 Moght na mijn wil aensprecken!
 Hoe dikwils gink ik breeken
 d' Haest-lijveloozelucht
 Met mijn benaut gezucht,
 Hoe dik klaeghd ik de boomen!
 Hoe dik klaeghd ik de stroomen,
 Hoe dik klaeghd ik het veldt,
 Wat my zoo had ontstelt!

Daphne. Nu is uw droefheid henen;
 Uw quellingh is verdwenen;
 Nu ghy met hem gepaert
 Zult zijn en t' zaem vergaert.
 Ik wensch u dies veel lukjes,
 Beschut voor duizent drukjes,
 Ik wensch, dat ghy uw tijdt
 In vreed en vreucht verslijt.

Ama. Ach wist ghy wat vermaeken
 Het was, ghy zoud ook haeken
 Na zoo een eenigheid,
 Die ons nu t' zamen dreit;
 Ghy zoud uw zelfs niet plagen;
 Noch Tyter zoud niet dragen
 De over droeve smert,
 Die hem verteert het hert.
 Ik heb alweer een liedtje
 Dat hy laetst op een nietje

Speeld zittend uitgestrekt in 't dartel klaver-gras,
 Terwijl dat zijne kud op 't best van 't grazen was.

(Ey zal de arme sryer
 Niet eens zijn een bedyer!)

Daph. Hoe komt ghy daer weêraen?

O ij

Ama. Hylan-

Ama. Hylander had gestaen',
 Gescholen achter d' eiken,
 Daer Tyters oogh niet reiken
 Kost, en hoord al 't geluit
 Van zijn begaefde fluit.

Als 't nit was, tradt hy toe, en bad hem door de oogen
 Van Daphne, dat hy zou dat Lietjen hebben mogen,
 En Tyter gaf het hem, het is vry zoet gemaekt,
 Leest, oordeelt dan, of ghy met recht zijn minne wraekt.

Of laet ons op ons keelen
 Het deuntje liever speelen.

Daph. Het is de pijn niet waert.

Ama. Wel Daphne wat een aert?

Hoort hem van zijne plagen

Ten alderminsten klagen.

Daph. Wel zingen wy het dan.

Ama. Want ik het wijsje kan.

Wijze:

Rogier bon Temps.

Mijn schaepkens hier in deez' vallei,
 Hier is uw wei;
 Vervult uw lust; verzaet uw graeght,
 Blijft, loopt niet verder,
 Terwijl uw Herder
 Hier treurend' klaeght.

Versteende Daphne, wreedste Maeght,
 Die d' aerde draeght,
 Hoe treedt ghy 't hert van die u dient!
 Hoe moort ghy 't leven;
 Hoe doet ghy beven;
 Hem, die u mient.

Het wilt geberghte en het woudt
 Is heel benout
 Om mijnen 't wil, want 't doet de lucht
 Mijn smert, mijn klagen,
 Mijn stem na-dragen,
 't Geest zucht op zucht.

Maer ghy veryrozen Herderin
 Zijt zoo van zin
 Verbittert, dat mijn naer geklagh,
 Noch stroom der oogen
 Tot geen meê-doogen
 U trekken magh.

Den Diamant den hardsten steen,
 Die oit verscheen,
 Is zachter, als ghy, want het bloet
 Der dertle geitjes
 Uit onze weitjes
 Haer smelten doet.

Hoe dat ik zucht, hoe dat ik steen,
 Of met gebeên
 Mijn slaefsche dienstigheidt aanbiedt,
 Of door mijn klachten
 U wil verzachten
 't Is al om niet.

Ha Goôn is 't mooghlijk, dat een Maeght
 Zoo'n herte draeght!
 Dat in zoo zoeten lieven Beelt!
 Zoo'n wreet vermogen
 Zoo'n onmeê-doogen,
 De Meester speelt!

Zijt wreed , zijt stuers , zijt straf van zin ,
 Mijn Herderin ;
 Ghy maekt niet dat uw Tyter zwijght ,
 Dat hy u haten
 Zal , of verlaten ;
 Aenstaen verkrijght.

Ama. Ghy meesmuilt. *Daph.* 't kan mijn ooren
 In 't minste niet bekoren.

Ama. Ghy doet uw zelfs te kort :

Doch 'k weet wel , waer het schort ,

Ik ken zoo 'k wil het raden ;

Ghy zijt met min beladen.

Recht uis , 't is Coridon ,

Die eerst uw neigingh won ;

Ik weet ghy ziet hem gaeren ,

Dat meerder is , uw aren

Die rijzen , als zijn oogh

Op u maer eensjes vloogh.

En zeeker Coridon die is uw gonst onwaerdigh. (digh

Daph. Waerom doch? *Ama.* Vraegt ghy dat? om dat hy is lichtvaer-

In 't kiezen van wat vars ,

Dat hy dan weêr is wars.

Zoo haest de Herderinnen

Hem toonen zachte zinnen :

Al sla ik dat verby ,

Zoo weet ik niet , hoe ghy

Zijn naem meught hooren spelden ;

Daer hy u noit verzelde ,

Doen 't meeste was van nood ,

En heb ik recht , hy vlood

Uw byzijn wel zes maenden ,

Tot dat Amyntas gaende

Geraekt was door de vlam ;

Die nit uw oogen quam :
 Dit had hy nau vernomen,
 Of hy docht weêr nakomen ;
 En nu d' Uitlander ziet,
 Dat hy u niet geniet,
 En daerom draeft wat zachter,
 Blijft Coridon oock achter,
 Nu schijnt, heeft hy verstaen,
 Dat Tyter is bevaen
 Met uwe min, en daerom
 Maekt hy nu weêr een waerom,
 En veinst zich, of hy mint ;
 Maer als ghy 't wel verzint,
 Zoekt hy u maer te trekken,
 En dan met u te gekken ;

Als Tyter door wanhoop gedreven u verlaet ;
 Want zeeker is het, dat hy dan weêr van u gaet ;
 Zoo valt ghy in de asch, dat tusschen beide stoelen ;
 En zult, als 't is telaet, u zelfs bedrogen voelen ;

En zoo raekt ghy uw tijd.

Heel klakkelijken quijt.

En of hy schoon oprecht, en u van hert quam vryen ;
 Was hy daerom meer waerd als Tyter, te bedyen ?

Maekt eens gelijkenis,

En ziet, wie beter is ;

'k Beken wel, dat zijn geitjes

Bespreden meerder weitjes,

Als Tyters. Daphne maer

Daer tegen blijkt het klaer,

Dat Tyters weinig vee veel veerder magh verstrekken ;
 Als al de kudden van den ander meugen rekken.

't Verstant brengt hem 't gewin

Veel rijkelijker in.

Daph. Ey waerde Amaryl laet vry uw toetzen varen ;
 Want ik en zal aen u mijn hert niet openbaren.

Ama. 't Is daer niet om te doen,
 Ey staekt vry dat vermoên;
 Maer of het zoo gebeurde,
 Dat ghy het eens betreurde,
 Zoo heb ik mijn gemoet gequeten en ontlast,
 Want looft vry, dat mijn hert is aen het uwe vast.

Daph. Ik dank u voor uw raden.

Ama. Maer wacht u voor de quaden,
 Die ik heb voor gestelt,
 Het staet in uw geweld:
 Nu Daphne ik moet scheiden,
 Hylander sal verbeiden;
 Want 't is gezeidt, dat hy
 My nu zal komen by.

Daph. Gaet, 'k wil u niet beletten.

Ama. Maer wilt u niet ontzetten
 Van mijn te vrye praet.

Daph. Neen Amaryllis laet
 Uw geest daer niet voor zorgen.

Ama. Vaert wel dan tot op morgen.

Daph. Goe'n avondt Herderin:
 Hoe loos docht zy mijn zin
 Daer zachjes uit te halen:
 Maer zeeker ik moest dwalen,
 Zoud ik haer zeggen, wie
 Van tweeën ik 't liefste zie?
 'k Magh Coridon wel lijden:
 Maer zoud ik Tyter mijden
 Om Coridon? och neen.

Hoe Tyter komt dit heen!
 Zijn stem geeft my het teeken,
 Ik wil my hier versteeken.

Tyter.

D At ik nu juist vertrek, komt vry wat ongelegen;
 Want al mijn vrees is, dat z' haer laten zal bewegen,
 't Is rechte voort haer lent, en daerom maekt de lust
 Haer door de kittelingh te meerder noch ontrufft;
 Voornamelijk wanneer der veel zijn, die haer vryen,
 En Koridon die mach zy vry wat weltjes lyen,
 Veel beter noch als my, hoewel zy my niet haet;
 Doch zy toont ieder een een vriendelijk gefaet:
 En daerom ken men niet een deeglijk oordeel vellen;
 Op wie en waer na toe, dat hare zinnen hellen;
 Maer 'k beeld my in, ik heb geen vrees voor Koridon,
 Indien Amyntas maer haer neigingh niet en won.
 En zoo ik t' huis bleef, zoud ik daer niet zeer voor vreezen;
 Maer 'k weet niet watter kan voorvallen in 't afwezen.
 Woud zy verzeekring doen te wachten, tot ik weêr
 Uit 't loflijk fchaeker Bosch na onze velden keer,
 Zoo zoud ik zijn gerufft, wel ik wil my verkloeken,
 En aen mijn waerdste Nymph deez' een'ge beê verzoeken.

Maer wat is dat daer smuight

In deze hooge ruight?

Ia Nymphje staekt uwvl ieden,

Al vast, nu zult ghy bieden

Uw lipjes. *Daphne.* Tyter rust,

't Is langh genoegh gekufft.

Ghy neemter al te veel. *Tyter.* Maer *Daphne* kan dat wezen?*Daph.* De maet die wordt in al wat iemand doet, geprezen.*Tyter.* Neem kusjes zonder tal, dat is het zoetste zoet,

Wanneer de Opper-Godt met vocht ons beemden voet,

Telt hy de druppels alle,

Die van den Hemel vallen:

Telt ghy welieder haer,

Dat aen uw fchaepkens waer?

Telt iemandt in't vergaren
 De rijpe Kooren-aren,
 Wie isfer doch, die telt
 De grasjes van het veldt?
 Zoo 't alles zonder tal de Goden komen geven,
 Geeft ghy Godin met 't al dan 't vreughdighst van mijn leven,
 Zal dan uw Godlijkheid
 Met al te straf beleit
 Toe tellen my de lusjes
 Van uw volmaekte kusjes?
 Uw Godlijkheid en is
 Niet gierger zoo ik gis,
 Als 't opperst van de Goden,
 Die 't ons al rijplijk boden,
 En nochtans houdt niet min
 Te meerder daer ghy weet,
 Dat Tyter nu zijn zin
 Tot reizen stelt gereet,
 En u zoo langh zal derven:
 Als zijn vertrek zal duren.
 Wat zal hy doch verwerven
 In 't afzijn aërs als truren?
 Laet hy de blijde uren,
 Die hem den Hemel gont
 Niet jammerlijk bezuren
 In 't derven van uw mondt.
 Ha waerde Herderin! moght Tyter vast vertrouwen,
 Dat ghy in zijn afzijn u in deez' staet zoud houwen,
 Dat niemand zoud' uw min
 Volmaekte Herderin
 In al die tijdt genieten!
Daph. Hoe zoud ik dan op schieten
 Om u een ieder een.
Tyter. Met 'tbyzija zijn te vreën

Doch iemand niet beminnen.

Daph. Geloofst vry, dat mijn zinnen

Niet neigen, dat ik zou

My maeken iemandts Vrouw.

Tyter. Verzeekert my daer af, zoo magh ik zorghloos leven.

Daph. Maer waent ghy dat ik u verzeekeringh zou geven?

Neen Tyter hadt ghy dat,

'k Vertrou ghy meerder hadt.

Ik heb het voorgenomen

En na zal ik het komen

Uit wil, niet uit bedwang.

Bedwangh valt my te bangh;

Wie weet, wat ken gebeuren;

Wie weet het, hoe veel keuren

Ik in die tijdt noch krijgh;

Daerom is 't best ik zwijgh,

En u niet toe wil zeggen.

Tyter. Daer ken doch niet aen leggen,

Want deez' verzeekeringh

En is geen ander dingh,

Als porringh, waerom ghy 't voornemen zult volvoeren,

En deez' verzeekeringh en kan niet verder roeren,

Als tot mijn komst, en dan

Zijt ghy daer weder van.

Daph. Hadt ghy dat loozen Herder,

Ghy raekten dan wel verder.

Tyter. Wel hoe dat 's immer niet.

Dat ghy verzeekringh biedt.

Daph. Wel is het niet genoegh, dat ik van zelfs mijn zinnen

Zoo dwingh, dat zy in die tijdt niemand anders minnen?

Tyter. Och neen! want lichtelijk vervoerden u de keur,

En ondertuffchen gingh een ander met u deur.

Daph. Genomen 'k zeidt u toe, en als ik 't dan niet dede

Zoo sterkten ghy uw min vergeefs. *Tyt.* Maer die valscheden

Vertrou ik u niet toe.

Daph. Neen Tyter ik en doe

U geen beloft, maer kijke,
Of ghy uw trouw laet bliken.

Tyt. Ghy doet het, of ghy 't laet,

Ik zal doch metter daet
Mijn trouwe min betoonen,
En niemand zal hier wonen
Aen 't hert, als ghy alleen,
En Nymph mijn trouwigheên,
Die zullen altijd blinken;
Eer zal den Hemel zinken,
En vallen op ons hoofd,
Eer zal de zon berooft
Van licht zijn ende duister,
De Sterren zonder luister,
De Boffchen zonder hout,
Eer mijne min verkout.

Ontfanght daer op dit beeldt, en laet het by u wezen
In plaets van Tyter, die zich houden zal verzezen

Uit d' overnare schoot

Van d' altewreede doot.

Indien ghy altemet uw krachtig oogens stralen

Laet in de plaets van hem, op deze teik'ningh dalen,

Denkt, dat het Tyter is, wanneer ghy het beziet,

En maekt, dat dan een zucht na uwe Tyter vliedt,

Geeft het zomwijl een kus, en streelt het met uw handtjes,

En leght het in uw schoot en drukt het aen de kantjes

Van uwe oogghjes, en denkt dan waer magh hy zijn,

De waerdste dien ik nu geniete maer in schijn:

En zoo uw oogh wil vallen

Op iemand van haer allea,

Die gretigh na u staen,

Weest dan met my belaên.

Daph. Wel

Daph. Wel Herder, 'k vind geen reën om deze gift 'ontzeggen,
 Enzeeker looft het vry, dat in deez' boezem leggen
 Geen wreê gedachten, die u al te grooten smert
 Verdubbelden, en uw vermorzelen het hert,
 Ik vat het aen en zal om u zoo vaeken denken,
 Als ik dit beeldt beschou. Dit beeldt zal ik toewenken
 En streelen, en het zal my brengen in 't gedacht
 't Voornemen, dat ik heb. *Tyter.* Indien ghy dat betracht,

Zoo hou ik die liefds looningh
 Veel meer, als Keizers krooningh,
 Volmaekte, Daphne ach!
 Gond' d' Hemel my die dagh,
 Dat ik moght wederkeeren,
 En vinden mijn begeeren;
 'k Zou niemand in ons wijk
 Dan achten mijns gelijk.

Daph. De tijdt zal ons het leeren,
 Dat my geen min zal deeren,
 Altijdt voor 't eerste niet,
 Maer voor hoe lange vliedt
 Ghy uit ons aller oogen?

Tyter. Ik moet u afzijn doogen?
 Tot dat de volle Maen
 Zal zes-mael weêr vergaen:

Daph. Wel dat is niet heel langh, die tijdt zal wel verloopen.

Tyter. Maer zy valt my wel duizent jaren door het hoopen.

Daph. Stelt my uit u gedacht.

Tyter. Dat is niet in mijn macht.

Daph. Wilt gins een ander kiezen,

Op dat ghy meught daer meê vergeten deze Meit.

Tyter. Zoo zoud ik u verliezen.

Daphne. Maer weêr genieten daer uw tweede keur op leidt.

Tyter. 'k Had liever dat Jupijn my met zijn blixem sconde,

Als dat ik waerde Nymphzoo ontrou wierd bevonden.

Daph. 'k Bedank u voor dat woordt.

Nu Tyter ik moet voort.

't Is over tijdt, ik ga, kom aen, zet u na scheiden.

Tyter. Op hoop dat *Daphne* zal haer Tyter weêr verbeiden.

Maer hoe wel 't lichaem gaet,

Looft, dat ik nochtans laet

Mijn zieltje by u blijven,

Al zou deez' borst verstijven

Door 't derven van het geen, dat hem het leven geeft,

En Tyter hoop ik, dat uw gunst weêr by zich heeft.

Daph. Wel 'k wensch u goede reis met voorspoedt van de winden.

Tyter. Uw gunst is wints genoegh. den Hemel laet my vinden
U maer in deze staet.

Daph. Daer aen geen twijffel slaet.

Wel Herder vaert dan wel, en wilt in uw afwezen

Gedenken op de min, die in u is gerezen.

Tyter. En ghy mijn Herderin;

Laet in uw zoete zin

Te met maer eensjes komen

't Geen ghy hebt voorgenomen.

Daph. Vaert welen blijft gezont.

binnen.

Tyter. Ha Goden dat ik vond!

Dat zy 't in errenst meent, 't geen zy heeft voorgenomen

Zoo hoop ik zoud ik tot mijn oogenmerk wel komen.

'k Trek nochtans op de loop

Verzelschapt met de hoop.

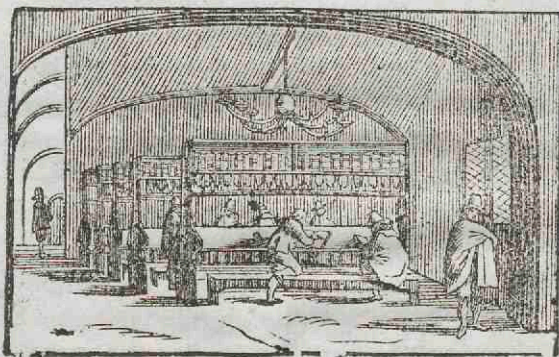
E Y N D E.

Mr. JOHAN BEETS
DAPHNE,
OF
BOSCHVRYAGIE.

Het tweede Deel.

BLYHOOPSPEL.

*Magno cum periculo custoditur, quod
multis placet.*



Tot HOORN,

By Hendrick Iansz. Marius, Boeck-verkooper op de Nieuwe-
straet, 1668.

Mr. JOHANN BEETS

D A P. H. N. E.

OF

BOSCHVARYAGIE.

Her twee Eend.

BYHOOPSPIL

Mingo cum periculo calidissimi, quod
multis placeat.



THE HORSE

By the Hon. the Lords of the Council, in the
Year 1711.

OPDRAGHT

Van Daphnes tweede Deel,

AAN

Me-Juffrou, Me-Juffrou

en Nichte,

AGNES HEUBENS,

Echtgenoot van mijn Heer, mijn Heer

FRANCOIS COGET,

Meester in de Filofofy

EN

Vermaard Koopman

der Stede

A N T W E R P E N :

Door U L. O. Neef en Dienaar;

F. Piëns.

In Hoorn 19. December. 1667.

Q

De

OPDRACHT

DE TONEELISTEN

VAN DIT

HARDERS-SPEL.

L A U R A .

S Y L V I A .

T Y T E R .

C H R Y S E S .

A C M E .

T H Y R S I S .

A M Y N T A S .

D A M O N .

D O R I S .

P A N .

H Y L A S .

O R O S .

C O R O S .

SATYRS.

Mr. JOHAN BEETS

DAPHNE,

BOSCHVRYAGIE.

Het tweede Deel.

HET EERSTE BEDRYF.

Laura. Sylvia.



Y rusten wy ons wat, 't is langh genoegh gewandelt.

Syl. 't Is waer, en langh genoegh ook van die zaak gehandelt,

Hebt gy niet eldersiets? zoekt eensjes in uw zak:

Want ik zag, dat deez' Vreemd' uw wat in d' handen stak,

Lau. 't Was op verzoek. *Syl.* Hoe dat. *Lau.* Ik had hem hooren zingen

Een klaghtig liedt, dat my behaegd' ook zonderlinge:

In 't eerste schein hy traegh en weig' righ, doch wanneer

Ik aenstond' op 't verzoek, beloofd' hy mijn bekeer

Te volgen, ende my het klaeghliedt uit te schrijven.

Dit was 't geen hy my gaf. *Sylv.* Wel laet dat dan niet blijven

Zoo onder u alleen; deelt ons een weinigh by.

Laura. Al 't gene dat ghy hebt, dat hebt ghy steeds voor my.

Zoo doen ik ook voor u; kom stellen wy ons kelen.

Sylv. Op dat wy zoo daer meê uw nieuwe deuntjes quelen.

Wijze:
Als 't begint.

Droeve oogen weent ;
Tonge trekt aen 't klagen ;
Kele zucht en steent :
Eylaes om 't geen ik drage !

Als in d' hetten 't snee
Zal mijn vleesch verdwijnen
Door de druk en wee,
Die dus mijn Ziel komt pijnen.

Hemel dekt uw licht ;
Sluit uw blauwe zalen ;
Laet op mijn gezicht
Geen vreughdigh schijnzel dalen.

Atropos snijt af,
Al is 't eerst begonnen ;
Helpt my in mijn graf,
Breekt 't geen uw Zusters sponnen.

't Licht ben ik al wars :
't Leven staet my tegen ;
Om deez' droefheidts pars,
Waer in ik ben gelegen.

Zy, die ik bemin,
Haet my heel afkeerigh,
Om dat mijne zin
Slechts is tot haer begeerigh.

't Leven van de Mensch
Is geheel verscheien ;

Deze heeft zijn wensch,
Die anders niet als schreien:

d' Een zijn vluchtigh hert
Ken zijn Nymphje trekken,
Daer noch klaght noch smert
Mijn Nymph tot min ken wekken:

Om dat Daphne haet,
Steelt zy mijne zinnen,
En mijn Daphne laet
My, om dat ik haer minne:

Moet ik haten meê,
En my koelder toonen,
Eer ghy zijt te vreê,
En haet met min wilt loonen:

Hemel waerde Vrouw,
Al kond ik deur haten,
Krijgen uwe trouw
'k Ken 't minnen niet verlaten:

Stelde ghy my veur,
Doodt of haet te kiezen,
En ik nam mijn keur,
'k Wou 't leven liefst verliezen:

't Leven dat verslijt;
'k Zal 't niet langh behouwen;
Maer als ik 't ben quijt
Zal u uw haet noch rouwen:

'k Zal doen op den steen,
Die my zal bedekken,
In 't oogh van elk een
Met krijt of hout-kool trekken:

*Tyter leidt hier in,
Om dat hy niet haten
Daphne d' Herderin
Koft, moft hy 't leven laten.*

Laura. Wat dunkt u van dit liedt?

Sylv. 't Schijnt hy is vol verdriet.

Laura. Het blijkt ook aen zijn wezen;

Dat hy vol pijn moet wezen;

Mits hy de Reyen schoudt,

En zich alleen onthoudt;

Wil iemand by hem komen,

Strax vlucht hy in de Boomen;

Daer dwaelt hy dan alleen,

Daer hoort men zijn gefteen;

En hoe dat hy de bergen

Komt dat t' onthouden vergen.

De winden bidt hy aen,

Op dat zy zouden gaen

Zijn eeuwigh durend klagen

Zijn Nymphje overdragen.

Zoo iemand hem berrapt,

En hy zijn doet beklapt,

Ziet, vliedt hy na de kuilen,

Daer hy zich gaet verſchuilen,

En komt niet voor den dagh:

Zoo dat hem niemand magh

Vertrooſten, noch verſpreken:

En komt hy eens te breeken

Zijn ſchuit, en in de wei

Verschiynt meê aen de Rei;

Zoo doet hy niet dan zwijgen,

Men ken geen woorden krijgen;

Zijn kleur is zalu-bleek:

Want gister zoo geleek
 Hy, of hy wel drie weeken
 Had in het graf gesteecken:
 In 't kort zijn min blijkt klaer,
 Maer niemand weet, wie 't waer,
 Daer hy zijn min op stelde.

Syl. Om dat hy in de velden
 U zomtijds is omtrent,
 En tot uw vee zich wendt,
 Daerom is ieders menen,
 Dat hy wel wou vereenen
 Met u, maer dat hy niet
 Durf melden zijn verdriet.

Laura. Neen Sylvia d' Uitlander
 Die peinst al om een ander,
 Ik loof wel dat hy mint,
 Maer dat hy hier niet vindt
 Haer, dien ziju zinnen willen.

Sylv. Maer Laura watte grillen
 Beeldt ghy u in het hooft,
 Ken dat wel zijn geloof
 Uit d' inhoudt van het Liedtje,
 Dat hy laetst op zijn rietje
 Gespeelt heeft, en aen u
 Behandicht, en wy nu
 Met luide kelen zingen?
 Zoud hy zich zoo bedwingen,
 Dat hy geen woorden zou-
 De maeken, dat zijn rou-
 Uit 't afzijn is gerezen?

Laura. Het ken wel veinzen wezen.

Sylv. Neen Laura niemand vant
 Ooit veinzers in zijn Landt:

Maer 't is een teere schaemt, die hem woelt in de zinnen,
 Waer door hy niet en durf uitspreken zijne minne, *Lau.* Is

Lau. Is schaemte dan in min?

Dat beelt my niemand in.

Sil. Ia zeker 't kond licht komen;

Dat iemand zoude schroomen

Zijn min t' ontdekken, g'lijk

Left eenen uit die wijk,

Die nimmer dorft verklaren;

Hoe dat zijn zinnen waren;

Maer als het was te laet,

Doe gaf hy met zijn praet

Zijn min genoeg te kennen.

Eerst vreesd' hy 't zou hem schennen;

Maer als hy zich doe vindt bedrogen in het endt,

Doe kost hy op het drooghst niet gronden zijn ellendt.

Zoo gaet het ook met dezen.

Hebt ghy niet vaek gelezen

't Geen hier en daer in 't zant

Met vingers staet geplant?

't Is Daphne. d' Herderinnen

Die kennen niet verzinnen,

Wie deze Daphne is;

Maer Herderin ik gis,

Dat hoewel ghy 't ontkent, ghy lijkwel ondertuffen

Veel beter weet. *Lau.* Zoud ik dan dat voor u versuffen,

Dat deed ik nimmermeer;

'k Beken ik had wel eer,

'k Weet niet, wat voor gedachten,

Die vreemde kuren wrachten

In 't jeughdelijke bloedt;

Doch 'k heb die weêr verhoedt;

Want 't leidt my op de leden,

Dat deze eenigheden

Niet strekken tot mijn min.

Silo. Ik beeld my anders in.

Laura. Maer

Lau. Maer zacht ziet daer wat verder.

Syl. Wie is 't? *Lau.* Den vreemden Herder.

Syl. Het jammert my om zien.

Lau. Ha Goden, hoe bedroeft!

Syl. Den Hemel wil hem biên

Het geen hy meest behoeft.

Syl. Dat 's trooft. *Lau.* Waer toe dan 't smeeken.

Syl. Gaet wegh 'k zal hem verspreken.

Lau. Gaet ghy. *Syl.* Kom gaen wy bei.

Lau. Vaert wel gespeel, ik schei.

Tyter.

HA eenlooze eent! die eenigheidt doet derven,
 En my alevenwel in eenigheden sterven;
 Mijn waerdt', zoo langh als ik u mis, slijt ik mijn jeught
 In eenigheidt, doch blijft verzelt met ongeneught,
 Met tranen, met geklagh, ik schou de Herderinnen,
 Om dat ik u bet magh beschouwen in mijn zinnen,
 De Herders ben ik wars, afgrijzigh van mijn stal;
 De kruiden acht ik roet: onz' stroomen enkel gal:
 De lommer is mijn hel: de middagh-Zon mijn duister:
 De rook een vuile stank: 't velds vryigheidt een kluiſter:
 Het zoetste, dat ik heb, is, dat ik met mijn riet
 In diepe boomen queel, het een of 't ander liedt.
 Dan ben ik 't spelen moe, en leef voort in gedachten;
 Waer uit dan weêr ontſtaen veel hondert duizent klachten?

Lau. Wel Herder dus bedrukt?

Tyt. Wat is 't dat u verrukt

Met uw onstuimigh mallen

My op het lijf te vallen?

Gaet heen vervolgt uw padt.

Lau. Wel Tyter wat is dat?

Tyter. 'k Zagh niet dat gy het waert; dus wilt my doch vergeven
 Het geen ik heb misbeurt. *Laura.* Hoe? ghy hebt niets misdre-
 ven.

R

Tyter. Kent

Tyter. Kent ghy mijn onschult goet?

Laura. Ia met een recht gemoet:

Maer wat zie ik hier neven

Uw eene voet geschreven?

Tyter. Ey Laura quetst het niet,

't Is 't geen my dit verdriet

Komt op de schouders leggen!

Laura. Laet zien wat wil het zeggen.

Tyter. Ghy kent het niet verstaen.

Laura. Zoo zal ik 't nochtans raèn.

Hoe! dit is Daphne, maer het staet verkeert geschreven,

Wie wilt ghy ons doch door die naem te kennen geven?

Want herwaerts in dit ent

Is die ons onbekent.

Tyter. Het is een Nymph, wiens oogen

Zoo veel by my vermogen,

Dat zy uit mijn gedacht

Kan nimmer zijn gebraght.

Eer laet de Satyr 't springen,

De Nachtegael het zingen,

Ghy Nymphjes zult in 't snee

Uitjagen 't kaele vee,

Eer is dit bosch van boomen

Beroit, en deze stroomen

Van water, eer deez' meidt

Uit mijne zinnen scheidt.

Sylv. Daer heeft die teef alree de wegh my afgesneden.

Ik ga, maer toon haer haest de wraek van 't geen zy dede.

Laura. Maer Herder wilt doch toonen,

Waer deze Nymph magh woonen.

Is 't daer ghy zijt van daen?

Tyter. Ghy moght het zoo wel raèn.

Laura. Maer watte zortigheden

Ontrooven u de reden?

Een meit uit Noorderlandt
Heeft die u zoo vermant?

Wat vondt ghy doch in haer, dat u ontstal uw' zinnen?

Tyter. Al wat ik ooit vondt, was wel dubbel waert te minnen.

Laura. Haer schoonheid denk ik meest? *Tyt.* Daer d' uw het zeil voor strijkt.

Laura. Of haer welspreekentheid? *Tyt.* Die d' uwe niet en wijkt.

Laura. Of was 't het braef getoy van haer verweende kleeren?

Tyter. Ja kleeren, die haer lijf meer als u deez' vereeren.

Laura. Hoe, dunkt u, staen my deez'? *Tyter.* Gy gaetter by, niet in.

Laura. Dat 's evenveel als ik daer warmt genoeg by vin.

Tyter. Deez' sneden zweren my, dat ik geloof moet geven.

Laura. Ja Herder of ghy spot, daer 's niet veel aen bedreven.

Wat dunkt u van ons haier, op deze wijs gespreit?

Tyter. Dat alle slordigheid en is geen frayigheid.

Laura. Wat houdt ghy van ons veldt en dicht beplante eiken?

Tyter. Uw' veldt wijkt voor het ons en onze linden reiken

Zoo hoogh niet als 't geboomt, dat hier ten Oosten staet,

Doch wy zijn met ons Laen en Cingels wel verzaet.

Want d' eene Cingel ziet men met drie regels boomen:

De twee-boomd dicht hier by, is bosch gewijs volkomen,

Gelijk de Venus-Laen aen d' een' zy dicht beplant,

Van waer men door een Laen weêr gaet rontom het Landt.

Laura. Maer Pan houdt hier zijn Hof, en wat hebt gy doch ginder?

Tyter. Al woont hy niet by ons, hy hoedt ons niet te minder.

Laura. Wy zien hem alle daegh. *Tyter.* Wy achten hem te meer,

En toonen hem, als wy hem zien, te grooter eer. (heidt.

Laura. Zijn Satyrs zijn hier ook. *Tyter.* Het brengt te meerder gail-

Lau. Wat raekt ons Meisjes dat? *Tyt.* 't Strekt u tot minder vailheid,

Het is een steek' ligh goet,

Dat nimmer goet en broet.

Laura. Ken dan ons Vrouw geslacht u tot geen minne trekken?

Tyter. Mocht iemand iets van haer, ghy zoudt z' allen verwekken.

Laura. Wel waerom ik doch meer?

Tyter. Want ghy gelijkt haer zeer

Met

Met naem en met gedaente ;
 Dies , nam ik voor om aen te
 Hervatten iemants min ,
 Zoo 'k in mijn zelfs bevin ,
 Zoud ghy de voorste wezen .

Laura. Mint Daphne u niet weér ?

Tyter. Ik twijffel aen haer wezen .

Laura. Wien hoort de grootste eer ?

In wedermin ? *Tyter.* Dien genen ,

Wiens min meest is verschenen .

Laura. Zoo zijt ghy *Tyter* dan , aen my het meest verplicht ,

Die 't meeste toont , hoe ghy haer minne hebt gesticht ,

En dat ben ik , ik zweert , noit heb ik durven zeggen ,

Wat my op deze hals de meeste smert komt leggen ,

Dan nu alleen om dat gelegenheid toelaet .

Wat staetje : zoetert zegh ? dus duisligh vol beraet !

Taft toe , ziet hier het gras en deze ruige blaren ,

Die zullen ons voor 't oogh der klappers wel bewaren :

Taft toe , gebruikt uw lust , voldoet met een de mijn ,

Denkt , dat ghy Daphne hebt , en meestert zoo mijn pijn :

Hoe *Tyter* wachtje noch ? wie ken u van uw leven

Bequamer tijdt en stondt , als ik u nu doe , geven ?

Ziet hier deez' naekte borst , en deez' bedekte schoot ,

Zijn koelstraers in uw' vreucht , en troosters in uw noot .

Tyter. Wegh *Laura* al uw praet is niet dan moeit verlooren ;

Doch kost ik zijn bekoort , gy zoud my eerst bekoren . *binnen.*

Laura. Ha Hemel wat ghy ziet !

Ha *Tyter* dat ghy vliedt !

En laet my hier alleene

Vol zuchten , kermen , wenen :

Wie had dat ooit gedacht ,

Dat in het mans geslacht

Zoo een zou zijn te vinnen ,

Dien wy niet zouden winnen .

Wijze:

Blijdschap van my vliedt.

Goden ken het zijn,
 Dat de Mans de Vrouwen
 Laeten zoo in pijn
 Drukken, en benouwen!
 'k Meend, zy waren slaegh
 Tot een Vrouw genegen;
 Maer eylaes! hoe traegh
 Was hy, ja heel tegen:
 Hoe ik het aengingh;
 Hoe ik hem ontfingh;
 Noit ontfonkten ik zijn hert:
 Nochtans zagh hy wel,
 Hoe mijn ziel met quel
 Tot zijn min getrokken wert;
 Maer hoe dat ik meer zuchte,
 Hoe Tyter meerder vluchte
 Van my, liet my eenzaam staen:
 Hoe ik hem meerder vleide,
 Hoe hy te eerder scheidde,
 Latend' Laura vol getraen.

't Geen d' Abider deē
 Kan niet in my kommen,
 Dat hy door de Zee
 Zoude zijn gezwommen:
 Dat Alcides ooit
 Zoude zijn verwonnen,
 Op zijn Vrouws getooit
 Immer heeft gesponnen,
 Is maer enkel praet,
 Die men mal uitslaet,

R ij

Om

Mr. JOHAN BEETS,

Om ons licht geloovigh goet
 Met liefkozery
 In het zoet gevry
 Steets te vlayen in 't gemoet;
 Heeft Hero iets verkregen,
 Kost d' ander iets bewegen,
 Waerom zoud ik vol getreur,
 Vol klacchelijke klagen,
 Slijten mijn jonge dagen,
 En mijn lenten brengen deur.

Dat de Maget van
 't Hondert-stedigh Creten
 Heeft d' ondankb're man
 Ondankb'reit verweten,
 Datter een Trojaen
 Van het nieu' Cathagen
 Henen is gegaen
 Latend' Dido klagen:
 Dat Demophoön
 Liet zoo haeft hy kon
 Haer, die hem zoo had verzien,
 En dat Minos jaeght
 Haer, dien hy behaeght
 Is niet vreemt, want'tken geschiën,
 Hoortmen niet alle dagen
 d' Hollantsche Meisjes klagen,
 Dat haer min niet wordt ontfaen,
 Zie ik niet voor mijn oogen,
 Hoe hy my is ontvlogen
 Latend' my alleene staen,

Straft den Hemel hardt
 Al d' ondankbaerheden;
 Tyter wat een zmart
 Hangt dan op uw leden;

Zoo het looze kindt
 Weder weet te leeren
 Hem , als hy hem mint ;
 Geen min wil vereeren ,
 Zoo zal Tyters druk ,
 En zijn ongeluk
 Zwaerder zijn, als d' helsche pijn ;
 Zoo zal zijn ellend
 Yeder een bekent ,
 Tot aen d' ander wereltdt zijn ;
 'k Hoop hy zal noch beklagen ,
 't Leet my van dezen dage
 Door zijn stuersheidt aen gedaen ;
 'k Zal in de wraek mijn oogen
 Noch al eens voeden mogen ,
 Hoort God maer mijn bidden aen .

Wat wensch ik Goden ? neen,
 Let ghy op mijn gebeên ,
 Zoo wilt my Tyter sparen
 In vreughden , en bewaren
 Voor ongeval , en mijn
 Opleggen al de pijn ,
 Die ik mijn Tyter gonde ,
 Want dat ik Tyter vonde
 Zoo vol afkeerigheidt ,
 Is door mijn quaet beleidt
 Alleenlijk toe gekomen ;
 'k Heb ook geen acht genomen
 Opeen bequame stondt ;
 Maer zoo ik hem klagend vondt
 Van Daphne , en zijn zinnen
 Nu waren heel ontstelt ;
 Socht ik met zoet geweldt

Mr. J O H A N B E E T S ;

Hen op mijn zy te winnen ;
 Maer Laura geeft de moet
 Om 't vluchten niet verloren ;
 Zoo trouwen minnaer moet
 Men niet in 't eerst bekoren ;
 Spreekt hem noch eensjes aen ;
 Wie weet hoe't kan geschieden ,
 Hoe hy door 't tweed vermaen
 Dit schou gemoed noch vliede.

H E T T W E E D E B E D R Y F .

Wijze :

o Mijn rampzaligh mensch.

Sylvia.

HOe woelt het woeligh dier ;
 Hoe voed het vlociendt vier ,
 Dat in mijn teere borst
 Verzengt de korst ,
 Die daer van ys op schein gesmeedt ,
 Als Chryzes klaeghde van zijn leet ,

Zijn huis , zijn Hofste , Landt
 Met Boomen om-beplant ,
 Noch zijn verweende kleên ,
 Noch steetsche zeên
 Ontdoiden ooit 't vervrozen hert ,
 Dat Tyter in zijn min verwert.

Zijn wijt besteecken stal
 Aen 't stroomtjes vlakke dal ,
 Zijn oudt bewolde vee ,
 Zijn Lammers meê ,

En

En hebben my gevangen noit,
Doch Tyter heeft mijn ys ondoit.

Zoud ik om zoo een schijn
Van vreucht, maer binnen pijn,
Wegh werpen 't grootste goet:
Dat d' aerde voet;
Weg hoog gebou geeft Goden tuig,
Dat ik lieft in een hutje buigh.

O trouwe Tyter! dat
Ghy wiste, wie ghy hadt
Door uwe hoop bekoort;
Ja heel verdoort:
Ik denk wel, dat ghy laten zoud
Die Daphne, die u nu zoo houd.

Ziet eens, ziet Sylvia,
Die loopt u liever na
In 't alderarmste kleet,
Dat iemandt weet,
Tot aen de Noordstar door de kou,
Eer zy by Chryzes blijven zou.

Ha Laura! looze pry,
Wat droefheidt doet ghy my,
Dat

Maer holla wat voor stem!
Ik twijffel, zoud ik hem
Niet kennen, 't is die Minnaer,
Die langh tot my van zin waer.

Ik schuil hier, op dat hy my niet en krijgh in 't oogh,
En zoo het geen belet, waer na ik vlijtigh poogh.

Wijze :

*Ach moord' reffe straffe Herderinne.**Chryzes.*

Treurige schaepjes moedeloze dieren
 Loopt, geniet vry uw oude vreucht,
 Laet my alleene mijne droefheidt vieren
 In mijn jeughdelooze jeught;
 't Is genoegh, dat d' ongeneught
 Een alleene dus doet quijnen,
 Kan mijn klagen d' Herderin
 Niet bewegen, zoud haer zin
 Dan door uw' gequel verdwijnen.

Ik kan de boomen en de wilde bergen
 Licht vermorruwen met mijn klacht,
 Ik kan de kuilen tot meê-doogen vergen;
 Maer eilaes nimmermeer 't gedacht,
 Dat my eeuwiglijk belacht:
 Hoe zoud gy dan arme lamm'ren,
 Die de graesjes nau beweeght,
 Hoeden, daer g' u toe beleeght
 Van uw' Herder zoo veel jamm'ren.

Nut weêr de kruitjes en de groene bladen,
 G'lijkerwijs als ghy placht wel eer;
 Wilt u weêr met uw' watertjes verzaden,
 Of uw' vleesje raekt in 't verteer,
 Dat zou haer behagen meer;
 Want wat mijn profijt kan flaken;
 Wat mijn zin en geest ontstelt,
 Wat my mijn gedachten quelc,
 Wil zy steets met vlijc na haken.

Neen

Neen holla schaepjes geeft u liefst tot treuren;
 Schout de Beekjes, schout het kruit,
 Men weet niet wat, of kennen zou gebeuren,
 Als mijn klachelijk gefluit
 Wert gesterrikt door 't geluit
 Van de lui, dat ghy ook klager,
 Of vermaekt haer stenigh hert:
 Mijn gequel maekt, dat uw smert
 Haerte meerder dan behaget.

Ik weet niet wat haer schort;
 Ik weet niet wie haer port;
 Waer door dat hare zinnen
 Dus raeken van het minnen,
 Maer Sylvia wel eer
 Had't ghy (zoo 't schein) begeer
 En lust by my te wezen:
 Nu vliedt gy als ik kom,
 En ik weet niet waerom;
 Maer zoud wel licht lijk vreezen,
 Dat deze vreemde quant
 Uw zinnen heeft vermant;
 Wat raes ik! heeft 'et droomen
 My dus 't verstant benomen,
 Dat ik de schult hem geef,
 Want dezen Herder bleef
 Altijdt (zoo 't schein) afkeerigh
 Van 't selschap nooit begeerigh
 Na Sylvia, maer zacht;
 Ik zal zoo ik maer wacht
 Tot morgen toe, wel merken
 Aen haer en zijne werken,
 Wanneer wy zijn vergaert;
 Wat haer zoo heeft veraerdt.

Want daer minne schuilt ,
 Iffe niet te dwingen ,
 Mits zy altijd puilt
 In het bloedt opdringen ,
 Of in 't slaen van 't hert ,
 Of in drift van oogen ,
 Altijdt zal die smert
 Zicht' ontdekken poogen.

Sylvia.

HY's wegh : ach lieve vryer !
 Bedrukte arme stryer !
 'k Bedroef my , om dat ghy
 Zoo lijdt (eilaes) om my.
 Uw smert zoud ik niet voelen ,
 Indien ik van 't gewoelen
 Dés kleinen Godts was vry ,
 Maer Chryfes ach ik ly !
 Ik doogh de zelve plagen ,
 Die ghy om my moet dragen :
 Waer blijft mijn lief , hy plagh
 Hier immers dagh op dagh
 Alleen voorby te komen ,
 'k Zak onder deze boomen
 Wat rusten , of mijn oogh
 Wat door de rust betoogh ,
 Om dat ik alle nachten
 Heel zonder slaep vol klachten
 Brenghe deur ; de slaep zal mijn
 Een smerte Nchtster zijn .

Hylas een Satyr.

IK koom uit 't diepe bosch en geef my by de stallen
 En zien, of ik hier niet kan iemandt overvallen.
 De tergingh van mijn lust, die spalkt mijn spitze lijf
 Veel herder, als een hout en als een pees zoo stijf.
 Mijn Vrijster lostent wel, waer zy my niet ontloopen,
 Maer 'k sweer zy zal 't hier na wel dubbelt weêr bekoopen.
 't Is zoo een moedigh dier, want in een oogenblik
 Maekt zy, als ik wat doe, dat ik mijn werk beschik.

Wijze:

Al ben ik schoon liefje niet machtigh rijk.

Jy dertele Meisjes, jy weelderigh goet,
 Wat is 't, dat jou van my vluchten doet?
 'k Ben immers volmaekt, 'k ben immers volmaekt,
 Daer 's niet aen mijn lichaem, dat iemandt laekt.

Mijn hoorns die heb ik met Bacchus gemeen;
 En hair (als Apolloos) onbesneên.
 't Fatzoen van mijn baert, 't fatzoen van mijn baert,
 Dat heb ik van onze Godt Pan bewaert.

Mijn altijd gespannen en stijve snaer,
 Is Meisjes, by jou lui staegh goe waer:
 Iou Herders zijn slap, jou Herders zijn slap,
 Zy spillen ten eerst 'al haer koopmanschap.

Daer is niet een kuiltje in 't heele woudt,
 Dat 'k met mijn hoosje niet heb bedout;
 Als ik Amaryl, als ik Amaryl,
 Of iemandt anders hadt na mijn wil.

'k Heb lef Iſmēnis op eene togt
 Wel neeg'mael in haer kamer beſocht,
 Noch was ik zoo fris, noch was ik zoo fris,
 Als zoo een die noit gebezicht is.

Mijn vlokkige billen, en haerigh vel,
 Dat warmt uw' loddrig' meisjes zoo wel:
 Het koeltert zoo zoet, het koeltert zoo zoet,
 Puf kalen Herder, puf naekten bloedt.

Wat leidt daer? 't is een Meisje;

Hier zal ik nu een reisje

Ontbinden mijne luſt.

Eerſt eensjes zacht gekuſt.

Dan 't ander. *Sylv.* Moort ó Goden!

Satyr. Neen niemant wil u dooden.

Sylvia. Help Herders help mijn eer;

Moordt, moordt! *Sat.* jou tegenweer

Is niet dan moeit verlooren.

Sylvia. Waer toe ben ik geboren.

Moordt, Vrouwe-kraacht, gewelt!

Tyter. Wat klacht is hier in 't veldt?

Haſchelm, ik zal u leeren

Ons Meisjes dus onteeren.

Sylvia. Help Herder ſtaet my by,

Tyter. Dat 's voor uw' ſchelmery

Flux beeft, *Sat.* ó Moort mijn lenden!

Och Herder och! *Tyt.* Te ſchenden

Zoo'n Vrou van zoo een Bok!

Ghy hebt noch dubbelt lok.

Uw' vlucht baet u uw' leven.

Sylvia. Wat kan ik Herder geven

Tot dankbaerheidt? dat ghy

My maekt zoo yligh vry?

Tyt. Wy moeten niet alleen Nymph zorgen voor onz' schapen,
 En die behoeden voor der wolven woedigh gapen,
 Maer meest voor 't Vrouw geslacht: want dat natuer u heeft,
 Met weinigh kracht begaest, is om dat zy ons geeft
 De schermshilt over u, zoo zijn wy dan gehouwen
 Tot dit werk, en ghy lui mooght vast op ons betrouwen.

Sylvia. Dat 's waer gelijk ghy zeght, maer Herder de natuer
 Wil weder, dat wy dan het geen u valt zoo zuer
 En vaek met lijfs gevaer met eenigh zoet beloonen.

Tyt. Een Vrouw voldoet staeg met een dankbaer hert te toonen.

Sylvia. 't Is waer, wanneer de daet voorts aen de macht ontbreekt;
 Maer als men macht heeft, en de daet dan niet en spreekt,
 Zoo is 't ondankbaerheidt, en om die naem t' ontvlieden,
 Zal ik al wat ik heb u dankbaerlijk aenbieden.
 Ontfangt mijn heele lijf, bruikt dat tot uw' slaevin,
 En staf, heerscht over al mijn kudde na u zin.

Tyt. Beleefde Herderin zoud ik uw' Schaepjes voeden;
 Hoe ik ben niet gewoon zoo grooten kud' te hoeden!
 Ik u gebruiken tot slaevin? 't waer nutst ik gaef
 Mijn gantsche lijf aen u, en maekte my uw' slaef,
 Ik deed' het ook, indien ik nutte vrye dagen;
 Maer 'k heb mijn vryheidt lang een ander opgedragen:
 My zelve ben ik quijt, my zelve ben ik niet:
 Ik stae, ik stae al langh in ander Vrouws gebiet.

Syl. In Lauraas zoo ik denk? *Tyt.* Och neen in Daphnes banden.

Syl. Die Daphne die is niet bekend in onze Landen.

Tyt. Dat 's zeeker want ik meen,
 Dat zy hier noit verscheen.

Syl. Wel zijt ghy in haer dienst, en wilt ghy daer in blijven?
 Neem dan tot loon uw's daets, het geen my of wou drijven.
 De Satyr gail van aerdt, mijn eer die hoort u toe.

Tyt. Neen Herderin uw' lof wil niet, dat ik dat doe:
 Zoud ik u van uw' krans en waerdfte pandt berooven,
 Zoud ik de luister van uw' braeffte glans verdooven,

Daer ik die nimmermeer door trou herstelen kan,
Ach Sylvia ach neen ! ziet my daer niet voor an.

Sylv. Ha Tyter ! 't schijnt natuer u willen heeft volmaeken.

Ik zie uw' trou op 't hooght, en uwe deughden raeken
Tot boven aen de lucht, ontfanght van my deez' staf,
Hoedt daer uw' schaepjes meê en denkt om diez' u gaf.

Ik zal daer by een vlecht noch van dit hair uitsnijden,
En bindenz' aen uw' handt, op dat ghy t' allen tijden,

(Als Daphne half jalours deez' vrouwe staf bezieet)

Meught zeggen ; waerde Nymph het was mijn Vrijster niet.

't Een is een loon, dat ik de Maeghden eer bewaerde,

En voorstont, 't ander, dat ik eens een Meisje spaerde,

Als zy tot dankbaerheidt my off'ren woud haer eer.

Hoe kan uw' trouw en deught dan immer blijken meer ?

Kom steekt uw' handtjen uit,

En laet ik daer om wieden

Deez' afgesneden tuit,

En die daer vast aen binden.

Vat nu dit stafjen aen,

Den loon van uw' weldaden,

Die ik zal doen verstaen

De Boomen en de Paden.

Tyt. Ik dank u Herderin, maer laci deze loon

Is al te groot voor weinigh moeiten, die ik toon ;

'k Zal 't by gelegentheidt ook dankbaerlijk vergelden.

Syl. Gy deedt my 't meeste, zoo gy my zomtjids verzelde.

Uw' byzijn heb ik graegh. Maer wat ontfanght mijn oor ?

Het is een Herderin die ik daer zingen hoor.

Tyt. Kom gaen wy dan. *Syl.* Vaert wel, den Hemel wil u sparen.

Tyt. En u altijdt van Satyrs overlast bewaren.

Wijze:

Het vinnigh stralen van de Zon.

Acme.

De hooghste vreucht,
Die onze jeught
Kan scheppen, en bekomen,
Is, dat een Maeght
't Geen haer behaeght,
Mach koestren zonder schroomen.

Ach wat gewoel,
Dat ik gevoel,
Als Damon zijne lonkjes
Dwers over zy
Eens smijt op my,
En sticht my minne vonkjes.

Als hy een praet
Wat mal uitflaet
In schijn van deftigh geiltjes,
Zoo rukt hy my
Voorwindt, voor 't Y
Met volgetopte zeiltjes.

Of als zijn keel,
Of als 't gequeel
Van zijn begaefde fluitje,
Klaeght van zijn min
En harde zin
Van zijn gewenschte bruitje.

Maer ach wanneer
Zijn lipjes teer

Recht op de mijne douwen,
 Zoo kan mijn lust
 Zich nau gerust
 Door zoo een tergingh houwen.

'k Kan tegens wil
 Niet wezen stil,
 Maer moet mijn lipjes roeren,
 Waer door ik strak
 Zijn ziel verlak,
 En uit zijn lichaem voere.

Dan drijft mijn oogh
 Om laegh, om hoogh,
 Bedoven in het watertje,
 En hy smuight weêr,
 Al even zeer,
 Gelijk een maertsich katertje.

Dan word ik zwak,
 Dan zijgh ik vlak,
 En zet my in de blaetjes,
 Dan streelt, dan kust
 Hy al zijn lust,
 En haelt zoo in zijn schaetjes.

Of hy drilt met
 Zijn tongje net-
 Jes tusschen mijne tantjes,
 Een komt en noot
 My op zijn schoot
 Met uitgestrekte hantjes.

Dan gaet hy bly
 Van herten, my
 Zoo op zijn schootje knellen,
 Dat door 't gewoel

Ik lichtlijk voel
Zijn gaile lusten zwellen.

Hy wil noch veer,
Maer durf niet meer,
Hy wil my niet verstooren,
Ik woud ook wel,
Maer vrees ons spel
Zoud licht lijk iemandt hooren.

't Geboomt, de ruight
Zelfs niet getuight
In duist're diepe kuiltjes,
Daer zouden wy
Wel wezen vry
't Zijn onbekende schuiltjes.

Ik waeghdent, maer
Natuere hoe zwaer
Valt ghy ons lustge menschjes,
Als ghy een wicht
Brengh in het licht
De vrughjes van ons wenschjes.

Hierom moet ik
All' oogenblik
Deurbrenghen met veel klaeghjes,
Daer 'k anders nou
Genieten zou
Veel zuiker zoete vlaeghjes.

Want d' hooghste vreught,
Die onze jeught
Kan scheppen of bekomen,
Is, dat een maeght
't Geen haer behaeght,
Magh koest'ren zonder schroomen.

De porringh van natuer
Valt my zoo hart en zuer,

Dat ik niet langer kan haer wilt gekittel Iyen.

Ach waerde Damon ach!

Wanneer komt eens die dagh,

Dat ik my in uw' schoot van herten zal verblyen?

Thyr. Volmaekte Herderin dus eenzaam in de boomen?

Hebt ghy geen vrees, dat u hier iets mocht overkomen?

Acme. Neen Herder't is hier vail.

Thyr. De Satyrs zijn hier gail:

En zoo zy u besprongen,

Ik weet, dat zy u dwongen

Te leven na haer zin:

En waerde Herderin,

Ghy zijt geen Maeght om zoo der bokken lust te boeten.

Acme. Zy zullen wel met haers gelijk vernoegen moeten.

Thyr. De gailigheidt neemt haer

De reden, Nymphje, maer

't Waer best g' u ginght begeben

Om in 't beschut te leven

Van zoo een, die ghy weet,

Dat al zijn kracht besteeft

Om u van quaet te hoeden,

En om uw' Vee te voeden.

Acme. Ik ken zulk eenen niet.

Thyr. Deez', die ghy voor uziet,

Zweert, dat hy is uw' schut (en uw' beschut zal blijven

Tot door de koude doot de leden hem verflijven)

Gelijk beschut, en slaef.

Acme. Ghy Herders weet zoo braef

Uw' woortjes op te pronken.

Thyr. Maer Engelin uw' lonken

Haelt 't geen , in onze hert leidt heel op onze tongh ;
Zoo dat de liefde ons onz' hert te spreken dwongh.

Acme. Zoud niemand dan bedrogh in u lui kennen speuren ?

Thyr. Na mijn bedenken neen. *Acme.* 'k Heb 't nochtans zien ge-
beuren ,

Thyr. Waer is dat doch geschiet ? *Acme.* Waer ? daer het Zuider-
Meer

Zich als een hooren kromt, en hippelt op en neêr,
Aen 't dicht bepaelde veldt, liet zich Meander vinde,
Om dat hy daer alleen Pulcheria beminde,
De schoonste van het Landt, hy brocht het ook zoo veer,
Dat hy beloften kreegh van trou, maer laci! eer
De Herderin toezagh, had hy zich al begeben
Om in de dienste van een ander Nymph te leven:
Doch 't was onaengenaem en 't viel een blauwe schein,
Wat raedt? hy trekt nu na Pulcheria weêr heen,
Ontschuldight hem en leidt het op de dwangh van vrienden,
Zynam hem deur in 't eerst, gelijk als hy verdiende,
Doch op het lange lef door veel belof en eet,
Wordt d' oude trou vernieut, die hy nu weêr vergeet,
Verzoekt aen Amfels vloedt een Nymph tot min te wekken,
Daer op Pulcheria hem strak heeft doen betrekken
Voor Rechters van het woudt. De uitkomst leert de tijdt.

Thyr. 'k Geloof niet Herderin, dat ghy zoo reed'loos zijt,
Dat ghy na eenes aerdt ons altermael wilt achten.

Acme. Ik twijffel, om dat hy 't noch eens te wege brachte,
Wel eer omtrent de loir hadt hy 't noch eens gepleeght.

Thyr. Dat 's d' oude lichtigheid, die hem daer toe beweeght;
Want 't is een Exter quaet het hipp'len te verleeren,
Maer wat of my belangt, ik wil wel hooghlijk zweeren,
Dat ghy uw' leven noit bevinden zoud aen my,
Zoo slimme lichtigheid, zoo znoode guitery.

Acme. Zoo ik 't gelooven mocht ik twijffel wat ik dede.

Thyr. Ach eifchte tijdt een proef van mijn stantvastigheden!

Ik zou betoonen , dat
 In genigh landt of stad
 Zou trouwer zijn gevonden.

Acme. Of ik mijn min hem gonde,
 Daer was wel slimmer daet ;
 Maer Damon dan wat raet ?
 Ik zal 't hem wel ontleggen.

Thyr. Wat is mijn waerftens zeggen ?

Acme. Dat ik u Thyrzis acht
 Mijn minne niet onwaardigh.

Thyr. Is in het Vrouws geslacht
 Wel eene zoo goetaerdigh ?
 Ach wat een lieve lust !

Acme. Maer Thyrzis hoe ghy kust ?
 Te gretigh zijt ghy Herder,
 Wat stoutigheid is dat ,
 Een kusjen en niet verder ;
 Eer iemand op dit padt
 Ons zamen dus zien praten ,
 Zoo laet my liever gaen.

Thyr. Hoe zoud ik u zoo laten.

Acme. Ik blijf niet langer staen ;
 Mijn tijdt is ik moet scheiden ,
 Vaert Thyrzis wel en mint.

Thyr. Hoe ik zal u geleiden
 Tot daer toe , daer ghy vindt
 Uw' kudde u verbeiden
 Al grazend in de weiden.

HET DERDE BEDRYF.

Laura.

WAer magh mijn lieve lust zich doch verborgen schuilen;
 Of in het zandigh Duin of in de diepe kuilen
 Van 't schadu-rijke Bosch, vervloekte Boomen, dat
 Ghy mijn gezicht belet, waer henen, door wat padt
 Hy heden neemt zijn gangh. Ziet hoe wy ons bereien
 Met veelderlei gebloemt, om aen de ronde reien
 Op 't best te munten uit, maer (laes!) wat zal het zijn,
 Het eenigh pronkje van ons al, de grootste schijn,
 De glans van onze Rei zal niet de ronde banden
 Van d' uitgespannen schaer toeknoopen met zijn handen;
 Wat weet ik 't? of hy quam, 't was buiten mijn vermoen;
 En of 't gebeur'd? het kan, ik wil hier in het groen
 My buigen, en een krans van lof en bloemen vlechten,
 En daer de hairen van mijn Herder mede slechten:
 Dit roosje moet voor aen, gelijk deez' roos verdooft
 Dit klein gebloemt, zoo steekt mijn Herder ook het hoofd
 Ver'boven d' and're schaer met zijn bevalligheden,
 Van wezen niet alleen, maer ook van al zijn leden.

Amynt. Kost ik (nu ik hier ben) dat brengen doch te weegh,
 Dat Tytereen afkeer van mijne Daphne kreegh,
 En komen nimmer t' huis, want zoo hy drieght te komen,
 Zoo wordt haer byzijn my strax bot en plomp benomen.
 'K zal zeggen, dat zy is verliest op Coridon,
 Ook zoo dat zy zelfs vrijdt, misschien of ik iets won,
 Te meer, om dat hy is met jalouzy ontstecken
 Op Coridon, ja niet van hem, magh hooren spreken;
 Maer wist ik waerhy woond', of waer'k hem vinden zou

Wie

Wie of ik 't vragen zal? daer ginder zit een vrouw,
 En vlecht een bloemen krans: ik zal haer na hem vragen.
 Begaefde Herderin volmaekte Nymph, en zagen
 Uw' oog en hier omtrent geen Herder, hier te Landt
 Gekomen voor een tijdt? Weet ghy niet aen wat kant
 Hy zijne Schapen drijft, waer hy zich magh onthouden?

Lau. Beleefden Herder looft dat ik wel eer beschoude
 Een vreemd, maer hoe 's zijn naem? *Amint.* 'T is Tyter die ik zoek.

Lau. Daer ginder gaet zijn veê. Maer Godt weet in wat hoek
 Van 't Bosch hy zich onthoudt: of daer die dichte elzen
 Met uitgestrekte blaen malkanderen omhelzen.
 Of daer die eiken grof haer takken spreiden uit
 Verduisteren de locht beschaduw en het kruit.

Of daer dier Boeken trop den Hemel schijnt te dreigen.

Of daer die Populiers zich na malkander neigen.

Of in dat vlakke veldt in 't midden van 't geboomt.

Of ginder daer die Beek met ruischend' water stroomt

Door steentjes en door kruit. Of daer die ruige varen

Het schichtigh schouwe wildt voor 's Jagers strik bewaren.

Of ginder daer de Zee belikt de dorre strand',

En met een heesch geluidt door klatert al het Landt,

Wie weet het: *Amynt.* Herderin is hy zoo vreemt te vinden,

Ik meend' voorwaer, dat hy zijn kudde meerder minde.

Laet hy die zoo alleen? *Lau.* Hy mint, maer niet zijn vee.

Amint. 'K geloof, want Tyters hert was staegh tot minnen ree.

Wie mint hy doch? *Lau.* 'k en weet, want hier in deze velden

Is zy ons onbekent: Maer na ik hem hoor melden,

Ist eenen Daphne? *Amint.* Ach hanght zy noch aen zijn hert!

Ellendigh Herder wat genaekt u groote smert,

Wanneer ghy hooren zult haer heeft ontzinnigh dragen,

Alleen om dat zy zou haer Coridon behagen.

'K geloof z' heeft u gemint, doch 't is verkeert gelukt;

Want Coridon heeft haer, of zy heeft hem verrukt;

Zy minnen zoo, dat al de velden daer meê gekken;

Het hoi loopt na het paerdt, zy meent met vreemde trekken
Dit op te pronken of te geven and're schijn,

Doch 't is zoo helder als de middagh-Son magh zijn.

Laura. Wel zeeker dat 's niet recht gedaen, maer nochtans Herder,
Zoo ghy hem spreken wilt, zoo bid ik, doet nu verder
Geen vruchtelooze moeit, maer t'avondt aen zijn stal
Vindt ghy hem wel. *Amynt.* Dat 's waer, wel Herderin ik zal,
Waer dat ik kan of magh, my altijdt dankbaer toonen
Voor uw' beleeftheid, die de Goden willen loonen.

Laura. Schep *Laura* schep nu moet,

Ghy zult hem nu bekoren,

Zoo haest 't geen *Daphne* doet,

Hy uit uw' mondt zal hooren,

Za vlecht uw' kransje voort,

En spoeit u dan te zoeken

Hem, die zoo haest hy 't hoort,

Zijn *Daphne* zal vervloeken.

Gelijkerwijs ik vlecht

Deez' bloempjes aen den ander,

Zoo zal een nieuwe echt

Ons hechten aen malkander.

Nu zal het avontuer,

Vermoeit van my te quellen,

't Zoet geven na het zuer,

En my te vreden stellen.

Zacht, zacht, daer gaet hy heen, nu *Laura* is 't uw' tijdt,

Hoe dat? het schijnt, dat hy zich daer ter neder vlijdt!

Hy stelt zijn pijpje vast, het lijkt, hy wil aen 't spelen;

Neen holla! 'k hoor zijn keel begint alreëd te quelen.

Wijze:

Als 't begint.

Tyter.

Ha zwaer afzijn !
 Wat oorzaekt gy een pijn
 Onder een gezonde schijn :
 'k Zie Laura mint ,
 En Sylvia begint
 Ook, maer geen van bei verwint ,
 Want 'k ly zelfs om 't gevry ,
 Dat ik wel eer
 Had na begeer
 Met Daphne, maer hoe veer
 Scheidt de woonplaets haer van my ?

Het Zec-Compas ,
 Dat na de Zeilsteen was
 Toegetrokken, alzo ras
 De steen vertrekt ,
 Waer op het was vergekt ,
 Wordt het na de asch verwekt ,
 En treurt om 't geen gebeurt ,
 Was nu niet meer ,
 Want 't heeft alweer
 Genomen zijnen keer ,
 Daer 't genegentheidt bespeurt.

Of schoon Laura ,
 En of schoon Sylvia
 My om 't zeerste loopen na,
 Zoo kan haer min
 Niet trekken mijne zin ;

Want

Want ik in my zelfs bevin,
 Dat 't hert zoo is benart
 In Daphnes net,
 Dat of 'k mijn tret
 In ander landen zet,
 Ik daer uit niet word ontwart.

Onlukkigh luk
 Uw' lukkigheidt baert druk,
 Zeght, wat baet, dat ik haer ruk?
 't Verteert my, want
 'k Zie d' een voor d' aêr verbrandt,
 En ik ken haer biên geen handt,
 Om dat ik ben gevat
 Van die ik niet
 Na lust geniet,
 Schiet gulde Zonne schiet,
 Blijft verdronken in uw' badt.

Voort trage doodt,
 Doet open uwen schoot,
 En verlost my uit deez' noodt;
 Eer door een wondt,
 Of strik, of geestige vondt
 Ik verkort de laetste stondt,
 Zoo hoeft te zijn bedroeft
 Noch Sylvia
 Noch ook Laura,
 En ik krijgh zelfs dan dra;
 Daer ik lang' na heb vertoeft.

De leden las en mat begeren zoete rust,
 Waer door mijn smert alleen kan werden uitgeblust.
 Leght Tyter leght u neer in deze groene grazen,
 Zoo voelt ghy uw' ellend niet in uw' leden razen.

Laura. Rust waerde Tyter vry,
 Ik zal my aen uw' zy
 Zoo stil in 't gras begeven,
 Dat ghy gantsch geen gebaer
 Van my en wordt gewaer,
 Voor 't slapen is verdreven.

Wat drommelzie ik hier! is dit geen Vrouwe staf?
 Ik wed waerachtigh, dat hem Sylvia deez' gaf;
 En zoo zijn zingen zeit, moet zy hem ook beminnen,
 Ach kond ik nu voor eerst ontfelen zijne zinnen?

Nu *Laura* zet u neer,
 Mijn waerdst' geeft my de eer,

Dat ik dit kransje maghom 't hoofd of hoedtbandt langens,
 Het leidt, het leidt niet vast, neen neen zoo zal 't wel hange n.

Tyter. Wie stoort mijn zoete rust, voor die begonnen is?
 Zijt ghy het *Laura* Nymph? *Laura.* Den Herder raet niet mis.
 Wat port u *Tyter* dus op 't zoetste van de tijden
 Met doodt-gelijke slaep de zoetigheidt te mijden,
 Die in de velden is? recht uw' gestrekte leên.

Tyter. Ha eenigh voorbeeldt van mijn *Daphne*! *Lau.* Van die geen,
 Die met een wulpsche min tot *Tyter* was begeerigh,
 Nu dooreen ander min van *Tyter* is afkeerigh?

Tyter. 't Schijnt *Laura* dat gy raest. *Laura.* Verzeekert u daer van.

Tyter. Verzeekeren daer van? neen *Herderin* ik kan
 My dat niet beelden in; veel minder dan gelooven.
 Zoud *Daphne* zoo de glants van haer peruik verdooven?
 Wat malligheidt, wat praet, uitstrooyingh van die geen,
 Die maer benijden haer volmaekte fraeyigbeên,
 Wie is het die zy mint? *Laura.* Een *Coridon* zou 't wezen.

Tyter. Een *Coridon*, een *Stier*! *Lau.* 'k Heb nochtans wel gelezen,
 Dat eer een *Koninx* Vrouw vergekten op een *Stier*,
 En ruste niet, voor zy genot had van het dier.

Tyter. My dunkt ik zie alreè met wijtgespalkte benen
 Het maeghdelijk geslacht verwachten, wat verlenen

Den milden Hemel wil, of bul, of bok; of mensch;
 Nau vintmen heden een, die derven moet haer wensch,
 Of zy kan van fluweel haer zelfs een vryer maeken
 Of t' eene meisje zweet by 't ander in het laeken;
 Wie had het ooit gedocht, mijn Daphne meê dus gail!

Laura. Wel Herder dat 's niet vreemt, zoo d' Herderin is vail,
 Denkt, dat zy is een mensch. *Tyter.* Maer Herderin uw' zeggen
 Van Daphne, waer op magh dat doch gegront vest leggen?

Laura. Op eenen uit uw' landt, die t' avondt aen uw' stal,
 Om u te spreken, buiten twijffel komen zal. (heden,

Tyter. Ja wel wie kan een Vrouw? *Lau.* Dit 's 't loon der trouwig-
 Dus langh by u gepleeght: voorwaer ghy hebt wel reden,
 Om u dus eenighlijk t' onthouden in het woudt.

Ziet *Tyter*, haer, om wien ghy onz' gezelschap schout,
 Is zy 't niet dubbel waerd? *Tyter.* Indien ik kan bevinnen
 Dit waer te zijn, ik zweert 'k en zal haer niet meer minnen.

Laura. Wie dan? *Tyt.* 'k en weet; maer dat zal leeren ons de tijdt.

Laura. Terwijl uw' jonge jeught u vruchteloos ontglijdt.

Tyter. Van waer komt deze krans? *Lau.* Ik hebze t' zaem gebonden,
 En u daer meê vereerd. *Tyter.* Ha waerde Nymphje! konde
 Ik loonen deze gonst, het waer de grootste zaek,
 Daer ik met alle vlijt en naerstigheidt na haek.

Hoe netjes! kijk, dan witt', dan roode matelieven!

Laura. Wat doet een Herderin om d' Herder te believen:
 Dit pluimpje moet er op. *Tyter.* gelijk deez' veer verweyt,
 Zoo lichtelijk en ras mijn Daphnes zin verdreit.

Laura. Neemt *Lauraes* hert gelijk met deze veer en bloemen.

Tyter. Magh ik dan vryelijk van *Lauraes* weêrmin roemen?

Laura. 'k Verzeeker u daer van. *Tyter.* En ik zal alle vlijt
 Doen, dat ik my in 't kort van Daphnes minne quijt;
 Geeft my wat uitstels, dat de liefde magh verkouden.

Laura. Ja door een weinigh tijdt zal die veel meer verouden.

Tyter. Doch ondertuffchen wil ik blijven uwe slaef,
 Die met gestage loop nauwen wille draef.

Kom zoeken wy de Rei, ik zoek my te vermaeken.
Laura. Op dat de lichte teef u uit het hoofd magh raeken.

Damon.

Lichte Acme valsche meisje,
 Daer geen trouheidt in en woont,
 Ziet, dat u dit niet een reisje
 Weêr ter degen werd beloont:
 Nemezis is niet gesturven,
 z' Heeft noch al haer oude kracht;
 Venus wreck-macht niet bedurven;
 Hoe wel zy u nu toelacht.

Maer wanneer de strenge wraken
 Van uw' lichte lichtigheid
 U van verre komen raken,
 Denkt dan 't is my al gezeidt.
 Damon wasser meê beladen;
 Damon lagh het op de leên;
 Damon heeft het al geraden;
 Damon zeid' het langh voorheên.

Niet dat Damon zich verblijden
 Zal, wanneer hy heeft verstaen,
 Dat zijn Acme zelfs moet lijden
 't Geen z' een ander had gedaen:
 Maer hy zeyt dat slechts voor henen;
 Ziend', wat ghy een ander doet,
 Zegt doch eens, wie zoud' niet menen,
 Dat ghy 't zelfde lijden moet?

Chloë zal my helpen tuigen;
 'k Wist, ik voelde van geen min:

Chloë

Chloë zocht mijn hert te buigen ;
 Chloë brocht het in mijn zin ;
 Chloë lelden aen mijn ooren ,
 Lustigh Damon als een Man ,
 Acme heeft u hoogh gekoren
 Zoekt ghy Acme weder an ?

Acme zeit zy wist voor dezen
 Nooit wat min of liefde was ;
 Maer na dat een brandt gerezen
 Is hier in haer herten. kas,
 Kan zy nacht noch dagh geruften ,
 Zy verteert gelijk de snee ;
 Zy vergaet , zy heeft geen lusten ,
 't Gantsche lichaem doet haer weê.

Niemand kan haer van genezen ;
 Niemand wordt van haer geacht ,
 Of het most een Damon wezen ,
 Daer zy met gedult na wacht.
 En zoo Damon niet wil komen ,
 Of zoo Damon noch wat beidt ,
 Zoud ik wel voor Acme schroomen ,
 Dat zy van de wereldt scheidt.

's Nachts wanneer haer droeve oogen
 Met het dood-gelijke vel
 Zoetjes worden oertogen ,
 Roept zy , Damon hoort ghy 't wel ?
 Moet ik u noch langer derven ;
 Zoo ghy niet en komt na mijn ,
 Zoo zal ik van liefde sterven ,
 En ghy zult de oorzaak zijn.

Dit quam Chloë alle dagen ,
 Waer dat zy my zagh of vondt ,

Mr. J O H A N B E E T S ,

Jammerlijken aen my klagen ,
 Tot ik wierd' op 't laetst gewondt :
 Chloë zeide tijdt en stonden ,
 Ende waer ik komen zou ,
 Daer ik Acme heb gevonden ,
 d' Eerste oorzaak van mijn rou.

Doe begoft ik eerst te minnen ;
 Doe vloogh 't Goodtje in mijn hert ;
 Doe gevoeld' ik in mijn zinnen ,
 Hoe de zoete minne smert ;
 Doe gink Venus eerstmael zetten
 Mijnen naem in 't groote boek ;
 'k Leerde doe de minne-wetten
 Voorgescreven aen den hoek.

Al het komen , al het praten ,
 Al 't gekus , 't gevlai , 't gestreel ,
 Al deed' ik het boven maten ,
 Nimmer was het u te veel :
 Als ik niet genoegh en kuste ,
 Liet ghy dalen zelfs uw' mondt
 Aen mijn lip , op dat g' uw' lusten
 Blufte , door die nieuwe vondt.

Als ik juist niet alle dagen
 Quam bezoeken uwe stal ,
 Dan was daeghs daer aen uw' vragen
 Na uw Damon overal ,
 Of ghy veerde deur de wegen
 Om en om mijn open deur ,
 Tot ik u in d' oogen kregē ,
 Volgend' waer ghy my ginght veur.

Wat heeft u nu dus bewogen,
 Wat heeft u zoo ras gekeert?
 Dat ik in mijn hoop bedrogen
 Ben, gy acht my nu niet weerdt.
 Uwe min, die ghy gaet wenden
 Na een ander, t' mijnder spijt;
 Doch hoe of dit ook zal enden,
 Leert ons d' albeziende tijdt.

Ghy zijt lichter als de webben,
 Die de zwarte spinne spint;
 Niemand zal meer aen u hebben,
 Als aen d' alderlichtste windt.
 Lichter als de dorre bladen,
 Lichter als het drooge stof,
 Dat de draeiend' ronde raden
 In de Zomer smijten of.

Lichter als de bloem van kliffen,
 Als de pluimen van een zwaen,
 Als de kaffigh lichte wiffen,
 Die als 't weidt, door d' Hemel gaen.
 Als de wol van onze kudden,
 Die van hare vellen wait;
 Als z' haer lijven schurkend schudden,
 Als de weerhaen, die daer drait.

Lichter als de lichte hoppe,
 Die men na den Hemel smijt;
 Lichter als de lichte noppen,
 Die men van het laeken snijt.
 Lichter als de lichte haren,
 Van uw' licht verkeerden kop,
 Ongestadigh als de baren
 Van 't ontstuwigh Hoorensch hop.

Mr. JOHAN BEETS.

Dies zal ik mijn miene keeren.
 Na een ander, lichte meidt,
 'K zal mijn zinnen van u weren:
 Hemel geeft my sterrikheid;
 Acht ghy my uw' liefd' onwaerdigh;
 Ik onwaerdigh u mijn min,
 En is Acme licht veraerdigh,
 Damon wordt ook licht van zin.

HET VIERDE BEDRYF.

Tyter, Laura, Chryzes, Sylvia, Thyrsis, Acme,

Damon, Doris.

Seneca in d' eerste Rey van zyn Hyppolito.

Wijze:

Datmen eens van drinken sprak.

GOdin geboren uit de Zee,
 Als d' oude Godt zijn vaer befnee;
 Van wie, de zoeten tweling' roemt
 Cupido, en zijn Moeder noemt.

Hoe zeeker spant het kindt zijn boogh
 Op alles, wat het krijght in 't oogh,
 Of Godt, of Mensch, of Beest, of Vis;
 Zijn pijltjes vliegen nimmer mis.

't Gebeent doorkruipt de razernij;
 Noch pols, noch ader blijfter vrij;
 Hoe groot het vier is en de slagh;
 Men nimmermeer lidttekens zagh.

Maer 't murgh met benen ombezet
 Versmelt, verteert het altemet,
 Daer boven is het dertel kindt,
 Zijn leven niet tot rust gezint.

Het gulde Goodtje rad van leên
 Spreit over al zijn pijlen heen,
 't Landt, daer de held're Zon ontluikt
 Ken 't Kindt, en daer hy nederduikt.

't Landt, dat de herde heete Kreeft,
 Of grooten Beer recht boven heeft,
 En altijd vlugg' inwoonders voedt,
 Voelt deze zwoelingh in 't gemoedt.

Der Jongelingen heete vlam
 Ontsteekt het meer, en haer, die stram
 En slap zijn van den ouderdom,
 Geeft 't Kindt haer tergingh wederom.

Een maegt, die weet nau watze voelt,
 Als haer de vlam in 't herte woelt,
 En maekt een kittling in het bloedt,
 Die d' een of d' ander klauwen moet.

't Gebiedt de groote Goôn, dat zy
 Den Hemel zetten aen d' een zy,
 En komen in vermomde schijn
 Tot daer, der Menschen Kinder's zijn.

Ey ziet, Apollo hoedt alree
 Der Theffalen vernaemde vee;
 En roept de stieren met een fluit,
 In plaets van d' hoogh-geminde luit.

Hy die den Hemel en de Lucht
 Gestadigh houdt in goeden tucht

Mr. JOHAN BEETS,

Hoe dikwils heeft hy wel aenyaerd
Een ander leven op der aerd?

Nu met een witten langen hals
Roert hy zijn wicken, zingend, als
Een zwaen, die zich ter dootd bereidt,
En levend' noch zijn lijk beschreit.

Nu knielt hy neder als een Stier,
Neemt op zijn rugh hetspeelsche dier
Des Koninx Kindt, en loopt in Zee,
En voerde zoo zijn proye meê.

Hymaekt zoo door de baren ruimte,
Dat aen zijn borst het water schuimt,
En is beangstight, dat zijn bruit
Zijn broer niet werde tot een buit.

De Nacht-Godin, de klare Maen,
Is brandend' van haer koets gegaen,
Haer broeder doch dit ongewent,
Heeft op verzoek haer jacht gement.

Hy leert de Paerden van de nacht
Kort draien, doch de zwaerder vracht
Maekt, dat de raden zachter gaen,
En 't ochtent-roodt komt later aen.

Alkménaes Zoon versnijft zijn boogh
En 't vel, daer hy de Leeuw uittoogh,
En lijdt gesteenten aen zijn hant,
En op het hooft der kammen tant.

Veel gouts hy om zijn knien doet,
En gele slossen aen zijn voet;

De handt, die eer de kollef hiel,
Draht nu het vlas en d'ander 't wiel.

't Rijk Perzen zelve heeft gezien,
En Lydia zagh 't ook geschiên,
Hoe dat des woeden Leeuwen buit
Lagh den Staet- Joffers tot een buit.

En hoe de hals, die 't steunzel was,
De enk'le zuil van 's Hemels as,
Omvangen wierde met een py
Van Wijve pronk en purp're zy.

Het vier heeft een vry heyl'ge kracht,
En daerom altegroote macht,
Gelooft den genen, dien 't bedroeft,
En die het dikwils heeft beproeft.

Het Kindt heeft over al 't gebiet,
Den Hemel zelfs ontvlucht hem niet,
De Lucht en Sterren altemael,
Die zwichten voor zijn snelle stael.

De Zee-Godinnen allegaer,
Die worden zijnen boogh gewaer,
En al het water, dat de strandt
Belikt en blufcht met dezen brandt.

Het vrolijkertigh pluimgediert,
Dat door de groene takjes zwiert,
Is nimmermeer vry van de vlam,
Die van de Godt zijn handen quam.

Wat voert de jonge Stier een strijdt,
Eer hy een mede-springer lijdt;

Der Harten bloodigh hart wordt stout,
Wanneer de heete Bronst haer houdt.

Dan vreesst den droogen Indiaen,
En durf niet door de bosschen gaen,
Het swijn beschuimt zijn gantse mond
Het wet zijn tanden, dreigt een wond.

De Leeuw in Barbaryen wendt
Zijn hairen dan recht over endt,
Dan briescht het bosch met wreet geluit,
Want ied. r dier haekt na zijn bruit.

Geen Olifanten ook, hoe groot
Of zy zijn voor de pijlen bloot,
Den Walvisch in de dulle zee,
Laet dezen brandt ook niet in vree.

Kort om in Hemel noch in hel,
Op aerd, noch zee is niet zoo fel,
Dat voor 't Kints Godtheit niet en buigt,
En met zijn doent geen eer betuigt.

Chryzes. Hoe machtig is die Godt, wat maekt hy vreemde grillen.

Laura. Hoe werrikt hy in ons veel zonderlinge willen.

Damon. Voornamelijk in haer, die met een wuffsche tocht
Hier zoeken, en daer weêr versmijten het gezocht.

Acme. De kiezing die is vry. *Damon.* Maer als de eerste kiezing
Niet zonder reden is, en dan de tweed' verkiezingh
Brengh van de eerste keur, zoo deught de tweede niet.

Thyrzes. Geen kiezingh isser die niet door de drangh geschiedt
Van Venus gulde zoon. *Damon.* Als d' eerste geeft geen reden,
Waer om men zoud op hem niet wezen wel te vreedden?

Thyrzes. Hy heerscht in ons gemoet, waer toe de reden dan?

Tyter. Wel Herder schaemt g' u niet? zoo grooten laster van
De Godtheit van het Kindt zoo schandelijk te smalen?

Zou 't Kindt wel willen , dat ons keur zoo zoude dwalen
Van d' een op d' ander mensch ? volstandigheit en trouw
Wil 't Goodje anders niet. *Laura.* Onlukkigh is die Vrouw ,
Waer op uw' wuffche keur met malle zinnen strekte.

Chryzes. 'k Geloof dat niemand ooit zijn Godtheit meer bevlekte ,
Als die zoo lasterlijk van zijne Godtheit spreekt.

Tyter. Ik wedd' dat hy eer langh die grove laster wreekt.
Kom *Laura* lieve Nymph mijn Lantsman mocht my wachten ;
Of blijft gy noch wat hier ? *Laura.* Neen *Tyter* want ik trachten
Te zorgen voor mijn vee , dies zal ik met u gaen.

Sylvia. Ik ga met u , want 't is hier langh genoegh gestaen.

Acme. Kom *Thyrzis* laet onshier door deze groent wat wandlen.

Damon. Op dat g' u nieuwe min te beter mooght verhandlen.

Thyrzes. Ik *Sylvia* met u. *Damon.* Met *Doris* *Damon* dan.

Doris. Den Herder biedt zijn dienst , die dat niet weig' ren kan.

Sylvia. *Chryzes.*

Chryzes. **E**Y *Chryzes* watte mallingh!
't En is geen yd'le kallingh ;

Ghy zult haest zien de daet ,

Volvoeren mijne praet ;

Ik zweert , ik zal ook sterven ,

Moet ik u langer derven.

Sylvia. Maer watte zottigheit ,

Moet ik daerom bereidt

Zijn , en tot u genegen ?

Neen dat is ongelegen.

Chryzes. Te meerder daer ghy niet

Een schijn van reden ziet

Om *Chryzes* te verachten.

Maer ik ken uw' gedachten :

Ik zie wel watter schort ,

Ik zie wel wie u port ;

De vreemd heeft u betoovert ,

En uwe wil veroveret ,

Het blijkt wel aen uw staf.

Sylvia. Dat ik die Tyter gaf ,

Was billik , en met reden ,

Zoud hy zijn lijf besteden

In doodts gevaer om my ,

Van schand te maken vry.

En zoud ik wederom met dit of dat te roonen

De manhaft van zijn daet niet plichtigh weêr beloonen ?

Wat groot ondanckaerheit

Wierd my te last geleidt ?

Chryzes. Wat heeft hy ooit verdient aen u om loon te erven ?

Sylvia. Hoe ! zonder hem moest ik in smaet en schande sterven.

Chryzes. In schandt en smaet hoe dat ?

Sylvia. Laetst als my had gevat

Een Satyr met gedachten

Mijn zwakheit te verkrachten ,

Heeft Tyter op die tijdt

My van de bok bevrijt ,

Met prijkkel van zijn leven

Den bok van mijn gedreven.

Is 't vreemt , dat ik hem dan tot looningh van die daet ,

Tot teeken van mijn gonst mijn staf genieten laet ?

Chryzes. Ha Tyter wat zal ik tot dankbaerheit bewijzen !

Geen loon is groot genoeg , geen woorden om te prijzen

U na verdiende loon ! Ha waerdste *Sylvia* !

Hebt ghy aen Tyter zin , en Tyter weder na

U staet , ik kent , hy heeft 't gewonnen , ik verloren ;

Doch zoo my 't avontuer had tot die daet gekoren ,

Ik had waerachtigh al zoo wel als Tyter deê

Verdedight uwe eer en uwe maeghdom meê.

Sylvia. 'k Gelooft wel Herder , ik ken uw genegentheden ,

Endaden , die my van uw min nooit twijf len deden ;

Maer nochtans moet ghy nu (ey neemt het in het best)
Verg'leeken by deez' vreemd' doch wezen d' alderleest.

Wilt d' opgeleide plagen
Nu doch volstandigh dragen ;
Toont uw' manhaftigheidt ,
Geeft reden nu 't beleidt
Van u en uwe zinnen,
Wilt nu uw' zelfs verwinnen.

Ghy die zoo menigh wolf alleenigh by uw' koi
De woede ravens hebt gegeven tot een proi.

Chryzes. Maer isset dan zoo na , dat niemand u kan scheiden.

Sylvia. Neen Chryzes , want ik na zijn wedermin verbeide.
Die in een ander Landt
Staet , zoo hy zeit , geplant.

Chryzes. Zoo leef ik noch op hoop. *Sylv.* Och jagy , en met reden
Maer zeker het is tijdt , laet ons na huis toe treden.

Chryzes. Zoo isser dan noch kans of Tyter niet en wou ,
Dat ghy mijn waerdste noch kent werden mijne Vrouw.

H E T V Y F D E B E D R I J F .

Hylas. Oros.

Oros. **M**Aer best is 't dat wy hem bespringen achter d' eiken.
Of in die elzen plant , daer niemands oog kan reiken.

Hylas. Door snuff' len wy het bosch , hy ken ons niet ontgaen.

Oros. Wel ik ga deze wegh , loopt ghy door gene Laen.

Hylas. Op deze driesprongh zal onz' weêr by-een-komst wezen.

Oros. Maer of hem niemand vond? *Hyl.* Dat is alleen mijn vreezen ;
Doch of het zoo geviel , zoo zullen wy hier na ,
Op d' een of d' ander tijdt inhalen onze scha.

Wijze:

*Rust derrevende min.**Tyter.*

Vervloekt geveinsde min;
 Vervloekt gemaekte treeken;
 Waer door men in ons zin
 Komt trouwe liefd' ontfteeken,
 Ja liefde, die niet breeken
 Kan, al zoo langh Diaen
 Zal door de Sterren gaen.

Vervloekt verziert gevlai,
 Vervloekt gearste lonkjes,
 Gezoen, ja al wat frai
 Is, tot blanket en pronkjes.
 Van uw' vervalschre vonkjes
 En u, maer schijn-verdriet,
 Dat ghy en meendet niet.

Ha Daphne kan een Vrouw!
 De schoonst noch vande Vrouwen,
 Haer toonen zoo ontrou
 Daer in gekreukte vouwen,
 Geen ander woningh houwen,
 Als veinzertjes van smert,
 Schiju van genegen hert.

Beulin kan van een Maeght,
 De schoonst noch vande Maeghden,
 Een Herder zoo geplaeght
 Zijn? ja zoo men u vraeghde;
 Waer om ghy hem zoo plaeghde;
 Ik wed ghy klaeghde strak,
 Hoe u meer stof ontbrak,

Hoe raez' ik? zal ik licht om afterkouzigh zeggen
 My zelven groote smert, de schult mijn Nymph toeleggen!
 Wel waerom zoud' ik niet, en isse niet een Vrouw?
 Is zy een Vrouw, zy is het beeldt van deught en trou,
 En lichtelijk Amyntis, als hy was genegen
 Om my mijn Nymphje heel en gants te maeken tegen,
 Op dat hy haer te bed' zoud' krijgen op zijn zy,
 Maer hoe! veranderingh staet Daphne alzoovry
 En licht als Acme zelfs, den een is als den ander,
 Godt weet het hoe het is!

Hylas. 't Za laet ons met malkander

Den Bloedt nu tasten aen; Geeft u gevangen dra.

Oros. Bindt gy de koord wel toe. *Hylas.* Hout gy zijn armen? *Oros.* Ja.

Coros. Flux brenghet ons by de Meyt. *Hylas.* Kom trek hem in de
 Boomen;

Oros. Zoo zullen wy wel licht tot onze wenschingh komen.

Chryzes, Sylvia, Damon, Laura, Thyrsis, Acme.

Wijze:

Yets moet ik u Laura vragen.

CEres wiens vergulde hairen
 Zijn besteecken met de airen
 Van het alderbeste zaedt,
 Dat zich in de Herrefst tijden
 Van het vruchtbaer veldt laet snijden;
 Als het op het eelste staet.

Dout ons Landen met uw' zegen;
 Hoedt ons Kooren voor slagh-regen;
 Voor de snelle Blixems slagh;
 Voor de Hagel, voor de Winden;
 Groote hitte, die 't verslinden
 In de groene bolster magh.

Y ij

Ha

- Sylv.* Ha Goden wat ik zie; split Hemel split aent wee;
 Waerachtigh Tyters staf zijn hoedt en kransje mee!
- Laura.* Moordt, Hemel wat is dit! zoud hy zich in de boomen
 Wel hebben door wanhoop het leven zelfs benomen!
 Ach Tyter, Tyter ach! *Thyr.* Hoe dat? hier in het zant
 Zie ik de spooren van twee Satyrs staen geplant.
- Sylvia.* Eylaes dat is om my! 'k ben d' oorzaak van zijn lijden!
 Dit 's weérwraek, dat hy my van Satyrs last bevrijde!
- Laura.* Neen Tyter 't is mijn schult, gy hebt uw' zelfs verdaen;
 Mits ik u van uw' lief te trekken heb bestaen.
- Damon.* Neen dit is klaer gewelt; de Herder is gestolen
 Van Satyrs en vermoordt, of in het bosch verholen:
 Dies is 't vergeefs gestaen, kom volgen wy het spoor.
- Sylvia.* En ieder luister gau, of hy geen krijten hoor.
- Chryzes.* Dit henen loopt het pat. *Laura.* Mijn waerdste in wat kuilen
 Van 't diepe woudt mach u het snood geboeft verschuilen!

Hylas. Oros. Coros drie Satyrs. Tyter.

- 't Za lustigh makker kom en binden wy de guit
 Aen deze eiken vast, zoo hoort men geen geluit.
- Oros.* Houdt daer, daer is het tou, houdt vast laet ons het winden
 Twee driemaal om zijn lijf, en dan om d' eiken binden.
- Hylas.* Zoo dat is vast genoeg; flux zweert nu by uw' trouw,
 En Pan, dat ghy ons zult behandigen die Vrouw.
- Coros.* Om wien dat ghy my laetst de lenden zoo wat smeerde.
- Tyter.* Is nu de bok zoo trots, om dat hy my beheerde,
 Dat hy de Herderin eifcht om zijn gaile min,
 En broetze hittigheidt te koelen na zijn zin,
 Neen Satyr looft het niet al kond ik u believen,
 Volbrengen met een woordt, ik zoud u niet grieve.
- Oros.* Wat zeit hy, al kond hy ons helpen met een woordt?
- Hylas.* Doet ghy het niet, ghy zult van stonden zijn vermoordt.
- Tyter.* Wat dreight gy met de doot my, die niet meer wil leven.
- Hylas.* Zoo

Hylas. Zoo weet ik raet, men zal u d' huid vol slagen geven.

Tyter. Maer die de doodt niet vreesft, is die voor slaen vervaert?

Ik puf uw' stok, uw' strik, uw' water, vier en zwaert,
En wat een ziel langh moe geleeft kan doen verscheien;
Treet aen, maer, haest u flux, durf niemand van uw' beien
(Ziet daer mijn eigen dag) hier maeken d' eerste wond.

Hylas. Zacht Herder niet te trots, 't is met geen stijve mondt
Hier uit te rechten, komt, wilt d' ander koord hier langhen;
Op dat wy hier omtrent hem aen een tak verhangen.

coros. Ach, ach ik hoor geluit.

Chryzes, Sylvia, Damon, Laura, Thyryzes, Acme.

Damon.

Hier Herders is 't te doen.

't Za lustigh vat haer aen. *chryzes.* Ras Laura wilt u spoên.
Maekt Tyter los, op dat hy ons de handt magh bieden.

Oros. Ach Herders! *Hylas.* Ach gena! *Sylvia.* Laet Coros niet
ontvlieden,

Die schelm is d' oorzaak van al 't geen hier is geschiet.

Laura. Ha Tyter zijt ghy vry ontflagen van 't verdriet!

Thyryzes. Wat wouden zy u doen. *Tyter.* Verhangen in deez' strik-
Of dat ik Sylvia zoud zoeken te verklikken, (ken;

Te brengen in 't geboomt, en dan de Herderin
Aen haer te geven tot volbrengingh van haer min.

chryzes. Mijn Sylvia? Ha guits ik zweer u looze boeven,
Dat deze daet u zal op 't alderhooghst bedroeven,
Hier aen de zelve tak en met de zelve koord,
Zult ghy strax alle beid zijn met mijn handt vermoordt.

Tyter. Hier hoopten ik een eind te vinden van mijn klagen;
Hier scheppen wederom haer aeffem mijne plagen.
Ha Goden tot wat smart wordt deze ziel gespaert!

Laura. Wat zeit mijn Herder al. *chryzes.* Za laet ons metter vaert
Deez' vogels hangen in haer wijtgespalkte netten,
Die zy om and'ren in te vangen zelve zetten.

Oros. Bidt Herderin voor my, hy heeft my aengeleidt.

Tyter. Wel hoe, 't geboomte beeft, ik zie het lof verdreit.

Damon. God Pan die komt, ik voelt, de aerd dreunt van zijn tredē.

Chryzes. Dat 's goet, zoo zullen wy hem toonen 't geen zy deden.

Pan.

Wat schreeuwende gewoel doorklatert al het veldt!

Wat is het voor gedruis, dat mijne rust ontstelt?

Wat maekt het woudt onveilen haelt my uit mijn holen?

't Hof dat natuer gemaekt heeft, en aen my bevolen.

Wel zoete Meisjes hoe! wel hoeders van het vee,

Wel wat is dit gezeit, dat ghy lui hier dus twee

Van mijne dienaers houdt? zoo striktelyk gebonden,

Onnoodigh is 't verhael, ik weet wat zy bestonden.

't Za levert haer aen my, ik zal hun wel zoo zeer

Nu straffen, dat zy 't niet en zullen denken meer;

De Herder is verloft, het Meisjen onbeschadight,

Waerom dat mijn gemoet noch wat te meer bezadight,

En Chryzes daer 's uw' loon dat ghy den Herder vrijt,

Zoo krijght uw' Sylvia die dien ghy waerdste zijt,

En Thyrszes neemt ghy deez', op dat ik u beloone

Met 't loon, dat deze vreemd u nimmer kost *Hymeent*

betoonen.

Acme.
Laura.

Ghy Damon voor 't verlies van deze Herderin

Zult van deez' brave Nymph genieten wedermin;

En Laura stelt u hier geruft in, en te vreden,

Het is om best, ik weet wat deze vreemd ooit dede,

Waer dat hy quam of was, waer meê hy toonen wou,

Dat hy staegh was en is een dienaer van zijn Vrouw,

Dit tuight zoo menigh liedt, dat hy met boersche fluiten;

Of met gedwongen keel door 't ruime veldt gink uiten;

Dit tuight zoo menigh padt, dit tuight zoo menigh boom,

Dit tuight de maes, de wael, aen 't Y de brakke stroom,

Dit tuight den rijn, de vecht, de vliedt en ook het sparen;

Maer

Maer meest betuigen dat de Zuiderzeesche baren ,
 En Tyter daerom zweer ik by de helsche poel ,
 Dat ghy , of eer , of laet noch treffen zult uw' doel ;
 Dat Daphne iemand mint is valsch verziert , gelogen ,
 En Daphne is , en was altijd met u bewogen ,
 Die min blijft ook in haer tot dat de koude doodt
 Haer waerde lichaem brengh in 't aerdtrijx zwarte schoot.
 Gaet heen en vaert na huis ; laet u geen moeite verdrieten ,
 Ghy zult in 't lange lest uw' liefste lief genieten.
 Dus wat u overkomt , houdt steeds uw' hart gerust ,
 (Kom gaen wy mijn gevolg) bruik Herdersuwe lust.
 Wy danken u Godt Pan , kom gaen wy na de stallen ,
 En zeggen , wat ons in het bosch is voorgevallen.

*Alle de
 stoet zeit.*

E Y N D E.

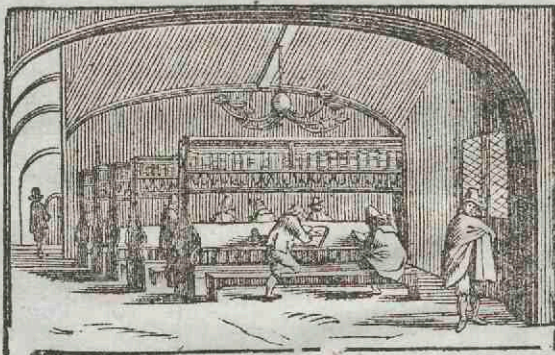


Mr. JOHAN BEETS
DAPHNE,
OF
BOSCHVRYAGIE.

Het derde Deel.

BLYEINDSPEL.

*Caelum non animum mutant, qui
trans mare currunt.*



Tot HOORN,

By *Hendrick Iansz. Marius*, Boeck-verkooper op de Nieuwe-
tract, 1668.

Mr. JOHANN BRETT'S

DAPHNE

OF

BOSCHVARYAGIE.

Van de de Bed.

BL. YINDSPET.

Ca linn non adimant m...
T... ..



IN HOORN.

By
1

OPDRACHT

Van Daphnes derde Deel,

A A N

Me - Juffron , Me - Juffrou
en Nichte,

AGNES HEUBENS,

Echtgenoot van mijn Heer , mijn Heer

FRANCOIS COGET,

Meeſter in de Filoſofy

E N

Vermaard Koopman

der Stede

A N T W E R P E N

Door U L. O. Neef en Dienaar;

F. Piëns.

In Hoorn 19. Januarij, 1668.

Z ij

DE

OPDRACHT

DE TONEELISTEN

VAN DIT

HARDERS-SPEL.

TYTER.

VENUS.

CUPIDO.

THETIS.

DAPHNE.

CORIDON.

GALLA.

ORESTES.

AMYNTAS.

MOPSUS.

PHYLLIS.

GOVERTJE.

SYLVANDER.

NYZA.

Mr. JOHAN BEETS
DAPHNE,
OF
BOSCHVRYAGIE.

Her derde Deel.

HET EERSTE BEDRYF.

Tyter.

Door 't ongemeten veldt, en dicht beplante boomen
 Van 't Schaker-bosch ben ik nu moe en mat gekomen
 Tot aen de klare stroom des Sparens, nu staet my
 Voor ruim zoo grooten wegh noch, en voor eerst het Y;
 De rest is voort te Scheep, en door de brakke baren
 Van 't ongestuime diep met prikkel te bevaren;
 Wel laet ons dan hier eerst vervarschen onze leên,
 Nu afgeslooft van gaen, eer dat wy verder treên.
 Ey zoete labber-koelt, komt uit het lieve Westen,
 Laet uwe windtjes door deez' aengenaem geweest
 In dit geschildert velt uitblazen hare lucht,
 Zoo wordt daer door verkoelt mijn brandende gezucht.
 Ach windtjes, windtjes ach! gelijk de koele regen
 Brengt vruchten op 't gebloemt, dat aen deez' groene wegen,
 En 't klaver-rijke veldt op hare struikjes bralt,
 Toont u ook zoo, ik zweert, dat ghy my meest bevalt.
 Ha windtjes nergens kan ik aengener vinnen,
 Wat ook te minnen is u zoek ik meest te minnen.

In al het Wereldts rond is niet zoo hoog gezien,
 Is niet, of ziet, ik wilt om uwen 't wille vliên.
 Nu laet uw' zoet geruis door deze bruine blaren
 Tot aen uw' nare slaef een blaesje maer vergaren.
 Is 't niet genoegh gequelt, ik min u al zoo zeer,
 (Ey) of ghy Daphne waert, u zy zoo grooten eer,
 Zoo groot als ooit het puik van al onz' Herderinnen;
 Ja Tyter barst van brandt, hier 's niet voor u te winnen.
 Ach, ach versteende windt in 't midden van mijn loop
 (Neeft ghy ha altewreed) beneemt ghy my de hoop
 By Daphne wederom te zullen immer komen;
 Eer ik ooit vruchten heb van mijn gevry vernomen!
 Ey windtjes ey dan eens, meê-dooght noch met mijn smart,
 Toont noch wat koelts, of aêrs vermoort de zwoelt mijn hart.
 Zoo niet, zoo sterf ik heen, verbrandt van al de vonken,
 Die Daphne in my brocht door haer te zoete lonken,
 En door de heete zon, die dit vermoeide lijf
 Door 't reizen nu verslapt heeft, maer terstont aen stijf
 Zal wezen, mits de doodt zich spreit door al de leden;
 Ha Daphne! of ik schei, 'k zal lijk mijn tijdt besteden;
 Doch met mijn bloode schim en zweven u omtrent,
 Zoo heeft noch tijdt noch doodt mijn trouwe min geschent.

Venus. Cupido.

EY Moeder zullen wy dit langer noch verdragen;
 Ziet hier de trouste die d' aerdbodem heeft gedragen,
 Hier leit hy afgement? *Venus.* 't Is een geringe ziel,
Cupido. Maer die ik stadigh voor mijn beste woonplaets hiel.
Venus. Waer om vermoogt g' hem dan deez' straffen op te leggen?
Cupido. Hy is een voorbeeld van wiens min zoud ieder zeggen.
Venus. Dus plaeght ghy dagelijx uw' beste vrienden meest.
Cupido. En volgens is 't niet vreemt dat u een ieder vrees.
 Ik doe 't om u ontzagh te brengen in de menschen.
Venus. Daer is ook niet waer na ik meer en hooger wensche:

Maer

Maer nochtans is het hert, te sterven nu hy heeft

Zoo groot ellendigheit om onzen wil beleeft;

Cupido. Ten was mijn meningh niet; maer ik woud na dit lijden

Hem weder brengen tot zijn wenschingh en verblijden;

Was hy maer t' huis 't was wel; want ik heb nu het hert

Van Daphne zoo geraekt, en in mijn maght verwert,

Dat zy haer leven niet zal yetwes anders willen,

Als met omhelzingh zijn gedragen pijn te stillen.

Venus. Wat is 't, dat het belet? *Cupido.* Ik vind mijn zelfs bezwaert,

Om dat hy yligh dreight te trekken op de vaert;

En ghy weet, hoe alree de winden zich vergaren,

En willen zonder room vrybuiten door de baren:

Lichte krijght deez' Herder dan het lijf vol brakke vloedt.

Venus. Hoe dat en heeft geen noot, als Thetis hem behoedt:

Men dien het haer eens aen, ik zal my derwaerts spoeden.

Cupido. En ik terwijl hem voor de droeve doot behoeden.

Cupido.

Van waer Tithoni Vrotw haer blont gezicht komt toonen-

Tot daer de gulde Zon zijn Paerden gaet verschoonen,

Van 't reizen vuil bez weet in d' ouden Oceaen,

Van daer de groote Beir niet magh in 't water gaen,

Tot daer de harde Kreeft van herten schijnt te smachten,

Daer toon ik over al mijn Goddelijke maghten:

Deez' quets ik met mijn pijl, die rack ik met mijn vlam,

Doch zoo, dat niemand ooit of gat of buil vernam,

Waer door ik heb gewont. Wieg magh zich vergelijken

By my, voor wien de Goon al t' zamen moeten wijken,

Hem die de blixem werpt met ongemeten kracht,

Dien heb ik menighmael gehadt in mijne maght.

De razerny van Mars en zijn bebloede handen

Heb ik al overlang' geboeit in mijne banden.

Apollo door wiens schicht het Python leit gevelt,

Hoe dik heeft hy betoont te zijn in mijn geweld,

Wanneer hy snorkte van zijn scherp gevilde schichten,
 Doen toond ik, hoe de zijn ver voor de myne zwichten,
 En als Coronis hem deê treden van zijn raên,
 En Clymene zijn koets aen d' Hemel stil deê staên,
 Ik leerde Jovis Soon zijn Omphale beminnen,
 Ik leerde Jovis Soon voor Omphale te spinnen.
 Wat raes ik van het oudt; ziet hier, ziet hier alreê
 Een voorbeelt waer in ik mijn krachten blijken deê.
 Deez' afgesloofde knecht, dien 't herte wil verbranden;
 Weet van geen slaverny, als maer van mijne banden.
 Deez' slaeft om eer, om goet een ander, die na konst;
 Maer deze slaeft alleen om zijne Daphnes gonst!
 Moght hy een windtje maer van Daphnes aeffem krijgen,
 Zoo zoud de bleeke doodt weêr van zijn lippen zijgen,
 Die hem nu heeft vermant, indien ik niet en zie,
 Hoe ik hem op 't bequaemst mijn trouwe hulpe bie.
 Deez' kruiden zal ik hem wat in zijn lippen douwen
 En wrijven, zoo zal hy zijn leven wel behouwen.
 En met deez' weier best is 't m' hem in 'raenzicht wait,
 Op dat zijn ongeval terstondt wat van hem scheidt,

't Za Tyter over endt,
 En flux uw' gangen wendt
 Na 't Schip, op dat de winden
 U brengen by 't beminde;
 Al ruift het in de Zee,
 Weeft daerom niet t'onvree,
 En schroomt niet, ik zal 't maeken,
 Dat ghy zult yligh raeken
 Aen uw' bemindens zy
 't Loon van uw' slaverny.

Tyter.

Ey wat verquikt my daer!
 'k Word nieuwe kracht gewaer.

Mijn Ziel voelt nieuwe gaven ;
 Wat komt mijn tonge laven ?
 Zoud welen windtje my
 Zoo yligh maeken vry
 Van mijn vermoede leden ,
 Van mijn vermoeide Ziel.
 Ach windtje ach ! ik kniel
 Voor u , om 't geen ghy dede ,
 Nu Tyter het is tijdt ,
 Dat ghy u henen vlijdt
 Na 't Schip, om door de baren
 Uw' waerdste na te varen.

Ha! dat de Schipper my wou zetten aen het roer ;
 'k Wed , dat ik vaerdigh ons gewenschte wit bevoer.
 De trekkingh van 't Kompas na 't buyigh guire Noorden,
 Wiens deelen dat ik nooit den Schipper noemen hoorde ,
 Die heb ik niet van doen , wegh met die voddery ,
 Mits ik de draeyingh van 't Kompas hier binnen ly :
 Hier heb ik streek op streek , en na deez' vaste streeken ,
 Magh ik wel onbeschroomt van 't vaste Landt afsteeken.
 Mijn Noordtstar is mijn Nymph, mijn Lely mijn gemoedt,
 En mijn genegtheit, die na mijn waerdste spoedt ,
 Het windtje , dat ik zoek de gonst mijns Herderinnen ,
 Op die wijs zal ik ons gewenschte haven vinnen :
 Ey machtighst' vande Goôn ! Cupido neemt ghy maer
 My in het dulle diep in uwe goe bewaer ,
 Zoo zal ik , als ik by mijn Nymph koom op d' Outaren
 Van uwe God' lijkheidt veel offerhand vergaren ,
 Geen vet gemesten Stier , gelijk als voor Jupiijn.
 Geen dartel jonge geit, die voor Godt Pan moet zijn. (Godert
 Geen Paert , geen Zwijn , geen Schaep , geen Wierook , dat de
 Ons menschelijk geslaght te offeren geboden ;
 Maer op uw' Outaer zal ik liever brengen , dat
 U is het aengenaemst , en my de waerdste schat,

Dat zijn de kusjes, die ik aen de lieve wangen,
 Of ooit gehangen heb of steels gewijs zal hangen
 Van mijn beliefde Vrouw, dat is u aengenaemst;
 Ha groote Godt! en voor een minnaer het bequaemst.

Venus. Thetis.

GOdin die woonplaets houdt in 't diepste dezer baren,
 Vertoont eens uit het schuim uw' wit gekruifde hairen,
 Vertoont uw' groen gezicht, op dat ik u vertrek
 De oorzaak, waerom ik u uit uw' gronden wek.

Thetis. Wat komt my voor geluit daer klinken inde ooren.

Zijt ghy 't Dione, die uw' stem aen my laet hooren?

Venus. Ja Nereï Dochter ja. *Thetis.* En d'oorzaak van 't geluit?

Venus. Godt Æolus die laet zijn dulle winden uit,
 En geeftze loffen toom, haer onbedwongen grepen
 Die zullen menigh Schip tot op de stranden slepen,
 En brengen zoo den mensch in 't uitterste gevaer;
 Doch ik zorgh maet voor een, neemt die in uw' bewaer.

Thetis. Is Menelaüs weêr na Kreten toegevaren,
 En laet zijn Huisvrouw van een vreemdelingh bewaren?
 Moet mijn Acchilles na 't me needigh Trojen weêr,
 En vallen daer (ha heldt!) van Paris handen neêr?
 Een zoogende Leeuw van teere Schapen tanden!
 Of moeter ergens noch een grooter Trojen branden?
 Ziet Xanthus geeft noch vlam uw' Simois braekt bloedt
 En zoud ik zoo een gast weêr nemen in behoed?
 My dunkt, ik zie noch hoe de winden zich verheffen,
 De zanden van de grondt tot aen de wolken treffen,
 En hoe den Hemel schuilt en geeft aen 't Scheepsgezicht
 Niet, als des blixems slag en schrikkelijke licht.
 Hoe 't steven 't steven treft, en hoe de zwakke zijden
 Van duizent Schepen niet malkander kunnen mijden:
 Deez' drijft hier op een plank, die hanght daer aen de mast;
 En geene houdt zich aen zijn medemakker vast,

En

En zinkt met hem gelijk. Elk een beklaeht het sterven,
 Om dat zijn doode Lijk moet 't vier ja d' aerde derven:
 Een ieder lukticht dien wie Hektors kloeke handt
 Heeft vandeziel verlost voor Trojen op het Landt.

Venus. Waer toe deez' oude wrok my weder toe te smijten,
 Waer toe dit reis op reis my weder te verwijten;
 Beklaeght ghy dat alleen? wat Goden Kinders zijn
 Hier al gebleven! ja de Zoonen van Jupijn.
 Maer dit's een ander zaek, het is een slechten Herder,
 Die door het brakke Y, en noch moet wezen verder;
 Een Herder van wie niet het alderminste quaet
 Het alderkleinste leet iemand te wachten staet.
 Die noit de wapens heeft met quade handt gegrepen,
 Maer op zijn boersche fluit veel zoet gezangh gepepen,
 Dat d' oude Glaucus Rei hem springende na raest,
 En uwe Tritons schilp met heesch geluit na blaest,
 Dat ik Cymodore heb dikmael hooren zingen,
 Dat ik u dikmael door uw' eigen keel hoor dringen. (strandt

Thetis. Waer moet den Herder zijn. *Venus.* Gints daer de dorre
 Van achteren is met veel rieden dicht beplant.
 Recht Noord ten Westen van dat merk en kleine baren,
 Die van het luchtigh gout van outs haer naem bewaren.

Thetis. Zeer wel: is 't zoo? ik zweer by Stygis zwarte stroom,
 Dat hem geen water krenkt voor dat hy ginder koom.
 Vaert wel Goddin, ik zal bevelen mijne Reien,
 Dat of hy schipbreuk leed, z' hem lijkewel geleien.

Venus. Vaert wel Godin, en waer mijn hulpe u gebreekt,
 Of van mijn Zoon, zoo bid ik u, dat ghy maer spreekt.
 Nu magh ik weder na mijn Zomer-huisje treden,
 En daer vol vrolijkheidt mijn vord're tijdt besteden,
 Daer Tyter over langh dit brave Liedt van zonk
 Zoo snel, dat het tot aen mijn grage ooren klonk.

Wijze:

Courante Serbande.

Vermaekelijk paedje, ô aengename Laen!
 Waer op zoo veel bekranste linden staen,
 Wiens lommer is een brandt van min,
 Wiens takken dienen onz' Godin
 Tot pijlen, die haer Soon Kupied
 In onz' verwerde herten schiet.

Kupido zelve heeft zijnen toorts gedoopt
 In 't water, dat aen beide zijden loopt,
 En 't nat, dat op de graesjes leit,
 Zijn traentjes, die een minnaer schreit,
 En 't minne-zweet, dat haer uitbreekt,
 Als Chloë met Dametas spreekt.

Hier op een bankje, daer zit een paer in 't gras,
 Dat's zoet, maer wat zit hier en daer voor 't glas,
 Zijn 't Menschen? neen. Zijn 't Nymphen? neen.
 Wat dan? Godinnen zoo ik meen,
 Godinnen, of zoo yetwes leeft,
 Dat grooter naem en eere heeft.

Ziet Daphne ginder daer in een bloemen hof,
 Zy plukt een Lely en een Roosjen of;
 Ey ziet het roodt, ey ziet het wit,
 Schier als het op haer wangen zit:
 Haer wangen wiens vermengde bloos
 Verpuft de Lely en de Roos.

De droeve Tyter, maer nu van herten bly,
 Staet by zijn waerde Nymph en zweert haer by
 De Goden, dat haer aeffem zoet
 Is, ja meer als 't Violtje doet,

En houdt dat d' aeffem is een fchijn ,
Dat zy niet quaet van hert moet zijn.

En Amaryllis die tart het zoet gefluit
Des Vogels door haer aengenaem geluit,
Die klaeght van min , en Amaryl
Maekt ook bekend haer luft en wil;
Zy zinght een liedtje van een aêr,
Maer wie weet of zy 't zelfs niet waer.

En ziet Hylander , die met zijn oogen ftart,
Hoe toont hy , dat zijn zinnen zijn verwart ,
En Phyllis hanght een ander aen ,
Laet Mopzus daer alleene ftæen ;
Ey Mopzus zieje niet het fcheel
Gy zijt niet over , maer te veel.

Ziet Koridon ginder met Laura in het groen.
Ach Goôn, wie weet hoe wel het haer magh doen;
En Doris met haer lief gepaert ,
Zit daer te spelen met de kaert ,
En Chloris knoopt de graesjes met
Dien Herder , die zy 't liefste het.

De dartele Sappho werpt Phaôn met een peer ,
En fchuilt daer achter gene ruighte neêr:
Zy fchuilt , maer wil gevonden zijn ,
En Dorilé is 't veinzen pijn ,
Zy wijft na d' eend , die vande waerd
Vliedt , en met hem wil zijn gepaert.

Ach boomen, ach bloemen, ach graesjes wilde gy
Ons zeggen 't geen dagelijx gefchiet by dy!
't Gelonk , 't gezoen , 't gevry , 't gevley
Des minnaers en zijn droef gefchrey ,
Men hoord meer min, meer trouw ighede
Als ooit van iemand is gezeit.

Vermaek'lijk paedje ô aengename Laen,
 Waer op verscheiden minne-baekens staen,
 Het nat, dat op uw' graesjes leidt
 Zijn traentjes, die een minnaer schreit,
 En 't minne-zweet dat haer uitbreekt,
 Als Chloë met Dametas spreekt.
 Indien deez' Herder noit van herten iemand minde,
 Waer zoud' hy doch van daen deez' lof mijns paedtjes vinden?
 Had ik geen ander reën,
 Ik zoud' hierom alleen
 U laten het genot van uw' bemind' genieten:
 Hoe veel te meerder nu,
 Daer ik de trouw van u
 Zie, 't alderhoogste wit en waerdste prijs beschieten.

HET TWEEDE BEDRYF.

Wijze:

Coridon die weid de Schapen.

Daphne.

Wie zoud ooit zijn leven denken,
 Dat min grootste krachten toont,
 Als 't geminde elders woont,
 Dat het vier dan meest kan krenken,
 Als de stichter vande brandt,
 Zich houdt in een ander Landt.

Wonder, wonder! wie kan 't zeggen,
 Als de quetzer is aen zy;
 En vertrokken, voelen wy
Smarten in de wonden leggen,

Daer

Daer, terwijl hy by ons is,
Wy gezondt zijn ende fris.

Als het wildt-schut is gevloten,
Trest eerst zijn gespannen boogh
't Geen de weyman had in 't ooggh,
En doen hy zijn pijlen bode
In zijn byzijn kond' het riet
't Langh gemikte raeken niet.

Laetst zagh ik een aerdigh baesje
Dorre blaedtjes rul op een
Houden, waer op 't Zontje scheen,
Door een opgeheven glaesje,
Doch hoe 't glaesje hooger quam,
Hoe het stichte meerder vlam:

Strax doe daght ik in mijn zinnen,
Alzoo haest als ik van veer
't Zonne-vier zagh komen neer,
Dit is even als mijn minne;
Tyters byzijn baerde windt,
Daer zijn afzijn my verwint.

Alzoo langh hy my verzeld', en
Ik zijn ommegangh genoodt,
Was ik voor geen pijlen bloot;
Maer doe hy in andre velden
Reisde, velde hy van veer
Mijn gewapent hertje neer.

Tyter ik beklaegh de tijden;
Dat ik u zoo menigh dagh
Heb gelaten in geklagh;
En gestaect heb uw verblijden
In het byzijn, als ik niet
My van u bekoren liet.

Licht hebt ghy u nu begeven
 Tot een ander Herderio,
 Hoe! zoud ook zoo lichten zin
 In mijn waerde Tyter leven.
 Maer het afzijn? afzijn, hoe?
 Dat brengt geen verkoelingh toe.

Kinder-praetjes, revel-kallingh,
 Uit der oogen, uit het hert,
 Vande liefste, vande smert,
 Waer was elders meerder mallingh:
 Neemt een voorbeeld maer aen mijn
 Vande liefste by de pijn.

Neen waerde Tyter neen, zoud ghy u ooit begeven
 Tot iemandt, als tot my, dat loof ik noit mijn leven.
 Maer wie daer? Coridon ach! dat ik niet eens magh
 In eenigheid in 't veldt uitstorten mijn geklagh.

Coridon. Wel Daphne dus alleen te treden door de weiden?

Daphne. Ben ik alleen, als mijn gedachten my geleiden?

Coridon. Wat raesje van gedacht, alleenigh is alleen.

Daphne. Voor hem en zijns gelijk die nimmer staet in reën.

Coridon. Gelijk als Tyter doet, en nevens hem zijn makker.

Daphne. Waer van de minste u is veel en veer te snakker.

Coridon. Dan denk ik meest, wanneer ghy by haer beiden staet.

Daphne. Of als uw hooffsche tongh zich zelve tegen praet,
 Dat zy u alle beid uitlacchen ende scheren,

Ghy lacht meê vanden dreun, voldoet zoo haer begeren;

En voelt het nochtans niet. *Coridon.* Dat 's leugen dat 's niet waer.

Daphne. Indien ghy 't niet gelooft, zoo vraeght het een van haer.

Coridon. De zakkerlijden in je mutsje magh ik vragen.

Daphne. Nu Herder ik moet gaen.

Coridon. Neen Daphne blijft noch staen,

Of zoo ghy anders loopt ghy zult het u beklagen.

En eer ik u weêraen-
 Spreek, zal de volle Maen
 Wel driemaal zonder luister
 Heen rijden en zijn duister.

Daphne. Dat is de rechte voet,
 Zoo ghy die houdt, ghy moet
 In 't kort noch danffen leeren,
 Ey lieve blijft niet wegh.

coridon. 'k Zal doen gelijk ik zegh.

Daphne. Zoo volght ghy mijn begeren.

coridon. Gints komt Orestes, hy
 Heeft Galla aen zijn zy.

Orestes. Galla. coridon. Daphne.

Galla. 't Is waer Orestes, want ik hebt hem hooren zingen,
 Zoo Amaryl en ik door 't dwerfche paetjen gingen.

Orestes. Wel Harderin ghy daer met Coridon verzelt?

Daphne. En ghy met Galla dus ook eenzaem door het veldt?

Galla. Ja Daphne als gy ziet. *Daphne.* Hoe langh is 't wel geleden,
 Zeght Galla, dat men u dit laetst zagh henen treden?

Galla. Voorwaer ik weet het niet. Maer 't aengename weêr
 Lokt my als nu te veldt om eensjes gints en weêr

Te treden na ons Hof. *Daphne.* En dat zoo met u beyen?

Orestes. Ik quam haer tegen en verzocht haer te geleyen.

Galla. Gelieft u meê te gaen?

coridon. Zijt ghy om my begaen,

Ik ben daer meê te vreden.

Orestes. 't Wordt u noch niet gevraeght;

Wat zeght ghy Nymph behaeght

U derwaerts ook te treden?

Galla. Ey Daphne gaen wy t' zaem.

Daphne. My is het aengenaem.

Orestes. Wel Herder dat 's beleeft by Galla u te voege n.

coridon. Orestes ghy zult u met Daphne wel vernoegen.

Galla. Ghy zijt een vryer. *Daphne.* Ey nu Galla treet voor heen.

Orestes. Wy zullen u terstont dan volgen met ons tweën.
Beleefde Nymph, ach moght uw Tyter dit genieten.

Daphne. Neen Herder, Tyter zal zijn Daphne wel opschieten.

Orestes. Dat loof ik nimmermeer.

Daphne. Niet? recht te vooren eer

Hy heen voer door de baren,

Zwoer hy hier weér te zijn,

Eer dat de Maen zijn schijn

Zoud zesmael weér vergaren.

Nu brengt de zeste Maen haer hoorens weér aen een,
En Tyter blijft noch wegh, geeft dit geen groote reên,

En oorzaak om te vreezen,

Dat hy veraert moet wezen?

Orestes. Neen Daphne looft dat niet;

Maer dat ghy hem niet ziet

Zoo even op dien dagh, waer van dat Tyter zeide

Juist komen hier te Landt,

Kan wezen, dat hy vant

Verhinderigh, waerom hy niet van daer kan scheiden.

Daphne. Verhinderigh och, ja!

Want na dat ik verstaen,

Zoo laet hy zich verrokken,

En van een ander lokken.

Orestes. Ghy weet wel Herderin hoe ik die gene ben;

Die Tyter beter als de best ter wereldt ken;

Mijn zoetste tijdt, die heb ik staegh met hem versleten;

Altijdt was my bekend 't geheim van zijn geweren:

Ik heb zijn borst doorgront, maer nimmermeer verstaen,

Dat Tyter immer met verand'ringh was bevaen.

Zoud nu in zijn gemoet, en dat in korte dagen,

De wispelturigheidt uitbreiden hare lagen,

Gelooft het nimmermeer, geen ongeluk hoe quaet

En geen geluk hoe goet maekt, dat hy u verlaet,

Eer zal de vlugge kiel verlatende de baren

Van d' hol ontfuime Zee op d' hooge bergen varen ;
 Eer zal de logge Koe heen vliegen door de locht
 En onze Zuider-zee zijn droogh en zonder vocht ,
 Eer zullen van omlaegh de wijtberoemde stroomen
 Weêr klimmen na omhoogh en op de bergen komen ,
 Eer zalmen voor 't geluk verkiezen 't ongeval ,
 Eer 't afzijn Tyters min in 't minst verand' ren zal.

Maer waer op magh uw' zeggen
 Hier van gegrontvest leggen ?
 Hebt ghy wel ooit verstaen ,
 Dat Tyter is bevaen
 Met ander min ? heeft d' Herder
 Zijn leven immer verder

Getracht ? of iemand aengezocht, als u alleen ?
 Want na uw' reden schijnt , zijt ghy niet wel te vreên ,
 Om dat ghy hebt gehoort, dat hy zich laet verrokken ,
 En na ghy zeght van ander Herderinnen lokken.

Daphne. Orestes ik verklaer ,
 Dat zeggen is niet waer ;
 Ik deed 't om u te proeven ;
 Maer noit heb ik gehoort ,
 Van Tyter eenigh woordt ,
 Dat 't herte zoud bedroeven ;
 Maer laes ! hy blijft te langh ,
 Dies vrees ik , dat bedwangh
 Van and' ren hem magh houwen.

Orest. Gy meugt hem wel vertrouwen :
 Daer 's niemand die hier leeft ,
 Die Tyters minne heeft
 Als *Daphne.* *Daphne.* Maer ik dede
 Hem noit verzeek' ringh , dies
 Is hy licht weder kies
 En qualijken te vreden ,

'k Beloofd' hem, maer dat ik my in deez' staet zou houwen
Tot dat hy weder quam en niemand anders trouwen.

Orestes. Hoe dat 's genoegh gezeit,

En looft vry, Tyter beit

Ook tot zijn weder komen.

Daphne. Maer wat ik voorgenomen

Heb. Hier niet veer van daen

De Bangers Hoven staen.

Daer woont een oude Vrouw heel eenzaam inde weiden ;

Die om haer konst is van de Werelt af gescheiden,

Deez' is altijd verzelt met vreemde spookery ,

En al der geesten Rei is haer gestadigh by ,

Deez' kan in 't naerst des nachts de volle Maen doen tanen

En op den hellen dagh de Zon te rugh doen gaen, en

Al der Starren sleep verduilt'ren met een woordt,

Deez' kan in d' hoitijdt licht den Hagel brengen voort ,

En drijft de vruchten van 't gebloemt in ander hoven ,

En kan de dooden uit haer graven brengen boven ;

Deez' kan aen ieder een de daeghsche doenten biën,

Van die geen, welkers doent men lustigh is te zien :

Deez' weet al watter is, of was, of zal geschieden :

Wat is, wat was, wat zal, en kan haer niet ontvlieden :

Deez' woud' ik vragen, hoe het nu met Tyter gaet ;

Of hy ook mint, en hoe het met zijn t' huiskomst staet.

Orestes. Ach Daphne wat geraes, wat schiet u in de zinnen,

Zoud ghy die dulligheidt zoo licht'lijk gaen beginnen ;

Zoud ghy met helsche spook besmetten uwe ziel,

Die ziel, waer voor ik staegh om Tyters wille kniel.

Datzy alleenigh woont verzelt met spookeryen,

Met al der geesten Rei, dat magh, dat kan ik lyen ;

Maer dat zy zoud de Maen doen taenen, is maer praet ;

Doch 's Hemels omloop doet, dat dit alzoo toegaet :

't Zijn werken van natuer. De Zon te rugg' doen treden,

Was noit in hare maght, noch niemand zullex dede ;

Dat zy der Sterren sleep verduistert met bezweer,
 Dat zy in d' hoitijdt doet den hagel vallen neêr,
 Dat zy de vruchten van deez' boom op and're boomen
 Brenght, is maer malligheid verzierden roem, ja droomen,
 Zy brenght met lijf en ziel geen Lijken uit de aerdt;
 Maer wel de Duivel, die de schijn van haer aenvaert,
 Dat zy de doenten van een ieder weet te raden,
 Of 't geen al is geschiet, dat heeft zy van een quade
 Geest altemaël verstaen, die overal omtrent
 Is, en ook daerom is 't hem altemaël bekend.

Maer dat zy weten zou het geen noch zal gebeuren,
 Is niet waer, haer gezegh zijn praetjes, raetzels, leuren:
 Want na haer zeggen moet een geest 't haer doen verstaen,
 Of uit geboortens Star moet zy het anders raên,
 Geen quae geest, wie hy zy, en kan 't aenstaende weten,
 Noch iet voor zeeker zeggen; ook niet die bezeten
 Dan is met zoo een geest. En wat de Starren raekt:
 't Is zeeker, dat 't gestarnt ook gants geen dringingh maekt
 In redelijke keur, waer zal de vryheidt blijven
 Van onze wil, zoo wy de Sterren toe gaen schrijven
 De heerschingh over dien. Des Hemels oppervooght,
 Die heeft van aenbegin den mensch daer meê verhooght
 En afgescheiden van onredelijke dieren,
 Dat hy ons vrye keur geeft om ons te bestieren.

Dus lieve Daphne vliedt

Het gene, dat gy ziet,

Dat maer een helsch gespuis is en vol valsche trekken,
 Alleen geboren om den mensch tot quaet te wekken.

Daphne. Maer wat verzeekeringh?

Orestes. Hoe dat is heel geringh.

Een weinigh noch te wachten.

Daphne. 'k Beken 't zijn qua gedachten,

Die my hadden geraên

Die dulheidt te bestaen:

Ik zal de tijdt verbeiden.

Orestes. Ik weet wel hy zal scheiden

Van daer, eer't zonne-licht

Weêr thien-mael ons gezicht

Bestraelt met nieuwe stralen :

Mijn meningh zal niet dwalen.

Geen Tooveres zoo groot hier in het gantsche endt,

Dien Tyter beter is, als Tyter my, bekend.

Daphne. 'k Vertrouw het u ook toe, en dit is meê de reden.

Waerom ik van mijn min u vrye op'nigh dede.

Orestes. En zeker 't gene ghy

Spreekt tegens my zoo vry,

Zal ook by my wel blijven,

Eer zal dit hert verstijven,

Dit lichaem door de doot

In 't aerdtrijx zwerte schoot

Neêrdalen, eer uw' woorden,

Of meningh iemand hoorde

Uit my. *Daphne.* tot dankbaerheid

Is u altijd bereit

't Gemoot tot u genegen.

Orestes. Zoud daer toe niet bewegen

De vriendtschaps vaste bandt,

Die my aen Tyter spant?

Aeh moght ik met mijn dootd zijn lange leven koopen!

Daphne. En Tyter wenscht zijn draet maer mogt om u verlopen,

Maer dat nu aen een zy:

My dunkt *Orestes* ghy

Hebt eenighlijk de macht om Galla te doen praten,

En zie ik recht, zy moet u niet te stuersjes haten,

Gelijk zy and'ren doet, haer aenzicht was vol vreught,

En zelden zietmen haer by jongelui verheught,

Maer altijd tegen aen, het zelfd heb ik voor dezen

Niet eens, maer menighmael bevonden aen haer wezen.

Orestes. By

Orestes. Ey Daphne watte reên , ghy beelt het u maer in.

Daphne. Inbeelden , daer ik dit nu reis op reis bevin :

Maer 't was gezeid , dat wy haer zouden volgen na.

Orestes. Ia op een ander tijdt , 't is daer toe nu te spa.

Daphne. Daer kômen zy weêr aen , hoe zullen wy het maeken ?

Orestes. Ik weet een vondt , wy zullen wel tot onschult raeken.

Galla. Ik meend' ghy kômen zoud , dit duert al reed' lijk langh ?

Orestes. 't Is waer , maer Daphne wierd' verhindert in haer gangh ,

Om dat zy op een kluit haer eene been verstuikte ,

Dies wy dit klavergras tot rust en plaets gebruikte ,

Tot ghy lui weder quaemt . *Galla.* Hoe is u been gestelt ?

Daphne. Gelijk men denken kan , met groote pijn gequelt.

Galla. Wat raet , hoe komt ghy 't huis ? *Orestes.* Zoo wy een weinigh

Zoo zal de pijn van zelfs (verhoop ik) wel verscheien . (beien ,

Galla. Maer Daphne hoor wat nieuws , Pulcheria die vrijt .

Daphne. Wel hoe , is 't houlijk of , is zy Meander quijt ?

Ik Beklaegh de Herderin moet zy hem zoo begeven .

Orestes. Wel zeker aen die guit en was niet veel bedreven .

Hy is nu al getrouwt . laest , als het Bruiloft was ,

Dronk hem zijn speelnoot toe een vol geschonken glas ,

Op goe gezondheid van zijn oude trou en vrijster ,

Hy wachten 't , doch zijn Bruidt wierd' haest van zinnen bijster .

Waer op hy by haer gingh en zaid , hebt ghy berouw ,

Ziet daer mijn handt , kontlast u van gegeven trouw . (ken ,

Daph. Wat zaid zy ? *Orest.* Anders niet , dan 't zoud niet licht geluk-

Indien 't niet waer geschiet . *Galla.* Maer watte schellemstukken ,

En Spio zoo zy meend' had vast en goe beloft ,

Gingh daer op t' zeil en heeft haer waerde eer versloft .

En nu zy is met Kindt , laet haer Palemon kijken ;

Verlaet het Veldt , gaet t' Scheep na andere Landen wijken .

Daphne. Maer watte valscheidt dat ook inde Herders speelt !

't Is wonder dat het noch den Hemel niet verveelt .

Orestes. De valscheidt Herderin leeft dik aen beide zijden :

Ik kan een Herder , die een zeker Nymphje vrijden ,

Zy zwoeren trou in 't laetst met penningh, mondt en hant,
 En ondertuffchen trekt de Harder uit het Landt,
 Op haer verzoek. Doch als hy weder was gekomen,
 Heeft hy zijn gang' eerst na zijn Vryfter toegenomen,
 En vindt, zoo haest hy komt, een ander Man by haer,
 Dien zy getrouwt had, eer deez' weêr gekomen waer.

En nochken ik ook eenen,
 Die mede wou vereenen;

Hy brengt het ook zoo veer, dat hy haer ondertrouwt,
 Doch 't lijkt, dat naderhandt haer deze koop berouwt;
 Maer weet geen raedt, hoe zy hier zal ontslagen raeken,
 Dies looftz' een ander, en laet haer met Kinde maeken,
 En zeidt het d' eerste hoe het staet. Hy scheldtze quijt,
 En zy is bly dat zy zoo van hem is bevrijt.

Daphne. Ha Goden, ziet ghy dit, en dat met goede oogen!

Orestes. De straf komt op zijn tijdt. *Galla.* Maer zoud gy nu wel mogē
 Gaen uit het Veldt, want ziet, den avondt die valt neêr.

Daphne. Ia hoop ik, want ons huis is nu noch niet te veer.

Orestes. Ik zal u onderstutten,

En zoo veel pijns beschutten,

Dat u deez' korte gang'

Zal vallen niet te bang.

HET DERDE BEDRYF.

Amyntas. Daphne.

Zult ghy dan nimmermeer goe reden plaetze geven,
 Zult ghy gestadigh van halfterkheidt zijn gedreven?

Daphne. Amyntas wel hoe dat, is dit halfterrikheidt,
 Wanneer ik doe het geen my goede reden zeidt?

Amyntas. Neen gy gebruikt geen reên: want bruiкте gy goe reden,
 Ghy zoudt u in den Echt met deez' of die besteden.

Wat strijdt meer tegens reên, als dat zoo braven Maeghdt,

Als

Als ghy, die ieder een op 't alderhooghst behaecht,
 Zou sterven, zonder aen de menschen na te laten
 Veel spruitjes. Hoort ghy Nymph u zelyver zoo te haten,
 Dat ghy u sterf'lijk maekt, daer ghy door paringh kent
 Doen duiren uw' geslacht tot aen des wereldts endt?

Daphne. Amyntas neen; zooniet, voorttelings van geslachten
 Bestaet alleenighlijk niet inder menschen machten.

Amynt. 't Is waer, maer d' Hemel wil, dat ghy in echtighingh leeft,
 Dan is het zeker dat hy u voorttelings geeft.

Daphne. Dat dit den Hemel wil dat meught gy haer wijs maeken,
 Die garen was getrouwt. *Amyntas.* Maer dat hy dit zou laeken,
 Gelooft gy immers niet. *Daph.* Zo d' Hemel 't laekt noch prijft
 Zoo doe ik 't gene dan dat my mijn neigings wijft.

Deez' wijft my niet te trouwen,

Maer my alleen te houwen.

De eenigheidt is vry;

De echt vol slaverny.

Amyntas. Dat u uw' neigings wijft? wie heeft ooit hooren zeggen,
 Dat afkeer van vermengings ken in Meisjes leggen?

Maer waerde Herderin;

Ey wat beeldt ghy u in,

Dat ghy my wijs zoud maeken,

Dat uw' natuer zoud raeken

Zoo killigh zonder trek;

Neen Nymph 't gemeen gebrek,

De zoete lust tot paringh,

De porringh tot vergaringh,

Speelt zeker ook in u,

En z' is van niemand schu;

Maer eent zeght ghy is vryheidt,

Daer d' echt vol slaverny leidt,

Ey Daphne hoe verkeert

Wort dit van u beweert.

Ten waer ghy zeggen woud , dat Princen ende Graven
 Wel heerschen , maer nochtans door hare heerschingh slaven ,
 En dienen haer gemeent, en derven hare lust,
 Alleenighlijken om der onderdanen rust. (lijken

Daphne. Zoo meen ik 't niet. *Amynt.* Zo kent gy d' Echt niet verge-
 By slaverny, maer moet met heerschingh haer verrijken.

Ghy Meisjes leeftge niet
 Nu stadigh na 't gebiet
 Van Vaders, Vooghden, Oomen ,
 Die uwe doenten toomen ?
 Wiens woorden , ja wiens oogh
 By uw' lui wordt zoo hoogh
 Geacht, en opgenomen,
 Dat ghy op 't hoogst zoud schromen
 Te doen ja denken iet,
 't Geen haer gezicht verbiedt,
 En in deez' slavernyen

Schijnt gy u te verblyen.

Daphne. *Amyntas* inde Steen
 Wordt zoo een doent geleên ;
 Maer hier in vrye velden
 Ons niemant zoo beknelde ?

Amyntas. Nu wat belanght den Echt , die is een Keizers macht ,
 Zoo ghy die niet na grootheidt maer vernoegingh acht :
 Zijn staf zweit over al , en doet zijn onderdauen
 Tot vreed' , tot billikeidht , tot alle deught vermanen ,
 Zoo zouden wy dan ook (ik neem dat onze hof
 Een hutje waer en niet zoo duistigh en zoo grof
 Als 't zijn) zo zegh ik *Nymph* , dat wy alsdan ook zouden
 Vry zweien onze staf , indien wy 't zamen Trouwden ,
 Niet over Landt en Steen maer zoete Kinder-schaer ;
 Die ons den Hemel zou verlenen na 't gepaer ,
 En over onze kud de dicht bewolde rammen ,
 Ons oyen en daer by de dartzel jonge lammen.

Daphne. Ik neem, ik stondt dit toe:

Zeght eensjes Herder, hoe

Zoud ghy daer uit beweren,

Dat ik dan zou begeren

Te trouwen, en met u?

Amyntas. Ha Nymph behoort ghy schu

Te ziju dan van die gene,

Wiens min meest is verschenen:

Ik heb nu langen tijdt

(Gelijk ghy weet) gevrijt,

Want zedert ik gescheiden

Om u ben uit de weiden,

Waer in ik ben geteelt,

Heeft my geen moeit verveelt,

Die ik om u bestede,

Wat ik om u ook dede.

Daphne. Amyntas dat is my leet,

En nochtans Herder weet

Ghy, hoe ik menighmalen

U dit ook gink verhalen,

Hoe dik heb ik gezeidt,

Amyntas, 'k bid u, scheid;

Ghy doet verlooren werken;

Ghy zult geen weêrmin merken;

Uw' moeiten is om niet,

Dus bid ik Herder schiet

My op, wilt zoo een vryen,

Waer meê gy meught bedyen.

Amyntas. Ja Herderin ik ziet

Wel, waerom of ghy vliet,

Daer is een ander, die uw' neigigh heeft bekomen;

Ik heb daer menighmael wel achingh op genomen,

Doch 'k wou't zoo niet verstaen. En zeeker Coridon,

Die is onwaerdigh, dat hy uwe neigigh won.

De dagh kost noch wel naeken ,
 Dat ghy de tijdt zoud laeken
 Met groot ja herten leet ,
 Die g' aen hem hebt besteeft.

Wanneer zijn klein verstandt aen ieder een zal blijken ,
 Zijn onbeschofte tongh u dapper deur zal strijken ,
 En hy zich van uw' min zal roemen overal.
 Het moeit my waerde Nymph : ik zie , ik zie uw val
 En of g' hem schoon bequaemt zoo moogt ghy d' uur beklagen,
 Waer op ghy inde echt te zamen zijt verdragen.

Ach wat ellendigheidt
 Was dan voor u bereidt.

Daph. My dunkt Amyntas gy meugt Coridon niet lyen. (stryen;
Amyntas. Zoo zoud gy meê doen , zoo ghy voor uw' naem woudt

Maer wat u iemand zeidt van 't geen men hoort en ziet ,
 Ghy slaet het inde windt , en acht zijn praten niet.

Daphne. Neen Coridon die zal u inden wegh niet wezen.

Amyntas. Zoo heb ik Herderin dan niemand meer te vreezen ,

Ghy hielt van Tyter veel : en deze Tyter heeft
 Nu al een ander , waer hy meê in vreughde leeft.
 Zy kleurt , hier heb ik nu 't geheim van haer gepeinzen ;
 Doch of ik 't niet en zagh , zal ik mijn nochtans veinzen. (veldt

Daphne. Wat zegt gy Herder ? *Amynt.* 'k Zeg doe ik in 't schaeker-
 Was , vondt ik Tyter met een Herderin verzelt :

Zoo schoonen Herderin , als ooit de Zon beschoude ,
 Hy zelve zeid my , hoe het was zijn ondertroude ,
 De Nymph bekenden 't ook ; dies vraeghden ik terstond ,
 Of hy dit veldt en u zoo licht verlaten kond' ?

Och jazeid hy , en als ik Daphne weder noemde ,
 Doen lachten hy heel scheets , waer op hy daet'lijk roemde
 Van al de schoonigheit , die d' Hemel had geplant
 In zijn liefdes Bruidt , die hy had aen de handt.

Daphne. Ja Tyter zoo getrouwt , en dat hier niet te weten ;
 Kan hy zoo licht'lijk zijn geboortens plaats vergeten.

Ha Goden kan een mensch verand'ren zoo van keur,
 Dat hy geboortens plaets verlaet en kiest daer veur (zinnen
 Een ander veldt ! dat's vreemt. *Amynt.* Maer die zoo licht van
 Is, g'lijk als Tyter doet, kan licht dat werk beginnen,

Daphne. Amyntas kom dit in,
 De naeste wegh, ik vin
 My zelve moe gewandelt.

Amynt. Neen zeker 't is noch vroeg,
 En ik heb niet genoegh
 Noch van mijn min gehandelt.

Daphne. Kom gaen wy evenwel.

Amyntas. Wel Nymphje wel, ik stel
 My aen na uw' behagen
 Waer na ik my wil dragen.

Wijze:

Verdwaelde Koninginne.

Mopsus.

HOe langh zal waerde Phyllis
 Uw' wreede wrevel duren,
 Daer ghy weet wat mijn wil is ?
 Hoe langh zal ik de uren
 Mijns jonge jeughts
 Vol ongeneughts
 Deurbrengen, en vol klagen
 Mijn droeffenis
 Ha Nymphjen ! is
 Niet langer om te dragen ?

Zal ik des daeghs wat eten,
 De spijs wast in mijn tanden,
 Den nacht wordt staegh versleten
 In wenen, Als uw' banden

Mr. J O H A N B E E T S,

Meeft knellen , dan
 Zoo vliegh ik van
 Mijñ bed en uit mijn deuren,
 En roep en zucht ,
 Dat d' heele lucht
 Van bangigheid wil scheuren.

Ey ziet de wilde baren
 Weergalmen van mijn stenen,
 De Boomen ook verklaren
 De oorzaak van mijn wenen :
 Het gantsche Veldt
 Is heel ontstelt
 Om my , de graesjes schreien
 Als ik by nacht
 Mijñ nare klaght
 Laet tot de wolken waeien.

Als ik in 't flikk' righ dagen
 Zit aen onsklare stroomen ,
 De Goðñ om hulp te vragen ,
 Zie ik de Visjes komen
 Meê-doogend' met
 Het geen my let
 Om hoogh op 't Water spelen ,
 t' Wijl 't pluimgediert
 Vast tiereliert ,
 En zoekt mijn pijn te strelen.

Mijñ brak bedoude oogen ,
 Die konnen alle Dieren
 Bewegen tot meê-doogen ,
 Maer u daer niet roe stieren ;
 Ja klaght noch smert

En kan uw hert
 Noch stalen boezem snyen,
 Noch Ætnaas brandt
 Uw' ingewandt
 Van 't killigh Ys bevryen.

Denkt Phyllis om de Goden;
 Denkt Phyllis om de wraeken,
 Al schijnt ghy die ontvloten,
 Zy kunnen nochtans raeken,
 Haer goedigheid
 Wel wat verbeidt;
 De straf heeft loode voeten;
 Maer d' handt van stael
 Kan t' eenemael
 Haer traegheids schaden boeten.

Als ghy tot grooter jaeren
 Zult Nymph dan zijn gekomen,
 Zult ghy uw' lust tot paeren
 Niet lichtelijk betoomen;
 Wie zalder zijn,
 Die uwe pijn
 Dan zoeken zal te stillen;
 Die ghy nu vliedt
 Zal u dan niet
 Om uwe rimpels willen?

Begeeft u dies tot Trouwen,
 t'Wijl u uw' jeugt komt nooden,
 Zoo krijgt ghy geen berouwen,
 Dat ghy d' Echt hebt gevloten.
 Ach Phyllis ach!
 Mijl naer geklagh
 Verandert dan in vreughden;

En u ontmoet
Weer 't hooghste zoet
In uwe lentens jeugden!

Daer komt het Nymphje zelfs, 'k zal deez' verborgen wegen
Zacht door gaen, zoo kom ik haer by die driesprongh tegen.
Phyllis. Wat werkt de vreemde min al vreemde vreemdigheidt.

Ik min en word bemind: doch daer mijn min op leidt, |
Die 's wegh en uit het Landt; en woud my noit beminnen,
En wederom die geen; die tot my al zijn zinnen
Geneight heeft, is wel hier, doch baerde nimmermeer
In my een wedermin, maer 't tegendeel, d' afkeer.
Gelijk mijn min vergeefs is, zoo is ook de zijne:
Hy lijdt om my veel smert, ik om een ander pijnen.
Ik word' van hem bemindt; hy wordt van my gehaet:
Ik hangh een ander aen, die my weërom verſmaet.
Of is 't rechtvaerd'ge straf, dat ik de zelve plagen,
Die Mopzus lijdt om my, moet om een ander dragen?
Neen geen rechtvaerd'ge straf; vermits noch groot verſcheel
Is tuffchen 't geen, dat hem, en Phyllis valt ten deel.
Hy magh noch met zijn oogh zijn doel en wit beſtralen,
Daer Tyters afzijn my deez' trooft ook komt onthalen.
Straft dan den Hemel meer, als onz' verdienſten zijn,
Of doet den Hemel dat alleen, om dat hy mijn
Wil drijven tot de min van Mopzus, maer wat reden
Heeft hy om zijne dwangh voor Mopzus te beſteden
Aen my en niet voor my aen Tyter? tonge zwijght,
Op dat de Herder van mijn praet geen kennis krijght.

Mopzus. Beleefde Herderin waer ſtrekken uwe treden?

Phyllis. Door 't eenzaam veldt (zoo 'k zie) gelijk als d' uwe deden.

Mopzus. Ha waerde Nymph! mijn treën
Zijn nergens anders heen,
Als om door alle hoeken
't Veldt op en neër te zoeken

Na 't geen mijn vryheidt schaekt,
En my tot dienaer maekt,
Dat heb ik nu bekomen.

Phyl. Wel hoe? een mensch zou schromen,
Was hy maer wel bedacht
Voor 't geen, waer na ghy tracht.

Mopz. Laet hy (wie wil) vry vlieden
Zich zelfs voor slaef te bieden
Aen Nymphjes, maer wat mijn
Belanght, ik wil staegh zijn
En eeuwiglijken blijven
Tot deze leën verftijven,
Uw' dienaer en uw' slaef.

Phyllis. Ik bid u Mopzus, draef
Veel liever na 't gebiedt van haer, die in 't gebieden
Lust heeft, wat my betreft, ik zal de heerfchingh vlieden;
En 'k voel wel wat ghy wilt; dit 's weêr het oud' geel,
Dat schouw' ik en u ook: doet meê zoo, ghy doet wel.

Mopz. Waer doch dus haestigh henen?

Wel hoe, zy is verdwenen!
Zoo vliedt het duifje gau
Uit wreedde valken klau;
En onz' onnooz'le fchape
Der woede wolven gapen.
Zacht ftoot u aen geen fteen
Of ftruik en quetft uw' been,
Zoo zoud g' u vluchtigh loopen
Ha! altedier bekoopen,
Best volg ik haer van veer,
Op dat haer niet en deer.

Wat weet men wat haer in de vlucht zou kennen moeten;
Of quaet gediert of mensch,
Die zoo bekomt zijn wensch.

Oflicht bedenkt zy haer, en zal mijn smart verzoeten.

Amyntas.

DAer quam het aen den dagh :
 Dat was de rechte slagh
 Zoo loos haer uit te halen ;
 Dat Tyter inde palen
 Van 't zandigh Schaekerveldt
 Was met een Nymph verzelt,
 En in den Echt gebonden ;
 Dat waren niet dan vonden ,
 Om dat ik weten woud' ,
 Of niet haer neiging zoud'
 Na Tyter mogen trekken ,
 En strax zoo quamen vlekken
 In 't Lely-verwich wit ,
 Dat op haer voorhoofd zit.
 Ia Daphne mint ghy Tyter
 En ben ik een verlijter
 Mijns tijds en jeughts om u ?
 Ik hoop , ik zal van nu
 Aen zoo veel wel verkrijgen ,
 Dat Tyter haest zal zijgen
 Gelijk lijk met zijn min
 Uit 't hart van d' Herderin:
 Maer dit moest haestigh wezen
 Of anders zoud ik vreezen ,
 Dat hy een ander maer
 Moght brengen zelfs van daer ,
 Dan vond' ik my bedrogen ,
 En al mijn hoop vervlogen ,
 En nochtans zoo ik eer
 Verkrijge mijn begeer :
 Dat is mijn Daphnes trouwe ;
 Vaert wel dan mijn benouwen.

Of schoon de waerheidt zal
 Na klinken over al,
 Wat isser aen bedreven;
 Wat wil ik daer om geven.

Als ik ben aen haer zijd' op 't zachte bed verzelt,
 Elk doe zijn best dan vry dat hy my van haer veldt.

H E T V I E R D E B E D R Y F.

Wijze :

Ik ly in 't hert pijn ongewoon.

Daphne.

Zinkt, zinkt ó gulde zonne-licht !
 Verberght uw' stralen,
 Scheurt blauwezalen,
 Barst aerd', op dat ik met gewicht
 Mijns droefheidts dale
 In Plutoos palen,
 Leght daer, die pijn op mijn,
 Die elk doet grouwen,
 'k Zal omhelzen, die met lust,
 En voor een groote rust
 By deez' smert houwen.

Deez' smert, die my alleen ontstaet
 Uit lichtigheden,
 Die Tyter dede,
 Waer door zijn eerste liefd' vergaet
 Van my, wiens stede
 Nu komt bekleeden
 Een ander min. Zijn zin
 Is (laes!) vervlogen,
 En dat meer is op een vreemd',

D d ij

Die

Die al mijn vreught beneemt
Zonder meê-doogen.

Wat heeft u Tyter waerdste waerd'
My af doen zweren,
En tot haer keeren
Haer schoont', of vee of zaghten aerdt,
Of pronk van kleeren,
Die 't lijf vereeren,
Of zoete spraek? Wat zaek
Kond' u bekoren,
Dat ghy u dus aen haer biedt,
En uwe Daphne vliedt,
Ia laet verloren?

Ik ben de slimst niet van ons veldt,
Zoo vaek uw' reden
My loven deden,
Ja ghy hebt my zoo hoog' gestelt,
Dat ik 't zoud' winnen
Zelfs van Godinnen:
Ben ik veraerdt, of paert
Ghy met een Vrouwe,
Die door heete tooverkracht
Zoo veel te wege braght,
Dat z' u kond' houwen.

Of ist uw' lichte lichtigheid,
Die ik betreure,
Maer noit kond' speuren,
Die u mijn Tyter van my scheidt?
Ey wegh 't zijn leuren,
't Kan niet gebeuren.
Neen neen uw trouw', die zou
Van u niet vlieden,

Zoo 'k niet met geveinsd' afkeer
 Geweigert had wel eer
 Mijn min te bieden.

'tZy dan hoe 't zy: straft Hemel, die
 Dit braght te wege,
 Doch eens te dege
 Maekt zy, dat ik mijn lief niet zie.
 'k Wensch haer den regen
 Of blixem flege.
 Is 't Tyter, mijt niet, smijt
 Hem met uw' stralen,
 Op dat hy zijn lichtigheid
 Eens, maer te laet, beschreit
 En wel betale.

Ofben ik d' oorzaak groote Goôn
 Van Tyters haten,
 En dit verlaten,
 Geeft my dan mijn verdiende loon
 By volle maten,
 Ik zal z' aenvaten,
 Hoopt straf op straf; mijn graf
 Zal trooster wezen
 Van al 't gene, dat ik ly.
 Doet wat ghy wilt, ik vly
 Het all' by deze.

Wel zal ik eeuwigh dan ook zijn in dit bedroeven,
 En zal de blye doot noch eeuwighlijk vertoeven?
 Heeft Phyllis niet wel eer haer leven in een koord,
 Om haer Demophoôn en aen een tak versmoort,
 En evenwel de Vorst hiel maer te laet zijn woorden,
 En of men dat daer na ook van mijn Tyter hoorde.

Hoe Tyter dat 's te laet, die is alreed' getrouwt;
 Wel smeek ik om de doot en ben ik niet zoo stout,
 Dat ik zijn baen betreed'. Ik ben beluft te sterven,
 Maer angftigh voor de wegh die ander steed' doet erven.
 Ziet hier de tak, de koord, de hals, wat schorster aen?
 Niet anders als de moet, 't voornemen te bestaen.
 Wegh bloode Vrouwen aerdt, kom kom laet ik het tou
 Vast binden aen de boom, zoo raek ik uit mijn rou.
 Zoo dat is stijf genoegh; dat zal my kennen dragen.
 Ha Goden sterkt mijn hart! ik word' geheel verslagen;
 De vrouwelijke vrees en moedigh kloeke wil,
 Die strijden tegens een en hebben groot verschil.

Orestes. Wel hoe zal ik het blijven

Van Tyter langer drijven
 Uit schoone Daphnes hoofd,
 Mits zy alreed' geloofst,
 Dat Tyter is afkeerigh,
 En tot een aër begeerigh.

Daer ik nochtans wel weet, dat hy zijn leven niet
 Uit d' aengename dienst zijns waerde Daphnes vliedt.

Daphne. Foei valsche Tyter, hoe wil u den Hemel plagen!

Orestes. Help Goón! wat 's dat, en hoor ik niet een stemme klagen!
 Wat narelijk geluit.

Quam tot die boomen uit!

Wel hei! wat 's dat? zie 'k recht, 't is Daphne en haer zinnen,
 Die schijnen heel ontstelt: wat wil zy gaen beginnen,
 Dan zuchtze, dan wringht zy haer handen, en om hoogh,
 Daer hanght een tou: wel wat of haer hier toe bewoogh!
 Best ik my hier verschuil, zoo zal ik aen haer werken
 Of woorden lichtelijk hier van de oorzaak merken.

Daphne. Wegh, wegh versufte vrees, doch laet ik eerst hier in
 't Zant schrijven d' oorzaak van mijn doot en vaste min.

Draeght drooge zantjes tuigh, en wilt aen ieder melden,
 't Geen Daphne in haer laetste oogenblik hier stelde;

Ghy graesjes, die 't getraent ontfanget van mijn oogh,
 Blijft dagh en nacht bedout, wordt nu noch nimmer droogh,
 En ghy voor al ó boom! draeght nimmer bladt noch vruchten,
 Maer toont met stage dort' mijn klagen, stenen, zuchten:
 En of hier Tyter quam, zoo spreekt hem spijtigh aen,
 En zeght: ha lichte guit! dit dit hebt ghy gedaen.
 De boom die knikt my toe, zy zal daer af getuigen.
 Nu laet ons dan den hals eens inde strik gaen buigen.

Orestes. Hoe droeve Herderin,

Wat schiet u inde zin!

Daphne. Wie daer, Orestes, ghy? jaja een tweede Tyter,
 En niet alleen een hert, maer ook een ziele splijter.

Orestes ik ben bly, dat ik maer voor mijn doot

U noch eens klagen magh het uitterst van mijn noot.

Ziet ghy die dootkift daer wel aen die takken hangen?

Orestes. Ik zieze maer ik heb na d' oorzaak groot verlangen.

Daphne. Daer staetze voor u neêr in 't slecht gestreeken zant:

Ik heb die daer terstond getrokken met mijn handt.

Orestes.

Haer overtrouwe min en Tyters lichtigheide

Doet, dat zyn Daphne uit de nare wereldt scheidt.

Foei schaemt u Daphne, dat ghy Tyter toe zoud' schrijven

De oorzaak, waerom ghy woud na de Hel toe drijven.

Wegh met dat vuile schrift van leugens t' zaem geknoopt,

Met blamen toegevult met laster opgehoopt.

Ik zweer u by zyn ziel, en by mijn jeugdigh leven,

Dat hy in eeuwigheide u niet en zal begeven.

Daphne. Ha valsche treeken voor haer, die het niet verstaen:

't Is waer hy zal 't niet doen, maer heeft het al gedaen:

Ik ben verzeekert, dat hy over langh al troude

Van zoo een, die het met zyn eigen oogh beschonde.

Orestes. Ik zweer dat, die dat zeidt, u schandelijk bedrieght,

Eneerloos als een schelm mijn Tyter overlieght.

tEn

't En is geen konst de eer een eerlijk Man te rooven;
 Wanneer wy altemael het lichte zeggen looven
 Zoo langh is iemand goet, tot dat een lichte guit
 De alderbeste krijt voor d' alderslimste uit.

't Is heden de manier malkanders eer te stelen;
 Om dat de deughden van die beter zijn vervelen.

Daphne. Ziet ginder komt de Man die my zulx heeft gezeit.

Orestes. Dat 's goet, nu zult ghy zien zijn leugenachtigheidt.

Wegh met de koord, op dat hy dit gerucht niet drage.

Amyntas hoort eens hier, ik had u iets te vragen.

Komt gy uit 't Schaecker veldt? *Amyntas.* Zijt Herderin gegroet.

Och ja ik kom van daer. *Orestes.* Nu veinst u Nymph. Zo moet

Ghy onseen weinigh goets van onzen Tyter toonen;

Komt hy haest t' huis, of wil hy daer staegh blijven wonen?

Amynt. Wat zoud hy doen, hy heeft daer eenen die hem houdt.

Daphne. *Orestes* hoort ghy wel dat Tyter is getrouwt?

Orestes. Hoe eenen die hem houdt? dat is juist geen vergaringh.

Amyntas. Neen ik versta het voor een echte Trouw en paringh.

Orestes. Is Tyter daer getrouwt, *Amyntas* gaet het vast?

Amyntas. Zoo waerlijk als ik daer aen *Daphnes* handen tast.

Orestes. Laet los dat 's niet voor u. Maer wat voor zeekerheden?

Amyntas. Geen and're als my zelfs deez' eigen oogen deden:

En uit zijn eigen mondt heb ik het zelfs verstaen.

Orestes. Ey neen *Amyntas* neen, ik neem het nimmer aen. (gen,

Amynt. Het is waerachtig waer. *Orest.* Foei schaemt u schelm te lie-

En met een quade wil ons alle te bedriegen.

Daphne. Ach, ach *Orestes* ach! *Orestes* wat is dit?

Orestes! *Orestes.* Laet my los, *Daphne.* *Orestes* ach! ik bidt,

Ach quetst hem niet. *Orestes.* Ha fielt nu zult ghy my uitleggen

De rechte oorzaak van uw' leugenachtigh zeggen,

Of 'k zal u met deez' staf berooven van het licht.

Amyntas. Ey Herder lijfs gena. 'k Beken, ik heb verdicht,

Dat Tyter is getrouwt, om dat g' hem op zoud schieten;

Ha waerde Nymph! en ik uw' wedermin genieten.

Vergeeft my 't gene, dat ik hier in heb misdaen :

Door al te groote liefd', heb ik dit stuk bestaen,

Op hoop, of ik daer door uw' lieve weermin kregē.

Orestes. Hoe ist met Tyter dan? *Amynt.* Doen was hy noch genegen
Tot Daphne zoo hy zeyd', en 't aen zijn klachten bleek.

Daphne. Amyntas zegh recht uit. *Amynt.* Ha Herderin! ik spreek

Waerachtigh zoo het is. *Orest.* Ziet watte schelmeryen.

Ziet Daphne, wie zoud zich voor zulke guiten myen,

Ha schaemtelooze boef! Hier Daphne is het loon,

Met deze eigen strop zal ik den reekel doôn.

Amynt. Help Herderin. *Daph.* Ey neen, *Orestes* laet hem 't leven.

Amynt. Beleefde Herder wilt my deze doent vergeven.

d' Onlijdelijke min die ik tot Daphne draegh

Is oorzaak, waerom ik uitspreide deze laegh.

Indien de blinde Godt ooit uwe boezem rakte,

Zoo immermeer uw' hert in minne branding' blaekte,

Hebt ghy uw' leven ooit vernomen, dat gequel

d' Ondragelijke smert de voorburgh van de Hel,

Zoo weet ghy wat het is, en zult my licht vergeven

't Geen ik tot lichtingh van mijn smerten heb bedreven.

Orestes. Amyntas ik en was ook niet gestadigh koel,

En looft vry, dat ik noch mijn boezem blaeken voel,

Maer dat men zoud' de min met zulke guiteryen

Zoeken te trekken zal ik nu noch nimmer lyen.

Ziet hier de eigen straf, die Daphne was bereidt,

En na haer droeve doot, ook Tyter op geleidt:

Die Tyter waer in ik ooit schiep al mijn behagen,

Dees deze zelve straf zult ghy ook moeten dragen.

Amyntas. Ha Nymphje sterf ik dan en dat om uwe min?

Orestes. Neen om uw' logentaelaen deze Herderin.

Daphne. Houdt, zaght *Orestes* zaght, eer ghy wilt vorder varen,

Zoo hoort eens wat ik zegh. *Amynt.* Ach Daphne wilt my sparen.

Daphne. Wat meent ghy dat ik heb behagen in zijn noot,

Dat ik vermaek en vreught schep in zijn droeve doot?

Neen neen recht anders is 't: ik ben gants niet begerigh
 Tot deze wraek, maer op het alderhoogst afkeerigh;
 Hoe wel hy 't heeft verdient. 'k Vergeeft hem, en zoo gy
 Wilt volgen eenighzins het gene, 't welke my
 Behagen zoud op 't meest, zoo wilt hem nu verschoonen;
 En zoo ghy 't niet en doet, zoo zal ik Tyter toonen,
 Hoe qualijk ik het neem. Zoo immermeer uw' vriendt,
 Uw' Tyter aen u, en ik door hem heb verdient
 Yets, daer ghy veel van houdt, zoo laet Amyntas loopen;
 Kom kom, ik zal de strop zelfs van zijn hals af stroopen.
 Amyntas 'k schenk uw' lijf. *Amynt.* Hebt dank gy brave vrou.
Orestes. Ghy doet daer Daphne, dat ik nimmer doen en zou,
 Zoo ik was in uw' plaets. Nu hebt ghy my bewogen,
 Ghy eereloozen fielt, vertrekt flux uit mijn oogten.

Ziet hier de schoone reën,
 Die Daphne looven deën,
 Dat Tyter wil aenkleven
 Een ander en begeven
 Uw' alderschoonste schoon,
 Dat d' Hemel stelt ten toon.

Ziet hier de oorzaak van uw' zelve dus te quellen,
 En om uw' zelve in 't gevaer des doodts te stellen.

Daphne. Orestes acht ghy dat zoo vreemt? och neen de rou
 En vrees maekt, dat men looft het geen men niet en wou.

Orestes. Maer niemand moet 't gerucht zoo lichtelijk gelooven;
 Als ghy of hy zoud zich van alle vreught berooven;
 't Gerucht is meest altijd met leugenen vermengt.

Daphne. En 't kan nochtans wel zijn, dat hy de waerheid brenghe;
 Maer na weër moest ontkennen
 Uit vrees, ghy hem zoudt schennen
 Het lijf. Zoud hy een woordt,
 Dat ghy niet garen hoort,
 Aen u te kennen geven,
 Daer nu alree zijn leven

Hingheenigh aen uw' handt ,

Orestes. 't Is waer , 'k had hem vermant:

Maer die is in het lijden ,

Spreekt stadigh niet bezijden

De waerheid. Dat Amynt

Deez' leugens had verzint ,

En acht ik gants geen wonder ,

Alleen om dat daer onder

Schuilt zoo een listigheidt ,

Die hem zijn vreught bereidt.

Hy doet het (zeid hy) om dat ghy zoo op zoud schieten

Uw' Tyter, ende hy uw' wedermin genieten.

d' Onlijdelijke min

Gaf hem (zeid hy) dat in.

Daphne. De vrees doet noch al, dat ik zwerf in twijfel baren.

Orestes. Zeer wel, ik weet noch raedt, 'k zal zelve derwaerts varen;

Zoo 'k Tyter inde tijdt van dagen tweemaal drie

Niet aen de handen van zijn lieve Daphne zie.

Daphne. Ha Herder! hoe zal ik deez' moeiten weêr vergelden?

Orestes. Zy was vergolden, zoo g' u in die tijdt niet quelde.

Daphne. Ik zal mijn best doen, maer gaet ghy meê hier van daen.

Orestes. Zoo 't u belieft mijn Nymph, 'k zal garen met u gaen.

H E T V Y F D E B E D R Y F.

Daphne.

WEl waerom zoud ik my zoo aen Orestes binden ,
Dat ik mijn eigen keur niet zelve goet zoud' vinden ,

Die keur , die my alree dus verre heeft gebracht ;

Ja heel tot aen de plaets , daer ik 't geheim verwacht

Van Tyters doent . Nu 't za , rijst uit uw' diepe kelders

Vernufte oude Vrouw ; zijt ghy maer hier , niet elders ,

Kom Govertje kom hier. *Govertje.* Wie stoort mijn zoete rust ,

E e ij

En

En my die stadigh tot de eenigheidt heb lust ?

Wie is het Daphne ghy ? *Daphne.* Wel hoe wat wil dit wezen,

Kent ghy mijn naem, daer ghy my nimmermeer voor dezen

Met kennis hebt beschout ! *Govertje.* Ik ken 't geheim van al,

Wat immer is geschiet, of is, of wezen zal,

Zoud ik dan uwe naem en Tyters nu niet weten ;

Neen zeker 'k heb daer toe al te veel tijds versleten.

'k Ben Govert in het voorst, 'k heersch over geest, en rei:

Daer 's niet een, die my niet of dit of dat en zei,

Zoo wel van Tyters min, als van het groot begeren,

Dat ghy hebt dat u lief hier wederom zoud' keeren.

Daphne. Waerachtig zy weet veel. *Govertje.* En hoe Amyntas zeit.

Dat Tyter nu zijn min heel opeen ander leidt,

En van Orestes daerom dapper is geslagen.

Daphne. Maer Moeder of u dan nu iemand quam te vragen ;

Waer, hoe of Tyter is, zoud ghy 't haer laten zien ?

Govertje. Ja maer ghy moest mijn eerst gekruiste munten bien.

Daphne. Ziet daer, daer zijnder drie. *Govertje.* Wel wilt nu maer niet

Uit deze ringh, ik zal u Tyter laten kijken ; (wijken

Maer ghy moet zwijgen gants en uit deez' O niet vliên,

Zoo weest verzeekert, dat u niet wes zal geschien.

Mijn goetjen is gereet, ik zal het haestigh krijgen,

Maer ziet doch toe voor al en past wel op uw' zwijgen.

Ziet hier de zwerfte vloedt, 't vocht uit Abernaas stroom,

En dit verlepte lof van een Cypressen boom ;

Het schijnzel van een Doodt ; en 't weligh zaet der varen ;

Dat ik door 't bekken op een laeken moest vergaren

Met yffeligh bezweer, en prikkel van mijn lijf :

Een grijze Meer-vlecht van een afgeleefd' oud' Wif ;

Daer staet het mondschuim van de drie-gekopten wachter,

En daer 't gedwongen zaet, dat eertijds eens de Pachter

Des hêlschen veers gestroit heeft, als zoet tot hem loegh ;

De schim eens brave Nymphs, die zijn schuit overdroegh :

Een daer de Maen stond, die een Nymph had ingegeven,
 Een Herder, om dat hy na hare lust zoude leven;
 Doch na van hem gebrækt: en daer een Spaensche vliegh:
 En daer de herzens van een Kindtjen uit de wiegh
 Gehælt, van 't licht berooft: daer 't geen, dat was genomen
 Van 't Veulens hoofd, doen 't eerst was van zijn moer gekomen.
 Nu is 't gereet, ik ben omgord' met deze koord;
 Waer meê op eene nacht drie Herders zijn vermoordt.
 Mijn flinker voet is naekt, mijn vlechten ongebonden,
 En met dit rijsken heb ik vaek ter Hel gezonden
 En weêr daer uit gehælt in een vermomde schijn,
 Die Geesten, die my tot mijn werken dienstigh zijn.
 Aleto ik bezweer u door al deze dingen,
 Dat ghy opstaende voet nu zult Alastor dwingen
 Hier in dit Spiegel-glas te komen, doch bekleet
 Met Tyters schijn, op dat ik Tyters doenten weet.
 De aerde dreunt, zy zal 't van stonden aen beschikken;
 Ziet Nymph u Tyter daer doch zonder te verschrikken.
Daphne. Help Godt hy 's doodt, en drijft daer by de strandt in Zee;
 Wel hoe de Vrouw is wegh, en al haer prullen meê!
 Ach, ach wel wat is dit! de aerd' braekt vlam en vonken:
 De Kol is met haer goet tot inde Hel gezonken!
 Maer Tyter ghy waert doodt en laeght noch by het Landt!
 Best dat ik evenwel ga loopen na de strandt.

binnen.

Orestes. Galla. Coridon. Lykoris. Sylvander. Nyza.
Mopzus. Phyllis.

Wijze:

Phyllis quam Phylander tegen.

Wegh verzierde steedsche zeden,
 Wegh beveinst gedwongen praet,

Waer is, dat de fraygheden
 Van ons veldt te boven gaet :
 't Veldt waer in des herten grondt
 Staegh leidt inde tongh en mondt.

Laet de Steden boogen brallen,
 Met haer grachten diep en wijt,
 Met haer muren, met haer wallen,
 Met haer poorten vry om strijdt ;
 Poorten wallen achten wy
 Teekens maer van slaverny.

Maer een thuin van hout of rijzen,
 Of een dooren 't aldermeest,
 Doet ons zonder zorgh vergrijzen
 Tot ons eind' toe onbevreesht,
 Of een slootje van drie voet,
 Dat men om ons werven doet.

Hooge huizen, trotsche daken,
 Weitsche gevels, diere nijdt,
 Kunnen ons niet eens vermaecken,
 Noch doen yveren, om strijdt,
 Maer een schuer met riedt gedekt,
 En een wand' rondtzom bepekt.

Daer niet in en is verborgen
 Zilver, Koper, Schildery,
 Die den heerscher zelfs in zorgen
 Brenght, en stage slaverny,
 Maer het geen tot 's menschen lijf
 Noodigh is, en goet gerijf.

Sluit uw' vensters, dikke deuren,
 Gootgat, scheurtjes, zoo ghy kent,

Noch , zal vrees uw' slaep verfteuren ,
 En u trekken over endt ,
 En uw' vakerigh gezicht
 Starren doen in 't schemer-licht.

Hier zal ons een klink bewaren
 Van een lepelsteel of tak ,
 Heel bevryen van bezwaren ,
 En doen rusten met gemak
 Op een bedtje dun gevult ,
 Of wel ook een stroyen bult.

Sluit uw' halzen , armen , handen ,
 Vry in paerlen , kralen , goudt ,
 Zeght , wat zijn dit meer , als banden ,
 Daer ghy hert en ziel in houdt ,
 Banden , die een minnaer wel
 Meerder trekken als het vel.

Daer wy lui ons maer vercierien ,
 Of met Lely , of met Roos ,
 Of met Tulpen , of Anglieren ;
 Waerom nimmer minnaer koos ,
 Maer alleenlijk om de zin ,
 Die hy heeft aen d' Herderin.

Wat zijn ook al uw' cieraden ,
 Zampt en zijd' ? maer groote roem ,
 't Best en heeft niets by de bladen
 Van onz' alderminste bloem ,
 Van het alderminste kruidt ,
 Dat uit 't weligh aerdtrijk spruit.

Al uw' loopen , al uw' draven ;
 Al uw' geldtzucht , al 't gewoel ,

Maekt u maer versufte flaven,
 En doet derven u uw' doel:
 Al uw' mager lichaem is
 Daer van goe getuigenis.

Verre Neven, onna Erven,
 Ia die ghy niet kent in noodt,
 Deze zullen na uw' sterven,
 Wel verslempen al het groot
 Goedt, daer ghy u dus om quelt
 En op hooge ftapels stelt.

En terwijl zy woedend' razen
 Om uw' Kist, en doode Lijk
 Met Toebak-pijp, Beekers, Glazen,
 Zullen wy in onze wijk
 Ons vernoegen met een dronk,
 Die het helder Beekje schonk.

't Wijl zy met veel lekkernyen
 Bezich zijn, dan zullen wy
 Ons met groene kruitjes lyen,
 Met een koek of met wat bry,
 Of een stukje Vlees uyt 't vat,
 Zal ons voeden wel en zat.

Komt ons Hoogh-tijdt overvallen,
 En die dagh wat meerder wil,
 Ziet wy hebben 't in ons' stallen,
 Hoenderkot en Duivetil,
 't Visje dat ghy dier betaelt,
 't Net hier uit de Houwer haelt.

Kunt ghy uwe Wanden kleeden
 Met veel ingeweven kleur,

Wat heeft dat by onze spreeden,
 En haer levend' zoete geur,
 Die niet by uw' maexzels staet
 Maer onz' huis en veldt beslaet.

Al het schrapen, al het spelen,
 Daer ghy t' een' mael om vergaet,
 Heeft niet by de Vogelskelen
 In den purp're dageraet,
 En waerom is onze fluit
 Ook zoo goet niet als uw' luit.

T' wijl dat ghy lui door de baren
 Vliet en vaert, zoo zullen wy
 Onze kud in 't gras bewaren,
 En daer stadigh blijven by;
 Ook zomwijlen op een riedt
 Zingen eenigh minne-liedt.

Of met snel en gauwe winden
 't Veldt omjagen op en neêr,
 Om of Haes of Knijn te vinden,
 Eer men weder t' huiswaert keer,
 Daer men met zijn vrijster dan
 Blijdelijk gaet zitten an.

Of wy snoeien onze boomen
 En wy enten die in een,
 Of wy leiden water-stroomen
 Aerdigh door onz' hoven heen,
 Of met blijdschap en genught
 Plukken wy de zoete vrucht.

Of wy wringen onze kazen,
 Of wy pompen vettigheid,

Alonz' kud om hend gaet grazen,
 Of het gras nu afgemeit,
 Keeren wy of mennen in
 't Kooren met een groot gewin.

Laet, die wil, de Zee beploegen,
 Om het onvernoeght gewin,
 Al het goet leidt in 't vernoegen,
 Wy zijn rijk in onze zin.
 Rijkdom leidt in dat gemoedt,
 Dat geen meer begeren voedt.

Keizer, Koningh, Princen, Graven,
 Zijn ons nergens na gelijk,
 Maer een deel verheve slaven,
 Vast gekluistert aen het rijk;
 Wel van ieder een ontzien,
 Maer die weêr haer haters vliên.

Silv're schotels, overdaden,
 Goude koppen, fijn kristal,
 Zal men met vergif beladen,
 't Wyl onz' waei-pot wezen zal
 Vry, en onze houten bak
 Zonder zulken ongemak.

T' wyl de Steed-lui inde kuffen,
 By een hoer, of anders wijf,
 Zitten, en in stank vermuffen,
 Krenken zoo haer ziel en lijf:
 Dan zoo treden wy door 't veldt
 Met onz' waerdste lief verzelt.

Of wy nemen vry van kommer,
 Los van steetsche zwarigheidt

Middagh-slaepjes in de lommer,
 Die zich op de graesjes spreit;
 Dikwils vol geneught en bly
 Met het Meisjen aen onz' zy.

Of wy kussen, of wy strelen,
 (Ofzich 't Nymphje schoon verzet)
 Daer g' in Steed' geen kus kunt stelen;
 Staegh wordt ghy daer in belet;
 Kap en kanten, hulzel, kraegh,
 Zijn voor u een steetze plaegh.

Nau meugt ghy uw' liefste spreken,
 Of het is de Stadt bekend,
 Daer dan quade tongen steken,
 Tot vergrootingh van 't ellendt;
 Dat u in uw' ingewant
 Quelt met een gestage brandt.

Ghy steekt over al bedoven
 In onkuisheidt, gierigheidt,
 Veinzingh, zauffen van den hove,
 Nijdt en achterklap verspreit
 Zich tot uit uw' huis op stract,
 Die u nimmer vredigh laet.

Hier is 't vol van kuissche deughden,
 Heel rechtvaerdigh zonder nijdt,
 Hier is 't vol van eerb're vreughden,
 Hier verslijten wy onz' tijdt,
 Stadigh in een zoete rust
 Onzer herten grootste lust. *Binnen.*

Daphne.

OF zoud het Toovery dan wezen noch of waerheidt,
 Dat my de helsche Vrouw getoont heeft inde klaerheidt
 Van 't om-belijdfte glas ? Ha Tyter ! wat verscheeld'
 Het schijnzel van uw' Lijk of levendige beeldt.
 Ha zoete beeltenis ! die ik op 't hooght beware,
 En waerd't gekoestert heb , na dat ghy zijt gevaren
 Van deze barre strandt en door dit blaue diep
 Van die tijdt dat ik vaert , vaert wel mijn Tyter riep.
 Ha Goden waerde Goôn ! is Tyter uit het leven,
 'k Heb 'tlevens schijnzel , wilt my nu zijn Lijk voort geven ;
 Heeft , Zee-godin , my lief zijn leven in uw' schoot
 Gespilt , geeft my zijn Lijk of haekt ghy na mijn doodt ?
 Ik zal ; Och Godt ! ziet daer. Ha wreede Starre reien !
 Of noot-lot , wat is 't , dat mijn Tyter doet verscheien !
 Heeft Tyter immermeer zoo veel van u verdient !
 Mijn Tyter ach mijn hert ! mijn alderwaerdste vriendt,
 Hoe ziet ghy nu dus bleek ? uw' kleur die is bedurven ;
 Uw' oogen staen zoo bol , uw' lippen zijn besturven.
 Uw' ooren zijn al doodt. Ha waterige mondt !
 In wiens gekus ik eertijds veel vermacken vondt.
 Ach Tyter ! wreede Goôn ! moft Tyter dus weêr komen:
 Doch hebt noch dank , dat ik noch heb zijn Lijk bekomen.
 Bekomen , maer wat is 't , het leven is hy quijt !
 Ach waerden Herder ! die te trotzen placht de nijdt
 Met uw' bevalligheidt ! waer is het al gebleven ,
 Dat my deed haeken na een t' zaem verknochte leven.
 Ziet hier de waerde handt , die vaek mijn hals omvingh :
 Ziet hier de arm , die dikwils op mijn schouders hingh :
 O aengename last ! wanneer zijn oogh my rukte ,
 En hy zijn lieve mondt aen deze lippen drukte ,
 En als hy met mijn wil my kus op kus ontstal ,
 Ja in een oogenblik tot duizent in 't getal.

Of als zijn zoete kout my d' avondt deed' vergeten ;
 Ia dikwils d' heele nacht wanneer ik was gezeten
 In dichte lommer, die des daeghs my voor de Zon
 En 's nachts bewaerde, dat geen douw' my schaden kon.
 Als bladen, bloemen, kruidt, my hielpen vreughe dragen,
 En schiepen zoo het schein in mijn vermaek behagen.
 Ha bladen, bloemen, kruidt ! nu is mijn vreught gedaen,
 Laet nu meê al uw' groent, uw' kleur, uw' geur vergaen.
 Wel-droom ik ! wat is dit ? ik laet mijn droefheid varen,
 Zoo langh (ô Goôn !) ik zie, ghy Tyter wilt bewaren,
 En gaen weêr naer 'et veldt ; den Hemel my gelei
 Voor zulke tegenspoedt. Zacht ! ginder komt een Rei
 Van Herders na my toe. Wel, zal ik my versteeken !
 Neen, beter is 't, ik wacht, en hoor hun, watze spreken.

*Orestes. Tyter. Galla. Lykoris. Sylvander
 Coridon. Daphne. Mopzus.*

A Ch ! waer is Daphne nu, de droeve Herderin,
 Die strax hier heeft gedoolt om Tyters oude min.
Tyt. Hoe Daphne hier gedoolt ! *Gall.* Ia werp u voor haer voeten ;
 Daer ginder komtze aen. *Lyko.* Gaen wijze t' zaem begroeten.
Sylv. My dunkt zy 't zelve is. *Corid.* De Wereldt neemt een keer.
Tyter. Ha Daphne zijt gegroet : deez' kus ontfaecht tot eer
 Van onz' stantvastigheid. 'k Quam met een gondel ylen
 Na u mijn engelín ; want ik was noch vijf mijlen (zoen.
 Van Stadt, by 't eenzaam bosch. *Daph.* 'k Ontfang u door deez'
Tyter. 'k Omhels u waerde ziel : kom gaen wy door 'et groen,
 En pratê vande zaak. *Mop.* 'k Wensch d' een mag d' ander eerê,
 Zoo dat de Goôn uw' vreught, en blijdschap steeds vermeeren.
Coridon. Nu 't wereltsdom verdreit, en alles is gedaen,
 Dat Tyter Daphne trout, en wy ter bruiloft gaen.
Daphne. Ik dank u en de Goôn : de min schijnt ons te strelen.
Tyter. Kom gaen wy na de vreught. Weg met deez' schoutonelen !

E I N D E.

Mr. JOHAN BEETS
MENGEL - RIJMEN,
Op verscheide
Voorvallende zaeken.



Tot HOORN,

By *Hendrick Iansz. Marius*, Boeck-verkooper op de Nieuwe-
traect, 1668.

DE JOHAN BRETS

MENGEEL - RYTMEN

Op verscheide

voertuigen zakkem



DE MOON

De uitgeverij van de Maand, te Amsterdam, bij de uitgeverij van de Maand.

Drooms-inbeeldingh ,
 Verschenen in den slaep , doen ik
 by Neef Hoogerbeets op Loeve-
 stein zat,

Σήτι σεαυτῶν' ὄξαν ἐγκαταλείψῃ.

HEt spreekwoordt zeit , dat in 't gemeen
 Geen ongeluk en quam alleen ;
 Want breekt de Maeght maer eens de pan ,
 Daer volght een pot , of schotel an ,
 En valt de Metz' laer van het dak ,
 Dat been of arm krijght eenen krak ,
 Dan zeghtmen is 't geluk noch groot ,
 Dat hy niet is gevallen dootd.
 Dat is een beus'lingh , dit is rou ;
 Maer nu van 't geen ik zeggen zou.
 Dit droeve Loevesteinsche gat
 Heeft my weêr haest een jaer gehad ;
 Wanneer ik reken van die dagh ,
 Dat ik onz' Hooren laestmael zagh ,
 Van doe , wanneer de Schipper toogh
 Zijn geel getaende zeil omhoogh ,
 En maekten zoo zijn Scheepjen vlugh ,
 En keerde Hooren na onz' rugh ,
 Van die tijdt heeft my deze schans
 Gehouden een vol jaer bykans !
 Van die tijdt Hooren derf ik u ;
 En by dit ongeluk komt nu
 Noch , dat zoo langh als ik hier ben
 Ik nimmer iemand spreekken ken ,
 Die ietwes nieuws van Hooren praet ,

Of hoe 'et met de Borgers gaet,
 't Luk komt hier by zijn aenzicht biën,
 En geeft weêr, dat ik staegh magh zien
 Onz' Hooren zoo 't was inder daet,
 Bemuert, bewalt, behuift, bestraet,
 In 't Jaer van zeventhienen, naer
 Noch duizent, en zes hondert Jaer,
 Doen Velius in 't kaertjen, dat
 (Uw' lieden Vader) na onz' Stadt
 Getrokken heeft, zoo wel en net,
 Dat ieder, die daer maer op let
 Licht zal bekennen, dat hy niet
 't Papier; maer zelfs de Stadt aenziet.
 Hier zat ik laetstmael in en keek,
 Verwondert, hoe 't zoo wel geleek,
 En floegh mijn oogen voorts in 't boek;
 En bracht daer vry wat tijds in 't zoek;
 'k Doorzagh de blaeden met 'er yl,
 En docht, hoe binnen korten wijl
 Onz' Hooren is van niet gemaakt,
 Dat met zijn hoofd de Wolken raekt;
 'k Loop denken voort den heelen dagh,
 Hoe 't zelve mooghlijk wezen magh.
 Dit komt my inde stille nacht
 Weêrleggen woelen in 't gedacht,
 Tot dat ik aen het slapen val,
 En droom, dat 'k hier verhalen zal.

Als my Morpheus had geschonken,
 Ea gemaakt had hallef dronken
 Van de vocht uit Lethes stroom,
 Raekt' ik in een diepen droom:
 Als de Zon was aen het rijzen,
 En de droomen vaek aenwijzen
 't Geen daerna gebeuren zal,

Docht my, lagh ik in een dal,
 Daer een stroom liep voor my heuen,
 Daer twee dieren my verschenen:
 Dit een Stier, en dat een Maeghdt
 Die een Hooren by zich draeght;
 Doch de Stier had maer een Hooren
 ('t Scheen den ander was verlooren)
 Waer meê hy my schein heel stijf
 Te gaen loopen op het lijf.
 T' wijl ik zeer begoft te vreezen,
 Denkend', wat dit wilde wezen,
 Sprak my deze Maeghdt dus aen,
 Na ik 't beste kond verstaen.

De Stier, die ghy hier ziet u met zijn Hooren dreigen,
 Is Acheloüs, Godt van deze klaren stroom,
 Die wil, dat ghy u zoud na zijn begeerte neigen;
 Waerom hy u ook komt verschijnen inden droom.
 Zijn wil is, dat ghy zoud een lof van Hooren schrijven.
 Hoe (zeid ik) zoud ik 't doen? 't verstand is veel te klein.
 Laet ghy dit daerom niet (zeid hy weêr) achterblijven:
 Deez' Godt is gaeren met de goede wil te vreên.

'k Word wakker, en zagh voor my heên,
 Dat Stier, Godin, en stroom verdween,
 En ik vond my leggen weêr,
 Daer ik my leid's avondts neêr.
 Dies trek ik strax aen 't verzinnen,
 Of ik 't dichten wil beginnen,
 Tot dat ik in 't lange leest
 Wittel hielde voor het best.

P H A L E U C U S:

In portum Hornanum.

Procul veneris inde si quis Hospes,
 Et miracula nostra quis stupebis,
 Dùm foris rigidum domamus hostem,
 Et domi steriles rotamus undas,
 Siccamusque lacus tot & paludes.
 Et vestam e medio damus profundo.
 En jam Tityrus aut agi capellas
 Iucundum pecus, aut aratra ducit,
 Aut cum Phyllide Batavus jocatur,
 Ubi velificabat ante Typhis.
 Dicam, Gargara tota jam redacta
 In terras iterum comis resectis,
 Exstructasque super domos nitentes,
 Et tot numinibus sacrata templa?
 Solertes potuistis ista dextra.
 At nunc Oceano damus capistrum,
 Et vincam mare belluam tenemus;
 Et quod præ reliquis stupebis Hospes,
 E. salo eruiimus solum, saloque
 Reposto Batavam locamus urbem.

Maeghde Leer.

Quid salvi esse potest mulieri pudicitia amissa?

Ziet Maeghden; wat ik hier beschrijf
 Van 't schoone onbevleete lijf,
 Van 't even net besneden beeldt,
 Dat van Natura is geteelt;

Ziet

Ziet, wat iku hier stelle voor,
 Ay Maeghden geeft my wat gehoor !
 Men ziet, hoe dat in d' ouwe schrift
 LUCRETIA de eere zift:
 Men ziet; hoe dat zy, (edel dier,)
 Leeft zonder brandt van minne-vier :
 Men ziet; hoe zy haer Maeghdom leidt
 Tot kuisheidt, en gestadigheidt,
 Men ziet haer eenzaem in haer huis
 Steeds dragen daer haer Maeghde kruis !
 Des werdt gevoert haer groote naem
 Op vlerken van de gulde faem,
 Want zy de wereldt over zweeft,
 Gestorven, en in schoonheidt leeft,
 Ia, om haer eere heeft begeert
 Te sterven door een snijdendt zweert:
 Om dat zy haren Maeghdom niet
 Woud laten brengen in 't verdriet;
 Zy, die veel liever storf de dootd,
 Eer dat Tarquijn haer eer genoot.
 Des lieve Maeghden, allegaer,
 Volght hier LUCRETIA vry naer;
 Leeft altijd rein, en onbevlekt,
 Eer u de lust tot geilheidt wekt.

Ay! Maeghden, gaet,

Volght stadigh na

In reinen staet

LUCRETIA.

Mr. JOHAN BEETS,

TROUW-DICHT

Op de gewenschte Echt-vergaderingh van den Hoogh-geleerden ende
Lof-waerden

Mr. JOHAN JEWEL,

Doctor in de Medicijnen,

Met de Achtbare ende Deught-rijke Ioffrouw

ZUUWTJE VAN SOMEREN.

In den H. Echten-staet vergadert op den 27. Junij. 1627.

Gelijk een vlugge kiel door 't ruiffchen vande baren
 Met onvermoeide loop zoekt d' Haven te bevaren ;
 Gelijk des Iagers geest is nimmermeer gestilt,
 Voor hy bekomen heeft het na-gespoorde wildt ;
 Zoo zijt g' *Heer Bruydegom* ook niet geweest te vreden ,
 Voor ghy bequaemt het doel van uw' genegentheden ,
 De oorzaak van uw' smart , en wederom die raedt ,
 Die eenighlijken kond' verlenen goede baet.
 Gelukkig *Bruydegom* ! 'k zie alderhande dieren
 Deez' aengename dagh op 't alderhooghste vieren :
 De kruiden luiken op , de menschen zijn verheught ;
 Het Hemels blauw' gewelf is overlaën met vreught ;
 En dat alleen om u , om dat ghy na het slaven
 Ten langen laetsten krijght uw' langh gewenschte Haven.
 Denkt op geen regen meer , op hagel , sneeu noch windt ,
 Maer denkt alleen dat ghy uw' zoete *Somer* vindt :
 Dat ghy in *Somer* zult verslijten uwe Iaren ,
 Dat ghy van *Somer* zult veel *Somertjes* vergaren ;
 Dat als in guire tijdt onz' vluchten doet de koudt
 Ghy noch een *Somertje* tot uwen toevlucht houdt.
 Terwijl het Minne-diep ons roerelooze Schepen

Doet

Doet stooten op een klip, of door de gronden slepen;
 Zoo weet ghy van geen buy, van vloedt, van eb, noch'baer,
 Mits u een *Somer*-windt heeft altijd in bewaer.
 De *Somer* baert de groent, de *Somer* baert de vruchten,
 De *Somer* is alleen de born van onz' genuchten,
 (Gelukkigh *Bruydegom!*) en in deez' *Somers* tijdt,
 Is u daer boven noch een *Somer* toegewijt.
 Gelukkige *Vrouw-bruydt!* ziet hoe de goede Goden
 U in uw' *Somer* tot een *Somers* wellust nooden.
 Apollo toont zijn gonst, midts hy, als *Somers* Heer,
 Zijn *Somer* geeft aen zoo een die altijd de eer
 Heeft, dat hy stadigh was een van zijn Troetel-Kind'ren;
 Dien hy gekoren heeft de ziekten te vermind'ren,
 Dien hy de kennis gaf van alderhande kruidt,
 Dat in des *Somers* tijdt door 't Aerdtrijx lichaem spruit.
 Gelukkige *Vrouw-bruydt!* ghy zult genieten mogen
 't Geen daer Natuer met graeght u hadde toe bewogen,
 Hoe overtreft ghy uw Speelnootjes, welkers lust,
 Niet als de uwe magh, zoo worden strax geblust!
 My dunkt ik zie alree, hoe dat zy u benyen:
 Haer oogen doen al zeer, zy mogen 't qualijk lyen.
 Neen zoet geslachtje, neen, misgunt niet 't geen vermaekt,
 Ziet toe, maekt dat ghy ook krijgt, daer uw' hert na haekt.
 Gespeeltjes, ey wel aen, vlecht Kransjes van Laurieren,
 En wilt daer meed' het hoofd des *Bruydegoms* vercierien.
 Maekt kroontjes voor de *Bruydt* van bloemtjes veelderley,
 En leidt haer eens voor 't laetst aen uwe Maeghden-rei:
 Want Venus is al doend' de *Bruydt* haer Bed te maeken,
 Cupido blaest alarm en roept haer in het laeken,
 Het veldt van haer gevecht; t' wijl Flora bloemtjes goit,
 En daer de deekens en de kussens meed' bestroit.
 Kom nieu-verbonden Paer, gaet met malkander henen;
 Den Hemel wil u veel gelukken hier verleenen;
 Dat, als de *Somer* weêr komt met zijn groene tijdt,
 Ghy dan noch met een Ionge *Somer* zijt verblijdt.

Stemme: *Yets moet ik u Laura vragen.*

Goed ontsluit uw' blauwe zalen,
Komt hier by ons neder dalen,
Voeght u tot dit nieuwe Paer,
En bestort haer met den regen
Van uw' Goddelijke zegen,
Laet die dueren menigh jaer.

Laet haer Min zigh zoo verbeffen,
Dat die kan de Wolken treffen,
Ia de Sterren met het hoest,
Zoo, dat nergens zijn te vinden
Twee die meer malkander minden,
Zoo hoogh als 't kan zijn geloof.

Geest dat hare Lent magh bloeyen
In volmaektheid, ende groeyen,
Dat haer SOMER vruchien draeght,

En haer Herreft haer meed' deele
't Geen op hare schoot magh speelen,
Zoo wordt elk van haer weer Maeghdt.

Mild' Apollo wilt doch sparen
In gezondheid, en bewaren
Hem, die in uw' paden gaet,
En zoo op zijn Helleft leuen,
Dat geen ziekten haer besmetten,
Tot verloop' haer levens draet.

Nieu-vereende lieve menschen,
Zoo het gaen vou na mijn wenschen,
Na het geen ik bid en gon,
Niemandt zoud' uw' lust verstooren:
Van uw' Paringh' zoud' men hooren
Tot aen 't dalen van de Zon.

OVID. Lib. 1. de Art. Amandi.

Elige cui dicas, tu mihi sola places.

Eerst wel verzint, wie ghy bemint.

Zacht, haest u niet te zeer, denkt eerst eens in uw' zinnen,
Of daer uw' oogh op viel, is waerdigh uwe minne.
Verkieft, eer ghy bemint; bruikt goe en rijpe raedt,
Op dat ghy 't niet beklaeght, wanneer het is te laet.
De Muis, die in de val stiert onbedaght haer gangen,
Is, eer zy 't zelve weet, beknipt en heel gevangen.
En ziet ghy ook wel toe, dat d' onbedaghtigheid,
Die g' in de min gebruikt van u niet wordt beschreit.

Ovid.

OVID. Lib. 2. de Remed. Am.

Nec solam faciem; mores quoque; confer & artes.

De schijn bedrieght, mooi voor doen lieght.

GHy zeght, na rijp beraet acht ghy haer waerdte te wezen
Uw' recht en trouwe min; maer waer uit is gerezen
 Deeze rijp beraden keur? om dat zy lijkt volmaekt,
 Enzoo't uw' oogen dunkt, het punt der schoonheid raekt?
 Die glazen koopen wil, g' looft niet alleen zijn oogen:
 Maer knipt daer tegen aen en luistert of ze doogen.
 Doet ook zoo luistert goet, en oordeelt na haer praet,
 Van haer verstand en geeft, en u daer op beraedt.

PHALEUCUS

In apparatus bellicum anni CIO IOC XXXII.

Rursusne in Batavis cruento Mavors
 Restinctum calidum venis furorem?
 Stat Brontes, Steropesque, stat Pyracmon,
 Et formant chalybem tibi, & reformant:
 Sonant tympana, cogiturque miles.
 Restatne altera subjuganda Sylva?
 Oquam pene nihil labore tanto
 Perfectum fuerat, malumque nostris
 Quam cervicibus imminebat ingens!
 Iam tum caesareis velavia armis
 Fervebat, trepidique jam coloni
 Migrabant veteres: dolor timorque
 Agros, nec minus occuparat urbes.
 Iam Batavia proximas videbat
 Heu! flammis sibi tristis admoveri,
 Fati ignara sui serenoris,

H h

Cum

Cum vesalia capta tot tumultus
 Sopiret, solidum & daret triumphum;
 Non cælum usque adeo favet benigne,
 Nec semper veneres suc in fritillo,
 Marti subsiliunt canes subinde.
 Si quid tristius interim paratur,
 Illud tristius amovete divi:
 Cana hoc relligio rogant fidesque.
 Hei nondum satis est cruoris haustum;
 Tot jam, nec bene, militamus annos,
 Et pars utraque sæpius triumphat.
 Cedit Syvaducis duci Batavo,
 Cedit Ambrosio Bredana præda;
 Nunc nostris Morini inruunt carinis,
 Nunc invadimus occidentis aurum;
 Nostras Flandria nunc timet triremes,
 Et tantum bene militem repellit;
 Et mox Ambivariticas phalanges,
 Et captos populos, liburnicasque
 Ridet Mattiacus, timebat ante.
 Deplorant sua damna jam Batavi,
 Deplorant sua damna nunc Iberi.
 Sic victoris ludibunda ridens,
 Incertis volat hinc & inde pennis,
 Et nunc Austriaco favet labori,
 Et nunc Auriacas juvat cohortes.
 Nec victos patitur diù jacere,
 Victoriq; suos paratur ordo,
 Vinci & vincere stat vicissitudo.
 Sic nunquam poterit videre pacem,
 Felix Belgica si videre possset,
 Una militia schola & magistra.
 Agri nemine nunc colente squallent,
 Et moesti querimus famem sitimque

Fugit Triptolemus, neposque Atlantis,
Fugit cum puero suo Dione,
Et Pan Arcadiam suam revivisc.
Pax nobis redeat, Ceres redibit,
Et Bacchus puer, & puer Cupido;
Et Pan Arcadiam suam relinquet.
Mox Cyllenius advolabit ales,
Merces omnigenas feretque Belgis:
Quidquid Sol oriens videt cadensque,
Totum hoc in Batavo fortiter plicabit.
Tunc rerum adfluet omnium potestas,
Et cunctæ melius scientur artes.
Tunc quidvis placide canent camæna,
Et quivis fieri potest poeta.
Inde & nunc videor mihi esse vates,
Et faustum mihi Apollo dicat omen.
Oquando aurea Dij redibit atas!
Oquando aurea Dij redibit & vos,
Vos ô dicite pessimæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella devoratis,
Cur non hæc quoque bella devoratis?

Turpe senilis amor.

Een oudt Mans min,
Steelt zelden zin.

Ziet ghy niet drooge nap uw' moeiten is verloren?
 Zeght waer meê meent ghy doch het Meisjen te bekoren?
 Uw' dicht gevoorent vel, uw' haier, uw' grijze baert,
 Uw' kromt, uw' natte neus, die maeken haer vervaert,
 Den Ezel oudt veracht staet aen een pael gebonden,
 En wacht zijn slachter vast tot proje voor de honden.
 Zoo is het ook met u, wie isfer die u acht,
 Wat isfer anders als het graf dat na u wacht?

Mr. JOHAN BEETS,

Intret amor mentes juvenum.

Jonge Vryers

Zijn bedyers.

WAt zoo, dat 's beter schik, ey ziet die lieve oogen,
 Hoe lodderlijk hoe zoet, hoe staen z' na een getogen.
 Nu is 't de rechte tijdt, hebt ghy iets in uw' zin,
 Zoo is het tijdt, dat ghy gaet nemen een begin.
 Men ken het jonge rijs licht door malkand'ren wringen,
 Daer 't oude zoo gy 't booght licht zoud aen stukken springen.
 Buight ghy u ook in een terwijl uw' jeught het lijdt,
 En eer uw' zoete groent u vruchteloos ontglijdt.

VUUR-WERK

Op de onwaerdeerlijke verkregene Overwinningh op 't Slaek,
 onder 't beleid van den Hoogh-geboren Prince,

Fredrik Henrik van Nassou,

Op den 13. September. 1631.

Contendere durum est,

Cum victore sequor.

WEêr de dierte in de tonnen!
 't Vuur op nieus weêr in het
 pek!

Wel bedaght en wel begonnen,
 Tot het staertje toe moy Spek.

Riep Landt-liever: want hy hoorde,
 Dat een ouwe taye Queen,
 Opgehitst door Raedtslui, spoorde
 Na iets meerders als gemeen.

't Scheld, belommert door de Zeilen,
 Wasen droevigh, en verblijdt:

Droevigh door het stadigh peilen;
 Vreugdigh, 't wierd' zijn Ballast quijt.

't Slaek dat wasser om verlegen;
 't Slaek dat wenschte na een Voet,
 Die zijn gronden zoud' ter degen
 Treden, als men 't pot-aerdt doot.

Beid' haer wenschen gingen t' zamen.
 't Wakker Ooge van een Heer
 Liet haer keeren, liet haer ramen,
 En verbood' groot Tegenweêr.

Jacob

Jakob, Aeght, Vincent, Cæcieltje,
 Urzel, Claertje en Jeroen,
 Roques, Trijntje en Michieltje
 Zouden 't (zoo 't fcheen) alles doen,

Ou baja! dat 's een Victory!
 Dat 's Triomfe! ba dat luit!
 Dat is voor ons Landt een Glory
 Riep den Braber overluit,

Ba! zoo zalmen Geufkensleeren:
 Dat 's voor Wezel, voor den Bos,
 Ba! nu heet het spel Verkeeren;
 Nu zijn all' haer boxens los.

Ba toch! ziet eens watze kunnen:
 Want zy zonder flach of stoot
 Moeten vryen Pas vergunnen
 Aen onz' exquizite Vloot.

Heer-oom, met hovaerd' behangen,
 Maekte Cap en Covel schoon,
 Om in zijn Laudamus-zangen,
 Net en reyn, te staen ten toon:

En hy leerden 't les van buiten,
 Dat, door langen ongewoont,
 Hem, in 't zingen dede stuiten;
 Doch dat hoort te zijn verschoont:

Want zoo langh der Hoogh-geboren
 Helden Heldt, de Vorst Nassou
 Tot ons Veldt-heer is gekoren,
 Moght dat Liedt niet uit de mouw'.

Lieve Heer-oom spaert uw' zinnen,
 Veeght geen noppen van uw' Rok;
 't Is te laet, ghy zult niet winnen:
 Hoor, daer luyt een ander Klok.

Her uit gaff, flux in de modder
 Roept Soldaer en gauw' Matroos.
 Wel, Sinjoor zoo haest een brodder?
 Spanjen zoo haest moedeloos?

Schroomje schoenen, schroom je klee-
 ren,

't Is te week en diep: wel hoe?
 'k Weet, je wilt klay-treden leeren:
 Goet, je voeten staender toe,

Sancte Croce laet u wijzen,
 Gaet naer huis toe, wordt geen uil;
 Want de Gilde-vaers misprijzen
 U, en schouwen 't Proef stuk vuil.

d' Indiaensche Olijfanten
 Dragen zeshien maenden, maer
 Daerenboven, deze Quanten
 Baren Vrucht van zeven laer.

d' Heil'ge Vinder ende Vader
 Van dit Kindt woud' zelfs niet meê
 By de baring' wezen nader,
 Zont een ander in zijn Stree'.

Fredrik woud' wel Vroedvrouw' wezen,
 Fredrik had het meer befaen,
 't Ongediert, vol schrik en vrsenzen,
 Heeft zijn lichaem op gedaen.

d' Eerste vrugt was Bloedt en Dooden;
 Daer na quam ontelbaertal,
 Dat haer lieve Moêr ontvlode
 Frederik ontfinck haer al.

Ponten, Pleiten, Sloepen, Schuiten,
 Vuur-werk, Stukken, Spaensche-vondt,
 Bruggen, Hayen en Affuyten,
 Geldt en Cogels, Kruidt en Londt.

En noch duizent diergelijke;
 Watter in was moester uit:
 Naulix kond 't Graef lan ontwijken,
 En door druipen met een schuit.

Al de Vrucht was nau ontfangen
 d' Aenflagh 't Ongediert was doodt;
 Brabandt liet de hoofden hangen;
 Zeelandt was verloft van noodt.

Dies komt dierte in de tonnen,
 Dies is 't vuur weêr in het pek;

Brandt vry louter, loft Canonnen,
't Is doch reuzel van den Spek.

Die door onzer Princen handt
's Vyandts macht hebt willen dooden;
En behouden 't Vaderlandt.

Lof zy u ô Godt der Goden,

TRITONS TROMPET,

Gefteeken op den Oever vande Zuider-zee, doen de tijdinge
quam vande heerlijke Victory op de kuft van Vlaenderen bekomen, door
den manhaften

Marten Harpertsz. Tromp,

Lieutenant Admiraal te Water van zijn Hoogheid mijn Heer den
Prince van Oranjen, midtsgaders zijne Capiteinen: op den 18. Februarij, 1639.

Et caelo clamorque virum clangorque tubarum.

WAnneer de Gulde Zon wierdt
weder als herbooren,
Quam Triton hier aen strandt
die driemael blies zijn Hooren,
Elk wie nieusgierigh was, die voegd' hem
by 't geluit;
Hy spand' zijn wangen weër en blies vry-
borstigh uit.
Wat eer komt toe den Vromen Heldt,
Die 't lieve lijf te pande stelt
Ten dienst van 't Vaderlandt en vryheidt,
Tot der benauden troost en blyheidt?
Duinkerken trotste op haer macht,
Als of de Water-Leeuw verfmacht
Lagh, en geen Vyandt meer kost letten.
Maer nieuwe Heeren nieuwe Wetten.
Tromp krijght te Water 't hooght' gebiet,
Windt, koud noch het' ontziet hy niet,
Maer muilbandt zoo de Beir zijn kaeken
Dat nau een Roover uit kan racken,
Hy houdt gestadigh goede wacht.
Hy wordt gestadigh dach en nacht,
In plaets van zussen en van zuien,
Gewieght van zwarte Noorder-buien:
Dit acht hy als in Zee geteelt,

Het langh inblijven dat verveelt:
De Vyandt haelt vast uit zijn Schepen,
Maer mits hy zorgt, dat hy genepen
Zoud' worden van een Leeuwen-poot,
Zoo denkt hy liever bloot als doot.
De Beir scheen 't woud' de Leeuw verflin-
nen,
Maer haelt zijn klauwen yligh binnen,
Zijn Schepen weder aen de wal,
Als makke schapen op de stal.
Daer leidt de rest, die wil magh varen,
Maer niemand dinght de Leeuw' na 't ga-
ren.
Matroos, die om een weinigh gelt
Zijn lijf voor Wijf en Kinders stelt,
Plach schrikkiq tegen 't Landt te komen,
't Was of gesslagen of genomen:
Nu t' wijl de Beir zuight aen zijn poot,
Lijdt yemand noit of zelden nootd;
Al toont Oostfende dikwils yver.
Den Admiraal dat is een blijver,
Tot dat de hard en strenge beurt
Van 't Jaer hem vande Kusten scheurt,
En als onwilligh dwinght te laten,
Die vol van schrik en vreeze zaten,

Die

Die beelden als een joffers hondt,
 Wanneer zijn *Tromp* maer yzer zondt,
 En schudde kap van kerk of tooren,
 Dat al 't *Oremus* kond' verstooren.
 De Zon die klimt ter nauwer noodt,
 Of hy is weder met zijn vloot
 Gereet, en kijkt om d' hoek van 't deurtje,
 In 's Vyandts oogh, omtrent het *Scheurtje*,
 Hier leidt hy maer met halve macht,
 Waer over dat Duinkerken lacht,
 En roept, dat Geus-neef is aen 't mallen.
 Dat zy op 't spoedighft met haer allen
 (Zoo hy niet tijd'lijk zich maekt zoek).
 Hem neff'len zullen zijnen broek,
 En dorfschen 't lijf met scherpe slagen:
 De Beir die zal de Leeuw verjagen.
 Al wat de winter heeft gewraght,
 Is week op week by een gebraght:
 Hier scheen de macht te zijn van Spanjen,
 En gints een vonkje van Orangien,
 Een vonk waer door een snelle vlam
 Van kiel tot steile stengen quam.
 Zy trotzen op haer macht en tarten:
 Maer *Tromp* steunt op zijn stalen harten
 Van Officieren ende Maets,
 En houdt gelijk een rots zijn plaets,
 Zoo haest hy 's Koninghs vlagh' zagh
 waien.

Men zagh den Heilighdom geleien
 Het Volk, en wyen Schip en Man,
 En 't was 't za Vrienden wakker an,
 g' Hebt tweemaal thien en noch drie kielé,
 Ghy zult die *twaelf* licht vernielen,
 Ghy jaeght den Leeuw flux in zijn nest,
 Zoo ieder van u doet zijn best.
 Met voeten zult gyz' overloopen,
 Of onder door uw' kielen stroopen.
 Gy hebt zoo menigh trouwe Wael,
 Uw' Vyandt is van knechten kael:
 Ghy dient een Koningh, zy maer Hee-
 ren,
 Gaet heen en wilt zijn eer vermeerren,
 En na 't vermeerren van haer maets,
 Brengh't uw' Volk ter gezette plaets,
 In *Portugael*, of in *Biscayen*,
 En laet daer uw' Triomph-vlagh wayen,

Een van de Nymphen van het Meer
 Verfont dit en noch vry wat meer,
 Zy was verliest op *Tromps* Trompetten,
 Dies woud zy op zijn welvaert letten:
 En geeft haer yligh op de reis,
 Zy toont ten halven 't vissigh vleis,
 Zy roept: Landt-liever, boosheids-Tem-
 mer,

Godt hoed' u dat ghy niet een zwemmer
 Wordt als den Vroomen *Pater* dee,
 Verlaten schandigh in de zee:
 Die zonder 't lijf veel noots te vergen,
 Voorzecker licht'lijk was te Bergen,
 Had Eedt, had trouw' haer kracht ge-
 hadt.

't Verliezen van zoo grooten schadt,
 Aen zijn perzoon, moet Neerlandtspij-
 ten,

Wat wilmen bloote guils verwijten
 Haer flauheid? Ghy komt hier uit lust,
 En liefd' van 't Landt; ghy zijt gerust
 Met Capiteinen, met Soldaten,
 Die zonder schrik het leven laten,
 Ten dienst van U en 't Vaderlandt.
 Zier daer uw' Vyandt laet de strandt,
 Hy zal u zoo terstond bestooken.
 Dit was noch naulijx uitgesproken,
 Of den Manhaften Admiracl

Zach 's Vyandts zeilen altermaal
 Gmoedight voor windt na hem komen,
 Hy licht zijn Ankers. Zonder schromen
 Stoot hy gelijk zijn Zeilen uit,
 En al zijn vloot die volgh't 't besluit,
 Voor heen genomen, dat 's te vechten
 Met moet, en *Eerzuil* op te rechten.
 (Neptunus had dit langh voorzeidt,
 En had' het daerom zoo beleidt,
 Dat 't water slecht was, en dies 't bracken
 Der *Trompen* zeekerft konden raeken.)
 Langhs Boeghspriet leidt zijn blinde ree,
 De Capiteinen volgen mee,
 En doen als hy. De Vyandt dondert,
 Dat gants Duinkerken is verwondert
 En ziet na by van strandt in Zee
 De Zceeg' gewonnen. Maer o wee:
 Voor Vlaend'ren! want het anders uitvalt

Vermits

Vermits een deel den Leeuw tot buit valt.
Hier was onz' *Tromp* van vijf bezet:

Hier kookt hy voor vijf 't schoons *Ban-*
ket,

Weergaed' van't geen *Heemskerrick* schafte;

(Die overvrome die Manhafte,

Die tegenwoordigh met zijn maets

In Martis huis heeft beste plaets,)

Dat heel *Zivilien* deed' beven.

Of als *Pier Hein* die wel bedreven

De Schepen scheurde vol van moet,

Dat noch de Bay beklagen moet,

Met 't sterk Havaen, die voor zijn oogen

Des Koninghs schat doen most gedoogen

Met herten-leet. Hy geeft zoo vonk,

Dat naulijx harder donder klonk.

Geen *Capiteinen* noch *Soldaten*

Siet yemandt hier den trouw' verlaten.

Wie uit de Maes of Zeelandt quam,

Of uit het maghtigh Amsterdam,

Of uit de stoute *Wester-Friezen*,

Z' en wouden Eed noch eer verliezen:

De minst van allen is een Heldt.

Men *Keert de Koe* van 't *Dorre veldt*,

Daer waft geen gras maer blauwe boonen.

Die mast noch Schip noch vleesch ver-
schoonen,

Maer gaen recht deur. Op dit geluit

Stak zelfs de Zee-God 't hoofd eens uit,

En riep wat Duivel komt ontrusten

Dees langh zoo wel bewaerde kusten?

Mir ziet hy den *Oranjen Vlagh*,

En roept: o *Mannen!* dits den dagh,

Dat schade aen *Callo* geleden

Vergoet werd't door uw' vromigheden.

Denkt dat als aen de *Moffel-kreek*,

Ghy weer uw' *Vyandt* geeft een streck,

Die 't Hof van *Brussel* zelfs kan voelen.

Ik laet u met mal kander woelen

Zeit hy, en duikt weer buiten schoot.

Men zagh daer na van 's *Vyandts* vloot

Vermeestert twee de beste Schepen:

Men ziet *Bourgonjen* achter slegen,

Men ziet den *Spaenzen* *Admiraal*,

Men ziet zijn Schepen altermael

Weer kiezen den verlaten haven,

Met roeien van gewill'ge slaven:

Met zulk een schrik aen alle kant

Dat negen raeken aen de strandt:

Dat de *Vic' Admiraal* ten lesten

Zijn Schip gaf aen *Vulkaan* ten besten,

Die 't hout-werk meed' nam: maer de rest

Sleept onzen Zee-Godt in zijn nest,

En kreegh meê buit van dat verliezen.

O *Tromp!* wanneer uw *Trompen* bliezen,

En spogen yzer ende loot

Vernieft ghy ende leit in noot,

Die u de kust wouden doen wiken.

Ghy hoogt haer *Kerk-hof* met veel *Lijken*,

Haer toe gezonden. Ghy verfmijt

Het geene zy nu langen tijdt

Toemaekten om *Vrankrijk* tekneuzen:

Daer naer met *Spekken* onze *Geuzen*:

En midd' lertijdt de Zee onveil

Te houden, door haer voorigh heil.

Ghy maekt dat zy d' hals moeten buigen

En van uw' *Vroombeydt* zelfs getuigen.

Ghy maekt dat al haer oogen-merk

Niet anders is als ydel werk.

Maer ghy maekt meer rust voor de *Vrou-*
wen

Wiens *Mannen* 't blauwe *Water* bouwen,

Voor *Bedgenoots* en kinders kost.

Deez' zijn als van den *Beir* verloft.

Zijn klauwen zijn zoo afgebrooken,

Dat hy geen *Leeuw* licht zal bestooken.

De *Zee*-vaert daer 't *Land* aen moet staen

Maekt ghy dat veilighe toe zal gaen,

Ghy en uw' vrome *Capiteinen*,

Uw' *Officiers* zoo groote als kleinen,

Zoo *Bootsgezellen* als *Soldaets*,

Ja d' alderminste van uw' *Maets*,

Zijt waerdigh elk een kroon te dragen

Van *Gallioenen* opgeslagen.

Als dit gebazen was haeld' *Triton* 't hoofd
weer onder,

En wie het hoorde riep, ja schreude met
gedonder

Victory Io *Triumph!* Dank heb den *stouters*
Heldt

Die *muylbant* dezen *Beir*, de *Zee* in ruste
selt.

Tritons Zeege-wagen ,

Zoo hy de tijdingh braght vande onwaerdeerlijke Victory op de
Machtige Spaensche Vloot ;

Bekomen door den Ed: Manbafien

MARTEN HARPERTSEN TROMP,

Lieutenant Admirael van zijne Hoogheid den Prince van
Orangien, in 'tjaer 1639.

*Fam summas arces Tritonia (respice) Pallas
Insedit, nimbo effulgens, & Gorgone serâ.*

Zieachter u, daer ziet

Ghy Pallas op den burgh gezeten, in 't verschiet :

Zy glinfert, met een wolk bewimpelt en behangen,

En dekt zich met den schildt, en 't wreede hoofd vol slangen.

A en mijn E. Heeren

De BORGERMEESTEREN ende REGEERDERS

der Stede H O O R N.

Ghy Heeren, die de zorgh van Stadt en Borgery
Op uwe schouders draeght, vergeeft, dat ik te vry
U floor in uw' beroep : ik dacht in Vreughde-dagen
Moght ghy van snege moet' wel eensjes zijn ontslagen.

Het is een droeve zaek daer niemand immer rust :

De moet' met rust doorspekt baert wêer een groote lust

Tot uitvoer ieders Ampt. Schept hier een weinigh lusten,

Terwijl dat *Tromp* bevrijdt onz' vrygevochten Kusten.

In Hoorn dezen 10. November 1639.

W As gister als wanneer in onz' nabuigrig Hop
 Vier witte Henxsten met haer borsten borsten op,
 En scheurden 't ziltig nat, dat 't schuim stooft om haer ooren,
 Haer Wagen was in 't diepst van d' Oceaen geboren,
 En meer als zilt're schulp, geroeft gelijk een Tent,
 En Triton staet daer in, die deze Henxsten mendt,
 De Nymphen van het Meir zijn rondt'om aen de Wagen,
 Haer hair op 't cierelijxst met vlechten opgeslagen.
 De Zee-vooght Tamazis was mede mank den hoop
 Met Iccia, vermits zy beide het beloop
 Aenzagen van het geen' onz' Triton zoude zeggen,
 Die, zijnde dicht aen Strandt, begonst dus af te leggen:

Ik blies wel eer voor deze Stadt,
 Hoe onzen Tromp had aengevat
 Met moet Drie-ende twintigh Schepen,
 En die met Twaelf zoo genepen,
 Dat wie het niet ontroeien kon,
 Boogb voor het rijzen van zijn Zon.
 Het was geschiedt, men kond 't nau looven.
 Nu stijgt zijn Luk-ster bet naer boven,
 Barst door de Wolken op een ry,
 Zet die zich aen Attili zy.
 ô Stout bestaen! Heel Vlaend'ren waekte.
 Van jaer tot jaer, heel Spanjen maekte,
 En bracht een Werelds Macht by een.
 Het Rijk van Napels braght het geen'
 Haer meeste macht steets plagh te wezen
 Ter Zee, wanneer zy oorlogh vreezen:
 Ia zelve haren Admirael:
 Welk Schip vernaemt is t' eenemael,
 Door Christenryk en in Turkyen
 Als Zuil haer 's Staets in Water-sryen.
 Onwinbaer by elk een geacht.
 't Rijk Poortugael heeft by gebracht,
 Wat buitens huis het konde missen.
 Niet minder dede meed' Galissen.
 Kastilien, dat de Wimpel voert,
 Was door het gantske lijf beroert,
 En haelden al de Macht te zamen,
 Met al de Schepen die daer quamen
 Uit Vlaend'ren, 's Koninghs macht aldaer.
 Zoo deez' nu t' zamen maeken klaer
 Met langht' van tijdt. Wert in Sirviliën
 Gestroit; Dit 's dwangh van gantsch Brazi-
 liën.
 Den vroomen Graef van 't lustighst Huis
 Nassau, dien zoud' men zoo een kruis

Voor voeten leggen, en hem toomen,
 Dat hy noit zoud in Neerlandt komen,
 't Zoud' met die Maetschap zijn gedaen,
 Die zwermend' door den Oceaen
 Ph'lips zoo veel geven in de handen,
 Dat, die als stut is van deez' Landen.
 Die wat Peru voor een jaer kost
 Uitdelven, hier heeft uitgekost.
 Die wat Brazil ooit uit kost deilen
 Meed' deilt in uitgerekte Zeilen:
 En scheurt een Tak van 's Koninghs Kroon
 (Gelijk Alcides om de loon
 Het Koninghs Kindt, een Stroom-God tarte,
 En worstelde met macht met harte
 Tot Acheloius wierd' een Stier
 De Hooren wrong' van 't wreede dier,
 Zoo wordt die Tak ook afgebrooken
 En d' Hoorn Nederlandt besprooken)
 Dit stroidmen. Maer haer oogen-merk
 Was wel een ander grooter merk.
 't Was, of om Frankerijk te kneuzen,
 Of (met haer Spekken) onze Geuzen,
 Als mijn Trompet voor dezen zaid',
 Gelyk 't nu blijkt. Maer Tromp die leidt
 Gestraegh in Zee daer, daer de Britten
 De rechter zijd' van 't Meir bezitten.
 Daer de Rechtraerd'ge Lodewijk
 Ter linker zijd' vermeert zijn Rijk:
 En laet tot schut zijn Vanen zwieren
 Van die, dien d' Arendt met zijn Gieren,
 Opslikken zouden zoo hy niet
 Aen 't Christen-volk zijn hulpe biedt.
 Hier, hier, leidt Tromp te krane-waken,
 Op dat ons Landt geen leet zoud' naeken.
 Hy leidt vooruit, hy houdt de wacht

Tot d' Iber zelfs de tijdingh braght,
 Doch dat vermomt in vrye Schepen.
 Die hy heeft yligh aen-gegrepen,
 En van haer lichte vracht ontbloot.
 Hier hoort hy hoe de groote Vloot,
 Die gantsch de Wereldt zoud' doen schrikken,
 Zoud' derwaerts hare Stevens schikken,
 Zy zouden houden rechte baen,
 Want niemand kond' haer tegen staen.
 Dit hoord' hy lachend', en hy haekte,
 Dat maer zijn oogb' dit Schoufpiel raekte.
 Hy zend' zijn Schepen hier en daer,
 Wie oft haer worden mocht gewaar.
 Hy blijft weêr Twaelles', ziet zy komen,
 Zy bruizen door de woefte stroomen:
 Zy wijken niet een voet uit 't padt,
 't Zy wie haer in 't gezichte kad'.
 Zy meinen niet dan Martens Schepen
 Te stroopen en zoo meê te stепен.
 Verwaenden Iber weet ghy niet,
 Wien ghy omtrent wd' Schepen ziet?
 't Is Marten een als Martis Zoonen,
 Die staeg' by Tetkis plach te woonen,
 Die Hem gezoocht heeft. Wiens Gevaer
 Vulcanus zelfs in 't beffen waer.
 Dien Aeolus te wiegen plachte.
 Die nimmermeer te slapen dachte
 Als op het dond' ren van de windt,
 Die zijnde nu een wetig' Kindt
 Terstondt gink by Neptuin ter schole.
 't Is die gestadigh in de bolen
 Var. Aetn' en Hecla komen plagh
 Te spelen, daer hy niet en zach,
 Als 't Aenbeelt vuur en wonken spouwen:
 Als smelten, gieten van Kartouwen.
 Daer hy met heete kogels speeld'
 Zoo drae hem 't knikkerfpiel verveeld'.
 Die in de kolken der ellende
 Zijn hert gestaegh naer d' Hemel wende.
 Die als hy weder boven quam,
 Terstondt tot Godt zijn toevlucht nam:
 Een van Piet Hein zijn Leerelingen
 In 't hoogste school. Woudt ghy bespringen
 Hem die zoo veel heeft uitgestaen?
 Voorzeeker hy tast u wel aen,
 Ziet toe, ziet toe. De Spaensche Machten,
 Die zelfs haer zelfs als Dwinghblants achtten,

Tot al onz' Borgers nederlaegh,
 Die meenen dus de rechte vlaegh
 Te treffen, en den gawen Waeker
 Te maeken enk' le ziele-braecker.
 Word deze Hoed' maer eens verftoort
 Wie brengt daer na een stuk te boord,
 Een Schip in Zee? 't Is al gewonnen,
 Wordt dit gewormte maer verflonnen
 Zinght d' Iber met zijn oude zangh.
 De vrome Tromp en toeft niet langh:
 Hy wil het wit van de oogen kijken,
 Hy veinst hem of hy wilde wijken:
 Gelyk de Parth, wiens vlucht en spoet
 Zijn vyandt 't meeste binder doet,
 In 't vluchten schiet hy selfte pijlen,
 Hy keert daer naer in aller ylen,
 Hy valt de volger op de huilt,
 En raekt dan aen gewenschte buit.
 Tromp, nu hy haer ook ziet verholgen,
 Lokt haer van Landt door hun vervolgen:
 En keert het hoofst tot op 't geluit,
 Vyf komen danzen om deez' Bruidt,
 Nu Zeventien treft hy haer boorden,
 Dat zelfs de Nymphen 't schreeuwen boorden,
 En zien haer kristalline vloet
 Maer schijnen enkel menschen-bloet
 En stukken vleesch. Zy zijn verwondert,
 Zy kijken op wie daer zoo dondert.
 Zy zien nu gantsch haer zuiver bat
 Belommert; mits den Spanjaert had
 Wel thienmael zes noch zeven kielen,
 Wien Tromp vervolgd' kort op de kielen,
 En schoot zoo grouw' lijk dat de schrik
 Haer wegh jaeght in een oogenblik.
 De duist' re nacht schieit bey de Vlooten.
 Zoo haest Auroraas paerden stooten
 De grennels van het hoogh' gebouw',
 Hoopt Tromp dat hy weêr vinden zou
 Het geen de nare nacht ontschulde,
 Mis was ket: want de Zou die pruilde
 En dektent kooft en bly gestrael
 Met mist en nevel t'eenmael.
 Als of hy wond' voor kenen zeggen:
 De hooge Mennaer zal haest leggen,
 Doch nu wat verder op den dagh,
 Ziet hy Tromp aen met blijder lagh.
 Maer doen hy weder was aen 't zinken,
 Fi ij

Zagh Tromp de Spaensche zeilen blinken,
 Daer hy naer toe spoord: om zijn kracht
 Te toonen aen zoo grooten Macht,
 Hy yvert wel, maer hy moet zetten.
 Vermits de stroom zijn woortganch lette,
 Tot dat omtrent de middernacht,
 De krom werdt op de boegh gebracht,
 De Vyandt is ook al aen't waeken.
 Ha Hemel! Wat is hier een braeken
 Van Trompen! Al't nachts zwart gecier
 Is niet als enkel licht en vier.
 Diana spatte van haer wagen,
 Als of haer Broer haer leide legen,
 En of hy in de nare nacht
 Den held' ren dagh te voorschijn bracht.
 Dit duirt de nacht, en met het dagen
 Hervatmen deze donder-wlagen
 Met meerder moet: vermits noch Thien
 Aen Tromp kaer hulpe komen biën.
 Deez' en nieu-bygekomen kielen
 Die zoeken ook niet dan vernielen.
 Zy maeken t' zamen zulken rook,
 Dat zelfs de gulde Zon belook,
 En Zaluw' wierd: dat Aerdryk beefde,
 Dat zelfs Neptuin op 't spoedighst streefde
 Naer diepste van den Oceaan,
 Uit zorge van te zyn gebraën.
 Dat in de onder-aertsche kolken
 De scbrik deë ritflen alle volken,
 En roepen: Is dit Kerrik-mis
 Die t' Amsterdam zoo vreugdigh is?
 De zwarte Pluto (zonder dralen)
 Liet strax een Paardt en Wagen halen,
 En reed ront zom, hy zorghde, dat
 Of hier of daer borst eenigh gat,
 Waer door de langh-gedoemde Schimmen
 Weër mockten naer om koogh toe klimmen.
 Of dat een Schaecker weder had
 Zijn Helkondt by de keel gewat,
 En pooghden hem zijn Bruit t' ontslepen,
 Zoo werkt Tromp met zyn vord're Schepen.
 De zwane-pennen die de Zee
 Smijt aen de vrye Friessche reë,
 Die konnen niet ten vollen uiten
 Het kraaken, barsten, huilen, guiten
 Van kogels; 't schreeuwen en't getier
 Van den Manckasten Batavier.

Aen d' ander zijd' 't gekrijt en't karmen
 Van die, die handen, beenen, armen
 Zien afgeschcheiden van haer lijf.
 En die noch gaef is die staet stijf
 Van vreez', hy zorgh't van stont tot stonden,
 Gelijk zyn maet te zyn geschonden.
 Waer been hy ziet, hy ziet de doodt.
 Ziet daer, die Machtigh Grootte Vloot
 Daer Vyf-en-twintigh duizent Zielen,
 Als mieren in een nest in krielen,
 Die zietmen van zoo kleinen Macht,
 Als Tromp had', op de vlucht gebracht.
 (Zinjoor hoe woud' dat vluchten smaeken
 Had Tromp meer kruut?) Men ziet ze raeken
 In Duins, voor haer een veil ge baen.
 Tromp doet terwijlen Calais aen,
 Van waer men in drie oogeblikken
 Hem kruidt en scherp weet toe te schikken,
 ô Trouwe daet, zoo snel gewracht,
 Dat 't was gedaen eer 't scheen gedacht!
 Dus weër verzien steekt hy naer ov' ren,
 En zet het wat benoorden Dor' ren.
 Hy leit voor 't hol op dat de Draek
 Niet weder aen het vluchten raek,
 Of hy moest zich hier eerst door byten.
 Het blijd' gerucht komt dit te krijten
 Door 't gantsche Landt. Daer 's niemand
 stil,
 Elk haekt hoe dit astloopen wil,
 Vol hoops maer niet van vreez' verlaten.
 Zijn hoogheid en de Heeren Staten
 Zijn hier gestadigh in gewagh.
 Daer is nau rust by nacht of dagh
 In 't gantsche Landt. 't Zijn niet dan trom-
 m' len
 Die stadigh door de Steden romm' len
 Om volk. 't Maetschap van Oost en West
 Schaft volk en schepen om het best.
 Met ongelooftelijke gaubeidt
 Groeit onze Vloot, tot 's Vyandts slaukeidt
 Die nu te laet eerst heeft bedacht,
 Dat hy te langh daer had gewact.
 Onz' Admirael die nood' hem buiten:
 Daer gaen de handen in de tuiten,
 De boedt in 't hoofst; hy klaegde strak
 Hoe 't hem aen masten meest ontbrak.
 Tromp laet ze na zyn boordt toe stепен.

Noch daaglijx meer'd ren onze Schepen.
 Ziet hier, ziet hier, hier leidt het geen,
 Vier Coninkrijken in 't gemeen
 Met Vlaend' ren i' samen konden brengen.
 Het lijkt het Noordtsche bos, de stengen,
 Die stecken door de Wolken 't hoofte.
 Onwinbaer by haer zelfs gelooft,
 Maer niet by Tromp: die met zijn Helden
 Zich tegens het gedroght aenstelde.
 Verzelt met Witte aen zijn zy
 En Everts Zoon is ook daer by,
 Met Houtenbeen schrik voor Havane,
 En Pancras. Alle door gedane
 Dienst zoo bekent, dat ieders naem
 Wordt omgedragen van de Faem.
 Oquendo leidt daer met zijn drijven,
 Op welkers hals de lasten drijven,
 Tromp ook met wijs dien het beleidt.
 Van 't gantsche werk is opgeleidt.
 Daer leidt die Macht die gantsch Hispanjen
 Langh toe reed': en hier 't geen Oranjen
 In weinigh dagen braght aen een,
 Gemoedicht om in 't werk te treên.
 Tromps moet en kan niet langer wachten.
 Zoo laest Auroor op Vrydagh brachte
 Haer pruik te voorschijn, schiept zijn zeil
 De windt, hy zoekt des Landes Heil.
 Hy tractt met Branders te benouwen
 Den Vyandt, die terstondt zijn touwen
 Afkapt, en zet zich wakker schrap.
 Niet een van allen toont hem slap,
 Maer wordt met macht zoo vuur gegeven,
 Dat Hel en Hemel schieben te beven.
 De stoutte Schimmen, uit haer rust
 Van Hein en Pater, zien met lust
 Oquendo 't Haze-vel aentrekken,
 En hem strax volgen alle Spekken.
 Hier berghet hem eene met de vlucht,
 Daer vlieght een ander na de lucht
 Met man met muis, en daer in 't water
 Is groot geschreeu en groot geklater
 Van die Neptunus had' genoot
 Op brakke drank, de meest, die vlood'
 Geraekte of hier of daer te stranden,
 Daer hy most drenken of verbranden:
 Of anders door het ziltigh badt,
 Na 't zeecker gaen, 't onzeecker padt.

De Vyandt wordt daer zoo geneben,
 Dat hy meer mist dan Veertigh Schepen.
 Wel zesthien duizent man daer toe.
 Ey, ey Sinjoor weet ghy niet hoe
 Ghy woert in 't jaer van acht-en-tachtigh?
 Doen waert ghy ook te krachtigh machtigh:
 Maer die het alles koudt in dwangh
 Beschafte doen w' onderganch.
 Ghy pooghd' nu weêr den Leeuw' te tarten,
 Maer Godt die geeft ons Leeuwen-karten.
 Ghy tractt naer ons bederf en noodt,
 En Godt hoedt ons als in zijn schoot.
 Ghy zoekt ons Heilighdom te steuren,
 Ons vast te koppelen aen w' leuren
 En zeuren, schenzels van Godts macht;
 Maer Godt heeft dit te niet gebracht.
 Ghy wilt ons vrye Vryheidt krenken.
 Ghy stelt vast, als of al w' denken
 Zoud' gaen naer al w' wil en wensch.
 Maer ziet hoe nietigh is de mensch.
 Ghy leght het over, Godt wilt schikken,
 En met zoo kleinen macht bestrieken
 't Geen dwangh schieben van gantsch Kri-
 stenrijk.
 Heer wie schikkingh is gelijk
 Des Arendts wegh niet na te speuren.
 Het schieben onmoogh' lijk te gebeuren,
 Dat Twaelf daer na Seventhien
 Zoo grooten Vloot 't hoofte zouden biên
 En jagen, zoo niet Heer w' schikkingh
 In haer gewracht had een verschrikkingh.
 Prijft Neerlandt uwer Helden moet.
 Prijft uwen Prins (Wiens Vaders bloet
 Uw Vryheidt wan, wiens Broeders daden
 De lucht met galme' ver overladen)
 Die 't lijf voor 't lieve Vaderlandt
 Zoo menighmael veronderpandt,
 Die zich gaf immermeer tot ruste,
 Voor dat de Draek was van de kusten,
 Daer hy zich hiel om onze Bruidt,
 En dat zijn tanden waren uit.
 Prijs hier de zorgh van uwe Staten
 Die niet een oogh tot sluimer laten;
 En van de Steden in 't gemeen,
 Die niet en rusten voor vertreên
 Leidt 't hoofte van deze groote Slange,
 Die al de wereldt was te bange.

Dank meest de Schikker alles goets,
 Dat die haer allen zoo veel moets
 Gaf, om zoo tegens 't Dier te kampen,
 Dat 't is vergaen door alle rampen.

Bidt dat hy voort ons Vaderlandt
 Bewaren wil in vrye standt,
 Dat die haer naem aen Christum geven,
 Hier vry in Christo mogen leven.

Uit was het, hy vertrok zoo schielijk met een zwier,
 'k Zagh om, en al de Stadt die stondt vol v'reughde vier,
 Elk riep Triumph ô Tromp! God gun u een langh leven,
 Dat ghy de Zee bevrjijt en d' Iber steeds doet beven.

A E N

D A P H N E,

Op haer Paerlesnoer.

*Pectora vel puris nivibus, vel lacte, tuámque
 Complexo matrem candidiora fove.*

HA Daphne! als ik zie de glants, die d' holle baren
 Van d' Indiaensche Zee uit hare schulpen baren.
 Gebonden meermael om uw' witt' Yvoren hals,
 'K zweer dan, dat niemandt ooit meer zou bekoren, als
 Ghy waerde Nymph! vermidts de Goddelijke luister
 Van d' aengename huid der Peerlen glants maect duister:
 Niet duister, midts haer glants zijn flikk'ren wel behoudt;
 Maer door de glants uw's vels niet werden kan beschouwt.
 Ik heb verscheiden-mael, onwaardigh doch, mijn oogen
 In 't byzijn over dwerfch op hals en snoer getogen;
 Maer zagh geen onderscheidt in 't minst van hals en snoer;
 Als dat het blaeuw gestrael niet door de Peerlen voer,
 Dat door uw' halsje kroop. Ha loffelike aren!
 Die met haer hemels blaeuw het witte wit verklaren.
 Behalven Herderin, dat door uw' marm're keel
 Mijn gretigh oor ontfingh veel zoeter mondt-gequeel;
 Als ooit den Ithakois hoord' aen de mast gebonden,
 Daer blaeuwte noch geluit wierd' in het snoer gevonden.
 Der Peerlen luchtigh schijn wordt by u heel verpuft,

Tot

Tot vreucht van my , nochtans maekt my het snoer verzuft ;
 't Komt uit het Meir , dies vrees ik , dat de gantsche koude
 Des ongestuimen dieps noch by zich heeft behouden ,
 En u dat mede-deelt. Wel hoe heeft Venus meê
 Tot Moeder niet de koud' en groen bekruidè Zee ,
 En nochtans isse warm ; ja d' oorzaak van ons hetten.
 'k Vertrou mijn Nymph , ghy zult u ook aen 't snoer niet setten ,
 Al maekt het u volkoud' , al ist een zein van koelt ,
 't Maekt nochtans , dat het snoer op 't hooght' uw' warmte voelt ;
 Zoo wordt 't snoers koud gedoodt ; en ik wil dan mijn leven ,
 En sterven t' eenmael in uw' behoedingh geven.
 Ach zagh ik eens die tijdt , ach zagh ik eens die dagh ,
 'k Waer blijder , of voor my den Hemel open lagh !

DROOM.

*Sed tua cur nobis pallens occurrit imago ?
 Cur venit à verbis multa querela tuis ?
 Excitior somno : simulacraeque noctis adoro.
 Id est.*

Maer waerom komt uw' beeldt mijn geest zoo bleek beftoken ?
 Hoe komt 'er zoo veel klaghts uit uw' verflaede keel ?
 'k Schiet uit mijn slaep , en bid de valsche Nacht gespooken ,

DE laetst verleden nacht was nauwelijx vertrokken ,
 Verlatend' 't Star gewelf met zwart en nare rokken ,
 Als 't bloozend' morgen-roodt tijngdraeghster van het licht ,
 Vertoond' haer roozen pruik en helder geel gesicht ,
 Doen my de Godt des slaeps viel domm' ligh in mijn oogen ,
 En heeft met groote kracht de leden toegetogen.
 Dat oogh , dat d' heele nacht geen slaep en had gezien ,
 Kost nu in 't krieken van den dagh geen slaep ontvliên.

't Gedacht op Daphne vast gemetzelt , had verdreven
 De vaek , waer van ik my nu moest gevangen geven.
 Nau waer ik in de rust , of strax zoo werd gebraght
 De zoete beeltenis van Daphne in 't gedacht ;
 'k Genoot de meeste vreucht , die ooit een mensch op aerden
 Gesien heeft , die ik ooit hiel voor de grootste waerde.
 My docht 'k zat over haer en starden in 't gestrael
 Haer 's ooghs , dat overtreft 't gestarnt' aen 's Hemels zael.
 Met d' hooght' eerbiedingh kuff' ik dan haer wassen handtjes ,
 Dan weder van haer mondt de roo koraleñ rantjes ,
 Dan hare koontjes , daer het roode Roosje stondt
 En bloofd' , en geurde op een witte Leeljen grondt.
 Dan haer Yvoren hals doorstraelt met blauwe stralen ,
 Waer van , ach ! waer van ik mijn lippen niet kond' halen ,
 En elken kusje was vermenght met zoet gevley ,
 En neffens 't droogh gesteen met 't vochtige geschrey .
 En als ik van mijn min klaeghd' en haer hardigheden ,
 Docht my , dat zy my met een wenk verzeek ringh dede :
 Dat zy niet meer zoo stuers zoud wezen noch zoo straf ;
 Waer van de voortgangh my zoud helpen in mijn graf .
 Dus veer was 't noch vol vreucht , vol lusten en vermaken
 (Maer Goôn zal ik niet eens volkomen vreughden smaken !)
 Siet Daphne die wordt bleek en zijght van flaute neêr .
 'k Verschrik , de slaep vertrekt ! ik voel vast gints en weêr ;
 'k Rijs over eind' , en zoek mijn Nymph met handt en oogen ;
 En loof ter nauwer noodt noch , dat ik ben bedrogen ,
 Bedrogen ! ja en neen , bedrogen in mijn vreucht ?
 Doch niet bedrogen in mijn uitterst' ongeneucht .
 Het goed' bedrieght ons staegh ; maer nimmermeer het quade .
 Haer bleekt , haer zwijmingh heeft haer ziekte kennen raden ,
 Waer meê zy op de tijdt mijns droomens is bevaen ,
 Gelijk ik naderhandt heb dezen dag verstaen .
 Ha Goden zijt ghy steeds zoo zonder mede doogen !
 Dat wy volkomen vreught hier nooit genieten mogen ,

Ja ook geen schijn van vreught , ten zy die zy deurspekt
 Met 't geen dat tot ons hoogst' en grootst' bedervingh strekt.
 De vreught was maer een schijn , indien de droevigheden
 Ook waren maer in schijn , dat kond noch zijn geleden ;
 Maer dat voor vreughdens schijn men ware droeffenis
 Genieten zal , vraegh ik u of het reed lijk is ?
 Mijn Nymph heeft niet verdient , wat wilt ghy haer doch plagen ?
 Indiender is misbeurt , laet ik de straffen dragen ,
 En wacht u snelle doot , dat ghy uw' prikkel toont
 Aen 't schoonste lijf , waer in de eelste ziele woont.
 Admetus kost wel eer en licht zoo veel verwerven ,
 Dat zoo 'er iemandt waer , die voor hem wilde sterven ,
 Hy vry zoud wezen van de doot , tot eens den dagh
 Des afgestorvens op zijn afgeleefdens lagh.
 Spaert zoo mijn waerdste ook , 'k wil willigh voor haer dalen
 In Plutoos duister huis , en dicht bedremde zalen ,
 Eer ghy haer stieren zoud' d' afgrijsfelijke doot ,
 Door uwe noodtlot , in des aerdtrijx zwerte schoot.
 Maer Goden dat ghy woud (niet dat ik u juist wetten
 Als 't geen ik boven stel te volgen wil voor zetten)
 Haer sparen en my ook zoo zoud mijn dankbaer hart ,
 Waer meé ik om het best mijn mede schepzels tart ,
 U stadigh dankbaer zijn , en ik zoud op d' autaren
 Van uwe Godtheit veel geschenken u vergaren
 Na mijn vermogen , want ik weet dat hy behaeght
 U zoo wel , die de wil , als die de doenten draeght.
 En teek'nen mijn geschenk met deez' twee zoete regels
 Van mijne dankbaerheidt wel bondigh vaste zegels :

*Dit schonk hier Tyter , om dat by zyn Daphne vondt
 Vry van de bleeke doot , die op haer lippen slondt.*

Tweede D R O O M.

Somnia Fallaci ludunt temeraria nocte.

LAetst quam ik van mijn Nymph, zoo ik de meeste nacht
 In zoete minne-praet en klacht had deur gebraght;
 Den Dageraet begon haer roozen pruik te toonen,
 En met haer helle glants den Hemel te verschoonen;
 Doen ik my nederleid daer 't ruiffchen van een stroom
 Deê sluim ren mijn gezicht, en hielp my in een droom.
 My docht, dat eene lind' zijn groene lof uitbreide,
 En over 't gantsche veldt zijn dikke takken spreide,
 En maekt' een lommer, daer al d' Herders van het woudt
 Haer Nymphjes vleiden met een aengename kout.
 Met kijk ik na de boom en zie daer op de takken
 Een Duifjen zitten, dat ik meende te verlakken.
 Ik steegh te boomwaert op, en quam by 't zoete beest,
 En streek het over 't lijf; het schein in 't eerst bedeeft:
 Maer liet zich naderhandt ruim zoo vrymoedigh vinden,
 Wanneer het diertjen zagh dat ik 't van harten minde.
 Terwijl ik bezigh ben en streel het lieve dier,
 En koester 't in mijn schoot, hoor ik een groot getier,
 En zie een Arendt van der boomen top afdalen,
 En my het waerde pandt, het Duifje, weêr af halen.
 Ach jammerlijk verlies! hy vloogh daer meê om hoogh.
 Ik die met 't lijf niet kond, most volgen met het oogh,
 En met een zoet verzoek, wat klachten dat ik dede,
 Wat bidden dat ik bad, gegront op goede reden,
 Was al vergeeffsche moeit. Hy droegh het in zijn nest,
 En deed het daer veel goets, en heeft het wel gemeest.
 Een Kuikendief terstond schein om een prooi te vliegen,
 En meend' den Arendt met 't mom-aenzicht te bedriegen
 Van goe genegentheidt, en zocht den Arendt aen,

En bad hem, dat hy doch het Duifjen af zoud staen.
 Den Arendt schein alreë met twijffel ingenomen,
 Vertrouwend' op zijn woordt; maer 't dier begoft te schromen,
 Vermits het wist waer dat die vogel quam van daen,
 Daer hy een ander gaey had zoeken aen te slaen.
 En zoo de wal ontgingh hem hielde aen het vlot gras;
 Maer 't veinzen wierd' bekend, door dien hy al te bot was;
 Want als het jonge-spel was by de boom vergaert,
 Wierd zijne doenten op een prik geopenbaert.
 De Slaep, de Duif, en al, zijn strak gelijk verdwenen,
 En een Tyrezias is my terstond verschenen,
 Die zeide Herder let: het Duifjen is uw' lief,
 Uw' medeminaer is den rechten Kuikendief,
 Maer d' Arendt wie is die? gelooft zy heeft geen nader,
 Wie voert dat Wapen als de name van haer Vader.
 Doch ghy weest niet verzuft, houdt aen hy is beleeft,
 Houdt aen ik wed, dat hy u noch zijn Dochter geeft,

A E N S P R A E K

A E N

D A P H N E.

DE Meester van de Min en Schutterlijke jongen
 Heeft zijn Corinnaes naem en lof wel vaek gezongen.
 Horatius die heeft wel eer gezwegen niet
 Van Lesbia zijn lief. Catullus niet en liet
 Te roemen van 't gelaet, te roemen van de schoonheidt
 Van zijn geliefde Vrouw. Tibullus ook ten toon leidt
 Zijn Delia, en prijft haer tot den Hemel toe.
 Propertius die wordt te schrijven nimmer moe
 De schoonheidt zijns vriendins; en maekt vast met zijn schrijven,
 Dat Cinthia zijn lief onsterfelijk zal blijven.

Ons Nederduitschen Heins zeidt van zijn Phyllis veel.
 Fen ander komt weêr om en prijft van deel tot deel
 De schoonheid van zijn lief, van Cloris d' Herderinne:
 Maer my komt Daphnes beeldt staegh spelen in den zinne.
 Haer looft mijn penne staegh, zy heeft mijn droevigh hart,
 In 't cierendelyk gekrul haer lieven hairs verwart.
 Het lieffelyk gezicht, de glinsterende polen,
 Die in haer voorhoofd staen, die hebben my outstolen
 Mijn ziel en al mijn zin: haer lieffelyke mondt,
 (Daer Flora aldereerst haer zoete reuk in zondt)
 Haer witten marmer hals; haer zilverwitte handen;
 Haer lippen als korael; haer klein yvoren tanden;
 Haer vlugh en nette gangh; manierendelyk gelaet;
 Haer hoogh begaest verstand; haer reden wijze praet
 Heeft my gevangen heel, en door uw' groot vermogen
 Hebt ghy my lieve Nymph tot in uw' dienst getogen.
 'k Heb Daphne aldereerst op u mijn liefd' geleidt;
 U zal ik minnen ook tot dat mijn ziele scheidt
 Van deze aerdsche romp, tot dat het broofsche leven
 Door ouderdom of ziekte mijn lichaem gaet begeven.
 Al waerd ghy Nymph zoo stuers gelijk de wilde Zee,
 Zoo onbeweegelyk, als ooit een rotsche deê,
 Zoo zal ik evenwel geduldigh, Daphne, lijden,
 En my in uwe dienst tot allen tijdt verblijden,
 Tot dat ghy in het laetst noch met verwond' ringh zeght,
 Wat draeght hy trouwe min! hoe lijdzaam is die knecht!
 'k Vertrouw niet Daphne, dat ghy zult aen my betoonen,
 Dat in zoo lieven beeldt, als ghy, zoud kunnen woenen
 Een onbeweeghlyk hert, en zulk een stuers gemoedt,
 Dat vele minnaers in haer hoop verflauwen doet:
 Maer dat ghy zult aen my meedogentheidt bewijzen,
 Daerom zal ook mijn pen uw' Nymphje altijdt prijzen;
 Al't gene dat ik dicht, al't gene dat ik schrijf,
 Is Nymph alleen om u, wiens trouwe slaef ik blijf.

AVONDT-GROET,

A E N

D A P H N E.

Glister avondt, als het stralen
 Van de Zon gink nederdalen,
 Gink ik wand'len deur de straet,
 Daer het huis van Daphne staet,
 d' Eene Zon was doen ontvlogen,
 d' Ander Zon quam voor mijn ooggen,
 d' Ander Zon, wiens hel gezicht
 Tylers droevigh hert verlicht.
 'k Quam zoo haest niet voor de deuren,
 Die my nacht en dagh doen treuren,
 Of ik sloegh terstondt mijn oogh
 Eensjes by geval om hoogh;
 Daer zagh ik een Zonne lichten
 Op mijn duistere gezichten;
 Daer zoo zagh ik, in het gaen,
 Daphne voor een veinster slaen:

Strax was my de ziel ontvlogen,
 En by Daphne opgetogen,
 Dat ik niet uitspreken konst,
 't Geen ik had voorheen begoft,
 Waerom iemand van de gene,
 Die met my daer gingen henen,
 Vraeghden hoe of ik zoo stondt,
 Of ik niet meer spreken kond.
 Doe begoft ik voort te varen,
 Daer wy ingekomen waren,
 Vreczende, dat iemandt mocht
 Krijgen eenigh achterdocht.
 Ach hoe qualijk is 't om veinzen,
 Alsmen op zijn lief gaet peinzen.
 Naulijk durfd' ik met mijn hoedt
 Toonen haer van veer een groet.

A F S C H E I D S - K L A C H T

A E N

D A P H N E.

HA heugelijke tijdt! beginzel van mijn vreughden:
 Ha tijdt! die my het hert een weinighjen verheughden:
 Ha Goddelijke uur! vermaekelijke stondt:
 Ha uur! waer op ik laetst het deurtjen open vont.
 Het deurtjen, waer ik door gink na mijn Daphne treden.
 Ha uur! waer op ik eerst uitstorte mijn gebeden
 Aen mijn beminde Vrouw. Halieffelijke nacht!
 Waer in ik tot mijn Nymph begon mijn droeve klacht;
 Waer in ik haer mijn hert volkomen openbaerde,
 En alles, watter lagh in deze borst verklærde.
 Cupido help my nu, ik heb de brandt ontdekt,

De brandt, die uwe toorts had in mijn hert verwekt:
 Cupido help my nu, waer zijn uw' scherpe schichten?
 Ha boefjen waer 's u boogh? waer zijn uw' heete lichten?
 Zendt maer een kleine vonk, een vonkjen maer van min
 In Daphnes koele borst, en dicht bevrozen zin.
 Ach wrev' righ avontuer! dat na een klein verblijden,
 My wederom op nieu brengt in het droeffte lijden:
 Zeght, waerom ghy my nu zoo van mijn Nymphje trekt?
 Nu ghy hebt in mijn hert een groote liefd' verwekt?
 Nu ik mijn Daphne heb ontdekt al mijn gedachten;
 Nu ik een weinigh gonst weêr van mijn Daphne wachte,
 Rampzalige Fortuin! is nu uw' lust gekoelt,
 Nu ik moet missen 't wit, waer na ik had gedoelt?
 Nu ik moet voor een tijdt (laes!) van mijn Daphne scheiden?
 En varen metter woon na 't wijs beroemde Leiden?
 Is 't Leiden juist alleen, dat ons de wijsheid geeft?
 Ach! dat ons Hooren niet de gaef ontfangen heeft.
 Ik worde (laes!) gevoert, gevoert van mijn Godinne:
 Maer houde vast de brandt besloten in mijn zippen,
 De brandt, die my verwekt haer lieffelijk gezicht,
 En d' held're glans, die uit mijn Nymphjes oogen licht.
 't Vermaek, dat ik ontfangh uit Daphnes lieve oogen,
 Dat wordt door mijn vertrek my t' eenemaal ontogen.
 't Vermaek, dat deze brandt die in mijn boezem woelt,
 Door lieffelijke kracht een weinighjen verkoelt,
 Wordt my ontrokken gantsch. Ik worde wegh genomen;
 En zal in langen tijdt niet weder mogen komen,
 Niet wederkomen, voor de zilver bleeke Maen
 Zal viermael worden vol, zal viermael weêr vergaen.
 Al komt het ongeluk van hier mijn lichaem drijven,
 Het zal mijn trouwe min hier nochtans laten blijven:
 Geen ongeluk hoe snood, geen afzijn ook hoe quaet,
 Zal kunnen maeken, dat ik mijne min verlaet.
 Ha Daphne wat geluk! wat heil zoud ik het achten,

Zoo ik maer altemet moght zijn in uw' gedachten,
 Zoo ghy maer eensjes denkt, hoe of uw' Tyter vaert,
 Die zijn gemoed om u zoo vaeken heeft bezwaert.
 Adieu Joffrou, ik ga, God geeft u veel gelukken,
 Veel vrolijkheid, veel heil, en hoede u voor drukken,
 En zende altemet eens Daphne in uw' zin,
 Mijn droevigh afzijn en mijn overtrouwe min.

OVID. *Amor. lib. 2. Elegia XVII.*

Quod Corinna soli sit serviturus.

INdiender iemand is, die groote schandt wil achten
 Een braven Herderin
 Te dienen: van die wil ik 't vonnis wel verwachten,
 Hy oordeel na zijn zin.
 Laet my zijn vonnis vry afmalen vol van schanden,
 Indien Dione maer,
 Die Paphos en Cytheer beheerst, wil zachter branden,
 En mind'ren mijn bezwaer.
 Ach of die schoone maeght! die my nu heeft in handen,
 En in haer streng geweld,
 Waer zachter van gemoet, en loste wat de banden,
 Waer in ik legh geknelt.
 Haer schoont maekt Daphne trots, en over op geblazen:
 Ach kond' z' haer zelven niet!
 Wegh helsche vindingh wegh, vervloekte spiegels glazen,
 Waer door z' haer zelfs beziet,
 Algeeft uw' schoonheid u en uw' bevalligheden
 De heerschingh over al.
 (Ha' schoonigheid, die my in dienften leven dede
 En vryigheid ontstal)
 Zoo hoort ghy nochtans niet te scheppen uw' vernoeogen
 In't haten van uw' knecht,
 Vermits men 't Hemels wel by 't aerdsche plaght te voegen,
 Het kostelijk by 't slecht.
 Heeft niet Kalypzo, die Godin was, willen houden
 Een sterffelijken man:
 Die evenwel nochtans haer bed en woningh schoude,
 En verre vlood daer van.
 Men looft dat Thetys ook, Godinne vande baeren
 Aen Pelcus is gemaert,
 En dat Egeria met Numa zocht te paren,
 En met hem is vergaert.

Das

Mr. JOHAN BEETS,

Dat Venus ook Vulcaen kan lieflijk toe winken,
 En koeft' ren is gewis,
 Hoe wel hy al de Goën doet lachen om zijn hinken,
 En vunsch ruikt van de Smits.
 Deez' regels, die ik hier heb op dit wit geschreven,
 En voor uw' oogten stel.
 Daer van heeft deez', als die, veel letters meer gekregen;
 En nochtans voeght het wel.
 Ghy ook mijn waerde ziel, voeght u met my de wetten,
 Zy zijn ook hoe zy zijn.
 Maek die vry na uw' keur, en hoe ghy die wilt zetten,
 't Volbrengen blijft by mijn.
 En zeeker het en waer niet buiten het betamen,
 Zoo ik uw' min genoot,
 Ghy hoefden u daerom voor niemand niet te schamen,
 Noch blijdt zijn om mijn doot.
 Menalkas heeft veel goet, hy kan het niet bewaren,
 Noch voordeel doen daer med'
 Daer my den Hemel geeft een konst om goet te garen,
 't Wijk mijn tijdt besteed.
 Behalven noch, dat my de zusters alle negen
 Doen zingen menigh liedt.
 Veel wenschen ook, dat zy door my een naem verkregen;
 Maer zweeren al om niet,
 Ik ken een Herderin, die Daphnes naem komt vatten,
 Op dat men looven zoud',
 Dat zy mijn Daphne is, Waerom zy al haer schatten
 Wel garen geven woud'.
 Maer neen de koele vloedt, en wijt beroemde stroomen,
 Die kennen uit den Rijn
 Niet in de grachten vande laeuwe Tyber komen,
 En hier de Tyber zijn.
 Zoo zal ik niemand ook dan u alleene zingen,
 En spelen op mijn fluit:
 Staegh zult ghy en alleen veel lof en deuntjes dwingen
 Tot pen en herz'nen uit.

Aen den geleerden Heer men Heer

J. Bodecherus Benninghs.

MAghmen by de lessen blijven, | Van den Hemel neër zien gaen
 Die de oude dichters schrijven; | Tot zijn leger drie Goddinnen,
 Zoo heeft eertijds een Trojaen | Doe gezworen vyandinnen;

Zoo heeft Paris zijn gezicht
 In het Hemels vleesch verlicht;
 Ja 't moet zijn geloof gegeven,
 Dat daer van de dichters schreven,
 En dat waerom? Bodecheer
 Zagh de drie Godinnen weêr
 Alle daegh verscheide malen
 Komen door zijn kamer dwalen,
 En bezwieren zijn verstand,
 Daer elk een haer gaven plant,
 En tot waarheids vaste zegels
 Ziet de bondigh zoete regels,
 Ziet het aerdigh destigh dicht;
 Dat nu eerst komt in het licht.
 Juno leert hem hoe bedriegen,
 Kan de Korbandt in 't wiegen,
 Van het Kindt, beid' Oom en Vaêr,
 Met gebommel en gebaer;
 Hoe het nu tot man gekomen,
 't Rijk zijn Vaêr heeft afgenomen;
 Dies zijn vrye staf nu zweit
 In al wat om d' affchen drait;
 En zijn min tot menschen kind'ren,
 Die haer dekkertjes vermind'ren,
 En haer wekkers altemet
 Hebben aen een zy gezet.
 Eind'lijk al zijn lof en leven
 Komt zy hem te kennen geven
 Met een toe gedaen gelaet,
 En een aengename praet.
 Pallas komt door hem betoonen,
 Hoe dat alle die bewoonen
 't Aerdtrijk, al haer zin en heit

Hebben in het goudt verwert;
 Hoe, die goude munt aenhangen,
 Zijn van die Godin gevangen,
 Slaven zijn van haer bezit,
 Derven hunn' verkregen wit.
 Venus leert de minne vonkjes,
 Zoete lusjes, lieve lonkjes,
 Hoe 't gekus, 't gevlay, 't gestreef,
 Minnaers nimmer komt te veel.
 Al de fraiheid van Akroosje,
 Die, alst eerst' ontlooken roosje,
 Al de bloemtjes, al het kruit,
 Al de Meisjes d' oogen sluit.
 Lukkigh, Bodecheer, wiens oogen
 Deez' Godinne schouwen mogen,
 Lukkiger, als die Dardaen,
 Die het oord'len heeft bestaen;
 Want ghy hoeft geen haet te laden,
 Mits ghy niemand wilt versmaden;
 Alle acht g' haer even schoon,
 Alle gevenz' even loon,
 Doet hier by noch dat de negen
 Zusters zijn tot u genegen,
 't Blijkt, haer mengedichjes net,
 Zijn door u ten toon gezet.
 Bodecheer men zal met kroonen
 Van Laurier uw' daet beloonen,
 Dat ghy ons te kennen geeft
 't Geen uw' brein ontfangen heeft.
 Wie kan ander loon verzinnen,
 Mits hier is geen loon te winnen
 Waerdigh uwe naem en konst
 Boven uw' Akroosjes gonst.

VERZOEK

AEN MIJN NEEF

J. BUIK,

der beide Rechten Doctor.

IK had (ha waerde Buik!) al over langh geschreven,
 Maer 't briefje was beschaemt, het wou, het dorst niet heen;

Het zei zy zullen my straf aen de Veenzon geven,
 En ghy krijgth dan de vloek; Met dubbel groote reên.
 Ghy hebt (k en weet hoe langh verby) beloofst te schrijven,
 Wat isser op gevolght? uw' letters? niet een woordt.
 Nu wraektenz' uw geloof; nu doen zy niet dan kijken;
 Nu zendt ghy my, waer heen? maer in een wisse moordt.
 't Is waer zaid ik, ik zal daer zelve hene varen,
 En gaen in hechtenis, of licht'lijk mijn berou,
 En haer goedaerdigheidt my 't leven wilde sparen,
 Zoo niet, zoo doe men my, het geen dat men u zou?
 Dies kom ik Vrienden dan, en stel my voor uw' oordeel
 Te recht; ey leght my op, doch geen verdiende straf.
 Laet oude vriendtschap doen voorspreken tot mijn voordeel,
 En deez' verdorde krans, wiens bladen vallen af.
 (Eilaes door 't derven van mijn Daphne, 't kransjes zonne,
 Die al de glants wel eer heeft op deez' blaên gestraelt,
 Ja zoo ook, dat ik noit iets tot haer lof begonne,
 Maerty weêr aen zoo haest haer schijnzel weder daelt)
 Het is een kleine macht 't gevallen te vertreden;
 Smijt 't geen, met stutten opgerecht staet, onder voet;
 En toont aen my, die legh t' zaem uwe zachtigheden;
 Zoobid ik, dat u ook Apollo helpen moet.

Aenkomst van mijn Neef

J. B U I K.

Hier slijbber gladde Godt der Zuider-Zeefche baren,
 Ontfangh 't dankoffer, dat hier leit op uw' Outaren,
 Dat offer, dat ik u te geven had beloofst,
 Zoo haest mijn Buik zijn voet zou zetten op het Hooft.
 Ha Hemel! is 't gelukt? Ha Buik wat een verlangen
 Had ik om u dus met mijn armen te omvangen!
 't Verlangen is vol pijn; maer baert een zoete vreught;"

Wanneer ghy, dien ghy wacht, dan weêr genieten meught.
 Wat was het my een smert, wat was het my een quellingsh,
 Dat ik zoo langen tijdt moest derven uw' verzellingsh.
 Maer hoe uw' afzijn my meer quelde in 't gemoet,
 Hoe uwe komst mijn hert te meer verheugen doet.
 Weest welkoom waerde Buik, en om dit woordt te zeg'len,
 Zoo neemt tot welkomst gift deez' haest gekrabde reg'len,
 Deez' reg'len en daer by het hert van uwen Beets,
 't Welk (zoo gy ook vertrouwt) by 't u zal blijven steets.

Een behagen aen

D A P H N E,

als zy zat en steef.

Gltergink ik Daphne groeten,
 Die ik vond haer lusjes boeten
 In het geen, zy noodigh acht
 Tot de zoete vrouwe dracht.
 'z' Had wat lapjes van sijnlinnen,
 Die in witheidt overwinnen
 't longh-gewolde bleetend' vee,
 En de versch gevallen snee:
 Doekjes, daer niet op en schorten,
 Gingh zy noch met water storten,
 En heeft noch daer op geplenght
 Tuigh van wit met blauw' gemenght:
 Doe dit in de handt gegrepen,
 En de vuisten toegenepen,
 Dat de opgestreeken hoop
 Door haer vingers henen droop.
 'k Docht, ik geef u dat vermaeken,
 Zoo 'k maer aen de lieve kaeken
 Van mijn Daphne hangen magh,
 't Zoetst', dat ooit de wereldt zagh:
 Als ik maer de zoete roozen,
 Die aen hare wangen bloezen,
 Op een witte marm're grondt,
 Magh bedouwen met mijn mondt.
 Nu mijn waerdst', onz' oude lusjes

Geef ik u met duizent kusjes
 Aen uw' wassen rechter handt;
 Duizent aen de linker kant;
 Duizent aen de ebbe booghjes,
 Boven uwe lokkend' oogghjes;
 Duizent aen uw' voorhoofst vel;
 Duizent krijght uw' neusje wel.
 Maer wat 's dat, mijn lieve leven,
 'k Bidje wilt mijn tant vergeven,
 Dat hy in uw' halsje kleeft,
 En daer blauwe tekens geeft:
 Breekt hem uit, en wilt hem leeren,
 U in 't kussen te bezeeren,
 Eer dat ghy my haten zoudt,
 Tot mijn onschult, en zijn fout.
 Laet ik weêr uw' hals omvamen,
 Laet nu worst'len onze aemen
 't Zien, wiens ziel, dat meester blijft;
 En des anders tot zich drijft.
 Ach! mijn ziel is my ontogen,
 En by d' uwe ingevlogen;
 Dieffegh geef mijn zieltje we'er,
 Of ik zijg van flauwte ne'er,
 Zoo zoo, wilt u ook wat buigen,
 'k Zal nu aen uw' lipjes zuigen.

Ll ij

Tot

Tot ik weder krijg het geen,
Dat daer strax uit my verdween.
'k Moet uw' lipjes nu opboren,

Of mijn ziertje bleef verlooren
Zoo mijn tongh toont dienstigheid?
Maekt, dat ghy een wegh bereidt.

Voor en tegen de Jalousy.

Bunas. Tyter. Damon.

NAdien ghy in een redensrijdt
Nu met malkaer gekomen zijt,
En wilt, dat ik uw' rechterzy;
Zoo zeght, wat is de Jalousy?

Tyter. Het is een-quellingh in de mensch,
Om dat hy niet alleen na wensch,
Genieten magh het geen hy mint,
Of 't is een quel, om dat hy vint,
Dat iemand ook zijn handen slaet
Na 't geen, daer hy zoo hard na staet.

Damon. Ik ben te vreên ik hou 't daer voor.

Bunas. Zeer wel, dit zy u dan een spoor;
Houdt beide hier uw' reden in.
Gy Tyter zeght, dat in de min.
De Jalousy van nooden is,
En Damon houdt dat voor een mis.
Een ieder were van uw' tweên
Zijn zeggen nu met goede reên.
Ik legh mijn ooren in de week,
Op dat ik een goet oordeel spreek.

Tyter. Wel Damon zijt ghy zoo een kindt!
Wel Damon zijt ghy noch zoo blindt!
Weet ghy niet, dat de liefde by
Zich, altijd heeft de Jalousy?
'k Zeg d' aerd niet een trouw minnaer heeft,
Die niet vol Jalousy en leeft:

Op dat ik toon met meer bescheit
 Het geen, ik u hier heb gezeit,
 Zoo let op deze sluitreên wel,
 Die ik tot mijn bevestingh stel.

Zagh iemand ooit wel min, waer uit
 Geen over groot begeren spruit?
 'k Meen neen; want ziet, dit is de min,
 Een groote neigingh in ons zin,
 Tot zulken eenen, die men niet;
 Of die men niet genoegh geniet.

De liefde die is met het geen
 Hy heeft zijn leven niet te vreên;
 Maer tracht altijd na vorder goet,
 Dies hem terstond een hoopje voet;
 Dit hoopen heeft staegh by hem staen
 Een groote vrees, van niet t'ontfaen:
 Want hoop en is geen zekerheidt;
 Dus vreesft men, dat men werd ontzeit,
 En deze vrees baert Jalousy.

Want alzo haest daer iemand by
 Mijn Nymph is, vrees ik, dat hy magh
 Ontrekken 't geen, daer ik op zagh;
 Of dat hy 't my alreë ontgaet,
 Terwijl hy met mijn waerdste praet.

Damon. Dat brenghje zeker deftigh uit:

Want achtervolgend' uw' besluit,
 Hebt ghy geen liefd' die in u woont,
 Die geen quaet achterdenken toont,
 Jaloersche minnaer ghy en zijt
 Voorwaer niet waerd, dat g' iemand vrijt:

Onwaerder noch, dat u een Vrouw,
 Zoo zoeten dier, beminnen zou.

Blijkt niet genoegh, dat ghy niet mint;
 Als ghy zoo vol Jaloersheidt zint;

Quaet achterdenken baert altijd
 Een vreemd' gedacht, een groote spijt;
 En uit zoo grooten spijt ontstaet
 Een gramschap, die niet licht vergaet;
 En op den Jonghman niet alleen;
 Maer ook niet weinigh op die geen,
 Die zoo men snorkt, zijn ziel, zijn zin,
 Getrokken heeft tot hare min.
 Zeght lieve roemt een minnaer niet
 Te staen in zijn vooghdeff' gebiet?
 Te hangen aen haer lief gemoet?
 Te willen doen, al't geen zy doet?
 Ik neem zy mint hem, is't niet wel?
 Waerom verwekt ons dan een quel;
 Een gramschap, en een quaet gedacht?
 Heeft zy haer eigen zin volbracht,
 Haer wil moet ons wil wezen; maer
 Hoe veer is het met u van daer;
 Ghy vloekt, gy raest, gy wenscht het wif,
 Wel hondert dit, en dat, in 't lijf.
 Ey zeght, heeft rechte liefde plaets,
 Daer iemand maekt zoo veel gelaets?

Tyter. Ho ho! ghy trekt het al te veer;
 De Jalouzy die doet wel zeer;
 Maer niet zoo heftigh als ghy blaest.

Damon. Behalven als men meerder raest.

Tyter. Ik zegh, dat onder het gevry
 Zich veeltijds voeght de Jalouzy.

Banas. Ik geef uw' alle bei gelijk
 Zoo dat hier niemand d' eer en strijk.

Doch in de vryery zegh ik u tot besluit
 Wordt d' een door Jalouzy veel meer, als d' aêr gebruiet.

E M B L E M A A M A T O R I U M .

A M O R V E S T I T U S .

*Mirarisne illud quod amor cum vestibus adset,
Aft ego divitijs quod redimatur amor.*

K Upido die men plagh altijd te malen zonder
Kleet, moeder naekt, laet u dat niet eens geven wonder,
Dat ik die wambais nu, broek, kouffen, ende schoên
Aen zijne lendenen, en teere voeten doen:
Want eertijds plagh de min alleenighlijk te kijken
Op Deught, en wetenschap, en and're diergelijken,
Maer nu in onze eeuw' is 't zoo daer meé gestelt,
Dat men malkander lieft alleenigh om het gelt.
De minne zonder goet kan 't nu niet staende houwen,
De minne zonder kleet die zal terftond verkouwen:
De Jongen die is teer, ey werpt hem om het lijf
Beschutzel voor de kouw, of anders werdt hy stijf.

INCOMPARABILI VIRO

T H O M Æ C A R B A S I O ;

M E D I C O E X C E L L E N T I S S I M O , P H I L O S O P H O

S U M M O , P O E T Æ R A R O .

F Undite fletus,
Resonant tristi
Æthera planctu.
Iacet heufato
Raptus iniquo
Vivere dignus
Nefforis annos.
Artis medicæ.

Unicus honos.
Quo non alius
Doctior uno
Semper tremulans
Tangere venam,
Pellere febres,
Tollere morbos.

Mr. IOHAN

Mr. JOHAN BEETS Voyagie

na de Kust van

WESTINDIEN,

Doen hy als Vifcael voer op

d' ADMIRAEEL GENERAEL PATER;

HEt anker lagh nau in de grondt en om de bomen ;
 Was nau een tou gemart om 't drijven voor te komen,
 Of, zie, terftond quam een Maeraen te paert op strandt,
 Ons vragende wat volk wy waren, uit wat landt,
 En d' oorzaak van ons komst; den Admirael voer derwaerts
 Met den Vic' Admirael. Den Iber vlood nu herwaerts,
 Nu daer weêr in 't geboomt', tot dat hy quam te spraek
 Aen strandt, doch in 't geboomt' en vraeghd' met ernst wat zaek
 Ons onze Schepen aen het Eylandt dede zetten:
 Den Admirael verhaelt, hoe 't volk de Scheurbuik lette,
 Van langh in Zee te zijn, en daerom onze vloot,
 Nu tot verquikkinge ververschingh had van nood:
 Indien dat hy ons woud grof en kleen Vee bestellen,
 Dat wy alsdan zijn landt niet vorder zoude quellen;
 Den Iber stondt bedeeft, hy wist niet hoe hy zou:
 Maer eifcht' tot midnacht uitstel om eens met zijn Vrouw
 Dit in de schael van reên met ernst te overwegen,
 En vluchte met dit woordt door zijn bekende wegen.
 De nacht die spreid' haer kleet vast van de bergen neêr;
 Ons Schild'wacht stondt vergeefs den Iber quam niet weêr.
 Nau had het morgen-roodt het roozen hof ontgrendtelt,
 Of d' inwoonder die zagh ons vanen los gewentelt
 Bezwaeyen zijnen strandt, en scheem'ren door het woudt;
 't Woudt dat zoodanigh doen voorheen noit had beschout.

De Goden van het bosch; de Nymphen van de kuilen,
 Die al te wilt en woest in zulke woningshs schuilen,
 Als haren aert vereifcht, verwondert, quamen, om
 Gelijk of 't kermis was, te dansen op den trom,
 En op des vanen-zwier: maer als d' helbaerden blonken,
 De maten ritzelden, en de musketten klonken,
 Vertrokken zy verbaest in 't diepste van het bosch,
 Daer zy gelijk van schat, van zorgen ook zijn los.
 Den Iber van een bergh ziend' ons Soldaten trekken,
 Bleef verre buiten schoots, bestondt daer meê te gekken,
 Vermits hy waende, dat de verheidt van het padt,
 (Dat tot het Dorrep leidt) 't gebrek van 't versche nat,
 En al het kreukel bosch, den onzen zoud beletten,
 Ons ongewoone voet in zijne woonst' te zetten.
 De Zon had nu wat meer als half zijn reis gedaen,
 Wanneer dat onze trop de poort zagh voor haer staen,
 Die tot de huizen leit twee Hemel hooge toppen,
 Besloten, die terzijd; den engen wegh quam stoppen
 Veel opgehoopte steen van rotzen op een ry,
 En liet een enge padt maer in de midden vry.
 Al werken van natuer, doch met een poort gesloten,
 Een plaets daer twintigh man wel duizent af zoud stooten.
 Verwaenden Iber! wat verlaet ghy deze wal!
 Hier is uw' beste sterkt', houdt hier uw' Vyandt stal.
 Maer neen, hy vlucht, de poort is inder yl gewonnen,
 Is inder yl om ver gerukt en heel geschonnen.
 Men ziet het open Vlek, waer in men hem begeeft.
 Den Spanjaerd is gevluht met alles wat hy heeft,
 Dat 's Vrouw en Kindt, dies wy daer niet met allen vonden;
 Het leger wierd gemaakt, en daet'lijk volk gezonden,
 Om op te zoeken waer datmen vers water kreegh;
 Want al het volk was droogh, en al de vaetjes leegh.
 De Schipper van de Kat, verzelschapt met noch and'ren,
 Gingh door het yl geboomt, om vocht te zoeken, wand'ren;

Niet ver van d' eerste wacht rees een opgaende duin ,
 Allenxjes in de hooght , wiens dicht getopte kruin
 Bequaem was met zijn ruight en man en paerdt te dekken ,
 En kond den Iber tot een goede laeghplaets strekken .
 Hier lagh de Vyandt , twee te paerdt en vier te voet ,
 En rent met lossen toom den Schipper in 't gemoet ;
 Zijn wapen was Pistool , deez' rukt' hy van zijn lenden ,
 En meent het doot lijk loot zijn Vyandt toe te zenden ,
 Maerach ! de slagh die mist , en geeft een looze zis ,
 Dies hy strak met zijn maet van zes besprongen is ;
 Zy hebben kort geweer , de Vyandt lange speeren ,
 Dies moeten zy met 't lijf de groove steeken keeren ,
 Staen nochtans even vast . De Schipper werdt geraekt ,
 En d' Iber slaet hem , dat de herffen panne kraekt ,
 Met zijn Pistool , dat sprongh aen meer als zeven stukken ,
 Een ander komt hem weêr zoo diepen wond indrukken ,
 Dat hy ter aerden zeegh , den ander maekt gerucht ,
 Hoe wel hy is gewont , begeeft zich op de vlucht ,
 Den Iber woedt op d' eerst , en om zijn leet te wreken ,
 Geeft hem na dat by leit noch zes of zeven steeken :
 't Gerught quam in 't quartier , docheer de voorsten hoop
 Daerby kond komen , was den Iber op de loop ,
 En toonde vol van vreught zijn al te vlugge hielen ,
 De doode Schipper wierd gezonden na de kielen ,
 Geleidt met vijftigh man , gebonden op een paerdt ,
 By hem gevangen maer niet tot dien eind bewaert .
 Men vindt een water plaets ; het gaeter op een braden ;
 Men slacht en doodt , elk zoekt zijn graeghte te verzaden ,
 Tot meer als halver-nacht , men zet de wachten uit ,
 En als met eenen kringh men 't gantsche leger sluit .
 De nacht werdt deur gebracht , met voorzicht tot in 't dagen ,
 Auroor haer purp're pruik vertoont en gulde wagen .
 Strax gingh elk weder Scheep : maer Æolus , die aen
 De windt gaf vollen toom , ontstak een Zee Orkaen .

Het weder weêr bedaert, 't Jacht uit het oogh verlooren,
 De Vloote werdt verſpreit, men kruift al weêr als voren,
 Doch 't ſchijnt, dat hier de Zee geen Caſtiljanen lijdt;
 Want zich niet een vertoont in ſchaers drie maenden tijdt.
 De doot die gaet terwijl zijn snelle zikkel ſtrijken,
 Zijn zikkel voor den menſch niet mooghlijk te ontwijken.
 En mait de beemden van haer eerſte klavergras,
 Zoo datmen in een week wel vijftrigh dooden las.
 Het roer werdt op gedout, de ſchooten afgemeten,
 Vincent is al den roep. Men komt; maer vindt geen eten,
 Dat tot vervarſchingh ſtrekt, als hier en daer wat kruit,
 En Zint Anthony geeft wat gulden appels uit.
 Het volk is op de been; maer niet van ziekte ontfagen.
 De Ankers zijn gelicht, de volle Zeylen dragen,
 Het Landt is weder wegh; den Admirael die zendt
 Twee Schepen met een Jacht; op dat zy gaen omtrent
 Pariva, en aldaer haer laſt met vlijt volbrengen;
 Het woort is naugezeidt, de leuterende ſtengen,
 Die voelen haren laſt tot boven in den top,
 En merken tuſſchen ons en haer een wijde glop.
 Den Evenaer is van ons Schepen door gefneden,
 Brafil leidt voor de neus en met Brazil de Stede
 Van Salvador, dies gaen wy met malkaer te Landt
 En ik met ons Kap'tein betraden eerſt de Strandt.

B O L - W O R M,

Die veel Nederlanders (Godt betert)

te veel quelt.

Quod citò fit, citò perit.

DE Roomsche tong' die 't hooft een lauw're krans deê dragen;
 Riep over zijnen Eeuw': manieren och! ò dagen!
 Maer dat hy nu 't gezicht eens beurden uit het graf,

En dezen tijdt beschoud' ; wat maekt' hy nu daer af ?
Hy riep Hippocrates en Chiron van beneden ,

Appolloos waerde Soon en liet hy niet in vreden

In 't Elizeifch veldt , Galenus moester by !

Ja al wat helpen kon tot deze zotterny ,

Riep hy al voor den dagh , met haer bepiste glazen ,

Met bossen met lancets , met kruiden ende grazen ;

Vermits de Bolworm zoo de harzenpan ontstelt ,

Dat meest , wat lepel likt , daer van zeer wordt gequeelt .

Of liet de zotten naer Anticyras toevaren

Om Nieswortel en zoo haer zinnen te vergaren .

Maer lieve Cicero , wat breekt ghy doch uw' hoofd ,

De Worm is in 't gebeent , de herzens zijn verdooft ,

Verblindt , verzot , verdult , verrot en opgegeten ,

Zoo dat haer , wie zy zijn , al langh al is , vergeten .

Dees die meer kinders als hy hondert guldens hoopt ,

En schaemt hem niet , dat hy voort twintigh duizent koopt ,

Den ander staekt zijn werk , waer van zijn huis moet leven ,

En neemt zijn laetste geldt voor wijnkoop dat te geven :

Koopt zoo de bollen op ; de wijven porren aen ,

Alzoud' de zak half-vol vaek werden toegedaen .

Wat doenten dat'er zijn daer loopen zotten onder .

Den Reeder leydt niet aen ; den Chirurgijn gaet zonder

Bos in den arm , en dwaelt indachtigh over straet ,

Terwijl dat zijn Patient van vuil en pijn vergaet .

Den Advokaet die heeft zijn Lessenaer versmeten ,

Den Doctor onder weegh des kranken ziek' vergeten ,

d' Apteeker vol gedacht vergrijpt zich in 't Recept ;

Zulx dat de krank' in 't kort geen aeffem meer en schept ,

(Graefmaeker tot uw' winst) 't en magh de Procureuren

t Waernemen van haer Rol ter nauwer noodt gebeuren :

Wat aen Stadthuis en Griff' gekoppelt is wel vast ,

Volbrenght maer zoo wat heen in tegenheidt haer last .

Het doodt verouwd' penneel wordt van de mijt gegeten :

De verruw' leidt verdrooght, pencelen heel versmeten.
 In d' oven leidt 't gebak geborsten wijt en zijt,
 Waer door den Huisheer windt en kouden hagel lijdt.
 De Bruydt die Troude, maer de Goutsmit maekt geen ringen.
 De Pasteybakker bokt niet om wat kleine dingen.
 Smidts, Kuipers, Timmerlui, en wat ooit schootsvel droegh
 Die lappen 't schootsvel neer en loopen in de kroegh.
 Daer zit de Snyer vast, en boven al de Wever,
 Die t' huis geen broodt en liet, wordt daer de Wijnkoop-gever.
 Dieronde billen had, als hy zat op 't getou,
 Heeft daer een Looden aers, dat hy niet rijzen zou,
 Al quam, ik weet niet wie, daer roert hy 't kinnebakken,
 Daer voert hy 't hoogste woordt van dukken en van lakken;
 Al stinkt hy na 't getou, en 't snot hanght in den baert,
 Noch houtme Jonker Spoel het hoekjen van den haert.
 Maer wat komt daer van veer? ik ziet d' een is een Koopman?
 En die een Reeder Scheeps. Wat is daer een geloop an
 Van de Vyanden van de Bolle-dolligheidt,
 Die 't huisgezin voorstaen met wakk' ren arbeidit,
 Als Schuitevoerders, Knechts met Sjouwers, Zakkedragers,
 Scheepstimmerluiden, Spijckermakers en Houtzagers,
 Met fluxe Bootsgezels, beteert, besmeert, bezweet,
 Die 't slend' ren overstraet wel achten 't meeste leet.
 Dees klagen zoo het schijnt, de grooten schuddebollen,
 En gaen recht deur te kroegh: de Bolworm is aen 't hollen,
 Die daer van veer met langh en zwarte mantels gaen,
 Zijn die zom wijlen op en om de Preekstoel staen;
 Dees hand' len onder hants dat 's quanzuis wel zoo eerlijk,
 Maer ondertuffchen quelt de Bolworm haer ook deerlijk.
 Haer winst moest zijn voor Godt en tot der Kerken roem;
 Maer nu (laes!) zoektmen die te trekken uit een bloem.
 Verdwaesde Rentenier wat loft ghy uwe brieven,
 Is dit alleenlijk om uw' Huisvrou te believen?
 Uw' Huisvrou die met u ter wagen rotft en rent

Om Bloemen, waer voor ghy dan harde daelders zendt.
 Eerft moght uw' Huis u niet een oogenblik ontberen,
 Nu zijt ghy in de kap, nu doet gy niet dan teren,
 Nu komt het met haer zin te wonder over een;
 Want zoo ghy niet en gaet, zy zendt u zelve heen.
 Ghy neemt de Koopmanschap in achtigh op de kamer,
 Uw' Wijfje by de straet, wat kander zijn bequamer,
 De wegh is zoo bezet, dat niemandt u ontglijt,
 Dus komt het, dat ghy ook zoo rijk van Bollen zijt.
 Dees die verkoopt zijn Landt, den ander zijne woningh,
 En koopt Bloemen om. De Kay die wordt een Koningh.
 Want daermaen alle daegh wel duizent guldens wint,
 Daer ist de pijn waert, dat hy ter deegh begint.
 De Koopmanschap gaet aen: wie sal het meeste schrijven?
 Drie hondert. Twintigh meer. Noch dertigh, 'k laet hem drijven.
 Vaert wel daer mee. Midts gaet de koper aen den haert.
 Daer ist, wel deze Bol is vry wat meerder waert;
 Wat zoudze zeidt Jan spoel, die staegh zat in het hoekje,
 Hy blaest zijn pijpien uit en schut zijn glimmigh broekje,
 Vriendt zeidt hy, zoo ghy my wilt overdoen de Bol,
 Ziet daer's mijn handt, ik maek vier hondert gulden vol.
 Daer teekentmen de kaets, de wijnkoop moeder wezen.
 Nu mannen luister toe wat biedje nou voor deze,
 Die jonghst op zeven hondert azen is geplant?
 Twee duizent gulden, hoe? wel dat raekt wal noch kant.
 Ik schrijf ses hondert meer. Twee hondert noch daer boven
 Riep Lubbert, Albert dorst drie duizent juyft uitloven.
 De Bloem die wierd verkocht om vijf en vijftigh meer,
 En deze koper won net hondert daelders weer.
 Zoo gaen de zaeken voort. 'T is vry gelach voor allen,
 Ja meer, men mach 't niet uit, 't bier heeft geen goet gevallen.
 Loop Castelein haelt eens een frissche roemer wijn:
 De wijn is zoo te kout zy moest gewarremt zijn
 Zeidt Piet, zoo dat 's hem recht spaert nu kaneel noch suiker:

Ey neemt die groote kluit en maekter van een duiker,
 Zoo dat is zoet genoeg; een hallef kantje vriendt,
 Of anders tot de Boom, zegt hoe het u maer dient.
 Het nachtje wort versienft, een kroegh en ken niet houden,
 De Brandenburger moet in 't krieken het verkouden
 Beschutten van de maeg', dat is 't gezette perk,
 Daer na den gantschen dagh met eeren van het werk,
 In kroegh of in het bed, men ziet geen zonne rijzen,
 Noch ondergaen, men weet niet als een Bol te prijzen.
 Dat 's 't al in alles, na haer vreemde malligheid.
 't Is noch niet langh geleen, zoo kortlingh wierd gezeidt,
 Dat thien Floristen juyst tot wijnkoop hadden t'zamen
 Tzeventigh guldens, en als zy tot reek'nen quamen,
 Bevontmen datter was noch tzeventigh te quaedt,
 Gaet voort, zoo, dat schiet heen, vermindert niet uw staet.
 Zoo, vloiter zoo wat in, schreum niet het mach wel wezen;
 Want Croesus die is in uw' handel op gerezen:
 Hy stroit in 't wilt in 't woest zijn rijkdom in uw schoot,
 Om Flora, dien hy heeft een nacht te bed genoot,
 Het onbezuift geschenk van Floraas milde pollen
 Vliegt u ook door het bloedt en helpt u by de snollen,
 Waer door ('t is al gebeurt) de meester geldt verdient;
 Zoo dat is dobbel winst, eerst Flora nu haer vriendt
 Elk schiet om 't best, Barbier zoo zal u goedt wel groeien,
 Zoo zal een honigh stroom uw deur in komen vloeyen.
 'K geloof wel dat ghy woud dat nimmer een patient
 Om pleister of om schaer uw' deur en quam omtrent,
 Of zoo van 't dartel volk uw' stok wierd afgesmeten,
 Ghy zoudt geloof ik vast 't oprechten weer vergeten.
 Thien duizent ponden vlaems, ten is geen kleine zom,
 Acht ghy uw Bollen waert, jae gaeftze daer niet om.
 Maer wat speelt groote Jaep een Bolworm, om zijn ooren,
 Hoe vliegt hy over straet, daer gaet geen stap verlooren,
 Hy neemtze uit de nest. Wat koopt die man al goedt!

Ik loof schier dat hy Craffus schatten hebben moet.
 Hier David, jy moet wat by deze Goliath staen,
 Gy slaet ook vry wat op, en laet den handel glat gaen;
 Al zoudt ghy al 't geen u bevolen is als Vooght
 Op lichten, dat 's ook recht, 't werdt om profijt gedooght.
 Hy hoopt hy zoo veel zal als Pietje proever winnen,
 Die op een klein profijt niet meer en stelt zijn zinnen;
 Maer overleidt, hoe hy 't gewonnen zal besteën
 Aen Huis, Thuin, Paert en Koets, jae reekent vry wat heën.
 Ghy komt wel daer gy 't vindt, 'k wed d' Allekmaersche tochten
 Alleen wel ruim en rijk u al dit goedt opbrochten.
 Eilaes! als Flora komt zoo opent zy haer Bloem,
 Maer na een korten tijd verliest zy weer de roem,
 Zoo ging'et met deez' maets, men dreef eerst grooten handel,
 Maer strax gelijk Narciss' vergingh al hunne wandel.
 Die eerst had Crezus schat, of Irus arremoe,
 Verloor, of tast in 't geld tot aen de kneukels toe.
 Wy worden by een Bloem van David wel geleken,
 Vergaen ook, als een Bloem, zoo veeltijds is gebleken,
 En blijkt noch alle daegh, en meermaels bliken zal;
 Ey lieve Tulpezot, blijft doch niet langer mal!

Lof van Daphne.

Singula quid referam? nil non laudabile vidi.

ACh vlugg' ach kleine wicht! nu ken ik uw' vermogen,
 Nu ken ik, dat ik ben tot in uw' dienst getogen,
 Verwonnen en bestrikt, uw boeyen heb ik aen,
 Die na mijn Joffrous gonst en minne my doen staen:
 Ten is geen wonder, Godt, dat ghy my hebt gevangen;
 Die dikmael zelfs Jupijn zijn Godtheit maekt te bange;
 Apollo is het leet, dat hy onsterflijk leeft,
 Atlantides beklaeght dat hy geen eind en heeft;

De Monsterdooder heeft zijn huid en knods versmeten,
 En is (ziet) aen het wiel by Omphale gezeten;
 Dees dwinght ghy (is't dan vreemt) dat ik my vangen geef,
 Dat ik, een sterflijk mensch, voor uwe Godtheit beef.
 Te meer daer noch mijn Nymph, is zoo volmaekt van leden,
 Begaeft met zulken geest, verciert met zulke zeden,
 Bepronkt met zulken deught, het hoogst en grootst cieraet,
 Dat zy de dwingsters van Jupijn te boven gaet,
 Een Clymene verpuft, en Herzes schoont doet bloozen,
 En 't Lydisch kindt door schaemt haer pruik verwaereloozen,
 Waer vindtmen ergens een, waer zag men ooit een Vrou,
 Die voor mijn Daphnes schoont ter schuil niet kruipen zou!
 'T schijnt dat de gulde Zon zijn schitterende stralen
 Van 't heldere gevlecht mijns lieven Nymphs komt halen.
 Ha opgetoide top! die kroezer als een rank
 Mijn ziel in haer gekrul en vaste strikken dwank,
 En zoo gebonden houdt, dat ik mijn leve dagen
 Niet wil en ook niet ken zijn uit 't geboei ontslagen.
 Mijn *Daphnes* voorhoofs vel verpuft en trotst Diaen,
 En doet haer zil'ven glants heel zonder schijnzel staen.
 Haer trekkelijk gezicht, haer lonkend' lieve ooghjes,
 Bekranst en om-bezet met Ebben-houte booghjes,
 Beschamen bei de Pools, Bejouwen al 't gestert;
 Terwijl haer wangen kleur de Roos en Lely tert.
 Ha lippen! lippen! Neen maer enkele koralen!
 Hamondt! wiens na gelijk Apelles niet zou malen.
 Ha net bepaelt gebit! verguizend' het yvoor.
 Ha aeffem! voor wiens geur ik geen Viool verkoor.
 Ha keel! die overtreft de stemmen der Syrenen.
 Ha kin! ha neus! die elk uit was gedrait zou menen.
 Ha vingers! Baccho waert, ha nau geschoeide voet!
 Daer Cynthia vol spijt haer zeil voor strijken moet.
 Ha hals met blau doorstraelt! Ha borst! wat wil ik zeggen
 Van 't geen het moei'lijk kleedt voor ons ter schuil komt leggen!

Is 't kijken ons belet, 't vermoeden staet noch vry;
 'K vertrou mijn Engelin volkomen, dat zoo ghy
 In d' oud' Godinnen strijt u meê had laten vinnen,
 De Rechter had gezeid, ghy Daphne zult het winnen.
 De minnende Troiaen was wel zoo oordel-rijk,
 Dat hy uw 's achten zou te wezen geen gelijk.
 Ghy zijt by na volmaekt, en hebt gants geen gebreeken,
 Als een die al uw cïer en schoonheid gaet versteeken,
 Met oorlof lieve Nymph, ghy zijt te zeer belaên
 Met een voornemen in die staet te blijven staen,
 Daer ghy u nu in houdt, ghy wilt niet zija verwonnen,
 G'lijk den Carbonkel steen van 't vier noit is verslonnen,
 Van 't vier noit is verteert en noit verandert is:
 Maer uit de heete gloet gehaelt wort even fris.
 Zoo houdt gy waerde Vrou uw' maeghden staet in waerden,
 En wilt om deze staet geen ander staet aen vaerden
 In 't mids van 't minuevier, van 't lonken van 't gevry,
 Blijft u de maeghden staet heel onverandert by.
 Verkoren Engelin: *Die maeghden wil be-erven,*
En moet geen maeght meer zyn; maer hare maeghdoom derven.
 Ook maeghdoom is geen deught, die d' houwelijke staet
 In hoogheit overtreft, in heil te boven gaet.
 Dies halven lieve Nymph behoort ghy te verlaten
 Uw' overhart gemoet, dat steeds de min wil haten,
 En hangen zoo een aen, die d' hoop van wedermin
 Tot alle trouwigheid doen geven heeft zijn zin,
 Dan waert ghy heel volmaekt, gelukkigh dan, die gene,
 Die ghy uw' lieve gonst en weermin woud' verlenen.
 Ik stel hem in de heilst en Goddelijkste staet,
 Die ghy door wedermin uw lent genieten laet.

KUPIDO SCHOEN-ZETTER.

*Res præclara procul spectantibus esse videtur:
Sed contemplanti pessima res amor est.*

De liefd' lijkt enkel wat, als m' hem van veer maer ziet:
Maer als men die doorkijkt, zoo deught de liefde niet,

't IS noch niet lang' geleden, dat
Het al beziende Zonnen-radt
Liep in de Schutters blauwe baen,
En quam vast op den Steenbok aen:
Wanneer de Kinders blye dagh
Van Sinter Klaes te komen plagh;
Omtrent in die tijdt bad de Zoon
Van Venus al de hooge Go'on,
Om Sinter Klaes, en hy verzocht,
Dat hy zijn Schoentje brengen moght:
Maer las! hy wierd' van yeder Godt
Belacht, en wel te deeg' bespot.
Dit zagh Merkuur, en heeft terstondt
Getrooft hem 't beste, dat hy kond',
En zeide brengh't by my uw' Schoen,
Ik zal u daer wat goeds in doen.
Doe was het Guitje heel verblijt,
En riep o Goden! u ten spijt,
Zal ik mijn Schoentje zetten noch,
Al woudt ghy dat beletten: doch
De Goden lichten om de Guit,
En joegen hem ten Hemel uit:
Hy na zijn Ida, ende wacht,
Verblijdt, na 't scheien van de nacht,
Verlangend' na de Morgen Vrouw,
Dat hy zijn Schoen weerhalen zou.
Merkuur die was terwyl op loop,
En vondt daer een deel goed's te koop;
Van binnen niet als enkel gal,
Van buiten zuiker over al,
Waer van hy geen klein hoopje kocht,
En vloogh daer mede na de locht.
Kupido komt al voor den dagh,
Als yeder noch in ruste lagh,
En zaid', is hier al wat gebrocht,
Of isst niet op my gedocht?
Mer ziet hy bei zijn Schoentjes staen
Tot boven toe wel vol gelaen;

Hy springht van blijdschap open neêr;
Bedankt de Godt, en geeft hem eer,
En nam een handt vol zuiker strak,
Die hy gelijk in 't mondtje stak:
Maer al zoo haest 't die stukken beet,
Doen gaf het guitje zoo een kreet,
Dat al de Goden metter vlucht
Aen quamen loopen, op 't gerucht,
En meenden, dat het aerdsch geslacht
Aen d' Hemel toonden weer haer macht:
Maer als zy quamen dichte by,
Doen merkten zy de boevery,
En hadden in het zoet bedrogh,
(Zoo 't scheen) een groot behagen noch.
Kupido kreet, het koord', het spooch,
En riep met tranen in het oogh.
Mercuri loos' en valsche vriendt,
Heb ik dit oot aen u verdient.
Ha valsche zuiker! buiten zoet:
Maer binnen niet als enkel roet.
Wel zaid Jupijn, weet ghy wel kindt,
Dat ghy de zuiker zelve zint?
Ghy schijnt van buiten ook wel goet.
Maer zijt een deughniet in uw' bloedt.
Ghy weet uw' zoeten kroezen kop
Zoo euvel net te cieren op;
Ghy weet uw' vleugels alle bei
Te schikken, ook te wonder frei;
Uw' kooker hanght ghy om uw' hals;
Van buiten cierlijk binnen valsch;
Zoo dat die u van veer beziet,
En acht u voor de quaetste niet:
Maer die u wel doorgrondet heeft,
Die ziet wel datter niet en leeft
In u als alle bitterheidt,
Bedroettheidt, ende eeuwich leidt.
Uw' spits en vinnigh stralend' riet,
Daer gy beid God en mensch med' schiet,
N n ij Dat

Dat is van buiten wel vergult;
Maer is van binnen weer vervult
Met al het leet, dat Godt, of man,
Hier of op aerde lijden kan.

G' hebt nu een kleine proef gedaen,
Waer uit ghy licht'lijk kent verstaen,
Wat quaedt dat ghy een ander doet,
Als ghy hem bitter geeft voor zoet.

WELKOMST-GIFT.

Als de E. oordelrijke ende Achtebare

D A P H N E.

Van Enkhuizen t' huis quam.

Hæc duce Sigæo dubias à littore feci

Longa Phereclea per freta puppe vias.

Illâ dedit faciles auras, ventosque secundos.

In mare nimirum jus habet orta mari.

Perstet: & ut pelagi, sic pectoris adjuvet astus:

Deferat in portus & mea vota suos.

id est.

Met deze Leidsvrouw zijn my de Zigeefche stranden
In 't Pherecleefche Schip, ontvoerd' aen spartens ree;
Zy gaf my goede windt na d' aengename Landen,
Zy is ter Zee geteelt, dies heeft zy maght ter Zee.
Dat zy volherd', en als de Zee mijn borst doe blaken,
Dat zy mijn wensch in haer gewentte Haven fier.

Komt gy mijn waerde Nymph? of dunkt het my door 't droo-
men?
Of beeld ik my dat in? of duizelt my het hoofd?

Recht heb ik evenwel; ik zie ghy zijt gekomen:

Nu zie ik 't geen ik had mijn leven nau geloofd.

Enkhuizen ken het zijn, kent ghy zoo laten varen!

Laet ghy zoo lichtlijk gaen het Puik van onze Stadt!

Ist mooglijk mijn Godin! dat u de Godt der baren,

(Als ghy bezneet zijn rugg) niet op en heeft gevat!

Barst blye blijdschap uit, vermaekt u, mijn gedachten,

Ontfonkt u nu mijn geest, verquikt u, mijn gemoet;

Nu zelve zich mijn Nymph weêr voor uw oogen braghte,

Klaeght van geen afzijn meer, ziet hier uw waerdste goet.

Kan my haer blijde komst zoo zeer dan niet verblijden;

En koesteren als mijn bedroefde haer vertrek?

Niet? zeecker ja ik zweer, dat ik ten genen tijden,

Zoo langh mijn Nymph hier is zal hebben vreught gebrek.

TROUDICHT

Op de gewenschte Echt-vergaderingh van den vromen ende Eerzamen Jonghman,

KLAES IANSENZ. VERSCHUUR,

Met de Achtbare ende Eerbare Joffrouwe

AELTJEN SIMONS WAYOP,

In den Echten staet vergadert op den . . May 1638.

Nos dabimus quod ames : & pulchræ filia Ledæ.

Ibit in amplexus , pulchrior ipsa , tuos.

id est :

Ik zal u geven , 't geen ghy eeuwigh moogt beminnen ;

Dat schoone Ledaas Telg in uw' omhelzing vaert.

O Liefelijke tijdt ! ô zoet lentens daegen !
 Die koutheidt uit de borst en uit de lenden jagen,
 En stelt daer weder in de liefelijke jeught,
 Die 't reedlijk voeligh (ja wat leven heeft) verheught ;
 En maect al , watter is , genegen om te paren ,
 Of t welk ontfangen heeft , genoodtzaekt om te baren ;
 Of beide doen , eer dat uw' tijdt verlopen is ,
 ô Aengename tijdt ! hier geeft getuigenis
 'T gevogelt op het veldt in Doornen en in Boomen ,
 De Beesten op de stal , de Visschen in de stroomen ,
 En 't dulle diep ; getuigh zijn Boomen , Bloemen , Kruit ,
 En wat ons Moeder d' Aerd' met volle vreught schiet uit.
 Getuig zijt ghy ô paer ! die t' zamen zoekt te paren ,
 En neffens and' ren prijft in d' Echt u te vergaren.
 Och wat is dit een vreught ! een jeught een zoet vermaek :
 Hier hebt ghy lieve paer het einde van uw' zaek.
 'T is noch niet langh geleên , men zagh de Bruigom zitten ,
 Als Stierman in het Jacht , de Godt van liefdes hitten ,
 Die patten op de Fok , de gieter in de handt ,
 En zagh voor uit in Ly het lang gewenschte Landt.

Nu iij

Wayop

Wayop een frisse koelt, liet zich de Stierman hooren.
 En zocht de Haven aen, strax klonk hem in de ooren
 Een meer als aerdsche galm van Venus, of haer buur,
 Die Riep, ey Maisje zet het huisje by de schuur,
 Doen vierden hy deschoot, de windt die liep ook ruimer;
 Hy achte groot verlies te wezen tijdt verzuimer.
 Hy quam de Haven in, daer hy de liefste vondt,
 Hier streek hy 't zeil, en smeet zijn dregge na de grondt.
 Op d' Oever stondt de Bruydt, wiens jeughdelijke kaeken
 Den ouden Cato zelfs vermoghte te vermacken,
 In zeden opgequeekt, in deughden opgebroght,
 Van yder een bemint, van yder een gezocht.
 Doch deze toegeleidt, hy peurt met lust te Lande,
 Verzoekt haer gunst, en kust gediensigh hare handen;
 Daer na de zoete mondt, en kreegh haer binnen boordt,
 Na dat hy menighmael 't neen zeggen had gehoort.
 Cupido trok op wegh, na 't riedlandt om een ri-tje,
 Waer op hy speeld ter eer dit paer een Bruilofis liedtjen.
 Cymodoce met al de Nymphen van het Hop,
 Die neuriden hem na met vergingh van haer krop.

S T E M M E:

Rogier Bon Temps.

Geluk, gelukkig jonge Paer,
 Die nu te gaer,
 Vereenigt door den Echten bandt,
 En na langh terteq;
 Malkanders herten
 Nu hebt verpandt.

Den Hemel neem in zijn behoet,
 Al't geen ghy doet;
 Hy geeft zijn zegen langhs hoe meer,
 Tot't geen uw zinnen,
 Als nu beginnen,
 Tot zijner eer.

Gelijk de lieve lenten bloeit,
 En alles groeit,
 Zoo bloey en groey uw wedermin;
 Van tijdt, tot tijden,
 Dat gantsch geen lijden.
 Bekommr' u zin.

Dat eer het jaer zijn omloop stuit,
 Een jonge spruit,
 Afzertel van zoo braven Bloem,
 Zigh magh verthoonen,
 En 't houlijk kroonen,
 Met d' hooghste roem.

Dat d' Hemel u zoo lange spaer,
 Dat ghy te gaer,
 Ziet u na-Neven om uw haert,
 Vreedzamigh speelen,
 Malkander streelen,
 Met dankb'ren aerdt.

En als uw tijdt verloopen is,
 Dat u gewis,
 Den Opper-Godt den Hemel gon,
 Dat ghy na't sterven,
 Dan meught be-erven,
 De volheidts bron.

Dit hoorden 't jonge Paer, en al de Nymphen riepen,
 Geluk, geluk, geluk, de blijdschaps tranen liepen
 Strax uit het keurigh oogh, en Juno quam terstondt,
 En gaf haer handt aen handt en zegeld' 'et verbondt.
 Hier meê was 't Houlijk klaer, en op den dagh van heden,
 Vernieut ghy jonge Paer 't verbondt na wet en zeden.
 Dies roepen wy al t' zaem, geluk, geluk, geluk,
 En wenschen dat den Heer u hoed' voor alle druk.
 U zijnen vrede geef ten einde uwer daegen,
 Daer vreed is daer is Godt: de liefd kan 't al verdragen.
 Het is een oude les wacht u van 't eerst' geschil,
 Zoo houdt ghy jonge Paer een doentjen en een wil.
 Speelnootjes aerdigh op (ey) met een vrolijk wezen
 (Al is uw' lukstar juilt zoo hoogh noch niet gerezen
 Hy staet licht voor de deur) helpt doch de Bruidt te bedt,
 Zoo raekt het Paer gezondt van 't geen haer nu meest let.
 Cupido heeft alree haer leeger klaer doen maeken;
 Met Maeghde-palm en Myrth bestroit het gantsche laeken,
 Dies neemt haer handt aen handt met sprongen raps en drae,
 Stoot haer ter kamer in, zinght dit Cupido na.

Wijze: Het Maentje scheen zoo helder.

SA lustigh vrolijk hertjes,
 Hier is geen tijdt van smertjes;
 Smijt alles aen een zy,
 En laet ons jeughdigh zingen
 M' thuplen en met springen,
 Het jongh Paer iser by.
 Ghy jongh Paer zult verlaten
 Uw' maeghdelijke Staten,
 En wezen een van twee;

Wy bannen, bannen, bannen
 In 't zelschap u van mannen,
 Leeft daer met rust en vreed.

Voort, voort, de tijdt is komen,
 Voort Bruidtje, zonder schromen,
 Uw' Ouders w'eghden 't eer;
 Want zonder hare wagen,
 Kond' nu geen Brui'gom dragen
 Van u de waerdste eer.

Eer

Eer die niet werdt verlooren ;
Maer dus werdt als herbooren.
Die maeghdoom zoo af staet,
't Zijn prijzelyke zaeken
Van maeghden, maeghden maeken,
En 't Houwlyk een cieraet.

Wanneer het onze tijd was,
'K wed elk van ons verblijdt was
Te doen, het geen ghy doet,

Doch in de hooge daeken
Wil Godt d' Houwlyken maeken ;
Waer na men toeven moet.

Jong' Paer, voort na de Stede,
Daer ghy nu zult bekleeden
Ons aller ouders stee :
Weeft daer te zaem verduuldigh
Uw' zaet werdt menighvuldigh,
Gelijk Abrahams dee.

Aen den Hoogh-geleerden Heer, men Heer VOSSIUS tot Leiden.

*Σοφὴ παρ' ἀνδρῶν προσδίδει συμβολίαν.
Σοφιστῶν γὰρ γίγνεται συμβολία.*

'k **W**Eet wel ghy hebt groot ver-
langen,
Om wat schritts van my
t' ontfangen,

Om te weten, hoe 't hier gaet,
Hoe 't met mijn gezondheid staet.
Waerde Vos, hebt ghy begeren
Tot het geen u zelf zal deeren,
Alzoo haest ghy 't hebt verstaen,
Zal ik 't al of niet verstaen.
Zegh ik 't u, 'k zal u bedroeven
Nochtans zoud' ik gaeren proeven,
Of ghy geven kunt wat raedt
Tot een tcerend' quijnend' quaedt ?
'K kan niet rusten, 'k kan niet leven,
'K zie, als of ik was vergeven,
'K hangh zoollidigh aen de wal,
'K weer niet, wat 't noch werden zal ;
Al de pijlen maeken gaeten,
Al de vlammen kennen vaeren
Alzoo vaek, met torts of riet,
'T wicht my brandt, of na my schiet ;
Wie ik zie, ik moet haer minnen,
En nochtans blijft in mijn zinnen
Sy, die door een lokkend' oogh
My tot hare minne roogh.
Spijkers drijven wel malkander ;
D' eene baer die dringht een ander :
Maer eilaes ! de laetste min
Brenghet de voorst niet uit mijn zin.
Phillis is mijn lust en leven ;

Kloris wilt van haer niet geven ;
Al mijn troost is Amaril,
Nyza al mijn wensch en wil ;
Galathea doet my branden ;
Laura hour my in haer banden ;
Dorile vermoort mijn hert,
Sappho maekt my al mijn smert,
Cynthia rooft al mijn lusjes ;
En Lycoris al mijn rusjes ;
Door wat kusjes voor haer mondt,
Heeft my Galla lest gewondt,
'K zal noch van Korinna zwijgen
Kleo zal geen plaets noch krijgen,
En wel duizent, die ik nu,
Om de moeit te noemen schuw.
Alleen Daphne door haer machten,
Kan mijn wille zoo verkrachten,
Dat ik levend' 't leven derf,
En al oogenblikken sterf :
Alleen Daphnes wreede plagen
Ken mijn zaghte borst niet dragen,
Ist dan vreemt, dat 'k met mijn lijf
Onder 't zootje leggen blijf ?
Dits mijn ziekte, dit zijn de pijnen,
Die mijn dus doen dravend' quijnen.
Weet ghy nu een weinigh raedt ?
Soo begint, eer 't wordt te laet,
Eer dat Charon met zijn schuitje,
Over voert 't verwezen buitje
Na het Elizelsch veldt,
Daer mijn stoel al wordt gestelt,

Aen de Achtbare ende Oordeelrijke Joffrouwen C. A. B.

Als hare A. A. uit Frieslandt t' huis quamen, in Augusto 1627.

Ecqua tanta fuit Romam tibi causa videndi?

Id est.

En wat beweegd' u toch om Rome te bekijken?

HArte diefjes, waerde Susjes,
Dartle Nymphjes, hoogste goet,
Witt ghy Meisjes, met wat lusjes
Ghy ons' droeve herten voedt?
Onze herten die staegh schreiden,
't Sedert ghylui voert van hier,
Komt ghy door uw' komst bereiden
Wederom haer oude tier
D' hoogste vreught, die zich op Aerden
Ooit liet vinden, brengt ghy aen;
Zoo de vlam die Venus baerde,
Niet uit uw' lui is vergaen,
Zoo maer niet de kille koude,
Van de Frieslandtsche Vorst
't Vonkje, dat ghy hadt behouden,
Heel gejaecht heeft uit uw' borst,
Zoo de Zuider-zeesche golven,
Die u maekten heel ontrufft,
Op de reis, dat niet bedolven
Hebben, en uw' vlam geblufft.
Hoe! ik wil recht aêrs gelooven,
't Is onmooglijk, dat de kou
't Minnegoodtjes vier verdooven,
En zijn brantjes uitten zou:
't Vlamtje, dat door al de deelen
Van het lijf zich had geleid,

Kond geen minnekuurtjes spelen,
Mits het was te wijdt gespreit:
Maer de koud' heeft dat gedrongen
Uit de le'en, en zoo benart,
Dat het binnen in gesprongen
Zich bewimpelt om het hart,
En hoe zoud ook in het varen
't Water bluffchen deze vlam,
Daer zelf Venus uit de baren
Haer begin en oortpronk nam.
Herte diefjes, waerde Susjes,
Dartle Nymphjes, hoogste goet,
Witt ghy, met wat grooter lusjes
Ghy onz' blijde herten voet:
Zoo ghy toont dit waer te wezen,
't Geen natuur, en ik u zegh,
Met een bly gelaet en wezen;
Doch en smijt de daet niet wegh.
Dan meught ghy op ander tijden
Varen in de koud om veer,
Dan naekt ons weer nieu verblijden,
Tegen ghy zult komen weêr.
Herte diefjes, waerde Susjes,
Dartle Nymphjes, hoogste goet,
Dan zoo steld ik al mijn lusjes,
Wat ik heb in uw' behoed,

Oo

Mr. JOHAN

1875
Aan de Afdeling van Technische Wetenschappen

van de Universiteit van Amsterdam

Alphus A. J. van der Meulen

Low...

1875

Mr. JOHAN BEETS
LIEDTBOECK

VAN VERSCHIEDEN

STOFFEN,

Achter de welke eenige Brieven
van *Hoogerbeets* en and're (rakende
den Auteur en Vrunden) zijn bygevoeght.



Tot HOORN;

By *Hendrick Iansz. Marius*, Boeck-verkooper op de Nieuwe-
tract. 1668.

NACHT-KLACHTE.

Ad rigidas canto carmen inane fores.

HOort Zilver bleeke Maen
Met al uw Sterren aen
Mijn al te droevigh klagen ;
Wilt in deez' naere nacht
Mijn tranen en mijn klaght
Aen Daphne overdragen.

Ik hebbe my verftout,
Om met 't geholde hout
De wat'ren te doorsnijden,
Te vlieden van die geen,
Die geen, die my alleen
Ken helpen en verblijden.

Heylooz' en booze daet,
Vernikkert quaedt beraet,
Dat in mijn zinne brochte
Te vlieden van die Stadt,
Die ik met vreughd' bezat,
En hadde 't geen ik zochte.

De Jager zoekt het wout,
Daer zich het Wildt onthout :
Maer (laes!) ik fchou de Boomen!
Daer zich het geen ik zoek,
Verfteekt in eenen hoek,
Hoe zal ik 't dan bekomen ?

De Vogelaer die zet
Zijn al-bekippend' net,
Daer meest de Vogels zweven :

Maer (laes!) ik fchou het Veldt,
Daer zich de Vogel stelt,
Die 't leveu my kan geven.

Godt Æolus ontbindt
Uw' toomen, laet de windt
Uit 't Zuien stormend' waien,
Op dat de vlugge kiel
Magh na mijn tweede ziel,
En Daphne weder draien.

Neptuin ey, hout het Schip,
Offtiert het op een klip,
Of laet uw' Tritons blazen,
Op dat de Vecht en 't Y
Haer ftoomen brengen by,
En tegens 't fteven razen.

Jupijn indien de min
Ooit woelden in uw' zin,
Zoo hebt met my medoogen :
Leent my uw rechter handt,
En fteekt ons zeil aen brandt,
Dat wy niet vlieden mogen.

Hoor, hoor, de wind die ruiſt,
Ziet hoe 't voor 't fteven bruiſt,
En kijkt de Wolken zwellen:
Hoor, hoe de Donder raeft,
De Schipper wordt verbaeft,
My is een vreught zijn quellen.
Kben

'K ben van de Goôn verhoort,
'Tza Schipper 't roer aen boordt,
G' hebt stroom en winden tegen;
Ghy krijght wel licht uw' loon,
Strijdt ghy met d' hooge Goôn,
Zoo staet ghy licht verlegen.

Laet ghy uw' zeil noch staen?
En spoort daer tegen aen,
Ha Goden ken het wezen!
Ziet hy verpufft de Zee,
De Windt en Donder meê,
Zult gy hem niet doen vreezen?

Hooft, hoe den Donder treft,
En hoe de Windt verheft,
Ziet hoe de baren rijzen,
De Schipper en zijn maet
En weten genen raet;
Maer vreeze doet haer yzen.

Daer gaet de fok ter neer,
Het zeil zwinght heen en weer,
Daer loopt de spriet ook henen,
Daer 't Anker in de grondt;
Dank Hemel dat ghy gont
Wat mindring' van mijn wenen.

Zoo dat verlicht mijn hert,
En mindert mijne smert,
Woud' nu ons Kabel breeken,

Zoo drevén wy voor windt,
Recht heen na mijn bemind';
Zo kond' ik haer weer spreken.

Maer of het Tou ons hiel,
En dat de vlugge kiel
Niet wederom en keerde?
Brengh't ghy de tijdingh dan,
Godin Diana, van
'T geen ik van u begerde.

Zeght noch hoe ik de tijdt,
Die 'k van haer ben, verslijt
Met zuchten, wenen, kermen:
'K Zal nimmer zijn verheught,
Voor ik mijn troost, mijn vreugt
Magh weder eens omermen.

Dat ik zal komen weér,
En haesten my zoo zeer
Het mogelijk zal wezen;
Dat zy terwijl bewaert
Die zoet en zaghten aert,
Die in haer is gerezen.

Waer vliedt ghy zeg Godin?
Wat haelt g' uw' aenzicht in,
En gaet 't met wolken dekken;
Of gaet gy, 't geen ghy hoort,
En ziet, van woort tot woort
Mijn Daphne weer vertrekken?

Wijze: Zeght my wel schoonste Nymphelij. *n.*

Alle uw' Schaepkens zijn verzien,
Nymph, waerom wilt ghy dwalen?
Of wilt ghy wederom vlien
Van d' Herder, die u komt halen?

d' Herder die anders niet en meent,
Als u by die te leiden,
Met wie ghy wilt zijn vereent,
Noch t' avondt eer zy scheiden.

Oo ij

Phil-

Phyllis en Laura gaen althans
Met d' andre Herderinnen,
Al springende aen den dans,
Enghy laet u daer niet vinnen.

Weet ghy wel, wat men gister zey?
Datmen by een zou komen
Gints in die Gras groene Wey,
Dicht onder de linde Boomen.

Die daer niet quam, die zou eer langh
Alle de Herders moeten,

Met eenen kus voor haer wangh,
Des anderendaeghs weer groeten.

Wat is 'et, dat ghy weder vliedt
Van hem, die u wil leiden
Daer, daer ghy niemant en ziet,
Die u niet en verbeiden.

Laet ons dan t' zamen henengaan
By al die vroolijkheden,
Die nu om u stille staen,
En waer toe ghy zijt gebeden.

Wijze: Hou zick hou, gen dagh in huis.

Ik weet niet wat mijn overgaet,
Ons Lijsje is zoo anghstigh quaet,
Ze laet haer lippen hangen,
Z' haelt rimpels in haer wangen,
Ze mort, ze muilt,
Ze knort, ze pruilt,
Ze zet haer bakkus bange,
Ze schut haer hoofd, ze schuilt.

Wel Lijsje zegh' ons lieve kijnt,
Hoe dat je jou zoo dapper pijnt,
Is zoo 'et hout verkurven?
Is zoo de struif bedurven?
Om dat ik jou
Niet zoene wou,
'K had' Klaertje by de lurven,
Die heb ik liever nou.

Want Klaertje is te bijster klaer,
z' Het zukken zoeten krulden haer,
Mit zukke raine hangde,
In zukke witte tanghde;
Haer voorhoofds vel
Staet glad en wel;
Her oogen staen en branghde,
Er voertjens zetze snel.

Z' het zukken zoeten lieven monkt;
'T wie borsjes hart in appel-ronkt
Mit zukken blanken vlaisje,
Ia wel 't is zukken Maisje,
Die eensjes moght,

Het geen hy docht,
Ik wou 'er wel een reisje,
Al het zet nooit bezocht.

Jy bint besmeert, mensch is vervaert.
Je haer is asien paerde staert,
j' Hebt hanghden hart in builigh,
In tangden zwart in vuiligh,
'T vel van je hoofd
Lijkt deur e klooft,
j' hebt oogen root in puiligh;
Je gaet as of e slooft.

Je monkt is as en Schape naers,
Je borst aft uyer van een vaers,
Je vel verbluft de Moren;
Je bint mismaekt e boren;
Al quaemje gaen
Naekt op men aen,
Je zout me niet bekoren;
Hoe dik jet hebt bestaen.

Ist wongder dat ik Klaertje zoen,
In dat ik 't jou niet eens wil doen,
Ze het bevalligh wezen,
Je grijnst een mensch magh vreezen;
z' Is net van leên,
Jy onghbesneen;
In 't kort z' is uitgelezen,
Jy, 'k twijffel mensch of geen.

'K heb Klaertje lief, daer ik je haet,
Al waer je noch zoo anghstigh quaet,
Laet

Laet vry je lippen hangen,
Haelt rimpels in je wangen,
Loop mort, loop muilt,

| Loop knort, loop pruilt;
| Loop zet je bakkus bange,
| Loop schutje hoofd, loop schuilt.

Wyze: Godinnen die hier in het wout;

Et fugit ad salices & se cupit antevideri.

HOe Daphne dus, waer heen zoo
Hoe dus verbaeft? (haeft?)
Zoo vliet de vlugge Haes de Hondt,
Zoo vlien de Schapen
Het woedigh gapen
Der Wolven mondt,
Zoo vliedt het Duijken snel en gau
Der Valken klau;
Zoo vliedt het Hert na't Jagers net,
En schout de veren
Die om te keeren
't Wildt zijn gezet,
Ziet dat ghy niet en valt ter neer,
En doet u zeer,
Of dat g' u aen geen struik en stoot,
Of uwe benen
Quetst aen de stenen,
Of distels snoot.
Ziet dat ghy op geen slang' en treet,
Die door zijn beet
U brengh van levend' lijf ter doot,
Wie zou dan dalen,
U weder halen
Uit Plutoos schoot?

Kond' Orpheus zang', en Liers-gespeel
Bewegen d' Hel,
Lijk broght hy zijn Vrouw niet van daer,
Wie zoud uw' leven
Dan weder geven,
Zoo 't voren waer.
Keert u eens om, ziet na die geen,
Die volght uw' treen,
Laet voor hem 't vluchtigh loopen staen;
Wilt voor de hitten
Hier schuilend' zitten
Met Tijter gaen.
Siet eensjes, hoe dees linden groen
Haer blaen ontdoen,
En nooden u te zitten neer;
Of in dees kuilen
Komt anders schuilen
Voor 't warme weer.
Hebt dank (ha Hemel!) dat zy staet,
'K vreesd', dat z' een haet
Had zonder reën op my geleit;
Neen zy keert weder,
Nu zet z' haer neder,
En my verbeidt.

Wyze: Edel Artisten koen.

Gisteren als de Zon weder begoft te dalen,
En ik my treurigh von, woud' ik een luchjen halen;
Dies gingh ik deur de Boomen, en zagh daer een Heleen;
Met eenen Paris komen; dus hand' aen handt getreen.
Zy waren alle bei, uitmuntend' in schoonheden,
Aerdighjes net en frei, haer leden wel besneden,
Men zagh noit schoonder beelden geschildert op papier;

Dies

Dies het my niet verveelden , haer schoont te stellen hier .

Paris die had een hoofd , als d' Appel van een tooren ,
Heel van het hayr berooft , zijn baert was hem geschoren ,
Zoo op een Nove mode , gelijk der bokken doen ,
'T recht gaen was hem verboden , zijn neus bewies heel groen .

Over zijn eenie koon had eens een ploegh gereden ,
En tot verdiende loon , was hem een oor af sneden ,
Hy droegh twee groote bocchels , een voor , en achter een ,
Hem hing' de kin vol rocchels , was hy niet wel besneen ?

Helena was ook net , van neus van mont van oogen ,
Haer neus verloors' in 't bed' , (laes !) van Sint Jop bedrogen ,
Haer lippen konden dekken haer platte kromme kin
Z' had oogen vol roo plekken , haer wangen vielen in .

Wat dunkt u van dit goet ? Hoort men wel te gehengen ,
Dat zoo een snoot gebroet meer zulk gebroet voort brenge ?
Neen neen , ik zal 't niet lijdén , brengh kolen , messen hier ,
Hem zal ik wat besnijden , haer schroeien met het vier .

HERDERS-KLACHT.

Wijze : Koridon die weydt de Schapen.

Labitur totas furor in medullas ,

Igne furtivo populante venas :

Nec habet latam data plaga frontem.

TYter gingh laetst door de weiden ,
En het groen geschildert gras ,
Daer hy heel allenigh was ;
Daer hy zich ter neder leide ,
Ende braght met groot geklagh
Deze woorden aen den dagh .

Goden ! wat zijn dit voor pijnen ?
Wat 's dit voor een vreemde smart ,
Die my wemelt om het hart ,
Die mijn vreughde doet verdwijnen ,
Die my in een nare Hel
Staegh doet leven in gequel .

't Is Kupido , uw' bedrijven ,
't Zijn uw' pijlen , die de gront
Hebben van mijn hart gewont ,
't Zijn uw' vlammen , die doen stijven

Deze brandt , en hittigheid ,
Die hier in mijn boezem leidt .
Ghy hebt my mijn min doen leggen
Op mijn Daphne d' Herderin ,
't Zoete Meisje , d' Engelin ,
Die geen acht geeft op mijn zeggen ,
Die nau met afkeerigheid
Op mijn woorden geeft bescheit .
Op mijn Daphne 't zoete hartje ,
Die niet eensjes op mijn klaght ,
Noch op al mijn kermen acht ,
Die niet eensjes zeidt , wat smartje !
Al ziet zy my vol geweén ,
Vol van huilen vol gesteen .

Die staegh met een stuurs gelaetje ,
Waer zy zit , of waer zy gaet ,

Altijd

'Altijd d' oogen van my laet ;
 Die wanneer ik zoek een praetje ,
 Altijd heeft heet om te gaen ,
 Nimmermeer magh blijven staen .
 Eens quam zy my laetftmael tegen ,
 'K nam mijn hoetjen in mijn handt ,
 'K Schraepte met mijn voet in 't zandt ;
 Even als de stelui plegen :
 Zy zoo 't fcheen boodt met een lach
 My een zoete goeden dagh .
 'K meende doe , 't was heel gewonnen ,
 Om dat zy een lieve lonk
 Op mijn droeve oogen schonk :
 Maer het was noch niet begonnen ,
 Deze nieu gemaekte treê ,
 Die mijn Daphne lacchen de .
 'K zagh dat laetft , doe 'k haer ontmoete ,
 Zoo zy door de Velde toog' ,
 En ik haer weer kreegh in 't oogh ,
 Woud' ik op zen steeds weer groete :
 Maer zy floegh haer oogh om veer ,
 En zagh ftuurjes voor haer neer .
 'K weet niet , hoe ghy mooght betonen ,
 Dat aen een zoo lieven maeght
 Daphne ! als West-Frieslandt draeght ,
 Zoo en hart zoud' kenne woone ,
 Dat vol onbarmhertigheit
 Staegh licht om uw' Tijters leidt .
 Kondt ghy haten dan geftradigh
 Uwen Tyter , zoete meidt ?
 Die op u zijn liefde leidt ;
 Zult ghy steeds zijn ongenadigh
 Hem , die door een trouwe min .
 U altijd heeft in zijn zin .
 Zegh doch , waer uit is 't gerezen
 Daphne , dat ghy Tyter haet ?
 Ende hem vol droefheit laet ?
 Wild' dit niet de oorzaak wezen ,
 Om dat u den Hemel geeft
 Meerder Vee als Tyter heeft ?
 Hoe mijn Nymph ! wilt ghy my vlieden ?
 Om dat uwe Schaepjes zijn
 Meerder in getal als mijn ?
 Lieve ! wat wil dit bedieden ,
 Zal ik om een Schaep , of Bok
 Hebben zulken ongelok .
 Acht ghy dan de ftomme Beesten

Daphne , meerder alft verftant ?
 Dat den Hemel in ons plant ,
 Boven onz' begaefde geeft ,
 En deredelijke ziel ,
 Die uit d' Hemel in ons viel ?
 Zoud' ghy Damon wel beminnen ?
 Om zijn Vee , waer op hy raest ?
 En waer op hy pocht en blaest ?
 Zoo ghy u wel wilt verzinnen ,
 Zult ghy zien , dat dezen geeft
 Is nau beter , als een Beest .
 Zoud' ghy zoo uw' keur verliezen ,
 Lieve Daphne , om het goet ?
 Dat ons vaek hier dolen doet .
 En zoudt ghy niet liever kiezen
 Zoo een , als uw' Tyter is ,
 Dan die Damon vlees noch Vis .
 Hy 's vol onbeschofte reden ,
 Nergens heeft hy iets geleert ,
 Nergens heeft hy ooit verkeert ;
 Hy is vol van boerze zeden ,
 Om dat hy nooit elders heeft ,
 Anders als op 't Landt geleeft .
 Tyter zal u altijd prijzen ;
 Tyter , Daphne , zal uw' naem
 Hangen aen de vlugge Faem :
 Tyter zal u eer bewijzen ,
 Tyter zal u overluidt
 Altijd fpelen op zijn fluit .
 Al de meisjes , die daer weiden ;
 Hare Schaepjes om de kant
 Van het vette Noorder-landt ,
 Zullen uwe naem verbreiden ,
 Met een helder zoete zank ,
 En een lieflijk keel geklank .
 Al de Nymphjes , die daer drijven
 Rondom in de Zuyder-zee ,
 Zullen Daphne zingen mee ;
 Uwe naem zal altijd blijven ,
 Zoo langh iemandt een gezicht
 Heeft van 't gene dat ik dicht .
 Wil daerom my eensjes geven
 Uwen Tyter beter moet ,
 Als ghy tegenwoordigh doet ,
 Wilt g' hem houden by het leven ,
 Zoo wilt hem in korten tijdt
 Maken al zijn droefheit quijt .

Wyze: Weest Nymph gegroet. Of Carthuizer Bruin.

VBrmaeklijk schoon,
Dat ghy zoo hoogh ten toon
Stelt Hemel in deez' ronden bal,
Ken ik wel zien ghy overwint'et al.

Zoo op haer borst
Is geen Ys koude korst
Haad'et geplant, en daer noch in
Zoo een hertje dat schrikt van zoete min.
By wrevellig harde, en wreede natuur!
Hoe menght ghy de Honingh met wrange zoo zuur?
Ach wiggeligh, waggeligh rollent geluk!
Was hebt ghy al blijdschap, wat hebt ghy al druk.
Maer ken'et zijn,
Dat onder zoo een schijn,
Als ghy draegd', o waerd' Engelin!
Schuilt zoo een Tygers hert en Bere zin?
Dat d'hooghste maeght,
Die't volle Hollandt draeght,
Hol zoude zijn van menschlijckheit;
Neen, neen onmogelijk is't, want men zeidt.
Twee dingen, die strijdende zijn kunnen doch niet
In't zeilefde lichaam ooit hebben gebiedt,
Kan schoon dan met wreedigheit wezen vermenght,
Daer d'ene den ander gestadigh verzenght.

Of veinst ghy u,
En houdt u altijd schuw?
Sleghts om verzek'ringh van mijn trouw,
Daer'k alle minners wel meê tarten wouw?
Of houdt ghy vast,
Dat veinzen uw' lui past
Meer als onz' Harders, die dan terstondt.
Opentlijk spreken all' ons here en grondt:
Neen Daphne den Hemel haer dabbelt gemoet,
Nietsachtend' of't kaechjen, of't meisjen'et doet;
En zeker d'oprechtigheit past uw' veel meer,
Om dat uw' lui toekomt d'uismanteste eer.
Ghy zijt volmaekt,
Mijn waerdste, en ghy raekt
't Punt van de fraiste fraygheit,
Zoo maer uw' wreede wreedheit van u fcheidt,
Of veinzerij
U niet en blijve by;
Maer zoo ghy met een zachter zin
Uw' Tyer loont zijn langh gedragen min;
Dan zwoer hy, dat hy had zijn wil en zijn wensch,
Dan zwoer hy, dat hy was de lukkigheit mensch
Hy zachte noch Kroonen, noch Schepter een zier,
Als hy maer bekrant was met zoo een laupier.

Bedrogen Herders klaght.

Verba Puellarum foliis leviora caducis

Irritâque ut visum est ventus & aura ferunt.

Lieve Nymphjes, acht het praten
Van het nijdig volkje niet:
Ziet wat norscheidt, ziet waten haten.
Ziet wat quaedt daer uit geschiet.

Incerta venus.

Lichte Nyza valsche Meisje,
Daer geen trouweidt in en woont.
Ziet toe, dat u dit een reisje
Niet ter degen werd' beloont:
Nemesis is niet gesturven,
Z' heeft noch al haer oude macht,
Venus macht is niet bedurven,
Hoewel zy nu tot u lacht.
Maer wanneer de strenge wracken,
Van uw' lichtelichtigheit,

U van verde komen racken;
Denkt dan, 't is u al gezeit,
Damon wasser mee beladen
Damon lach het op de leen;
Damon heeft het langh geraden;
Damon zag het langh voor heen.
Niet dat Damon zich verblijden
Zal, wanneer hy heeft verstaen,
Dat zijn Nyza zelfs moet lijden
'T geen, z'een ander had gedaen;

Maer

Maer hy zeidt, dat slechts voor henen,
Ziend', wat ghy een ander doet,
Zeght doch eens, wie zoud' niet menen,
Dat ghy 't zelfde lijden moet?

Chloë zal mijn helpen tuigen,
'K wist ik voelde van geen min;
Chloë zocht mijn herte te buigen;
Chloë brocht het in mijn zin;
Chloë lelden aen mijn ooren,
Lustigh Damon als een man;
Nyza heeft u hoogh verkoren,
Zoekt ghy Nyza weder an,

Nyza zeidt, zy wist voor dezen
Niet, wat min of liefde was;
Maer na dat een brandt gerezen
Is hier in dees herten-kas,
Ken zy nacht noch dag geruffen;
Zy verteert gelijk de snee,
Zy vergaet z' en heeft geen lusten,
'T gantfiche lichaem doet haer wee.

Niemandt ken haer van genezen,
Niemandt wordt van haer geacht,
Of het most een Damon wezen,
Daer zy met gedult na wacht;
En zoo Damon niet wil komen,
Of zoo Damon noch wat beidt,
Zoud' ik wel voor Nyza schromen,
Dat zy van de wereldt scheidt.

'z Nachts, wanneer haer droeve oogen
Met het dootgelijke vel,
Zoetjes worden overtogen,
Roept zy Damon hoorjy 't wel;
Moet ik u noch langer derven,
Zoo ghy niet en komt na mijn,
Zoo zal ik van liefde sterven,
En ghy zult de oorzaak zijn.

Dit quam Chloë alle dagen,
Waer dat zy my zagh of vondt,
Jammerlijken aen my klaegen.
Tot ik wierd' op 't lest gewont:
Chloë zeide tijdt en stonden,
Ende waer ik komen zou,
Daer ik Nyza heb gevonden,
D' eerste oorzaak van mijn rou.

Doen begoft ik recht te minnen,
Doen quam liefde in mijn hert,
Deen gevoeld' ik in mijn zinnen,

Hoe de zoete minne smert;
Doe gingh Venus eerstmael zetten
Mijnen naem in 't groote boek,
'K leerde doe de minne wetten
Voor geschreven aen den hoek.

Hemel dacht ik wat is ditte,
Dat hier in mijn boezem woelt,
Wat is dit doch voor een hitte,
Die mijn herte dus bezwoelt;
Toont Kupido zijn vermogen,
Meent hy dat ik killigh ben;
Neen voorwaer, hy is bedrogen,
'K min zoo veel ik minnen ken.

En daer quam wat, ik most scheiden,
'K zey, Godt geef u veel geluk;
Zy den Hemel wil u leiden,
En behoeden u voor druk.
'K gingh standvastigh van u henen;
'K meende ghy standvastigh waert,
Maer uw minne is verdwenen,
Ende t' eenemael veraert.

Als ik weer quam, liet ghy zeggen,
Dat ik u niet meer geviel,
'K moght nu voort mijn minne leggen,
(Waer ik wou) met lijf en ziel!
Ghy waert t' eenemael afkeerigh;
Ik die ghy beminden eerst,
Die te voren was begerigh,
En de naeft, ben nu de veerst.

Ghy zijt lichter als de webben.
Die de zwarte spinne spint,
Niemandt zal meer aen u hebben.
Als aen d' alderlichtste windt;
Lichter als de dorre bladen,
Lichter als het kleine stof,
Dat de drayend' ronde raden,
In de drooghte smijten of.

Lichter als de Bloem van kliffen,
Als de pluimen van een Zwaan,
Als de kaffigh lichte wisschen,
Die als 't weit door d' Hemel gaen,
Als de wol van onze kudden,
Die van hare vellen wait,
Als z' haer lijven schurkend' schudden,
Als de weerhaen die daer drait.

Lichter als de lichte hoppe,
Die men na de wolken smijt,

Lichter als de lichte noppen,
 Die men van het Laeken snijt,
 Lichter als de lichte haren
 Van uw' licht verkeerden kop,
 Ongeftadigh, als de baren
 Van ons hier naburigh hop.

'K gingh terfondt aen Chloë klagen,
 Dat ghy waert verkeert zoo ras,
 'K gingh terfondt aen Chloë vragen,
 Wat daer van de oorzaak was,
 Chloë zey 't zijn quade menschen,
 Die benijden uwe vreught,
 Die beletten uwe wenschen,
 Die verleiden hare jeught.

Eens zeyd' Galla, dat ik hoorde,
 Kindt beschijft doch ons geslacht
 Niet met Damon, acht mijn woorden,
 Ziet dat ghy u van hem wacht.
 Uw' geslacht met mijn beschijften!
 Mijn is alzoo goet als 't jou,
 Ghy kent 't mijne niet verwijten,
 Als ik 't u wel moogh'lijk zou.

Voort zeyd' Chloë iffer eene,
 Vals in 't hert maer schoon in 't oogh.
 Die g' u toegedaen zoudt menen;
 Maer gelooft, dat zy niet doogh,
 Altijdt is het met haer raden,
 Nyza ziet wel wat ghy doet;
 Kindt ik ben met u beladen,
 Schout ghy Damon 't is u goet.

Noch een ander maer een ouwe.
 Nyza, zoudt ghy dat bestaen?
 Neemt ghy Damon 't zal u rouwen
 'T zal u nimmer wel vergaen,
 Laet op my staen, ik zal vinnen
 Wel een Vryer, zoo een knecht,
 Die ghy waerdigh meught beminnen,
 Ziet ghy Damon dan ontzegt.
 Dit heeft Nyza zoo bewogen,

Dit heeft Nyza zoo gekeert;
 Dat ghy in uw' hoop bedrogen
 Zijt, zy acht u nu niet weert,
 Haere min, die zy gaet wenden
 Tot Sylvander, 't uwer spijt,
 Ende hoe, of dit zal enden,
 Leert ons d' albeziende tijdt.

Snoot gebroetzel, bitze tongen,
 Nijdigh volkje, slimste quaedt,
 Wat heeft u daer toe bedwongen,
 Dat ghy my zoo vinnigh haet.
 Heb ik wel van al mijn leven,
 Met een woordt of metter daet,
 U daer oorzaak toe gegeven,
 Dat ghy Nyza zoo beraet.

Nyza, kun ghy door het praten
 Van dat exters slim geslacht,
 U zoo licht verrukken laten,
 Dat ghy Damon nu veracht:
 Damon die eerst al uw' leven
 Was alleenigh, en uw' ziel,
 'T leven waer u langh begeven,
 Zoo het Damon niet behiel.

Schaemt u, Nyza, dat ghy zonder
 Reden Damon zoo veracht,
 Foey onwaerdigh, dat men onder
 't Goddelijke Vrou-geflacht,
 Uwen naem zal mogen spellen,
 Ghyen doet niet alst betaemt,
 Meysjes komt wilt Nyza quellen,
 Nyza die heeft eer noch schaemt.

En ik zal mijn liefde keeren
 Op een ander lichte Meit,
 'K zal mijn zinnen van u weren;
 Hemel geeft my sterrikheid.
 Acht ghy my uw liefd' onwaerdigh,
 Ik onwaerdigh u mijn min,
 Zijt ghy Nyza licht veraerdigh,
 Damon wordt ook licht van zin.

Hoe dikwils beurt het, dat geveinsd' afkeerigheid
 De trouste minnaer van 't langh weigrig Meisje scheidt.

D R O O M.

Wijze: Wel wat duiker, ben ik dronken.

Qui amant sibi somnia fingunt.

NU te nacht, wañneer de raden
Van de Zon in Theis schoot,
Langwijl hadden leggen ba-
En Aurora weêr ontfloos (den,
't Roozen-hof, en als de droomen
(In 't gemeen) voor heen bedien,
Wat ons na sal overkomen,
Watter sal daer na gechien,
Doen heeft Morpheus my ge-
dreden

Mer sijn roe na Lether stroom,
Ende heeft in my doen siveen
Eenen diepen vasten droom,
Eenê droom, waer door mijn sinnê
Waren 'eenemaal ontfelt,
Eenen droom, die my van binnen
In mijn hert en boesem quelt.
Want my docht, 'k lagh in de
Weyden,

Daer ik heel verwonders sagh,
Hoe de wolken sijn verspreiden,
En den Hemel open lagh,
Daer de soete Weste winden
Blicsen veel vioeltjes uit,
Daer een reukje was te vinden
Van het aldersoetste kruide,
Van den Hemel sagh ik dalen
Een gefwinde maegden-schaer
(Recht op ons West-Friessche pa-
len)

Wien het guld' gekruifde haer
Alsemael hingh los, en waide
Rondsom hals, en schouders neer,
Dat sijn oa de winden draide,
En bewoog' sijn gints en weêr.
In de midden wierd' een wagen
Van twee Duifkens voort gheacht,
Ende door de lucht gedragen,
Tot dieneder was gedaelt,
Meest de Wagen was van bladen
Van veel Myrthen 't saem geset,
Ende tot noch meer ciraden,
Mer gefloems besteecken net.
Beide sijden waren Koofen
Met veel Tijljes doorgefrist,

Krat en vleugels staen en blofen
Met veel Tulpen deurgefrist,
Bei de cirkel-roude raden,
En de krommen dissel-boom,
Waren al te mael van blaeden
Van een sehoone Myrthen-boom.
Voor op stondeen kleine jongê,
Voerman van het pluimgediert,
Die het met den toom bedwongen
Heeft, en gints en weer bestiert,
't Toompje dat van syc draetjes
Door malkander was gedrait;
Ende met veel Roose-blaetjes,
Hier en daer soo deur gebrait.

Midden op sat een Godinne,
Moeder van de kleine Gods,
Van de koesterende minne,
Wien het blonde haer was tot
Op de kruin in een gedrongen,
Ende in haer rechter hand (gen
Wierd' van haer een hert gewron-
Vlamdend' van de minne brandt.

Als sy nu op d' Aerde qaemen,
Trad' dat swermend' soet geslacht
Na de wagen, en sy namen
Venus tot haer armen-dracht,
Zettend' haer Godin op d' Aerde
Met veel Bloempjes overspreit,
Tot daer al de stoet vergaerde
In de groen begraerde Weid'.

Doen begoft daer vreught te ko-
men,
D' een die speelde d' ander song',
D' ander heeft een krans genomen,
Die ly haer Godin om hongh',
D' ander danste, d' ander sochte
Bloempjer ende heeft terfonde
Eenen hoet daer van gevlochten,
Boven kruis weeghs onder ront.

In het midden van dees vreug-
den,
Van dit liefstelijk gesang',
Dat mijn herte soo verheugde,
Viel het leven my te bang,
Ziede Duifjes komen hollen

Met de Wagen na mijn heen,
Die my scheen te sullen gollen
Hoofren hals en lijf aen tweeën.

Dies heb ik de vlucht verkoksen,
Loopend' op een Maget aen,
Die ik met een handt vol roofen
Zagh een weinigh van mijn staen,
'K quam so haest niet in haer oogê,
Of sy riep vtraet, en moort,
Waerom hebghy ons bedrogen,
Ende onse vreucht verstoort (ten,

Daetlijk heeft Cupied' gescho-
Zoo hy achter 't Meisje stonds,
Door haer lijf, en heeft mijn bloote
Borst op staende voet gewont,
Heeft daer by een eed' gefworen,
Dat ik niet genesen sou,
Voor dat ik haer had' gekoren,
En gekregen tot mijn Vrouw.

Ik aen 't bidden; ik aen 't smee-
ken;

Maer (laest) voor eens dooden graf,
Hoewel 't hert my scheen te bree-
ken,

Zy had geen gevoel daer af,
Zy en konst geen hette voelen,
Zy en wierd' niet liefds gefins;
Want haer door de wondt verkoeg-
Quam altijd een kouwe wint (en,
Midden in dees droevigheiden,
In mijn bidden en gesmeek,
Gingh de slape van my scheiden,
Dies al 't soet geselschap week;
'K wist niet, waer ik was te degen,
Noch of 't droom, of waarheit was,
'K meende ik noch was gelegen
In het groen beschildert graf.

Machtigh-hooge, sterke Goden,
Die geviert van yeder werdt,
Laet dees dingen geen voor hoden
Zijn van Daphnes koude hert.
Van mijn kermen van mijn wenen,
Van d' onlijdelijke brandt,
Van 't geen in den droom versche-
Is, en ik nu leugen vant, (aen

De hoop en vrees die doet de menschen dikwils droomen,
'T geen dat men hoopt, of vrees, dat een zal overkomen.

Wijze: Indien na lijden.

*Præfat mori, quàm odiffe Daphnen.**Amantem redama.*

LAet uw' gefichten
 Bens 't mywaerts lichten,
 Ziet eens uw' minnaer sen,
 Van wie g' uw' oogh' gaet slaen,
 En die ghy alstijd' stuurs aen siet,
 Of vliedt,
 Dien ghy vermaet,
 Vol droefheid: laet,
 Ja heel afkeerigh haet,
 Ik wil mijn sweren
 Met daet beweren,
 En toonen van mijn trouw;
 Want niemant vinden sou
 Stanvaster minnaer, als ik bea,
 Ja 'k ken
 Besoopen, licht
 Hoe uw' gesicht
 My drijft tot mijne plicht.

Wat 's dan de reden,
 Dat mijn gebeden
 Van u niet zijn geacht;
 Maer staegh bespot, belacht,
 Of hout ghy my geheel mismackt,
 Of lackt
 Ghy my om 's goedt,
 Dat eb, en vloedt,
 Dus en soo drijven doet.
 Wilt ghy my haeten,
 En stuersjer laeten,
 Om dat uw' Schaepkens sijn
 Meer in getal, als mijn,
 Ziet ghy niet eensjer op de siel,
 Die viel
 Uit d' Hemels sael,
 Ont geeft, ont tael
 Verlichtend' t' cenemael.

Went Herderinne,
 En keers uw' minne
 Tot hem, die het geruchs
 Doet blasen door de lucht,
 Zijn Lieftens naem, die by staeg
 En queelt, (speelt,
 Wiens Herders fluys
 Zingt overluid'
 Zijn Engelin, sijn Bruidt,
 De harde Rootschen,
 En Boomen boorsen
 Mijn lullepijpe na,
 Wanneer ik Daphne slaet
 De Nymphen steilen na 't ge-
 Haer sank, (klank,
 Ghy worde benijs.
 Elk woud' om strijdt
 Wel wesen 't geen ghy zijt.

Afzijnde H E R D E R.

DRoeffelijke droeve winters tijd,
 Wat ist dat ghy gelijker zijt,
 Als mijn afzijnde Klager,
 Bar, stuur, zonder vrucht, of vreught,
 Een hel vol ongeneucht,
 Een alle-lust Verjager.

Dat het lieflijk schadurijke lof
 Van de Boomen is gevallen of,
 Is nergens door gekomen,
 Dan dat uw' de Zon verlaet,
 En u de windt beslaet
 Met afgestreeken roomen.

Dat mijn vleesch uur op uur verteert,
 Komt, dat 't hart rust noch lust beheert,
 Zoo langh 't zijn Zon moet derven,
 En mer gayle Meissen moet,
 Of spijtight trots gebroet,
 De meest onlust beërven.

't Boomptjes pronk, vermaekelijkt' ge-
 Klaeght, verdort op 't verdorde gras,
 Door por van voet of winden,
 Dat 't nu zoo vertreden leidt
 Met vuil, met Sneeuw bespreidt,
 Daer 't yeder voorheen minde.

't Rondt gevlecht van Apolloos blaen,
 Ciert niet meer 't gunt 't eer heeft gedaen,
 De schoont van mijn beminde;
 Maer blijft verlept van dat mijn Zon
 De laetste stralen zon
 Daer 's nau een klacht te vinden.

Wat een grijze huid bedekt 't geboomt,
 En het ruijschend water niet meer stroomt
 't Vermaak van Bosch en Velden,
 Geen Son, geen gespel, geen rey,
 Is langer in de wey,
 Daer d' Herder 't lief verzelde.

't Hert is my; of 't heel was verkoelt;
 Want 't geen val van nieuwe min en voelt,
 Mits ik de Nymphen schouwe,
 En ik derf 't zelschap van de jeught,
 En alle jeughts geneught,
 Zoolangh 'k my hier moet houwen.

Al wat yemandt d' heele Somer ziet,
 Is des Winters doot, en gants te niet,
 Ja zelfs de wilde dieren,
 Sitten heel traurigh in haer kuil,
 't Gevogelt kriipt meê schuil,
 Men hoort geen tierelieren.

Alles wat mijn hert vermaecten eer,
 G'lijk 't gekus, 't gekout, en zulke meer,
 't Ghequeel van keel en fluiten,
 Blijft dootd, mijn Daphne, tot ik weer
 In onze Velden keer,
 Dan zal ik 't weder uitten.
 Winters tijd, noch is ons dit gemeen,
 Dat ik meê vaer, als ghy gaet heen,
 Ons zonnen zullen naeken,

'K zie d' uw' rijft al na omhoogh,
 Dir port my, dat ik poogh,
 Weer by de mijn te raeken.
 Dan zult ghy ô overbarre tijd,
 Die ik vol klaght, en tranen slijt,
 Verandert zijn in vreughden,
 Dan zal al mijn wereldt staen
 Bepronkt met Bloem en blaen,
 In middel-lentens joughde.

Nieuwjaers. gift.

A E N

DOMINICUS SAPMA.

Wijze: O schoonste Perzonagie!

Houd op van 's sondigh leven;
 Laet ons den tijd een goeleermeeſter wesen;
 't Oude Jaer is verâreven,
 't datmen geen wet meer behoef te vreeſen,
 Nu onle Chriſt'
 Geboren is,
 Zijn wy niet meer beladed;
 Dat Gods ons loove,
 Maer dat hy wil betoone:
 Zijn genaede.
 Doch wy moeten verlaten
 Ons' sonden, menſch! en houden op van dwaalen;
 Ons quadoen nu te haten;
 Gelijkerwijs de zon houd op van daelen,
 En vlied 'et ſpoor,
 Waer in hy voor
 Heen zinkend' plagh te rijden,
 Laet ons de wegen
 Waer in wy ſouden plegen
 Zoo ook mijden.

De Zon trekt aen het rijſen:
 Let menſchen let, wat of dit is te ſeggen;
 Hier meê wil hy bewijzen,
 Dat niet genoegh is zonden af te leggen;
 Maer datmen moes
 Zich ſpoen tot goet,
 En waſſen in goê werken;
 En door gebeden,
 Zoo ſullen Gods goetheden
 Ons verſterken,
 Dit gunn' ons Godt der goden;
 Die ons ſijn geeft wil mildelijken geven;
 Ons leeren ſijn geboden,
 Op dat wy naer ſijn woorden heiligh leven:
 Zijn wijs behoed'
 Leert ons tot goet.
 En ſchut ons voor beſwaeren,
 Zoo dat wy mogen,
 En ſtaegh te dienen pogen
 Veel nieuw' jaren.

Wijze: ô schoon Carikle!a!

Left buiten de Koepoort
 Wat 't, dat ik nam mijn gangh en ſchepten luſt.
 Daer quam my ras aen boort
 Kupidô, die my nimmer laet in ruſt;
 Hy ſprak, kom laet ons allebey
 Betreden eens dees' Klaver Wey,
 Neen boeſſen ſeid' ik neen,
 Ghy brocht my laeft op een verkeerde pad;
 Daer liet ghy my alleen
 Zitten bedroeft, van tranen was ik nat,
 En dat door uwe boervery,
 Hy ſprak toen neen, kom gaet met my.
 Hy brocht my niet te veer,
 's Was aen de wegh, die men noemt Venulien;
 By ſes a dogh was neer.

Ghy ſult hier lichtelijc kunnen van daen
 Zien, hoe ik kan met pijl en boogh
 Schieten, daer meê vloogh hy om hoogh.
 Het, was niet langh geleen;
 Daer quam een minnaer aen bedroeft van hart;
 Met uitterlijc geſteen
 Klaeghden hy van ſijn vuer en bitter ſmart;
 Hier meê macke hy ſijn leden bloot;
 Woud' 's water drinken tot der doot.
 Doen docht ik Kupidô,
 Hoe quele ghy deſen minnaer ook als mij:
 Ik wil niet meer alſoo
 Hier komen om te ſien dees' bittere pijn:
 'K had' t' woerde nie, halſef uit de mond,
 Ik ſagh, een maget by hem ſtonde.

Hy hood haer goeden dagh,
 Doch sy bestondt seer haestlijk te vlien.
 Maer 't Guytje, by haer lagh
 En kon het ook soo wel, als ik, 't besien;
 Hy leyf sijt suigh, sijn vleugels neer,
 Kroop door haer mondt in 't hertje teer.
 Terstondt was haer 't gemoet
 Veranders weêr, en quam naer hem toe gaen;
 Haer wangen als een bloedt,
 Ik sagh de tranen in haer ooggen staen:
 Zy hood hem daer haer lieve mondt,
 Het scheen, hy nit den slaep op stont.
 Hy fettenfe in 't groen,
 En leid sijn hoofjen in haer lieve schoot,
 Wat wasser al te doen!

Als hy sijn soete mondt aen haere sloot;
 Doen nu die seljes waren een,
 Het Boefjen vloogh doen daer weêr heên;
 Doen quam hy naer myn treen;
 Die gulden haeren hingen hem om 't hoofst;
 Zeer moe waren sijn leên,
 Hy sprak, hoe heb ik my daer uit gesloot;
 Wat docht u van dees lieve Bruidt?
 Ik seid ghy zijt een kleyne guit,
 Hy sprak aen my, vaert wel,
 Zoo ghy mijn Westen hier gehoorfaem zijt.
 Ik sal u kort en snel
 Ook brengen op een padt, daer ghy verblijdt
 Zult sitten by een schoone maeght,
 Die beter u als jemandt haeght.

Eygen-lufts minne-liedje.

Wijze: Vrouw-voedster van mijn jeught.

AY! Hemel; ziet, hoe zoet,
 Bewoonen mijn gedaghjes
 Mijn eigen vreughts gemoet
 Mijn eigen minne-krachjes,
 Ô liefde, waer
 Ik henen vaer,
 Of waer de vreught
 Mijn teere jeught
 Wil tot de rust,
 Van eigen lust
 Doen blaken,
 Daer zal ik my vermaken.
 Ik zie, wanneer ik sta.
 Dat 't Minnelijke leven
 Zigh in het zoet gena,
 Van Minne-tught begeben:
 Want ik bevin;
 Mijn hert vol min.
 Wanneer ik zie,
 In zoet gebie,

De teere jeught
 In rijpe deught
 Vergaren
 Om vreughdigh wel te paren.
 Ach! als ik zie hoe graegh
 Twee liefjes beide kusten,
 Die zoet; en even-staegh
 Haer eigen liefde blussen;
 Dan denk ik, hoe?
 Wie vant daer doe,
 De rijpste zin,
 In blinde min,
 Die, dieze laet
 Of, daerze gaet
 Bereyen
 De rijpe ziel te leyen.
 Ik zegge, zoo ik meen,
 Dat nimmer hy verliest;
 Die zoete slaverny,
 Voor geile lust verkieft.

NIEUW-JAERS-VERS

A E N

D A P H N E.

't Oude Jaer is wegh genomen,
 't Nieuw is in de plaats gekomen;
 Let hier op mijn Eerderin,
 Laet uw wreethêd ook verdwijnen,
 Laet in wreethêds plaats verschijnen
 Een beleefde weder-min.
 G'lijk de Zon begint te klimmen,
 Sekouwend' de Zuidwest' klimmen,

En de dagen langer maakt,
 Zoemaet uw weermîn vergrooten,
 En met 't hoofst de wolken slooten,
 Tot zc hoogh als mijne racht.
 Zoo zal u Kupidō sparen,
 En behouden veel Nieuw-Jaren,
 Dat uw jeughde niet verren;
 Dat uw vruchtjes altijt blijren,

Dat uw wenfchjes staegh beklijren;
 Dat ons minne niet verken.
 Maar in onze Lent magh bloeyen,
 En tot onze winter groeyen.
 Dat ons zomer vruchten draeght,
 En de herrefst ons m'leede,
 Dat op onze schooten spelen
 Magh, zoo wort ghy weder maght.
 G E U S E

293

LIEDTBOEK.
GEUSE CORFJE,
 Gebrandt op Sinte Martens avondt 1639.

Milde Marten is in zee,
 Wijsse Wittens iser mee:
 Marten die bewaert de Stroo-
 men,
 Hy weet dat Jan-gat zal komen,
 Schaf nu Bier, wacker en Wijn,
 Roep, milde Martijn!
 Terten wil gebrandet zijn.
 Kijk Jan gat komt nie z'n klomp,
 Strak verneemt hem Marsen Tromp.
 En hy deelt hem zulke bollen,
 Dat de keppen henen rollen.
 Schaf nu Bier, wacker en Wijn,
 Roep, milde Martijn!
 Terten wil gebrandet zijn.

Sinjoor vlucht in Englands:
 Marten die be waert de Strandt,
 Want Sinjoor zoud hem verrucken
 En wel heft verengelucken.
 Schaf nu Bier, wacker en Wijn,
 Roep, stonse Martijn!
 Terten wil gebrandet zijn.
 Marten biedt hem goeden dagh,
 Daer hy een z'n anker lagh,
 En hy heft zoo vier gegeven,
 Dat de Hel bestandt te beven.
 Schaf nu Bier, wacker en Wijn,
 Roep, stonse Martijn!
 Terten wil gebrandet zijn.

Kijk Jan-dwaarfvoet krijt de droop,
 Hy pent schit'lich op de loop:
 Marten heft hem zoo gencpen,
 Dat het hem heft veerlich Schepen.
 Schaf nu Bier, wacker en Wijn,
 Triumph milde Martijn!
 't Kanon wil geloset zijn.
 Sinjoor hem zoo wry weerom,
 Miltbeit maekt u willekom.
 Nu op Marten aen't avonzen
 Met een half en heele Croesen.
 Schaf nu Bier, wacker en Wijn,
 Triumph milde Martijn!
 't Kruetje wil geletet zijn.

NIEUW-JAERS LIEDT.

Wijze: Hier komen wy Heeren met onze Steeren.

O! Mensch ons Heyland', die wordt op heden
 Ten Tempel gebracht, en daer besneeden:
 Laet ons Godt bidden met seerft om strijdt,
 Dat hy ons herten Geest' lijk besnijdt.
 Op dat wy met het winnen der dagen
 Van vaster geloove vruchten dragen;
 En als Godt wil met Hemelsche schaer
 Genieten een nieuwe nieuwe jaer.

Op de Nederlandtsche Vryagien van mijn
 Neef J. Buik.

Hier aengenaem geslacht,
 Verslijt uw' lieve tijdt in deze zoetigheidtjes,
 Die Buik te voorschijn bracht,
 En na het leven recht heeft afgebeeldt zoo freitjes,
 Dat ghy hier anders niet,
 Als Venus zelve ziet,

Ziet hoe een Minnaer draeft,
 En slijkfloit ende dient, om zijn liefs hert te winnen,
 Hoe heftigh, dat hy slaeft.
 Jamal is, smeekt, een deur, waerom? zijn lief is binnen,
 En hy meent dat het hout
 Verstaet zijn malle kout.

Ziet wat hy een vermaek
 Maer uit een kusje scheidt, hoe hem uw' oogen trekken,
 Hoe een geringe zaak,
 Eend' wersch geworpen lonk zoeken tot min verwekken,
 Dat hy zijn leven niet
 Uit uwe dienst en vliedt.

Hoe dat een minnaer tiert,
 Wanneer hy ziet zijn Nymphste groote wreedigheden,
 Als zy een haet verziert,
 En zoo met reden schijnt te weig' ren zijn gebeden,
 En als zy licht als windt,
 Nu d' een dan d' ander mint.

Ziet hoe een minnaer sterft,
 Hoe hy gelijk de Sneeuw moet in de Maert verdwijnen,
 Als hy uw' weerliefd' derft,
 Hoe hem zijn zoete vreught verandert in een quijnen,
 En leert dan hier voort uit,
 Tgeen men hier uit besluit.

Hoe dat een maecht misstaet
 Zoo'n onbermhertigh hert, en zulke wreë gedachten,
 Een Dier daer men geen quaedt,
 Maer niet als alles goeds van hoorde te verwachten;
 Dat tot zaghtmoedigheid
 Gemaekt schijnt, en bereidt.

In 't kort ziet hier de Buik,
 Waer uit Cupido zelfs te voorschijn is gekomen,
 De glants van Venus pruik,
 Ziet hier de vliedt van gal, ziet hier de Nectars stroomen,

Ziet

Ziet al de vreught en pijn,
Die in deez' minne zijn.

Komt ciert 't cierwaerde hoofd,
En toont hem dankbaerheidt van zijn lofwaerde dichten;
Want door hem wordt berooft
'T vergank van uwen schoont, u schoont zal altijd lichten,
Toont hem voor min en konst,
Niet anders als uw' gouft.

A E N K U P I D O.

Wijze: Indien naer lijden.

GOd van de Minne,
Die onze zinnen
Zoo met uw' fakkel dringht,
En met uw' pijlen dwinght,
Dat niemant ooit heeft uw' geweld ont-
Wat doe ik u, vloón:
Dat ghy my nu
Daeghs duizentmael komt doón?
Heb ik uw' Autaren
Voorby gevaren,
Of ooit voorby gegaen,
En u geen eer gedaen?
Of zoo 'k u ooit veracht heb, of geschelt,
Zoo ken ik graegh,
Dat deze plaegh
My na verdient verzelt,
Ik legh gebogen
Voor uwe oogen,
En bidde, dat de smert
Verdwijne uit dit hert,
Kupido, en dat al het naer gezwoel,
En al de pijn
Geflist magh zijn,
Die 'k in dees borst gevoel.

Dat ik mijn leve
My niet begeve
Te minnen eenige Vrouw,
Of haeke na haer trouw,
Om dat mijn Daphnes hert zoo is ver-
Dat zy staegh schiet (steent,
Op eens verdriet,
En lacht wanneer men weent,
Ah Goón! ah menschen!
Ah wat's mijn wenschen!
Kupido 'k meen het niet;
Ey laet my dit verdriet
Veel liever dat de Brandt dit hert verteer,
Als dat ik zou
Die waerde Vrouw
Verlaten immermeer,
Doch is 't uw' willen
Mijn pijn te stillen,
Ey die te lichte wat;
Zoo geeft Kupido dat
Mijn liefd' met rechte weerliefd' zy ge-
Soo is gewis, loont,
Dat niemant is
Soo met Laurier gekroont.

*Veel eerlijker is 't door trouwe liefd' te sterven
Als door verandering' zijn zoeterijen te derven.*

HERDERS LIEDT,

Gezongen ter Bruylofte van

TYTER en DAPHNE.

Vergaderen in den Echten-staet den 24. November 1630.

Twee Herders uit onz' wijk zich vonden by malkander,
 Orestes heet den een, den ander was Hylander.
 Op 't midden van den Dijk die onze Schaepen hoedt,
 En maekt dat Eools volk haer geen geweld' en doet;
 Twee Herders uit onz' wijk, die op haer sluit jos spelen,
 Beid' zoeter als ooit deen der Meereminnen kelen.
 En na het sbeeen, zy zouden op een tochje gaen,
 Want s' hadden alle beyd' de beste vellen aen.
 Daer zaten zy by een, het aenzicht na de baren,
 Die door de kalmte doe niet zeer ontstelt en waren.
 Orestes gaet ter zak, haelt voor den dagh zijn sluit,
 En blaest Hylander voor, dit deuntje lustigh uit.

TYter gaet met Daphne paren,
 Hoogen Hemel, dat's een dagh!
 Wil haer voor verdriet bewaren,
 Wat het immer wezen magh,
 Gun haer voorspoedt, gun haer vrec:
 Hymen o! o Hymene!
 Dikwils heeft de zoete vryer
 Hier een vreughdigh liedt gespeelt,
 Dikwils heeft den armen stryer
 Hier een droef' gezangh gequeelt,
 Aen het kantje van de zee,
 Hymen o! o! Hymene!
 Vreughdigh ginch hy zitten spelen,
 Had hem Daphne wel getoeft,
 Droevigh ginch hy zitten quelen,
 Had zijn Vryster hem bedroeft;
 Doch 't verlichte noch zijn wee.
 Hymen o! o Hymene!
 Ende Nymfjes van de baren,
 Quamen strakjes op 't geluit
 In een ronde dans vergaren,
 Hallef tot haer buikjes uit,

En zich stelden na hy deê,
 Hymen o! o Hymene!
 Speelden hy, zy mosten springen,
 Na de noten van zijn ried;
 Queelden hy, zy mosten zingen,
 Na de woorden van zijn liedt,
 Die zy wilden leeren meê.
 Hymen o! o Hymene!
 Ginch hy eens zijn Vre bekijken,
 Met zijn stafjen in zijn hand,
 Door de groene weiden strijken:
 Kermis maekt t' hy in het Land',
 Al de vreughd' die bracht hy meê.
 Hymen o! o Hymene!
 Al de Meysjes die hy moete,
 Waer hy heene nam zijn keer?
 Met een lied'jen hem begroete,
 Altijd van zijn Daphnes eer,
 Yeder zongh wat dat zy deê,
 Hymen o! o Hymene!
 D' hoeder God van onze beesjes,
 Had allesnigh deze quant

Uitgekeurt uit al de geesjes
 Van het geestigh Noorder-land,
 Tot bewaerder van zijn stee.
 Hymen ô! ô Hymene!
 Phoebus zelve komt hem bieden
 Zijne gunst, en noemt hem vriend'.
 Dat m' hier zelden ziet geschieden,
 Doch hy heeft het wel verdient.
 Phœbe geef hem steeds zijn bee,
 Hymen ô! ô Hymene!
 Hy was eens van huis gevaren,
 Verr' van huis ik weet niet waar,
 Door de wilde woefte baren,
 Daer hy weinigh vraegden naer:
 Al het Land' was hier t' onvreê.
 Hymen ô! ô Hymene!
 En men zeidt hier, dat hy ginder
 Kreegh geweldigh veel beleits;
 Hy zagh als een gouwen vlinder,
 Tyter werde wonder weids;

Elk stondt tot zijn dienften ree.
 Hymen ô! ô Hymene!
 Doch het heyligh herders leven,
 Doch zijn zoete veld-godin,
 Die hy niet en kond' begeven,
 Lagh hem stadigh in den zin,
 Liet hem nimmermeer in vreê.
 Hymen ô! ô Hymene!
 Lange sleep van dienst'bre slaven,
 Zijn geëert gelijk een Prins,
 Yeder na zijn wenk zien draven,
 Was noch minder als zijn wins;
 Hy zocht hier een veil'ger reê.
 Hymen ô! ô Hymene!
 Al ghy boeren Herders knaepjes
 Komt te zamen nu in 't veldt,
 Laet een weinigh uwe Schaepjes,
 Singh ter eeren onzen heldt,
 Zingh ter eeren van zijn E'ê.
 Hymen ô! ô Hymene!

*Uit kad hy, en de sluit gingh van zijn mondt. Hylander
 Woud' uit een kribbigheidt niet zijn verbluft van d' ander.
 Dies onder uit zijn pijtje trok zijn pijtje drae,
 En blies noch wel zoo zoet, zijn makker rustigh na.*

Ja de Nymph die is het waerdigh,
 Groote Goon hoe schikt ghy 't al!
 Zy is schoon en euvel aerdigh,
 En te wonder lief-getal,
 Vredigh, zedigh, redigh mee.
 Hymen o! o Hymene!
 G'lijk als in den Lenten-dagen
 Eenen Tullip met haer lof,
 Gaet, en magh, haer roeme dragen,
 Dat zy d' eer is van den hof,
 Eenigh eere daer ter stee.
 Hymen o! o Hymene!
 Zoo magh onder d' Herderinnen
 Daphn', op alles wonder tuik,
 Onder al ons Veld-goddinnen,
 Roemen dats' is 't eenigh' puik,
 'T eenigh dar zich hier op deê.
 Hymen o! o Hymene!
 Ziet g' haer door het veldt eens dralen,
 't Zchijnt, al even of Diaen
 Ghy dan ziet een luchjen halen,

Ofte na de Jachte gaen,
 Teere voetje! zoete tree!
 Hymen o! o Hymene!
 Komt ghy haer eens onder d' ooggen,
 Lukt het dat ghy haer belonkt;
 Zie dat ghy niet werdt bedroogen,
 Ah! zie dats' u niet ontvonkt;
 't Is een tweede Cythere.
 Hymen o! o Hymene!
 Komt ghy eens haer zangh te hooren,
 Of haer praet, ah wat een zaek!
 Ah hoe kittelen dan d' ooren!
 Ah wat is 't een zoet vermaek!
 't Schijnt ghy hoort Euphrosine.
 Hymen o! o Hymene!
 Zoete bloem van onze tijden!
 Pronkje van ons' Noorder deel!
 Ah wie zal het eens verblijden!
 Wie zal 't plukken van zijn steel!
 Wie'er altijdt leven mee!
 Hymen o! o Hymene!

Menigh' droeve zwerfer treedt 'er,
 Die zijn blauwe schein beschreit,
 Menigh' moedigh quantje weet 'er
 Schier van spijt niet, wat hy zeidt.
 Maer wat wil j' als 't d' Hemel dee?
 Hymen o! o Hymene!
 Kom Lucina in uw' wagen,
 Juno met uw' Pauwen-jacht,
 Laet u haestigh neder dragen,
 Herwaerd' na ons Bruyloft-nacht.
 Ey brengh alje volkje mee.
 Hymen o! o Hymene!
 Cypris kom haer bedde maeken,
 Daer zy zaghes slapen moet:
 Jongen loop en werm het laeken,
 Smytje koker aen haer voet,
 Enje boogh en pyltjes mee.
 Hymen o! o Hymene!
 Maer wat slaet ghy noch te glueren?
 Phoebe spoeu uw' trage gangh,
 Wil uw' heinsten neder stueren,

Thetis wacht u over langh
 In haer zilt', en kille zee.
 Hymen o! o Hymene!
 Of benijdt ghy onzen Herder,
 Dat hy g' niere dit gemak,
 Daer ghy niet kost komen verder
 Als tot een ontzielde tak,
 Daer g' u steeds gaet kroonen mee?
 Hymen o! o Hymene!
 Haest u, haest u loome ryer,
 Seeker 't is te langh gewacht,
 Wegh veroude koude vryer,
 Voor een lange winters nacht:
 Zie uw' Suster is al ree.
 Hymen o! o Hymene!
 Luna wil uw' toom wat korten,
 Laet uw' Peerden zachjes gaen,
 Lieve laetse zoo niet horten,
 Zeeker 't mocht de liefjes schaen,
 En haer wekken al te dree.
 Hymen o! o Hymene.

B R I E F.

Seer beminde Swager, ik heb met groote blijdschap verstaen uit uwer L. missive de goede dispositie van uwer l. midts gaders van mijn l. Suster ende de kinderkens, daer na ik zeer was verlangende, midtsdien ik, nu zekeren tijdt geleden, daer van geen tijdinge en had ontfangen, de Heer wil haer kloekheid ende sterkte verlenen, op dat wy hem met blijdschap daer over mogen loven en danken. Op eergisteren is zijn EXCELLENTIE opgetogen, de Heere wil zijn voornemen zegenen, men zeit hier, dat 'et op Antwerpen gedyen zal, het ware een hooft-point zoo zulkx gelucte, de mare gaet ook datmen op morgen tot Bruissel zal tournooyen en groote tekenen van blijdschap aenrechten over de beslotene Vrede met Engelandt, laeten zy haer daer mede vast vermaken, terwijl wy ons van d' een of d' ander plaetse gaen kamperen. Uittenboogaert is mede opgetrokken, wezen's daeghs te vooren Recht van Uitrecht gekomen, alwaer de zaken der Kerken op een goeden voet gebracht zijn, ende van den Borre van Leiden ende met Johannes Matthijfus van Haerlem, van zekeren tijdt by leeninge vergunt zijn, het ware te wenschen dat in uwe Kerkelijke vergaderingen de voorgenomen ordre mochte geffectueert worden, ik en twijfele niet of daer door zouden vele swarigheden ende misverstande kunnen verhoet werden, zoo ik daer yet toe kan vorderen, zal niet laten mijn beste te doen. 'T is mijn lief dat ons Neef Capitein Beets weder t' huis gekomen is, maer hebbe niet gaerne verstaen dat zy niet meer uitgerecht hebben, ik vreeze dat de Heeren daer door een afkeer krijgen zullen, om zoodanige zaeken meer by hande te nemen. Rijxen zal ik van uwer l. zaake eens spreken, en zijnen advize als dan mede overschrijven. Ik bedank uwer l. van de moete die gy aenwendende zijt in't beleggen van mijne Penningen, en dezen voorts endende met onzer aller zeer gediensfuge gebiedenissen, zijt hier mede gesamentlijk Gode almachtigh bevolen. Groet ook van onzent wegen alle de Vrunden, als Soop, Brouwer, Beets en andere. *Met haest uit den Hage dezen xiiij. May 1605.*

Uwer L. Dienstwilige Swager Rombout Hogerbeets.

Zeer

Seer waerde ende beminde vriendt Simon Arentsz. uwer l. ende uwer l. huisvrouwe ende kinderen welvarentheit heb ik met blijdschap uit u schrijvens verstaen, onzethalven danken wy al te zamen mede Godt almachtigh voor zijne genade, de Heere thoont aen my in deze mijne oude dagen ende ellenden zijne krachten, zoo met verlening van uitterlijke gezondheid des lichaems, als innerlijke gerustigheit des gemoets, ende hoewel ik my na den vleesche bedroeve in 't affterven van onze goede vrunden, welkers goetgunstigheid my na menschen oordeel noch zoud hebben mogen vorderlijk geweest zijn, zoo bemerke ik wederom Godes gunste ende goetdadigheid over my daer in, dat hy andere in der afgesturvne plaetse verwekt, die zich mijner zeer hertelijk aennemem, daer over dat ik uwe l. met recht een stellen magh, die met zoodanigen ernstigen genegentheid mijne banden en ellenden soekt te versachten, ende daer beneffens ook dien goeden Heer ende vriendt, daer van den Brief in u Zoons Brief gesloten was, die mijn gants onverwacht met zonderlinge gunste ook bezint heeft, daer voor ik den Heere niet genoegh danken kan; gelijk mede ook daer van, dat Godt door zijne genade de oogen van velen wat meerder begint te openen, ende dat zy de zacken nu wat meer schijnen te behartigen, de Heere zal alles metter tijdt wel nader ontdekken, ende mijne ontschult bekent maken, hoe wel ik daer en tusschen in deze gevanknisse mijne dagen, zoo 'et schijnt, moet endigen, is des Heeren wille zulcx, ik vertrouwe dat hy mijn sterckheit geven ende niet meer opleggen zal, als ik kan verdragen, zijn wil geschiede, ende zijn H. Name zy geprezen in der eeuwigheid. Den Brief die ik aen de voornoemde Heer wederom geschreven en neffens dezen aen mijn l. Sufter gezonden hebbe, zal hoop ik wel bestelt worden al is de Name daer niet op gestelt, 't welk ik heb nagelaten, om redenen. Ik verlange om te weten hoe het al is met Aef Jans, mijn Sufter zoud daer veel aen verliezen, ik hope dat haer de Heere noch wat sparen zal, dan hy weet wanneer het ons zaligh is, ende wy weten dat wy onze goede vrienden niet verliezen, maer dat zy alleen ons voorgaen den wegh, die wy al moeten volgen, ende van harten behooren wy te verlangen, om in dat heilige geselschap by malkanderen te mogen komen, daer wy zonder ophouden Godes H. Name zullen loven ende prijzen in der eeuwigheid. De Heere wil daer toe in ons hoe langhs hoe meer de liefde ontsteeken, ende onze gemoeden tot hem optrekken, op dat wy als hy komt kloppen terstondt mogen bereidt staen om hem met blijdschap te ontfangen ende in te laeten. Hier mede mijn zeer waerde ende beminde vriendt na mijne zeer vriendtlijke groetenissen aen uwe l. ende deffelfs zeer l. Huisvrouwe, midtsgaders alle goede bekende Heeren ende vrienden, zijt Gode almachtigh bevolen.

Uit mijne gevanknisse, dezen 13. April 1622.

Uwe l. zeer Dienstwillige vriendt.

Rombout Hogerbeets.

J A N O B E E T S I O

R. HOGERBETIUS S.P.D.

Cl. D. Cognate.

Officium negligere literarum, mi Beet si, est amicitiam negligere. Quod dolerem si nobis contingeret. Sane tua mihi consuetudo grata fuit adeo, ut nihil supra, Scilicet ingenium

In te perspexi summum, facetum: quare jamdudum tuorum editionem rijckmorum desidero. Verum tu, nescio quid, latere eos finis. Mei nunc claustra rumpent, vide hominem audaculum. Tu in amicitiae signum praefige versus, maximoperè peto. Poëtas magnos, te, Baykium, Zevangium, Vossios, amo, amabo, donec spiritus hos regat artus, Vis autem scire materiam? En habe titulum.

I. BODECHEERS BENNINGHS

L O F - S A N G H

V A N

J U P I T E R

G O U D E M U N T - G O D D I N ;

M E N G E L - D I C H T E N ,

V E L D - D E U N E N .

Vale mi Beetfi, at excusa quod in literis sim brevior, alias pluribus tecum garriam, nunc occupor in hisce nugis. Raptim è Castro Loevestein. CIO 15C XXII. April. XI.

B R E I F.

SEer waerde beminde Vriendt Symon Aertsz. laetstmael als uwe l. Huisvrouwe ende Soon van hier vertrok, hadde ik wel voor my genomen een klein Briefken tot groetenisse over te zenden, om my te quijten in de betoninge van eenige dankbaerheid over uwe l. zeer gunstige affectie ende mededooghzaemheid over mijne banden, dan ik hebbe 't zelfde door het haefligh vertrekken, doen niet kunnen doen, ende vreesde ook of hy in 't afgaen zoude mogen onderzocht worden, daer door dan, lichtelijk eenige moeiten alhier zoude kunnen ontsfaen, daer om 't gene ik alsdoen, hoewel ongaerne, nagelaten hebbe, zal ik nu by deze gelegenheid verbeteren, hopende dat hoewel van hier niet veel vermakelijks te schrijven is, dat nochtans uwe l. niet onaengenaem wezen zal van my eenigh schrijvens te ontfangen, met langh verhael van 't gene hier omgaet, ende hoe mijne tegenwoordigen standt al is, en zal ik uwe l. niet ophouden, alzoo ghy nu 't zelfde in 't langh ende breet uit mijn zeer l. Suster zult kunnen verstaen; daer toe wende ik alle mijn vliedt ende naerstigheid aen, dat ik my in deze droeve tijden ende in mijne eenzaamheid, zoude mogen uit des Heeren woordt, wezende den straf daer mede wy door dit duistre dal der tranen geleidt worden na de eeuwige ruste, vermaken ende versterken, tegens alle de aenvechtingen ende tentatien, die in dusdanige gelegentheden ons aen alle zijden aenkomen van den Duivel, onseigen vleesch, ende de Wereldt, de Heere hoop ik zal my met zijne genade voorts by staen, op dat ik door de langhdurigheid des tijds, wezende nu in 't vijfde Jaer, niet en bewijke ofte moedeloos werde, maer dat ik van hem genadelijk ontfut wezende, ten uit einde mijns levens toe in 't goede magh volharden, mijn oogen afwendende van al 't gene, aerts, vergankelijk, ende ons in den wegh des zaligheits traegh ende afkeerigh maekt, ende dat den inwendigen mensch in my hoe langer hoe meer magh toenemen ende krachtigh worden, op dat ik alle den tijdt mijns levens waerdighlijk voor den Heere magh wandelen, ende alhier door kruis ende lijden

beproeft wezende, endelijk den Heere een aengename ziele, gezuivert in 't dierbare bloedt onzes Heeren ende Salighmakers Jesu Christi, magh opofferen, ende uit dezen jammerdale overgeset werden in dat Hemelsche Paradijs, verwachtende aldaer de toekomste onses Heeren, met alle heiligen. Dit wil uwe l. ende ons allen gunnen Godt almaghtigh in zijnen beminde Sone onsen Heilandt ende Salighmaker. Hier mede zijt van mijn met uwe zeer l. Huisvrouwe ende alle goede bekenden ende vrienden van herten zeer gegroet ende Gode bevolen, hy geve dat zijn woordt rijckelijck, ende vruchtbaerlijck onder u woone, zijn rijcke in ende onder u toeneme, op dat den ouden mensche krachteloos ende de eerste opstandinge uit den slaep der zonden blijckelijck worde, tot grootmakinge van Godes Heylige Name; de genade ende vrede onzes Heeren Jesu Christi, zy met u allen. Wilt mijnder in uwe Christelijcke gebeden gedencken, ende vaert wel. *Uit Loevestein dezen 24. September 1622.*

Uwe l. zeer Dienstwilige vriendt

Rombout Hogerbeets.

B R I E F.

MIJN alderlieffte zeer waerde Sufter, uwe l. zeer aengenaem schrijvens van den 23. voorleden, is mijn op den 3. deser zeer wel ter handen gekomen, ende hebbe daer uyt met zonderlinge blijdschap verstaen uwer l. aller gesondtheit, de Heere wil dezelve daer inne lange behouden, tot uwer E. zaligheidt, wat mijn aengaet met mijn Dochter Jozijna, die nu alleen by my is, (Maria verwachten wy van de weekke daer by zoo het Godt gelieft) danken wy Godt van zijne genade, hier zijn mede na deze gelegentheid vry wat zieken, ook zoo en heeft Neer Jan Beets een dagh twee ofte drie niet wel geweest, de Heere wil het genadelijk met hem verzien, zoo dat hy nu met Godes hulpe, zijn Moeder in goede gezondheid magh t' huis komen, uit mijn laetste schrijvens heeft uwe l. verstaen wat Apostille dat mijn kinderen op haer Requite gekregen hebben, waer mede alzo mijn na menschelijck oordeel ende apparentie alle hope van eenighe verlichtenisse, ik late staen bevrydinge mijnder banden, is afgesneden, zoo bereide ik mijn ganschelijck daer toe, om met gedult ende lijdzacmheit van boven uit den Hemel mijn verlossinge te verwachten, mijn troostende met de goede zaeke die ik voor gestaen hebbe, ende daer over met een gerust gemoet Godes genadige bystandt zoo langh ik hier in deze benautheden wezen zal, verwachtende, betrouwe ik voorts op Godes beloften ende toezegginge van die eeuwige ruste aen alle die gene die in zijne liefde ten uitterste toe zullen volherden, 't is waer dat ons vleesch swak is, ende dat wy door de langhduerigheid van 't lijden altijdt niet even kloekmoedigh zijn, ja altemet door de aenvechtinge, schier ter neder geslagen werden, maer dit is den strijdt die den Geest tegens het vleesch alhier is opgeleidt, doch zoo dat wy verzekert zijn van de victorie, zoo het aen ons niet en ontbreekt, ende wy door wangelooven en ondankbaerheit den Heere afvallen, want anders zoo is dien onverwinnelijken heldt met ons, die ons helpt strijden, ende daarna met de kroone der heerlijkheit zal beloonen, hy wil mijn bystaen ende versterken tot zijns naems eere. Mijn Zoon Adriaen verwachte ik alle dagen (wilt Godt) weder hier in 't landt, de Heere vertrouwe ik dat over hem ende mijn andere kinderen, zijne vaderlijke zorge ende zegen strekken zal,

R r

dat

dat zy, ist niet hier 't is elders in vrede, ende ware Godes vreeze mogen hare dagen van Pelgrimagie endigen. Groet van mijnent wegen uwe l. Dochters en alle die vriende ende goede bekenden die mijn hebben doen groeten, ende wilt mijnder in uwe gebeden tot Godt gedachtigh zijn, op dat ik in dezen mijne oude dagen, die swak ende vol ellenden zijn, onder dit sware pak niet en beswijke. Ende hier mede mijn van ganscher herten aen uwe E. alle te zamen gebieden, Zijt Godes almachtige protectie bevolen. Sr. Molenwerf heeft gezien ende kan getuigenis geven, hoe onbeleefdelijk datmen haer deed' vertrekken, daer zy niet anders deden dan mijn en Ian Beets aenzagen, 't welkmen niet wil toelaten, dan wat beleeftheit meentmen te vinden by Soldaten? 't is mijn leet dat Ian Neef dus ziekkelijc zijn Moeder t' huis komt, den Doctor vondt goet terstont te reizen, ofte dat hy anders noch wel veerthien dagen zoud' moeten vertoeven, ik gaf Ian Neef zijn keur, 5. October 1623. Aen Zonneviel heb ik een Brief geschreven, Pieter Pieterfz. denk ik, wilt Godt, de naeste reize te schrijven, Ians ziekte heeft het nu belet. *Uit Loevestein, dezen 4. October 1623.*

Uwe E. zeer l. Dienfwillige Broeder

Rombout Hogerbeets.

B R I E F.

SEer beminde goede vriendt, Simon Aertfz. hoewel Godt Almachtigh uwe l. Zoone Ian Dirksz. Beets, mijn Neef, nu op zijn afscheidt, ende als hy hem was vaerdigh makende om van hier te vertrekken, eenige lichamelijke swakheit heeft laten toekomen, zoo hope ik nochtans dat hy wederom door Godes genade zijn vorige gezondtheit haest zal bekomen, op dat hy zijn Studien voorts magh vervolgen, ende dezelve tot Godes eere, uwer l. zijn Moeders, ende der vrunden vermakelijcheit ende vreughde zal mogen voltrekken, ende zijne naesten daer mede dienen ende vorderlijk zijn. Ik heb dewijl hy hier by mijn geweest is, zeer goet gezelschap aen hem gehad, bedancke mijn grootelijcx van de goede bedienstigheit die hy mijn heeft bewezē, zoo mijn Godt toelaet dat ik hem weder met raedt ofte daedt eenige vriendtschap zoud' kunnen bewijzen, zal zulkx niet nalaten, nu bidde ik Godt den Heere dat hy hem wil nemen in zijn heilige hoede, hem geven dat hy in zijne vreeze magh wandelen, ende hem door zijnen H. Engel wil bewaren van alle quaedt gezelschap, op dat hy van de ongebonden jeught, die inde Scholen ende Univerfiteiten veel gevonden worden, niet en werde verleidt, in dezen glibberigen standt zijns ouderdoms, ik heb hem al tijdt ende nu noch op 't leste ernstelijc vermaent, dat hy hem doch dagelijcx wil oeffenen in 't lezen van 't Nieuwe Testament, daer in ons alles dat ons ter eeuwiger zaligheit van nooden is, door onzen Heere ende Salighmaeker eerst, ende daer na door zijne Apostelen, klaerlijk ende volkomentlijk is voorgestelt, ende onzes Hemelschen Vaders wille, die te voren niet dan zeer donkerlijk den Ioodschen Volke geopenbaert was, klaerlijk wordt voorgedragen, ende met eenen voorgeschreven hoe wy ons, zoo langh wy hier op Aerden leven, in de beroepingen die ons zouden mogen opkomen, voor Godt den Heere met een goede conscientie zullen hebben te dragen. Alle die hier van afwijken, ende een ander wil haer zelve voorstellen, die komen op doolwegen, ende zullen verloren gaen, hier van heb ik hem gewaerschout, ende geraden, dat

dat hy niet zoud' zoeken zoo zeer het tijdelijk ende aerdtſche vergankelijk goet', maer die eeuwigdurende rijkdommen die daer boven zijn inden Hemel, niemandt lichtelij raden tot plaiten, maer altijd te arbeiden tot vrede, ende daer toe alle vliedt aen te wenden, dat de parthyen door eenige bequame middelen zouden mogen werden geaccordeert, alwaert ook dat de een ofte andere van zijn recht wat afſtond ende liet vallen, want dat is noch beter dan hem te begeven in een onzeekere, moeyelijke, koſtelijke pleit, die de menſchen veel al beneemt haer geruſtigheidt, belet haere gebeden tot Godt, beſwaert de conſcientie, baert haet ende nijdt, ende kan zeer qualijk met een Chriſtelijk gemoet aengevangen, vervolght, ende ge-endicht worden, zoo dat wy ons niet lichtelij daer toe en behooren te begeven, noch anderen daer toe te raden, ende ware te wenſchen dat alle Raedtsheeren, Advocaten ende Procureurs dit zelfde luiden wat dikwils voorhielden, op dat zy haer zelve zouden mogen behoorlijk onderzoeken, of zy ook met een Chriſtelijk gemoet haer in de rechtſvorderinge om't tijtelijk goet mogen begeven, ende of zy zoo volmaekt zijn, dat zy zonder door eenige quade bewegingen tegens haer parthye daer zy mede te recht gaen, ingenomen te worden, de uitkomſte met zoodanigen onbewegelijkheid kunnen verwachten, als of hem de zaek niet aen en gingh, ik meen datter weinige zijn die haer gemoet dat zal getuigen, dit altemet de Rechtsgelcerden voor te houden, is zoo ik mijn laet dunken, niet quaedt, op dat zy mogen daer op letten, ende haer zelve benaerſtigen, dat zy haer beroep Chriſtelijk met een goet gemoet mogen uitvoeren, houdt het mijn ten beſten, dat ik hier van dus breet aen uwe l. die 't zelfde niet aen en gaet, uytvare, 't is geſchiet om dat ghy nu twee in u huis hebt, die hun om anderen in rechten te dienen voorgenomen hebben, ik hoop dat zy dit advijs, als Chriſtelijk, zullen goet vinden, dit moet haer ſtokregel zijn, die zy haer zelve ende anderen die om raet by haer komen moeten, in planten, doet een ander dat ghy wilt dat u geſchiede. Dan hier van nu genoeg. Als uwe l. eens weder in Vrieſlandt komt, wilt mijn vrienden ende goede bekenden aldaer hartelijk groeten, ende danken, dat zy noch mijnder gedanken: hier mede zeer beminde goede vriendt ende Broeder in den Heere, mijn van herten aen uwe E. en U. Huisvrouwe, Zoon, en alle de vrienden gebiedeniffe, bidde Godt uwe alle te zamen te willen zegenen aen ziel ende lichaem, en van alle quaedt in goede gezondheid tot uwer l. zaligheidt bewaren. 't Is mijn van herten leet van uwe l. Zoon in deze geſtelteniffe uwe l. by komt, het gelieft den goeden Godt, wy moeten ons in zijn heilige wille te vreden ſtellen, ik hoop dat hy haest door Godes genade zijn voorige gezondheid zal bekomen, en dat de Heer hem zal voorts zegenen en in zijne wegen geleiden, den Doctor vondt goet dat hy metten eerſten zoud' reizen, ende hy was daer toe mede genegen, anders zoud' ik hem noch gaerne wat gehouden ende mijn beſte na deze gelegenheidt aen hem gedaen hebben, zijt hier mede werderom hertelijk gegroet. *Uit Loerveſtein, dezen 4. October 1623.*

Uwe l. zeer gunſtige en dienſtwillige vriendt
Rombout Hogerbeets.

B R I E F.

MYn alderlieffte zeer beminde Suſter, ik hebbe met blijdſchap verſtaen uwer l. aller gezondheid, ende het voorſpoedigh overkomen van Neef Jan Beets, ik was met hem vry wat bekommert, om dat ik vreesde dat hy het ongemak van 't

R r ij

rei-

reizen zoo wel niet zoud' hebben konnen verdragen, ende datmen alſdan mijn niet wel zoud' afgenomen hebben, dat ik hem van hier had laten vertrekken, ik had hem gaern by mijn gehouden, dan hy begeerde gants te vertrekken, zeggende dat hy alhier zijn gemak zoo wel niet zoude konnen hebben, als t' huis by zijn Moeder, 't welk ook de waarheit is, ende daerom ziende zijne genegenheit tot het reizen, ſtelde ik het in zijn geliefte, wilt dit Anna Jans zeggen, op dat zy niet en mene, dat ik hem ziek wezende, heb begeren quiet te zijn, ik hoop dat zy mijn zulken ondankbaerheit niet zal toefchrijven, Jan Beets zal ook anders, mene ik, van mijn getuigen, ende nu hy zoo haeft aen de beter handt is, daer ik zeer blijde om ben, zal zijn komſte niet onaengenaem geweest zijn, de Heere wil hem voorts in zijne wegen laten wandelen, hem bewaren van quaedt gezelschap 't welk hem op den doolwegh zoud' mogen brengen; laetde Moeder hem hier toe vermanen ende dat hy hem bevljigte in 't lezen, overdenken, ende beleven van Godes woordt, daer in wy vinden 't gene onster zaligheid van noode is, wat mijn perzoon aengaet, ik zien dat na menſchen oordeel voor mijn niet anders is te verwachten, dan dat ik hier in deze gevangenisse mijn leven endige, daerom bidde ik God dagelijcx dat hy mijn daer toe met zijne gaven wil bekrachtigen, op dat ik mijn goetwillighlijc na zijne heilige wille magh reguleren, zonder eenige murmureringe als tegens mijne zonden, die oorzaeke zijn van dit quaedt, ende dat ik zijne Goddelijce genade voorts alles toevertrouwe, hy zal 't maken zoo het tot mijnder zielen zaligheid beſte is, alſt tijdt is zal hy niet vertoeven mijn uit alle benautheden te verlossen na zijne goedigheid, hy en zal dezen swaren ſtaf niet altijdt laten op mijne ſchouderen, op dat ik onder den laſt niet en beſwijk. Dan mijn komt niet toe Gode eenigen tijdt voor te ſtellen, hy weet wanneer het beſt is, in hope ende lijdzaamheit moeten wy onze zielen bezitten, daer toe ik bidde dat hy mijn zijn genadige byſtandt wil verlenen, ende het werk dat hy in mijn aergevangen heeft, ter eeren van zijn heilige name zal uitvoeren. Mijn Zoon Adriaen had mijn by zijne jonghſte Brieven van den 29. September uit Parijs geſchreven dat hy van daer over acht dagen daerna meende te vertrekken, ende dat hy binnen drie wecken, met Godes hulpe, verhoopte hier in 't Landt te zijn, zedert heeft hy goede windt gehad, maer ik en heb noch van zijn aenkomſte niet vernomen, wat de oorzaeke is van zijn vertoeven, weet ik niet, ik ſtelle hem in Godes handen, die ik bidde dat hem voor alle ongeluk wil bewaren, ende herwaerts in goede gezondheid laten overkomen, ende uwe l. zeer waerde Sufter met uwe l. zeer l. kinderen ende alle de vrienden nemen in zijn H. beſcherminge, ende met goede gezondheid en voorspoet beg'nadigen, doet mijn gebiedenisse aen alle. Ik hoop dat Jan Neef aen uwe l. mijn ſchrijvens, mette bygaende wel behandicht heeft, ende dat die al beſtelt zijn, nu zende ik noch deze twee bygaende, die uwe l. mede zal gelieven te beſtellen. De Man die over laer uwe l. dat Boek gaf tot Amſterdam, en weet uwe groote weldaden ende vriendſchap, hem bewezen, niet genoegh te vertellen. *Uit Loeveſtein, dezen 28. October 1623.*

Uwe l. zeer l. en dienſtwillige Broeder

Rombout Hogerbeets.

Zeer

B R I E F .

Zeer waerde Nicht Anna Ians, zuster in den Heere Christo, ik bedanke uwe l. van herten voor die vriendelijke troost-brieven mijn toegezonden, tot verzachtinge van mijn lijden, ende verlichtenisse van de sware lasten daer mede ik nu zoo langen tijd ben beladen geweest, de Heere wil uwe E. ende desselfs gansche huisgezin daer voren overvloedelijk zegenen na de rijkdommen zijner genade in Jesu Christo onzen Salighmaker, met alle Geestelijke gaven, die u te zamen tot uwe zaligheid van noode zijn. Daer inne verwondere ik mijn dat andere vrienden schroomachtigh zijn, om in gelijker voegen mede de werken der barmhertigheid aen mijn eenighzins te bethoopen, want wie zoude doch yemandt qualijk kunnen afnemen, dat hy aen zijn medeburger, goede bekende, ja verwante vriendt, die nu by de zes jaren, zonder eeniger menschen aenspraeke te mogen genieten, onder der krijfluiden bewaringe, tusschen vier Muren, voor den Vyandt op de uiterste frontieren, is opgesloten geweest, dat men die, zegge ik, met eenige troostelijke Brieven, na dien het na den lichame niet geschieden magh, komt bezoeken? Zoud' men niet zeggen dat die zulkx zouden willen beleiden ofte tegen spreken, van alle menschelijke affectie ende mededoogenheit zouden wezen ontbloot? ende dat zy niet anders zoude zoeken, als door zoodanige onnatuerlijke hardigheid de arme troostelooze luiden te brengen tot uiterste wanhoop ende desperatie, om ook na de ziele, zoo het mogelijk ware, den zelven te beschadigen. Dan 't zy hier inne hoe het wil, ofte datter noch buiten mijn mening, zoodanige harde luiden onder die haer gereformeerde Christenen noemen, gevonden wierden, ofte dat andere haer zelven met een ydele vreeze vervaert maken; ik stelle mijn geruft in den Heere, zonder mijn noch in 'teene; noch in 't andere eenighzins te ontzetten, maer mijn gans overgevende in Godes Heylige wille, vertrouwe ik dat hy na zijne Vaderlijke zorg over mijn, alles zal sieren ende beleiden tot mijner zielen saligheid, daer mede mijn voorts troostende dat of der menschen convelatie mijn al is benomen, ik evenwel genietende ben het gezelschap des grooten ende over al tegenwoordigen Godes, ook des Heeren Jesu Christi mijnes Salighmakers ende der Heiligen Engelen, ben ik een gevangen ende opgesloten der menschen, ik ben een vrye Godes, vry gemaakt met dat dierbare bloet zijns lieven Zoons, wordt mijn Lichaem hier benaut ende vast gehouden, mijn ziele is onbekommert ende verheft hem tot Godt in de Hemelen, zonder dat eenige menschen zulkx kunnen beleiden, is het vleesch altemet wat moeyelijk ende bedroeft, den geest vermaekt hem weder ende hoopt op den Heere, die ook tot mijne volkomene verlossing niet lange zal vertoeven, want den dagh is met mijn ten avondt gekomen, ende met deze maendt zal ik ook zes volle Iaren van mijne slavernye in deze banden volendicht hebben, het zevende aenstaende Iaer, zeydt Godt in de wet door Mozen den kinderen van Israel gegeven, dat een vry ofte vier-Iaer zal zijn, daer in de Hebreuse slaven wederom in vryheid gestelt werden, ende na zes dagen arbeids heeft Godt den zevenden geordineert om te rusten, daerom hope ik dat ook de goede Godt mijn in 't toekomende Iaer ruste geven ende verlenen zal, van dezen mijnen moeyelijken arbeit, doch des Heeren wille moet in alles geschieden, zijn heilige name zy altijd geloofd ende geprezen in der eeuwigheid. Ende hier mede mijn zeer hartelijk gebieden aen uwe l. Zoon Ian Beers, midtsgaders alle de goedgunstige Heeren en Vrienden, zijt alle te zamen Gode bevolen, die u alle in goede gezondheid lange tijd wil bewaren, ende aen ziel en lichaem zegenen tot uwer zaligheid. *Uit Loevestein, dezen xj. Augusti xvj. en xxxijj.*

Uwe E. zeer Dienstwilige vriendt

Rombout Hogerbeets.

R r iij

Mijn

B R I E F.

MYn alderlieffte beminde Sufter, uit uwe l. fchrijvens van den xx. April voorleden heb ik met hartelijke blijdfchap verftaen, dat uwe l. van de Koorts weder bevrijdt ende wel te paffe geworden waert, de Heere zy daer van gelooft, ende wil uwe l. met uwe l. kinderen ende alle de vrienden lange in goede gezondheid bewaren tot hare zaligheid, ik ende mijn Dochter Maria, die nu alleen by mijn is met Neef Ian Beets zijn mede God lof noch welvarende, Christina is voorleden Dingfdagh van hier na den Haege gevaren, had eenige dagen met pijn in de mage gequelt geweest, ik hope met Godes hulpe, dat het geen noot hebben zal, op 't verzoek van mijn Kinderen en hebben zy noch geen apoffille gekregen, dan het fchijnt dat zy nu beter moet hebben, als in voorgaende tijden, de Heere wil haer ende mijn midtsgaders mijne l. mede gevangen Broeders eenmael met genadigen oogen aenzien, ende is 't ons zaligh, de aengename vryheid wederom verleenen, gelieft ook den Heere niet, zoo vertrouwe ik dat hy ons met zijnen Geest zal byftaan ende bekrachtigen, op dat wy 't gene hy in ons aengevangen heeft, tot zijnder eeren ende onzer zielen zaligheid mogen volbrengen, van het overlijden van dien vroomen Rem Egberts Bifchop hadden wy al verftaen eer mijn uwe l. fchrijvens mijn werde behandicht, ik ben daer inne bedroeft, dan de Heere weer de zijnen ter bequamer tijdt uit dezen jammerdale te verlossen, daer in wy ons moeten te vrede ftellen. Ik zende hier beneffens mijne Brieven aan de Vrienden daer van uwe l. in den haren mentie gemaekt hadde, dat het haer aengenaem zoude zijn van mijn yet te ontfangen, 't zal uwe l. gelieven haer die te doen behandigen, ende voorts mijn gebiedeniffen te doen, aen alle die andere Vrienden ende goede bekenden, ist dat wy wat goedts verkrijgen, zoo hoop ik dat wy door Godes genade malkanderen noch zullen zien ende fpreken, ist ons zaligh, anders zullen wy ons in des Heeren wille te vreden ftellen. Hier mede mijn zeer l. Sufter, zijt met uwe l. kinderen hartelijk van mijn ende van mijn Dochter. en Ian Beets gegroet, met alle de Vrienden, zonder te vergeten Dirk Ianfz. Neef Veen met zijn Huisvrouwe, Duyfje Nicht, Simon Aertfz. met zijn Huysvrouwe ende den Doctor, midtsgaders alle andere goede bekende, en zijt Gode Almachtigh bevolen.

Dezen xxxiiij. May 1625. Uwe L. Dienftwillige Broeder

Rombout Hogerbeets.

B R I E F.

Erfame, seer waerde Vriendt ende beminde Broeder in den Heere Christo, uwe l. Zoon, mijn Neef Jaë Beets, is alhier over veerthien dagen seer wel ende in goede gezondheid, Godt lof, aengekomen, en heeft mijn uwe l. fchrijvens behandicht, daer in ik met blijdfchap uwe ende uwe l. Huisvrouwe welvarende verftaen hebbe, midtsgaders uwe l. sonderlinge gunftige genegenheit tot mijnwaerts, daer voren ik uwe l. seer hoogelijk bedancke, ik ben mede door der Heeren genade, noch in goden doene, ende niet tegenftaende de langhdurigheid: van mijne benaude gevangeniffe, ende de hooge Iaren van mijn ouderdom, soo en befwijk ik nochtans niet onder desen swaren laft, maer door de kracht, die mijn van boven gegeven wort, blijft ik noch ftande, verwachtende des Heeren genadige komfte tot mijnder verloffage, daer toe hy weft wanneer den tijdt bequaem is, sonder dat mijn eenighfinz toekomt, daer in mijn Heer mijn God eenen anderen tijdt voor te fchrijven, maer met gedult ende lijdzaamheids te verwaehen de toekomfte des Heeren, gelijk den Landman met langhmoedigheid verwacht de koftelijke vruchten van heeaerderlijk, 't welk den vroegen en fpadigen regen eerst moet ontfangen, verdraeghzaamheit, seit den Apoftel, is ons van noode, op dat wy de wille Godes gedien hebbeende, de belofte verkrijgen mogen; eerst moetter gelooopen ende gef treden fin, daer toe den tijdt van dat godelijk leven beftems is, daer na fullen die gene, die door des Heeren genadige byftand, haer wel gequeten hebben, het toegeleide loon uit genaden ontfangen; de Heere verlene ons dat wy om finen wille te volbrengen en nyt-ende toe, mogen volherden, want ist dat yemands wijke, in den felven sal Gods

geen

geen behagen hebben. Het Gefelschap van uwe l. Zoon is mijn hier lief ende aengenaem; want hoewel ik in mijn eenaemheit wel weien kan, ende den tijdt met lezen wel kan paffen tot mijne stichonge, wetende ook dat ik hier niet alleen en ben, maer dat ik hebbe sels het gefelschap van Godt Almachtigh, ende van de Heylige Engelen tot mijnder beschermenisse ende bewaringe by mijn, soo en is even wel het gefelschap van menschen mijn niet onvermakelijk, want daer toe heeft Godt de mensche geschapen om een beminder te sijn van mensche-lijke conversatie, ende is ook dese persoon mijn aengenamer als andere, om dat hy van mijn vrienden is, ende te voren mijn met liefde by geweest is, ik sal seer gaerne mijne beste met hem doen, om hem na mijne kleine wetenschap in sijne Studien ten besten te raden, onderwijfen, ende voor al tot Godsaligheid ende een deughdelijk ende Christeljk leven te vermanen, want als dat by de geleertheit niet en is, soe ist een verkeertheit die schadelijk is aen siel ende lichaem, daerom sal ik niet laten mijn uitterste best te doen, om hem van drinken, sweren, en andere lichtvaerdigheden af te trekken, en voor oogen te stellen, te gene dat eerlijk, stichteljk ende Gode aengenaem is, te meer om dat uwe l. sulx op mijn is begerende, hier mede seer waerde bemiddo Broeder, na mijne harteljk gebiedenissen aen uwe l. ende owel, Huisvrouwe soo van mijnent wegen als uit te naem van mijn Dochters hier wese, en de Predicant Niellius, sijt te samen met uwe l. kinderen, en den Heere Doctor seer harteljk gegroet, en Gode bevolen. Ut Lovvestein, den 15. Februarij 1625.

Uwe l. seer gunstige Vriende

Rombout Hogerbeets.

B R I E F.

S. P. Cognate charissime I. Beets J. V. D.

Tandem comparavi tibi, & ut a me petisti & ego tibi itidem promisi, jam nunc mitto omnes leges tributaris sicut in eadem volumine compactas, sed ab Ordinibus cum maximo subditorum incommodo ad patriae defensionem impeditas, omnibus rebus, quae usu consumuntur ut nulla mihi certe libera gravique tributo exempta videatur. Quae tam mortiferis, Religions libertas nequaquam est irridenda: Sed quidquid ejusmodi in his versatur regionibus (I. V. Du. Carbasso & R. D. Sappia per amplissimos discursus explicari, unde te eadem malim referre quam longo sermone aliquando videri tua tempora. Si quidquam istae novarum rerum geratur fac me ut memineras, quem si opus aliquando imo quotiescunque fuerit ad mutua amicitiae compensationem vicissim promptum ac paratum invenies. Nostris veris saluta parentes quamplurimum, & ipse cura ut bene valeas. Haga en Museo nostro 5. Kalendas Novembres, c l d 1625 xxvij.

Has inclusas litteras cum adjuncto fasciculo velim D. Sappia tridas,

Tuus esse animo cognatus
A. Hogerbeets.

B R I E F.

Volcardo d'Assonneviele IANUS BEETSIIUS. S. P. D.

Lect nihil habeam quod ad te scribam, d' Assonneviele suavissime oblatam tamen occasione non arripere nec potui nec debui, Quam primum vero hic studiosus Popularis tuus, qui tibi haec tradidit servitium suum humiliter mihi obtulisset, Colatum per chartam deditur, ut te ad rescribendum excitarem ne mutua nostra amicitia praeiudicium deleat videatur, sed crebris litterarum reciprocatibus continetur & nonquam interitura reddatur. Quod ad me pertinet in familiaritateis Virtute & Constantia retinenda semper fui studiosus. Idem nec te latere puto. Multa sunt Amoris argumenta, & hoc non postremum quod benevolam tuam mentem erga me hactenus animadverti, quam & sepius intra mea pectora Colui Et Candide exosculatus sum. Entar. si quam in me est eritque scintilla sinceritatis & Boni Felicitatis, ne dum Spiritus hoscere regit artus, Vestra benevolentia jacta semina, temporis latique inter capedine non terantur, verum rere recordationis & Bona Memoriae madida reddantur & irringentur te tua. Parti unanimè deservitum spero. Quod tardus sum in mittendo Belgicae Institutiones mihi imprimis dolet. Vollenborius illas nunquam mihi remisit, dixeram litteras ipsi dedi, sed nec manscriptum nihilque responsi ad manus meas pervenit. Hae vale Amicorum Intimè. Ex Museo. Lugd. Batav. 25. Decembrii 1627.

Si Cantilena aliqua nova tibi sis
fac me participem illius.

Mon

B R I E F.

Mon Couzijn B E E T S.

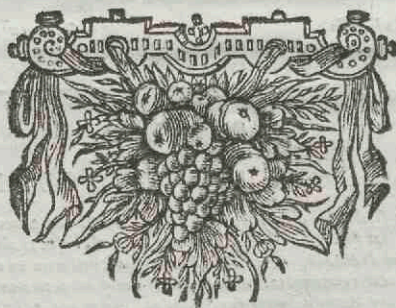
IK hebbe op U E. verzoek mijn Neef Sonk aen U E. mede gegeven een Papegaei-boek, eenige geschreven Regulen, ende een Boek daer de ordre van de Rolle te houden inne komt, hadde ik yet meer gehadt om hem in de practijk te oeffenen, zoude het zeer gaerne met eenen daer hebben by gedaen, U E. kan daer uyt trekken dat het dienstighste is ende meest te paffe komt, ende my dan die Boeken met mijn Nicht Sonk als die verreift weder over zenden, om dat ik daer in altemets wat te zoeken of d' een en d' ander goede Vriendt hebbe te laten zien, zoude met Neet Sonk hebben geschreven dan vrezende dat zijn E. magh vertrokken zijn, doe het nu met mijne Neven van Eoreest met dat die de reis nu daer na toe aennemen, anders tegenwoordigh niet hebbende te schrijven, zal dezen eindigen: bevelende U E. na onze hertelijke gebiedenissen aen U E. ende aen U E. Huisvrouwe, Vader ende Moeder in des Alderhooghten protectie.

*In den Hage dezen 22.
Maert 1633.*

U E. Dienstwillige Neve

A. Hogerbeets.

E I N D E.



Tot H O O R N,

Gedrukt by *Abraham Jacobsz. van der Beeck.* 1668.

te Verkoop van de uitge

BRIEFVEN

VAN

R. HOGERBETS

en andere



DE HOORN,

DE WERKZAMEN J. A. VAN DER V. 25, BOEKWINKEL 25
D. C. H. VAN DER V.



C. N I E L L I U S

A E N

J A N B E E T S

op Loevestein.

Eerfame Vriendt ende beminde Broeder in Christo.



IK hebbe met groote aengenaemheit ende vermaeck
gelesen het gene u l. my schrijft, ende bedancke u l.
seer hertelijk, soo wel voor de moeiten die u E. met
sulke goethertigheit voor my neemt, als ook voor
de seer goede Christelijke vertroofingen, die u l. seer
bequamelijk ende stichtelijk is voorstellende. De
advijfen by u l. gegeven, sal ik in goede memorie
houden, om dit gewenschte middel van onderlinge
communicatie soo wijsfelijk ende voorsichtelijk te
gebruiken, dat ik hope dat wy door des Heeren
genade daer door in geen swarigheit vallen en sullen.
Iffer iets hier toe te maken, het zy door Smit of
Timmerman, of ander Handwerksvolk, dat men
haer kan laten doen, sonder dat sy weten waer toe
het dienen sal. Ik wil de kosten daer van seer gaerne

dragen, ende bidde u l. hier inne op een kleintjen niet te sien. Tot sulc werk hebbe ik
wel een stuksken gelts, dat mijn Moertjen niet gesien en heeft, gelijk de Kinderen ple-
gen te seggen. Of men beneden een raefstok koste laten maken, op dat men niet en
behoefde te klimmen als men my een brief toe wil steken. Want sulks seer moeyelijk is.
Of heeft men een ladder van doen, als men 't maer met een pretext kan bedekken dat
het niet gemerkt en werde. In sulke saken en komt het op een gulden of twee niet aen.
Het is seer wel ende wijsfelijk bedocht, dat u l. by tijds alles wat doenlijk is prepareert,
want het onversiens soude mogen gebeuren, dat onsen goeden Heer met S. E. familie
van hier soude moeten vertrekken. Ik kan nu de openinge altijds noch groot genoegh
maken, ende sal daer toe de bequaemste gelegentheid sien waer te nemen. Op Wt-
recht en hebbe ik nu ter tijdt niet sonderlinghs te schrijven, ende sal eerst antwoord ver-
wachten van mijn Huisvrouw en van Levijntjen, op den brief die ik over veerthien
dagen aen Iuffrouw Hogerbeets hadde gesonden, omme voorts te bestellen: maer
Abraham quam my 's Maendaeghs seggen dat hy selfs na Gorcum gingh, ende mijn
brief wel op Wtrecht bestellen soude. Soo dat ik goedt vinde mijn Huisvrouws ant-
woordt eerst te wachten, ende de vrienden te Wtrecht noch soo terstondt dese gele-
gentheid niet te laten weten, maer schrijven liever opentlijk, om hier te meer alle na-

denken te benemen, wijk ik sie dat men doch op mijn brieven seer nauwe is lettende, gelijk in 't Apostille van mijn Soons requeste den Luitenant scherp wierde belast, wel toe te sien, dat hy geen brieven af noch aen en broghr. Daerom als ik niet en hebbe te schrijven dat secreet behoef te blijven, sal ik Abraham mijn brieven al geven, ende laten mijn Huisvrouw al mede opentlijk antwoorden, bedankende luffrouw Hogerbeets seer hertgrondelijk voor hare E, goede affectie. Sy zijn doch aen my gewoon dat ik opentlijk dikwils schrijve, ende ik behoude die gewoonte te liever, om haer alle ander nadenken te benemen. Want het schijnt dat zedert het overlijden van onsen goeden Poppius saliger gedachtenisse, wiens liefvelijke geheuchenisse my noch alle dagen, ja by-na alle uren, voor de oogen desgemoets is, ik arme knecht doch de quaetste Man moet zijn, daer men alletijds na om te sien heeft. Voorleden laer moghte mijn Soon my maer spreken terloops, in bywesen van getuigen, ende noch stont in de Apostille dat men wel toe soude sien, dat het Landt door sulke schoone besoeekinge doch geen ondienst en geschiede. Wel is het Landt bewaert, nu de Regeerders soo voorsichtig zijn. Ik en koste niet wel laten, of ik moeste van dese wijze voorsichtigheit een woordt stellen, in een brief die door des Luitenants handen passeerden aen mijn Schoon-suster. Waer over hy wat dede murmureren door Abraham, doch wiste niet waer hy 't best op vatten soude. Nu was 't wederom, dat mijn Soon maer drie dagen moeste by my wesen, ende in 't komen soo wel als in 't wegh-gaen, moeste men na alle scherpe bevragingen noch sijn sakken besoecken. Dit en deed my noch soo wee niet als de valscheit, die men tegens my heeft gebruikt. Ik hadde tot twee of driemaal brieven geschreven aen mijn twee jonghste Sonen tot Elburgh in de Schrijf-school, wonnende by Meester Ian de Vos. Ik gaffe Abraham met gelt daer by, om op Amsterdam te doen bestellen. Se wierden by den Luitenant gelesen, ende als ik hem daer na vraegde seide hy my, de brieven waren wel bestelt, de Luitenant hadde geen swarigheid gemaekt in de selve voort te laten senden. Ook hadde ik my gewacht een eenigh woordt daer in te stellen, dat eenigh vroom mensch soude hebben mogen misnoegen veroorsaken, ten waren maer vermaningen tot naerfligheit in 't leeren, wel besteden van haren tijdt, tot deughdt, ende tot eerbiedinge aen haren Meester. De brieven en zijn noit 'Amsterdam gekomen, wat sy daer mede gedaen hebben is my noch tot deser uren toe onbekent: maer dat kan ik goedt-doen, datter niet een woordt in en stont dat eenigh mensch die de borgerlijke deughdt maer bemindt, al ware hy Turk of Heidens, soude mogen mishagen. Men liet ons te Haerlem voor ons examen, ook in 't heefste onderzoek over de conspiratie, meer vryheits toe, ja ongelijk meer, aen onse Huisvrouw en Kinderen te schrijven dan men hier doet. My gaf doe dikwils groot wonder, dat men eenige dingen liet passeren, die ik met groote vrymoedigheit aen mijn Huisvrouw sehreef, niet soo seer voor haer, wiens verstandt het te boven ghingh, als voor andere, die het souden mogen komen te lesen. Dat men ons nu soo veel vryheits gaf te schrijven, als wy doe voor onse sententie hadde: ik en soude niet seer becommert zijn, om na buiten eenige brieven secretelijk te senden. Maer het gaet met dese luiden na het seggen des Wijsen-mans: De boose vrees, daer geen oorfaek van vreesen en is. Doch mijn meeste troost is, dat de boosheit niemant schade en doet, als daer se in is: endedar alle die Godt lief hebben alle swarigheden ten goede mede-werken. Ik geloof vastighlijk de leere die in den eersten Psalm korrljik is vervaet, ende de gantsche Bibel door verspreit is, de welke als het herte is, ende het fundament van alle salighmakende leer: Dat die gelukkig is, ende alleen gelukkig die de vreesse Godes ende sijn liefde

bemindt ende van herten na tracht. De tegenspoet kan fulke geen quaet doen, gelijk den godloofen geen voorpoet noch werelts goet kan baten noch helpen, soo lange hy het doodelijk vergift in sijn eygen boesem ende in 't binnenste sijner Zielen is dragende. Hier voor wille ons de Heer genadigh bewaren, ende ons vast doen gelooven, dat wy gelukkig zijn, als wy liever een quade naem hebben als een quade conscientie, ende liever in 't lichaem lijden als schade doen aen onse Zielen. Ik beveel u l. sijne Vaderlijke bewaringh ende zegen, met hertelijke groetenisse: mede aen u l. Ouders als ghy haer schrijft. In haest, desen Sondagh, 28. Junij. uyt Loevestein.

U L. geaffectioneerde vriendt ende Broeder

C. NIELLIUS.

Belieft u l. Dinghsdagh eens weder te komen, dan soude ik hier wel aen eenige mijnder waerde medegevangens iets senden. Ofte Woensdagh soo het u beste gelegen komt: mijn saken zijn soo laestigh niet, zijn ook van kleine gewichte. Dit bygaende gelt komt Juffrouw Hogerbeets toe.

R. H O G E R B E E T S
A E N S I J N
S U S T E R.

Seer l. ende beminde Suster, den Troost-brief van Pieter Pieterz. Kistemaker uit de Rijk, heeft mijn Dochter Iosina mijn op eergister behandicht, daer uit ik niet alleen gesien hebbe de goede affectie ende genegentheid, die dien goeden Man mijn toedraecht, maer ook verstaen datter noch vele zijn die tot Godt den Heere hare gebeden voor mijn uitstorten: Ik hope dat die almachtige goede Godt haer ende ons genadelijk sal verhooren, ende mijn dien volgens geven sijnen H. Geest, tot vertroostinghe ende versterkinge, ten einde ik den tijdt van mijne verlossinghe met gedult ende lijdtsaemheid kloekmoedelijk magh verwachten, wilt hem doch by de eerste gelegentheid vriendelijken van mijnent wegen bedanken, ende bidden dat hy ende alle goede Christenen in den gebede tot Godt voor mijn willen aenhouden, op dat ik mijn goede conscientie ten uit-ende toe magh behouden, ende den kamp alhier sulx magh vol-enden, dat ik hierna met de kroone der heerlijkheit magh verheerlijkt worden, wy zijn alhier alle te samen na den lichame, uitgesondert onse banden, in seer goeden doene, Gode zy lof, verhopent 't selfde van uwe l. uwe l. Kinderen, Aef Ians ende alle de goede Heeren ende Vrunden, d'selve na goetgunstige, bevelende alle te samen in de bescherminghe des Alderhooghsten. *Uyt Loevestein, desen 15. Septemb. 1619*

Uwer E. Dienstwillige Broeder

R. H O G E R B E E T S.

R. H O G E R B E E T S.
A E N S I J N
S U S T E R.

SEer waerde ende beminde Suster, ik bedancke uwe l. van herten, dat ghy aen mijn soo troostelijken brief (over het affterven) van mijn salige ende waerde Huisvrouwe hebt geschreven, hoe wel mijn dit verlies in dese mijne droeve gelegenheit seer swaer valt, midtsdien ik daerom soo getrouwen gefelschap hebbe verloren, nochtans soo bevinde ik metter daedt dat Godt almaghtigh met sijn genade mijn bystaet ende versterkt, sulx dat in mijne swakheden Godes krachten meerder werden geopenbaert, midtsdien hy mijn met gedult ende lijdtzaamheit voorfiet, gevende mijn soodanige sterkte, dat ik onder mijne swarigheden niet en beswijk, maer staende blijve, troostende mijn met mijn goet gemoedt, 't welk hem in gene quade handelingen schuldigh kent, alsoo ik gewandelt hebbe in alle eenvoudigheid ende oprechtheid; derhalven en ontfette ik mijn daerinne niet, Dat ik by menschen ben veroordeelt, de Heere sal mijn oordeelen in dien grooten dagh, ende alsdan hope ik voor dese tijdelijke ende weinigh tijds durende ellende, te ontfangen uit genade de kroone des eeuwigen levens, volgens de genadige toefegginge die onsen Heer ende Salighmaker daer van doet aen alle die gene, die met een levendigh geloof in de ware Godsaligheid ten einde toe sullen volherden. Tegenwoordigh houde ik dat voor een sonderlinge genade Godes, dat ik na soo langen bedroefden gevangenis, na het affterven van mijn l. ende seer waerde Huisvrouwe zaliger, alhier in mijn besloten kamer, daer ik noit een voet weeghs af heb mogen zijn, affsettinge van mijne officien, beneminge van mijn goederen, noch even soo wel gerust ben van gemoedt als oit te voren, want sulx en komt mijn niet aen van mijn eigen natuer, maer door de genadige weldaet mijns Salighmakers Iesu Christi, waer door mijn swak vlees soo gesterkt is, dat ik sonder swarigheid kan verdragen de ontblootinge ende beroovinge van 't gene de menschelijke natuer alhier op aerden na den vleesche het alderaengenaemt is. Dese sterkheit en heb ik van mijn selfs niet, maer die komt mijn van boven, ende doet my vastelijk betrouwen, dat hoewel daer gants geen gelijkheit is tusschen de tegen woordige ellenden, ende de toekomende beloofde heerlijkheit, dat ik uit genade om Christi mijns Salighmakers wille daer voren het hooghste loon bekomen sal. Hier moet eerst gestreden zijn, ende wy moeten arbeiden met alle naerstigheid aen die enge poorte in te gaen, ja het rijke Godes lijdt geweld, ende die geweldige verkrijgen 't selfde. Den tijdt is kort die noch overigh is totten strijdt, ende die wy in den Loopbaen te loopen hebben, laet ons daerom niet verflauwen op 't einde; het is niet genoegh wel begonnen te hebben, maer men moet volherden, daer toe hope ende bidde ik dat Godt almaghtigh mijn wil bystaen door sijnen H. Geest, ende 't sal uwe l. ende alle goede vrienden gelieven hier toe mede mijns in hare gebeden gedachtigh te zijn. Wilt Pieterz. seggen, dat sijne vertroofingen mijn alhier seer wel behandight ende aengenaem zijn, ik soude hem daer op wel een letterken schrijven, maer derve niet, uit vreesse of 't uit quam, dat ik daerom te quader hebben soude, 't is mijn een sonderlinge vreucht dat mijn kinderen alle te samen soo kloekertigh zijn, ende dat sy haer bevljtigen als om 't seerste tot mijn behulp in dese mijne gevangnisse. De Heere, twijffele ik niet, sal haer sulx vergel-

den, ende daer over zegenen met sijne Hemelsche gaven, ende haer midtsgaders uwer l. mijn seer lieve ende waerde Sufter met uwel. Kinderkens ende alle goede vrunden ende bekenden, sonder te vergeten Adriaen lansz. Schaft met sijn Sufter Aef Jans, Duyfsjen Nicht, Simon Adriaensz. met sijn Huis-vrouw', ende andere, bewaren voor alle quaedr. Wefende voorts van mijn hertelijk alle te samen gegroet, *Uit Loevestein, desen naeflesten Decemb. 1620.*

Uwel, seer dienstwillige Broeder

R. HOGERBEETS.

De Heere geve ende verlene uwe l. altesamen mede een geluksaligh nieu Iaer, ende neme u in sijne bewaringe.

R. HOGERBEETS

AEN SIJN

S U S T E R.

SEer waerde l. Suster, uwel. schrijvens van den xj. Iunij voorleden, heb ik alhier wel ontvangen, verblijde mijn in uwel. ende aller vrunden goede gesontheit, mijnent halven danke ik God almachtigh, voor sijn genadige bystandt in dit mijn cruys ende verdriet, ende voornamentlijk dat 't gene mijn de menschen alhier tot straffe opgeleit hebben, hy na sijn wijsheit sulx is bestierende, dat 't selfde tot mijn sonderlinge vermakelijkheid is strekkende, midt dien ik dese mijne eenfaemheit gebruike om met meerder vlijt ende naerstigheidt Godes woordt te lesen, overdenken ende behartigen, als ik wel hier voortijds in de wereltdsche bekommernissen gedaen hebbe, vertrouwe daerom vastelijk dat dese des Heeren besoeeking mijn tot saligheidt ende ten hooghsten besten is gedyende. 't Is mijn seer lief geweest te verstaen dat de Heer Soop mijnder noch gedenkt in 't te doen groeten, wilt hem uit mijnen name daer voren bedanken, ende hem seggen, dat na hertelijke weder-groetenisse ik Godt almachtigh bidde, dat hy sijne E. ende andere de oogen des verstandts wil verlichten, op dat sy in de rechte kennisse des waarheids, vierige liefde totte gerechticheit ende Christelijke voorstant van de verdrukten dagelijx mogen toenemen, ende meer ende meer bekrachtiget worden, wat aengaet mijn persoon alhier, seght hem, dat ik, niet-tegenstaende het menschelijk oordeel tegens mijn uitgesproken, mijn selven innerlijk seer wel gerust vinde, mijn verlatende op 't goede getuichenisse van mijn onbecommert gemoedt, 't welk hem aen gene quade stukken schuldigh kent, dankende God almachtigh, dat hy mijn waardigh kent om voor een soo goede sake te lijden, ende mijnen hoofde ende getrouwen Leidsman Iesu Christo gelijkformigh te worden, weshalven ik ook niet en twijffele of hy sal mijn na dit kort ende tijdelijk lijden, hier na wederom uit genaden met die eeuwige vreuchde verheerlijken. Wat benaetheden dat ik
in

in de eerste bynaest negen Maenden gevangenis, als noch mijn Huifvrouwe saliger, noch Kinderen, noch yemandt tot raedt ofte trooft by mijn moghten komen, ende wat beswaernissen mijn by de sententie aengedaen zijn, daer van en wil ik geen vermaan doen, stelle al 't selfde in handen van dien grooten Rechter, die voor de deure staet, om den verdrukten eens uit haren noot te helpen ende te verlossen: Alleen moet ik dat vermanen, dat Arent Meinertsz. hem uitermaten hart tegens mijn Huifvrouwe saliger verhoonde, als sy hem, Rechter wesende, de sake quam recommanderen, sijn tijdt is kort, ik hoop dat hy hem sal bedenken. Daer na zijn wy nu bet als twee laeren geleden alhier gebracht, eerst onder de bewaernisse van een beleest persoon, dan desen en moghten wy niet langh bevolen zijn, het most een ander wesen, die met meerder hardigheits ons het leven soude moede maken, hier toe werde verkoren een Brabander, de Soon van Deventer, die by tijden van de Grave van Lycester tot Utrecht de principaelste Roervink was van de Lycesterische factie, daer over hy ook van sijn onwertige aengenomen regieringe afgestelt wesende, eenigen tijdt langh in gevangenis gestelt werde; den Soon gaf ook metten eersten voor dat hy aen ons sijn Vaders leet weder soude wrecken, daer toe hy sijn best wel gedaen heeft; want terstondt in den aenvangh, te weten op St. Jansdagh 1619. quam hy mijn salige Huifvrou ende Kinderen aensseggen, dat sy van mijn souden moeten vertrekken, ofte anders by mijn op de Kamer gevangen blijven tot nader consent, daer op mijn Kinderen datelijk van mijn vertrokken, ende mijn salige Huifvrouwe is alleen by mijn gebleven, na eenigen tijdt vervolghs verkregen sy eerst alleen consent van alles, ende daer na ook om tweemaal's weeks tot Gorcum ter Markt te mogen gaen, 't welk sy na ons Commandeurs welgevallen, genoten hebben tot in Mayo 1620. doen werden mijn Huifvrou zalende Kinderen wederom belast op 't Huis te moeten blijven, tot nader last, ende niet-tegenstaende dat mijn Huifvrouwe gereedt was om af te gaan, ende haer in den Hage by de Generale te presenteren, soo en heeft sy daer toe van den Commandeur geen consent konnen krijgen, soo dat sy hier op mijn Kamer, ende een van mijn Kinderen beneden in 't huis van ons verscheiden, mosten blijven, tot in Augusto daer aen volgende, eer eenigh ander bescheit in den Hage konst bekomen worden, ondertuschen is mijn Huifvrou overvallen van de siekte, daer van sy in October daer aen quam te overlijden, siek wesende versocht Ioffrouwe de Groot, eerst om toegelaten te worden haer te mogen bezoeken, daer na om mijn Kinderen in 't waeken wat te mogen verpoosen, dan den Commandeur sloegh alles af, een sake die mijn dunkt gantsch Barbarisch ende ongehoort te zijn, dat men in tijde van noot sulx sal weigeren, evenwel heeft men dese Man, om dese sijne deughden, soo 't schijnt, noch voorsien met een Capiteinschap, ende hoewel hy hem nu behoorde te begeven ter plaetse daer sijn Compagnie is leggende, soo moet hy echter om sijn sonderlinge qualiteiten noch hier blijven, al is 't ook sulx dat de Heer Grotius door Godes genadige verlossinge 't ontkomen is, ende ik nu alleen hier overigh ben, hy doet mijn nu alleen immers soo nau bewaren, als van te voren ons beide: Doch ten sal niet langer dueren, dan als 't de Heere gelieft. Soo langh wy hier te samen geweest zijn, de Heer Grotius ende ik, en hebben wy malkanderen niet mogen sien noch spreken, noch yemandt anders, dan alleen Huifvrouwen ende Kinderen, ende de Heer Grotius altemet sijn Moeder. Mijn Soon als hy geen speciael consent had om by mijn te komen, moght mijn van buiten staende niet eens aenspreken. Nu dit alles dient om onsen ouden mensch te dooden, ende met Christelijke lijdzaamheit ons te wapenen. Sedert het Pronunciëren van de
sententie

9
fententie heeft men alle soo mijne als mijn zalige Huisvrouwes goederen aengeslagen, sonder dat mijn Kinderen nu over de twee Jaren daer van helder ofte Penningh hebben ontfangen, sy meenden haer mettet Privilegie der Stadt Leiden te beheipen, maer den Filcael betaelt haer met een proces, soo dat sy het na-loopen hebben; daer-en-tusschen moeten sy middelen soecken, niet alleen om sels te leven, maer oock om mijn te onderhouden; Dit zijn de Procedures, die met een oudt Hollander in Hollandt gehouden worden, wat andere onpartijdige ende onse nakomelingen hier van oordeelen sullen, sal den tijdt leeren. Ik hope Godt almachtigh mijn den korten tijdt mijns levens voorts sal bystaen, ende met de kracht sijnes H. Geestes sterken ende vertroosten, op dat ik tot den einde toe in 't goede volherdende, met vreughden in die eeuwige heerlijkheid sal mogen gestelt worden. Ende daer mede desen sluitende, gebiede ik mijn seer hertelijk aen uwe l. ende uwe l. Kinderen, groet doch alle de Vrienden ende bekenden, onder anderen, mijn Neef Merens met sijn Huisvrouwe, Neef van Foreest met sijn Huisvrouwe, Neef Brouwer met sijn Huisvrouwe, Duitgen Nicht, Simon Adriaensz, met sijn Huisvrouwe, de Burgermeester Soop met sijn Huisvrouwe, de Burgermeester Veen met sijn Huisvrouwe, Adriaen Jansz., Aef Jans Dr., de Burgermeester Willem Pietersz Hases, Jacob Rippertsz. met sijn Huisvrouwe, ende alle andere, oock niet vergetende den Schipper die mijn heeft doen groeten, seght dat ik hem alle geluk ende voorspoet wensche op sijn reise, dat hem Godt voor alle ongeluk wil bewaren, ende dat sy mijnder oock gedencken, vergeet oock niet Pieter Pieterisz. te groeten, ende te seggen dat ik hem eens meen te schrijven. Uit mijn gevangnisse, desen
10. Julij 1621.

Uwe seer l. ende dienstwillige Broeder

R. H O G E R B E E T S.

R. H O G E R B E E T S

A E N D E N E. H E E R B U R G E R M E E S T E R

J. M. M E R E N S.

Dat uwe E. medelijden heeft met mijne droefheden ende ellenden, soekende d'selve met uwe E. Christelijcke ende trouhertige vertroostinghen te versachten, is mijn seer aengenaem geweest te verstaen: na dien in desen tijdt weinige bevonden worden die sich mijnder eenighsins schijnen aen te nemen; in die in mijne voorspoedt, mijn als broeders schenen te beminnen, hebben mijn sels ondergedrukt, van naem eer, soo sy menen, ende goedt, ontbloot, sulx dat mijn niet anders en rest als een miserabel ende katijvigh leven, soo anders leven magh genoemt worden, een dusdanige opsluitinge, daer van noit diergelijken in Hollandt gehoort is. Boven desen heeft mijn Godt almachtigh noch soo verre besocht, dat hy mijn seer l. ende beminde Huisvrouwe, die met haer mannelijke couragie mijne droefheden voor een groot deel hielp dragen, ende mijn tot sonderlinge troost was dienende, dese seer waerde Vrouwe, segge ik, heeft hy uit dese ellenden verlost, ende tot hem genomen, latende mijn met mijne l. Kinderen alleen in dese benaetheden noch sitten; Soo dat ik met den

Bbb

Pro

Propheteet wel magh seggen, dat mijne ziele fat is van tegenspoet, ende dat mijn leven tot in het graf gekomen is onder de dooden, afgefondert van den levenden. Dan in defenal is de Heere by mijn, hy geleit mijn met sijnen staf, ende doet mijn bystandt in de noodt, als ik tot hem roepe soo verhoort hy mijn genadelijk, ende komt mijn te hulpe: * hy geeft mijn een gerust gemoedt, 't welk mijn verfekert, dat ik lijde om een goede sake; niet om dat ik yemandt verongelijkt, 't sijne benomen, ofte eenigerley wijse beschadicht hebbe; maer om dat ik mijn wettige beroeping, tot voorstandt van Godes eere, de vryheidt der consciencien, ende van mijn Vaderlants gerechtigheden, volgens mijn eedt ende schuldige plicht, ge-yvert hebbe met een oprecht gemoedt uit te voeren, sonder dat ik in 't minste mijn particulier iewers in gesocht hebbe, ofte met eenige staetsfuchte, tot eens anders nadeel, oit ben beladen geweest: dat mijn nu tot vergeldinge van desen, dusdanigen harden tractement wordt aengedaen, ende dat mijn handel onder de naem van oproer, conspiratie, verbrekinge van de gemene ruste, ja van crimen læsæ Majestatis begaen te hebben, wordt uitgemeten; daer in moet ik gedult nemen, wetende dat sulx te voren in gelijke voorvallen, den alderoprechtsten, vroomsten ende Godtsalighsten mede is gedaen geweest, als hare vianden geen ander dexel tot verdrukkinge van de onnooselheit, ende bedekkinge van haren wraek, haet ende nijdt wisten voort te brengen, hebben sy altijd met dese ende gelijke namen hen gesocht te behelpen, gelijk te sien is, uittet gene onsen Saligmaker selfs, de Apostelen, Martelaren ende veel vrome Heidenen in dienste van haer Vaderlandt, is weder-varen, dan dese alle te samen, ende ik mede, hebben hier in des menschen oordeel niet geacht, maer hebben haer beroepen op de getuichenisse haerder consciencie, dat sy in eenvoudigheidt door Godes genade op de wereldt hadden gewandelt; Daer mede haer genoegende: 't is waer, dat evenwel de waerheidt altemet voor een kleine tijdt wat verdrukt is geweest ende heeft moeten lijden, midtsdien dat hare parthey met quade middelen de leugen wisten eenigen schijn te geven, gelijk de Oversten der loden als sy met alle middelen sochten te beletten, dat men niet gelooven soud' de verrijfsenisse Christi, maer dat sijne Discipulen hem by nacht uit den Grave gehaelt hadden, dan eindelijk zijn sy beschaemt geworden. Het schijnt ook dat Godt almachtigh dit voor heeft in onse sake, want tot noch toe heeft men met harde scherpe bewaringen, verboden, ende anders, de ware gelegentheidt gesocht te dempen, om het uitgestroide alleen geloof te doen hebben; Maer nu, Godt lof, is dat ten einde, door de miraculeuse verlossinge van de Heer Grotius, daer voren Godt niet ten vollen kan worden gedankt, de gerechticheit ende der vromer onschuldt, sal nu, hope ik, soo klaer ten thoone komen, als de middaeghsche Sonne: Godt sal, volgens sijne beloften, verhooren het suchten ende kermen der gener die tot hem gestadigh roepen, ende false ook kortelijck uit hare ellenden, tot hare saligheyt verlossen; hier op wil ik mijn verlaten, vertrouwende dat Godt mijn door: sijn genade sal bystaen, op dat ik ten uit-einde toe in 't goede magh volharden, om hier na in den Hemel daer voren uit genaden, om Christi wille, geloont te worden, Ik dank uwe E. voor de aengebodene hulp ende bystant aen mijn
ende

* Dit en segge ik niet om mijn eenighsins selfs te prijzen, maer tot mijne noodige verontschuldiging, anders beken ik mijn menschelijke imperfectien, ende dat ik mijn dikmael tegens den Heere groffelijck hebbe besondigbt, wil mijn in dien deele geensins recht vaerdigen, doch vertrouwe dat Godt dieshalven mijn genadigh sal zijn om Christi wille, ende dit mijn lijden sal matigen tot mijn bekoudenssise ende saligheids.

ende mijne Kinderen gedaen; men heeft nu by de twee Jaren geleden op de confiscatie van mijne goederen, aengeslagen den geheelen boedel, sulx dat mijn zalige Huisvrouwes, nu Kinderen, Goederen, soo wel geannoteert ende by de Graeffelijke Rentmeesters beheert, ende de vruchten van dien ontfangen worden, als van mijn eigen, sy hebben in twee laren van gene eenigh genot gehad, moettende haer onderhouden met opgenomen penningen, ende anders soo sy best kunnen. Ende het Proces 't welk sy tegens den Fiscael van Hollandt moeten sustineren, op den uitkoop van mijne goederen, wordt seer gelleept; Soo uwe E. haer eenigh behulp hier in doen kan, dat sy aen't hare mogen komen, het sal mijn aengenaem zijn. Hoe het gaet, ik betrou den Heere, dat hy mijn Kinderen van hare nootdrift sal voorsien, haer begenadigende met ware Godtsaligheid, ende een genoeghaem herte, 't welk metter sijne te vreden is. Ende hier mede Erentfeste seer wijse beminde Neve, mijn van gantscher herten gebiedende aen uwe E. midtsgaders des selfs seer l. Huisvrouwe mijn Nichte, uwe E. Swager Jacob Rippertsz., sijn Huisvrouwe ende gantsche familie, Cornelis Veen ende sijn Huisvrouwe, Willem Pieterfz. Hases, ende alle andere vrome ende goethertige bekenden, zijt Gode almaghtigh bevolen; gedenkt mijnder tot Godt in uwe E. gebeden.

Uit Loevestein, desen xix. April xvj C. ende xxj.

Uwe E. seer dienstwillige Oom

R. HOGERBEETS.

C. VORSTIO,

R. HOGERBEETS S. P.

Clariss. D. D. Frater in Domino Chariss.

Non mediocri mihi fuit solatio, quod humanissimis tuis literis solitudines & tædia mei carceris (quibus etiam robustissimorum hominum animi magis terrentur & franguntur, quam conspectu suppliciorum) dignatus fueris aliquantulum sublevare; propriis malis tantisper sepositis? Gravia profecto carni sunt, quæ mihi Deus imposuit, nam præter existimationis læsionem apud homines, jacturam omnium bonorum, carcerumque mærores; obitus meæ dilectæ sociæ ac piæ Conjugis, quæ mihi per sesqui fere annum hic adfuerat, supra modum me affligit, ac liberorum etiam cura & philostorgia, anxium aliquando animum reddit: video quoque hominum quorundam voluntates cum fortuna ita erga me mutatas, ut ex amicis hostili animo in me jam sint affecti: alios divitiarum sentibus ita tactos, ut quamvis de me causaque mea non male sentiant, tamen metu persecutionum nec hiscere, nec prioris ævi aut familiaritatis audeant meminisse. At vero in hac calamitatum congerie, Deus Opt. Max. pro summa sua bonitate & clementia largiter hactenus mihi vires suppeditavit, ac in meis infirmitatibus virtutem suam perfecit, ut, ejus gratia adjutus, sub onere crucis non defecerim. Hoc autem me præcipue sumo argumento consolatus, quod reputem hæc ita expedire salutem meam, nam novit Deus, pro inenarrabili sua sapientia, quo modo me se dignum fingere debeat: & si illi placeat mihi liberisque meis in hoc mundi theatro imponere personam afflictam, non par est nos ideo illi obmurmurare, sed partes delegatas pro virili sustinere: ille dabit, quando ipsi videbitur, huic actioni bonam

Bbb ij

Ca.

Catastrophen, ac suos è tentationibus eripiet, injustos autem in diem iudicii puniendos servabit. Nullius facinoris nec alienarum rerum curiositatis, mihi conficius sum, ideo, sævis tranquillus in undis, pro minimo mihi est, quod ab humano iudicio condemnor: causa mea bonitas Deo cognita est, qui innocentiam meam, seu lumen meridianum, in apertum aliquando producet; hæc caduca & fluxa, quæ mihi nunc eripiuntur, veris ac æternis bonis pensabit, & divino suo favore me meosque beabit: hæc spe fretus divina me iuvante gratia, per patientiam possidebo deinceps animam meam, expectans quem finem mihi Deus daturus sit. Confido pusillum temporis fore, quo Christus non videbitur: pro decem dierum afflictione, perseverantibus promittit coronam vitæ æternæ. Quid scio, an adhuc in hac vita Deus me clementer respicere, & ex hoc sepulchro protractum, in cætum viventium, ad sui nominis gloriam, reducere volet, quem admodum eximium illum virum D. Grotium, Ecclesiæ ac Patriæ nostræ bono, libertati restituit? Si mihi contingat hoc beneficium, Calicem salutarem accipiam & nomen Domini invocabo, vota mea reddam Domino coram omni populo ejus. Si vero non placeo, paratus sum ferre quod ipsi visum fuerit, faciat mihi quod bonum est in oculis suis: det modo ut in cursu recto constanti animo pergam ad finem usque, retinens fidam & bonam conscientiam, utque qui jam hic sum opprobrium hominibus, excrementum mundo, ei sim bonus odor & probum nomen in Ecclesia Sanctorum. Hoc ut à clementissimo Patre per & propter Iesum Christum, mediatorem & redemptorem nostrum, obtineam, sanctis precibus me iuvare pergite. Pro benevola officiorum oblatione, nihil jam aliud T. H. Synnallagmatis vice præstare possum, quam declarare me animo vobis omnibus esse quam addictissimo, ac Deum rogare, ut pro hac amica & Christiana refocillatione, sua vobis gratia & misericordia semper dignetur adesse. Pergratum mihi erit posthac me crebrius T. H. suis humanissimis literis inviserit, iisque languentem aliquando animam reserit; satis tuto ad me perserri possunt per meos, quos etiam vestris sanctis precibus ac piæ inspectioni ac institutioni commendo. De parata confessione jam ante ex D. Grotii literis intellexeram, sed necdum eam vidi; precor Deum ut labori ac constantiæ vestræ omni benedictione benedicat, uberem honorum fructuum proventum largiatur, ac Sathane contraria molimina destruat; desperandum in Dei negotio non est, graviores tumultus, Ecclesia Dei aliquando pertulit. Vivit Christus qui sedat mare quantumlibet fremens & exitium minitans, ille causam suam tuebitur, ac T. H. cum Symmystis omnibus salvum & incolumem servabit, & ab omni malo proteget, ad nominis sui gloriam. Vale vir Clariss, ac Frater in Domino Charissime cum lectissima tua conjuge, tota familia, ac Fratribus omnibus. Lupesteni, Kalend, Junii 1621.

R. H O G E R B E E T S.

R. H O G E R B E E T S.

A E N S I J N

S U S T E R.

MYn alderliefste seer beminde Suster, de ongelegenheit des Winters tijdt heeft ons tot noch toe belet, dat wy in lange van malkanderen geen tijdinge ofte schrijvens gehadt hebben, daerom was mijn wven brief vanden xijder voorleden Maendt Martius, uittermaten lief ende aengenaem, ik hebbe daer uit met blijdschap verstaen uwe l. ende uwe l. Kinderen gesontheid;

heidt, Godt zy geloof, ende wil de selve voorts lange tijdt tot uwe faligheid continueren, mijnent halven ende aengaende mijn Kinderen, die hier by mijn zijn, danken wy mede sijne Goddelijke genade; Met droefheid heb ik voorts verstaen het overlijden van mijne gunstige vrienden, Schaft, Hases ende Soop zal: gedachtenisse, ende de sobere gesteltenisse van Aef Jans Dochter, de Heere wil haer bystaen ende geven dat saligh is, hy magh met recht wel saligh uitgesproken worden, die in den Heere ontslaept, ende van sijnen arbeit ende moeiten magh rusten, dan een iegelijk moet den tijdt verbeiden met langhmoedigheid die Godt daer toe gestelt heeft, als het na wenschen soude mogen gaen, ik soude mijn mede van mijne droefheden ende ellenden wel gaerne ontbonden ende in de eeuwige vreughde overgeset sien, dan de Heere weet wanneer hy ons daer toe sal verheffen, ende mijn uit mijne benautheden verlossen, tot hem wil ik, in mijnen noot, alleen mijn tosvlucht nemen, met een vast betrouwen, dat hy eens mijn Ziele verlossen sal uit de handen van mijne vervolgeren, dat hy mijn Ziele sal trekken uit dese gevangnisse, op dat ik in der eeuwigheit sijnen name magh loven met alle Heiligen. Wilt Su Hermans van mijnent wegen groeten, ende haer seggen dat ik in het overlijden van haer Man zal: mijn goede vriendt, bedroeft ben: Doch des Heeren goedtheit bespeure ik weder daer in, dat hy mijn in plaetse van dese overledene, met een nieu sonderlingh toegedaen vriendt gesegent heeft, aen den welken uwe l. desen ingeleiden 't zy door Simon Arentsz. ofte selfs, sal gelieven te behandigen, ik magh mede wel seggen, dat de Heere niet en slaet, ofte hy salft weder, sijn naem moet gepresen zijn in der eeuwigheit: Ik en twijffele niet of metter tijdt sal de goede sake ende mijne ontschuld wel bekend worden, want Godt laet wel toe voor een tijdt dat de gerechtigheidt wat verdrukt wordt, maer niet dat die t'eenmael soude werden onderdrukt: De Heere, hope ik sal mijn sterkheit verleenen dat ik onder den last niet en bewijke, al ist dat het hem laet aensien na menschen oordeel datter voor mijn gants geen hoop, van uit dese Kerker oit in mijn levente mogen komen, voor handen is, wat mijn Kinderen op haer verfoek verkregen hebben heeft uwe l. uit mijn Dochters ontwijffelijk wel verstaen, daer uit wel te bemerkten is, dat ik genen troost en hebbe te verwachten, dan 't gene by de menschen schijnt onmogelijk, is by Godt altemet anders geschikt, daerom moeten wy op hem vertrouwen, ende met langhmoedigheid den tijdt verwachten: Ik hope dat uwe l. eens consent sal verkrijgen om by mijn te mogen komen; de Heer Sonk, als hy nu in den Hage sal zijn, sal mijn Kinderen in hare verfoeken, hope ik, wat behulpelijk, ende de oude kennisse gedachtigh zijn: Mijn Soon Adriaen is inde derde Maent by mijn geweest, als hy weder sal afgaen, denkt hy, soo het Godt gelieft, uwe l. ende sijn Nichten eens mede te besoecken, mijn dunkt dat uwe l. nu geen reden heeft te klagen van dat sy niet over komen, hoewel ik weet dat uwe l. dat niet en verveelt, ende desen voorts eindende seer lieve ende beminde Suster met mijne hartelijke gebiedenissen, aen uwe l. midtsgaders uwe l. Kinderen, Aef Ians soo sy noch leeft, mijn Neef Merens met sijn Huisvrouw, Cornelis Veen met sijn Huisvrouw, Dirk Brouwer met sijn Huisvrouw, Duifgen Hogerbeets, ende alle andere vrienden ende goetgunstige, zijt alle te samen Gode almachtigh bevolen, *Uit de gevangnisse tot Loervestein, desen 13. April 1622.*

Uwe seer l. ende dienstwillige broeder
R. HOGERBEETS.

R. H O G E R B E E T S
A E N D E N E. H E E R B U R G E R M E E S T E R
J. M. M E R E N S.

Achtbare, seer waerde beminde Nieve Merens,

MIJN Soon Adriaen verkregen hebbende, na langh aenhouden, consent, om voor eenen tijdt by mijn te mogen wesen, heeft nu by de drie Maenden mijn geselschap gehouden, gestadigh op 't huis moetende blijven, sonder eens af te mogen komen, ende nu van meeninge zijnde om weder van hier te gaen, ende van mijn sijn afscheit te nemen, de Heere weet of wy malkanderen ook weder hier sien sullen, voor hebbende eens tot Hoorn uwe E. te gaen befoeken, heb ik niet konnen laten hem een letterken aen uwe E. mede te geven, eerst daer toe dienende, om aen uwe E. naer desselfs seer l. Huisvrouw mijn beminde Nichte, mijne hartelijke groetenissen ende gebiedenissen te doen, ende daer na ook mijne tegenwoordige gelegenheit wat te openbaren, soo veel mijne lichamelijke dispositie aengaet, de selve is, God lof, noch redelijk na mijne laren ende getteltenisse, mijn tractement is noch de selve, sulx dat van den aenvangh aen geweest is, de opsluitinge ende bewaringe is even hart, van mijn Kamer en heb ik noch nooit geweest, ende hoewel hier in de Heer Grotij plaets een Predikant gebraght is, soo en hebben wy nochtans van malkanderen geen kennisse, den een en kan den anderen noch sien, noch hooren, noch spreken, het zijn nu haest drie laren dat ik hier geweest hebbe, noit in alle dien tijdt is iemandt by mijn geweest, om uit mededoogentheid, ofte Christelijke liefde mijn aen te spreken, ofte te vragen hoe ik al gemoedt ben, veel min om mijn te onderwijfen soo ik in de religie op een dwaelwegh soud mogen gebraght zijn, dan dit en segge ik niet als of ik om haer geselschap seer begaen waer, want mettet lesen van Godes H. Woordt, kan ik mijn wel behelpen ende genoeghsaem vertroosten, maer op dat men daer uit soude konnen oordelen, met wat een fundament dat dese luiden haer roemen te zijn van de Gereformeerde leere, als of sy sui verder ende heiliger waren als andere, daer sy in 't minste metter daedt sulx niet en bethoonen, de woorden onses Heeren, Ik heb gevangen geweest ende ghy hebt mijn besocht, die gaen dese luiden soo voorby, als of sy haer niet roerden, met den Levijt ende Priester laten sy den armen gequetsten Samaritaen op den wegh leggen, ende weten niet wat te seggen is, aen sijnen naesten barmhertigheit doen, daer uit nochtans den Christen aert moet geoordeelt worden, 't is te vergeefs sich te roemen op de kennisse, als het werk ende de daedt daer by niet is, de Heere Christus seidt dat sy dubbelt sullen gestraft worden, die de kennisse hebben, ende niet en doen; Ik hadde gehoopt dat metter tijdt de gemoederen sich wat souden hebben besadicht, maer 't is verloren, het heldere licht van de waerheit ende de onnooselheit van de verdrukten en konnen de swakke ende krankke oogen niet verdragen, daerom moeten sy in kerkers ende afgesonderde plaetsen op de uiterste frontieren vervoert ende opgesloten worden, dan den tijdt sal komen dat al 't gene dat men nu dus bedekt ende voor de menschen verburgen houdt, dat sal voor den dagh breken ende bekent worden, sonder dat eenigh menschelijk gewelt ofte macht dat sal konnen be-

beletten, het ware van herten te wenschen, ende met hartelijk bidden van Godt te ver-
 zoeken, dat de verbitterde gemoeden eens moghten wederom genesen worden, door
 kennisse van hare gebreken, ende afftandt van de oorsaken daer uit de selve zijn ont-
 staen, want anders is te beduchten dat Godes opgehevene handt tot straffe over dit lant,
 den inwoonderen alle te samen soo hart sal overvallen, dat d'eene met de andere tot een
 roof wesen sal van hare vianden, des Heeren woort daer over uitgesproken is vast ende
 seker, ende de naem vande Gereformeerde Religie en sal ons hier inne niet meer ver-
 schoonen, als eertijds den Ioden het roemen van den Tempel des Heeren, den Tem-
 pel des Heeren; uwe Vastdagen, seit de Heere, en zijn mijn niet aengenaem, noch
 uwen uitterlijken Kerkendienst, soo langh als ghy u leven ende wandel niet en hebt
 gebetert, ende dat ghy doet 't gene dat recht is sonder iemant geweld te doen, laet los
 den genen die ghy t'onrecht gevangen houdt, schender niet den Weesen ende Wedu-
 wen, ende en stort geen onschuldigh bloedt op dese plaetse; Indien ghy sulx doet soo
 sal 't u wel gaen in uwen Lande; maer ist dat ghy sulx niet en hoort, soo hebbe ik by
 mijn selven gesworen, seit de Heere, dit huis sal verduistert worden, ende ik wil u tot
 een Woestijne ende uwe Steden sonder inwoonders maken; och of dese ernstige ver-
 maninge eens moghte bedacht ende ter herten genomen worde van de gene die de selve
 aengact, maer ik vreesse dat de herten verhardt zijn, ende dat men met het cenmael
 voorgenomen werk voort wil, al soude het onderite boven gaen, de Heere wil sich
 over de arme gemeente onses Vaderlands erbarmen, ende met ons niet handelen na
 onse sonden, maer genadigh ende barmhertigh zijn: hy wil mijn ook met sijne krach-
 ten begenadigen, ende uit desen bedroefden Kerker verlossen ende overstellen in die
 eeuwige rust, op dat ik in mijn ouderdom, van alle menschelijke hulpe ontbloor we-
 sende, door de langheit des tijds, ende verwaringe van 't lijden, die ik vreesse, niet
 moeieloos en werde, maer ten uit-einde toe in 't goede volstandigh magh blijven, ter
 eeren van sijn heilige name ende mijnder zielen saligheit; Hy wil voorts uwe E. seer
 waerde Neven met uwe seer I. Huisvrouwe, ende Kinderen, nemen in sijn heilige
 protectie, ende met uwe E. seer I. Swager, Sufter ende haer familie van alle quaede be-
 waren. 't Sal uwe E. ook gelieven mijne hartelijke gebiednissen te doen aen allen.

Uit mijne gevangenisse, desen 26. April 1622.

Uwe I. seer gunstige ende dienstwillige Oom

R. HOGERBEETS.

R. HOGERBEETS

AEN DEN E. HEER BURGERMEESTER

J. M. MERENS.

Seer waerde ende beminde Neve; Ian Beets mijn Neve nu van mijn scheidende;
 heb ik niet konnen laten hem dit memoriken aen uwe E. mede te geven, ende
 daer by uwe E. van herten te bedankken, van de goede gunste ende affectie, die
 uwe E. mijn in dese mijne ellenden door uwe E. Christelijke troost-brieven heeft

geopenbaert, ende voorts aen de mijnen datelijk bewesen, soo langh ik leve sal ik de selve met een dankbaer gemoedt altijd gedenken, ende na dien ik nu geen ander vergeldinge doen kan, soo bidde ik Godt dat hy dese mededooghzaamheid aen ons bewesen, uwe E. ende de uwen door sijne genadigen zegen wil beloonen, mijn gelegentheid alhier is noch de selfde, als te voren, de wachten al even sterk, de toeficht van niet te ontfangen of af te senden, immers soo strengh, niet-tegenstaende dat nu soo vele Iaren verloopen zijn, dat ik hier geweest ben, daer uit wel is af te nemen dat voor mijn geen hoop van eenige verlichtenisse by de menschen is te verwachten, maer dat ik al mijn troost van boven uit den Hemel hebben moet, die ook vast ende seker gaet, inder voegen dat de selve door geen geweld noch maghten in eenigerley wijze kan belet worden, dese dan sal mijn geverden ter bequamer tijdt als 't de Heere beliest ende mijn saligh is, Ik verlangh wel na mijne ontbindinge ende bevrijdinge van dese ellenden, maer den tijdt is noch niet gekomen, den strijdt moet eerst volstraden zijn, eer wy ter glorien mogen ingaen, ende den eeren-krans ontfangen, dese is toegefeit alle den genen die ten einde toe haren wacht uitsaen, ende niet door de tempeesten, koude, lange wintersche nachten daer van afgeschrikt worden. De Heere wil daer toe mijn met sijnen Geest bekrachtigen, op dat ik mijnen strijdt volendicht hebbende, het geloove ende een goede consciencie magh behouden, Hy wil ook uwe E. met sijn seer l. Huifvrouwe, mijn seer beminde Nichte, midtsgaders uwe E. seer l. Kinderkens met sijne gaven zegenen aen Ziel ende lichaem ende voor alle quaedt, in goede gesontheit bewaren. Zijt hier mede van mijn seer hertelijk alt'samen gegroet, 6, Octob. 1623,

Uwe E. gants gunstige ende dienstwillige Oom

R. H O G E R B E E T S.

R. H O G E R B E E T S

A E N S I J N

S U S T E R.

SEer waerde ende beminde Sufter, hoewel ik nu onlancx een briefken aen uwe E. geschreven hebbe, soo en kan ik nochtans schrijvende aen mijn Kinderen, niet laten om daer beneffens mede aen uwe mijne hertelijke groetenisse over te senden, midtsdien ik wete dat die u niet te veel konnen toekomen, wy zijn hier, God lof, noch alle te samen welvarende, hope fulx mede door des Heeren genade van uwe E. ende mijn l. Nichte, en uwe l. Kinderen, midtsgaders alle de vrienden, mijn Dochter Christina hoore ik, is tot uwen huise niet wel geweest, doch ik hope dat sy weder gebetert is, 't schijnt dat de Heere gelieft uwe l. noch nader de ongemakken van mijne gevankenissen deelachtigh te maken, wy moeten in alles nemen patientie, soo het den goeden Godt gelieft, die best weet wat ons ter saligheid van nooden is; mijn Dochter Machtelt met haer Man zijn tot Rotterdam, met meninge om voorts te reisen na den Hage, ende te vernemen of men nu niet weder voor mijn soud' mogen vernieuwen

wen het verfoek, 't welk in de voorleden Winter is overgegeven. Dan ik hoor dat de Raedsheer Sonk daer niet en is, ende dat het noch geen vergaderinge is van de Staten van Hollandt, sonder welkers by-een-komste in die sake niet en kan werden gedaen: eenige hadden voor desen wel gemeent dat uit Vrankrijk wel wat goedts voor mijn soud mogen komen: maer hoewel datter gelt ende volk gekomen is, soo en hoore ik nochtans van 't andere niet: wy moeten onsen hoop niet stellen op menschen, dan alleen op Godt den Heere, die sal komen als 't ons salighst is: het vleesch soud' wel wat meerder ruimte begeren, maer als 't den Heere niet en gelieft soo moeten wy ons geruft stellen. Puppis ende Niëllius zijn noch by malkanderen, haer Huisvrouwen en zijn by haer noch niet geweest: Puppj Huisvrouwe is op 't Fort geweest, ende heeft haer Man over de Gracht mogen sien ende spreken: maer is niet op 't huis geweest. De Heer wil haer ende mijn sterken met sijn genade, ende ons krachten geven, dat wy ten einde toe in sijne liefde mogen volharden. Zijt van mijnent wegen met uwel. Kinderen hertelijk gegroet: groet ook Dirk Iansz. Veen, Merens, Simon Aertsz., Brouwer, met haer Huisvrouwen, Aef Ians, Duifsen Hoogerbeets ende alle andere vrienden, ende zijt Gode bevolen. *Uit mijn gevangenisse, desen 25. Junij 1623.*

Uwe E. seer dienstwillige Broeder

R. HOGERBEETS.

*Vergeet doch den Heere Doctlor niet
hertelijk van mijnent wegen te
groeten.*

I A N O B E E T S I O

S. P. D.

R. H O G E R B E E T S.

Cognate Charissime in Christo.

Hornam.

Responsum ad priores tuas literas, jam ante duos menses filio meo tradidi, ut ad te id perferendum curaret; verum ipse commoditate temporis & tabellariorum destitutus, non tam cito mandato munere perfungi potuit. Quare ne me tui putes oblitum, aut amoris in me grata signa non agnoscere, si tardius mea ad te te litera perveniant: nosti horum locorum & persona mea afflictam conditionem, nec opus est me ulla alia apud te excusatione causam hanc meam defendere. Tu eo, quo cepisti modo perge, & vitare hasce meas solitudines tuarum literarum suavi & optato alloquio, interdum allevare. Hoc ipsum nec tibi inutile erit, habebis enim quorum te in scribendi stylo aliquando exerceas; & nisi tot malis jam victum, imò fractum esset meum studium, ego & tibi quandoque possem proponere ea, qua forte non indigna auribus essent. Sed jam quia non quimus, ut volumus, ea, qua possumus, prestabimus. Quae postremis tuis literis Prid. Kalend. Mart. datis, mihi scribis, ego tibi ex hac luctus domo, eorum vice refero, D. Eduardum Poppium, Ecclesiae Gaudanae, dum viveret, fidum Dei ministrum hominem verè pium, & virum optimum, uti & ejus edita scripta testantur, die nono hujus

Ccc

mensis

mensis Martij, hectica febre confectum, hic animam suam apud fidelem conditorem in beneficentia deposuisse & corpus terrestre Gorcomij esse sepultum. Ità justus perit, & nemo est qui secum expendat, quâ ratione Deus id faciat. Te verò, ut constantem me ames, quemadmodum eruditionem tuam & virtutes quorumvis officiorum cultu æternum sum æstimaturus. Scribebam hæc raptissime inter alias ex aliis natas plurimas occupationes. Quare, vale, Vir diligentissime, & fac quam primum intelligam, nihil à me commissum esse, ob quod amore tuo, quem sanè maximi facio, indignus possim videri. Hisce vale iterum, mi Cognate, salvere te & cunctos amicos, ut Matrem tuam, Brouwerum, Veen, cunctosque amicos volunt omnes nostris.
Raptim à Castro Lupestino 10, Decemb, 1623.

IANO BEETSIO

S. P. D.

R. H O G E R B E E T S.

Cognate Charissime,

Hornam.

Ad binas, quas ad me dedisti literas, citius rescripsissem, nisi temporis incommoditas id hætenus impedivisset; nunc commoda oblat à occasione, diutius id differre nolui. Pergratum mihi est intelligere, quod pristina valetudini per Dei gratiam resitutus, studiorum tuorum cursum peragere in animum induxeris: in hoc laudabili proposito, ego tibi faustum felicemque successum à Deo opto, nec dubito, quin eum sis, per ejus gratiam, consecuturus, si ad ingenij felicitatem, quam Deus tibi largitus est, sedulam adjunxeris diligentiam, & à pietate verique Numinis cultu exordia sumens, quotidie, post matutinas preces Deo oblatas, in Novo Fædere seu Testamento, summa cum veneratione & animi attentione caput unum atque alterum perlegeris, eumque librum tibi planè familiarem feceris, est enim fons unicus veræ sapientie tam divinæ quàm humanæ, in quo nullum verbum est, quod non habeat grande aliquod, & admirabile arcanum; quare in maximo pretio tibi habendus est. Si posthac improbo labore ad ordinaria studia accesseris, habebis Deum propitium: Et hices studium in hisce velim ne negligas, sed juris naturalis primæ scientiam tibi diligenter compares; est jus illud immutabile, quod utique apud omnes gentes & nationes peræque observatur, haustum ex divina mente, & nisi cætera jura, gaudium & civilia, cum hoc conveniant, juris nomen non merentur; Legum rationes ex hoc jure sunt investigandæ, in quibus omnis vis & potestas legis consistit; quare ad harum cognitionem consequendam juris studiosus quàm maxime incumbere debet. Locorum communium confessionem, ex quibus tanquam ex penuario quodam, necessaria & minus obvia, quod utique postulat, promuntur, hæc tibi inutilem fore autumo, sive eam ad institutionum methodum, sive alphabetico ordine disponas. Unum hoc restat, cujus te memorem esse volo, ut in hac tua juvenili ætate, in viâ lubrica & Herculis bivio inter adolescentes varia vita & moribus constitutus, providè circumspicias quibuscum converseris, neminem admittas quam qui te meliorem facere potest; recede à vitiorum exemplis, serpunt enim vitia & in proximum quemque transiliunt, & contactu notent; Ebriosus convictores in anorem vini trahit, impudicorum cætus fortem emollit, at bonorum virorum conversatio etiam in pravum inclinantes animos, ad rectum revocat, paulatim enim descendit in pectora, & vim præceptorum obtinet, frequenter audiri; imò & occur-

*ſus ſapientum jurvat, & eſt aliquid quò vel taceñte proficias. Hæc ego monita tibi paterno af-
fectu proximo, & Deum oro ut iis accenſus, per viam virtutis omnibus diebus vita tua incedere,
& ad felicem optatamque tuorum ſtudiorum contingere poſſis. Hiſce vale, mi Cognate, ac vi-
trico, matri, D. D. Conſſ. D. Doctori, ac omnibus amicis plurimum ex me ſalutem dicito,
Lupeſteni 14. Januar. 1624.*

Tuus, quem noſtri benevolus cognatus

R. HOGERBEETS.

R. HOGERBEETS

A E N S I J N

S U S T E R.

Seer waerde beminde alderlieffte Sufter, 't is mijn leet, dat mijn brieven, die ik al in Januario van hier afgeſonden heb, door de onbequaemheit des tijds ende 't gebrek van de gene daer mede men die ſoud' hebben mogen beſtellen, zoo langh onder wege gebleven zijn; dan dat is mijn weder lief ende aengenaem, uit uwe leſte ſchrijvens te verſtaen, dat ghy met uwe l. Kinderen ende alle de vrienden, Godt lof, noch welvarende zijt, wat mijn aengaet ende mijn Kinderen, die hier by mijn zijn, wy danken Godt mede van zijn genade, ook zijn alle de lijdgenoten, nu met mijn ſterk wezende, noch in goede gezondheid, ende uwe goede bekenden hebben mijn laten weten, dat zy u zeer hartelijken groeten, ik en twiſſele niet of ghy hebt nu al verſtaen het overlijden van den zeer Godtzaligen ende vromen Eduardus Poppius, die op den negenden dezer maent zijn ziele zeer Chriſtelijk den Heere heeft opgeoffert, ende nu voldaan heeft de ſententie van der menſchen eeuwige gevangeniſſe, hy is Donderdaeghs daer aen tot Gorcum begraven, de Heere verloſt de rechtvaardige uit het lijdend, op dat zy de vordere ongelukken niet zouden beleven. Hy is geſturven genoch aen de zelve ziekte als mijn zalige Huiſvrouw, te weten van een geſtadige ſlijtende koortze, dan hier van niet meer, een yegelijk magh de reſte bedenken. De Heer ziet alles, ende zal ook alles nazoeken, elk magh voor hem zien, ende hem bekeeren terwylte het noch tijdt is. Aen mijn Dochter op Utrecht en heb ik zedert het ontfangen van uwe l. brief niet geſchreven, nu het open water is, hope ik dat uwe l. haer van haer ſacke al ſal geſchreven hebben. Onzen goeden ende zeer waerden Broeder D. Nielle heeft op mijn begeert dat ik doch niet laten zoud' uwe l. ende ook Dirk Janſz, van zijnent wegen zeer hartelijken groeten, hy is zeer bedroeft in 't aſterven D. Poppy, ende ook voor al dat D. Poppius niet mocht verkrijgen, dat hy op 't leſte eens zoud' mogen by hem komen. Hier mede na mijn zeer hartelijke gebiedeniffen aen uwe l. zeer waerde beminde Sufter, mitſgaders uwe zeer l. Kinderen, Neef Veen, Meerens, Brouwer, met hare Huiſvrouwen, D. Doctor, Dirk Iacobſz, ende alle goetgunſtigen. Zijt Gode Almachigh bevolen, 24. Martij 1624. Uwe ſeer l. ende dienſtwillige broeder

R. HOGERBEETS.

Ik heb op Utrecht geſchreven 't gene u l. begeert, doch twiſſele niet of uwe l. heeft 't zelve nu al voor dezere zelfs gedaen.

Ccc ij

R. HO

R. H O G E R B E E T S.
A E N S I J N
S U S T E R.

MIJN alderlieffte beminde Suster, uwe l. schrijvens van dato den laetsten May voorleden, heb ik met blijdschap ontfangen, verstaende daer uit, dat het nu wat beter met uwe l. is. als 't voor henen geweest was; de Heere wil uwe l. gesontheit voorts meer ende meer versterken tot uwe saligheid; wat mijn aengaet ende mijn Dochter Marie, die nu eenigen tijdt alleen by mijn geweest is, wy zijn Godt zy geloofd, noch in goeden doene, ik heb voor een week ofte twee mede wat gequelt geweest met een sinkinge in mijn tanden, soo dat mijn het eten wat moeielijk viel, dan het en duerde niet langh, het schijnt ook dat de oude Molenstenen krachteloos worden, ende haer ampt soo wel niet doen en willen als in voorgaende tijden, daer door ik vermaent worde dat 'er gebouw oudt wordt, ende wel haest soude mogen ter neder storten, mijn Ziele soude dan door Godes genade, met een beter logijs werden voorsien, als 't sijne Goddelijke Majesteit gelieft houd ik mijn daer toe gereedt. Breda, hier niet verde van daen gelegen, is nu, Godt betert, gekomen in des viandts geweld, waer door hy hier ons vast nadert, of men ons noch langer hier laten sal, ofte op een ander plaets doen overbrengen, mogen wy, soo ons Godt in 't leven spaert, vernemen. Op 't verzoek van mijn Kinderen en is noch niet gevolght, sy doen wel haer best in 't dagelijx solliciteren, dan het schijnt dat de gemoederen noch daer toe niet gedisponeert zijn om op ons veel te letten, ik denk datter ander swarigheden zijn, die voor moeten gaen, aen ons en is niet veel gelegen, 't is best dat wy onze toevlucht nemen tot Godt den Heere, ende met lijdzaamheydt onze zielen besittende, zijn komste verwachten, hy zal ons niet vergeeten, maer ter bequamer tijdt gedachtigh zijn, ende ons na zijne groote barmhartigheid uyt alle tegenspoet ende verdrukkinge genadelijk verlossen, ende daer en tusschen ook met zijnen H. Geest ons troosten ende versterken, dit ingeleyde briefken zal uwe l. gelieven te doen behandigen, om dat het wat haest schijnt te hebben, zoo heb ik nu wat spoediger geweest om op uwe l. briefte antwoorden, anders zoud' ik daer mede noch wat verbeydt hebben, om te zien offer noch yet op de Requeest zoude mogen gedaen werden, 't welk ik dan met eenen aen uwe l. zoude overgeschreven hebben. Eyndigende voorts dezen zeer l. ende beminde Suster met mijne ende mijns Dochters Maria hartelijke gebiedenissen aen uwe l. Dochters mijn zeer l. Nichten, ende alle goede vrienden ende toe gedaene kennisse. Zijt alle te zamen inde bescherminge des alderhooghsten bevolen. *Uit mijn gevangnisse op Loevestein, dezen 15, Junij 1625.*

Uwe l. zeer beminde ende dienstwillige Broeder

R. H O G E R B E E T S.

R. HO.

R. H O G E R B E E T S
A E N S I J N
S U S T E R .

MIJN alderlieffte beminde Suster, hoe mijn Kinderen in den Hage met hare verzoeken gevaren zijn, twijffele ik niet of uwe l. zult 'er van haer al verstaen hebben, het schijnt, dat het Godt den Heere noch niet en gelieft dat ik eenige verlichtenisse, ik laet staen geheele bevrijdinge van mijne langduerige ge- vankenisse zoud' mogen bekomen, ende dat het niet dan ydele geruchten zijn geweest, die men te voren zoo binnen als buiten 's Landts van mijne ontslaginge heeft uitge- stroit; dan mitsdien ik d' zelfde, na de kennisse, die ik alhier bekomen hadde, noit voor waerschijnlijk heb konnen aennemen, zoo ben ik ook nu daer inne zoo zeer niet ontfelt, maer ben wel getroost van den Heere alles te verwachten dat hem gelieft, 't zy in leven ende sterven, mijn toe te zenden, ik vertrouwe dat hy mijn alles tot mijnen besten zal stieren ende beleyden, moet ik hier in eenzaamheit van de menschen afgeslo- ten zijn, ik hebbe des Heeren tegenwoordigheit altijd genadelijk by mijn, die tot noch toe zoo goede zorgte voor mijn ende de mijnen gedragen heeft, dat ons niets en heeft ontbrooken, wat reden zoud' ik doch hebben dat ik voorts aen hem eeninghzints zoude wantrouwen. Dat moet verre van mijn zijn, dat ik met zoodanigh ondank- baerheit des Heeren groote weldadigheydt zoude bejegenen, de Heere hope ik zal mijn daer vooren bewaren. Ik meen dat mijn gerustigheit hier ook veel grooter is als van die geene die nu onder menschen wandelende, dagelijx zoo veel moeten hooren ende zien dat haer niet en gevalt, daer van ik nu geen gebreck en hebbe, ik bekomme mijn met lezen van Godes woort, ende laet de wereldt voorts hobben ende tobben, zonder mijn daer mede veel te bemoeyen, hoe wel ik noch:ans Godt den Heere dage- lijx bidde voor de welstant des Vaderlants van Godes Kerke, ende aller vromen be- houdenisse, het zal uwe E. gelieven dezen bygaenden aen den Heere uwe E. bekend, of zelfs of door Symon Aertsz. te doen behandigen, ende zijt hier mede na mijne ende mijn Dochters Maria hartelijke groetenissen, ook aen uwe l. Dochters ende alle die Vrienden, alle te zamen Gode almachtigh bevolen. *Uit Loevestein, dezen 5. Julij 1625.*

Uwe E. zeer Dienstwillige Broeder
R. H O G E R B E E T S .

D O M I N I C U S S A P M A
A E N
L U I T G E N D I R K S H O G E R B E E T S .

Gunstige vriendinne, ende waerde Suster in Christo.

NAer hertelijke salutatie dient desen, u l. Schrijven van dato den 11. November (gelijk ik u l. voor desen hebbe laten boodtschappen) is my wel ter handt geko- men, waer op (soo ik u l. beloofst hadde) ik, nu een weinigh ledigh tijds be- komen hebbende, niet en hebbe kunnen nalaten iets in 't kort te antwoorden.
C c c iij 't Gene

't Gene waer voor u l. my gelieft te danken, is gering, ik wenschte my Godt de Heer gelegentheid gave, om u l. ende verscheiden andere vrome ende trouwhertige Lidmaten onser Gemeente aldaer wat meerder diensten tot haer behulp in dese droeve gebreeklijke tijden te mogen doen, voor hare over-groote liefde ende trouwe, die 't haer niet en heeft verveelt aen my, den mijnen, ja de gantsche Gemeente der Heiligen op mijn verzoek te bewijzen; met het woordt des Euangeliums door de levendige stemme (soo 't hem als noch laet aensien) en kan ik u l. noch de Gemeente aldaer, voor tegenwoordigh niet dienen, 't welk my ten hooghsten leedt is; hope nochtans, dat u l. des selven dienst voor eerst noch niet en sullen gebrek hebben, met Godts hulpe, voor als noch met een onser waerde Mede-broeders wel verforcht zijnde: schrijven diende, ende soude ik ook al vry wat dikwilder, maer, wat sal ik seggen, 't en kander niet uit vallen, de tegenwoordige forge der Gemeente, die ik hier alleen bedienen ende versorgen moet, gelijk noch andere van buiten aen komende occupatien, en willen 't niet toelaten: Bidde over sulx, dat u l. in desen my verontschuldigh wilt houden, ende ter gelegentheid by anderen verontschuldigen, die 't souden mogen schijnen niet ten besten te nemen. Ik wil mijn uitterste best doen, ende altijd blijken laten, dat my mijn l. ende trouwe Gemeente van Hoorn, als de Schaepkens waer over my de groote Herder Jesus Christus specialijk tot een Wachter gestelt hadde, al der naeft raeken ende aen 't herte leggen. Het medelijden, dat u l. verthoont te hebben, neffens alle vromen in den lande, over ons verjaegde ende verdrevene ballingen, die, ofte met groot ongeneuchte buyten ons Vaderlandt moeten swerven, naulijks wetende waer wy zullen mogen verblijven, ofte, met groot perijck hier en daer in gaeten en winkels ons moeten versteeken ende verschuylen, vluchtende van d'eene plaetse tot de andere, om de wrevelige handen onser Vyanden te ontgaen, 't zelve verlichte mijn smerte, ende doet my vastelijc gelooven, dat sulke medelijders, metten ballinge als mede ballingen zijnde, niet na en laeten met haere gebeden by Godt voor ons te strijden: ik wil daer in ook voor u l. ende alle de gene die in eenige swarigheid ofte droefheydt zijn van wegen de belijdenisse ende voorstandt der waerheydt na mijn krank vermogen, ook mijn best doen, voornamelijk en wil ik der twee gevangene Heeren, u. l. Heer Broeders, ende zijns lijden-genoots, beyde mijner hert-lieve vrienden (volgens u l. verzoek) noch in mijne particuliere, noch in de gemeyne gebeden der Gemeynte nimmermeer vergeten, wy weten, hoe ende waerom haere E. E. te lijden hebben, niet als quaedt-doenders, noch om een quade zaeke, maer als vrome Christenen, om de voorstant van Christi waerheydt en 's Landts welvaeren, dit is al de hulpe, die wy verdrukte Kerkken, die trouwe Patriotten ende Vaders onzes Vaderlandts nu kunnen bereyzen, dat wy namelijk met onze geduerige vyerige gebeden by Godt voor haere E. E. ernstigh strijden; liefdeloos waer ik, ondankbaer onze Kerkken, ende trou-loos het Vaderlandt, by aldien wy in zulx nalatigh zijnde, ons haer E. E. lijden, banden, ende droeffenisse, niet en lieren ter herten gaen. De Heere (hope ik ook) zal het zuchten ende ernstigh bidden van zoo veel duyzent vrome herten in den Lande voor haere E. E. verlossinge eenmael genadelijk verhooren, ende ons met vreughde geven tegenieten een Christelijke blijde Victorie van dezen onzen Christelijken droeven strijdt. Dat u l. ook besorght was voor de Gemeynte aldaer, noch met geen ordinaris Dienaer, als andere nabuerige Kerkken, verzien zijnde, en was niet zonder reden, ende en hoefde over sulx niet verexuzeert, men ziet vast dagelijks niet dan al te droeffelijk wat zorglijke tijden wy beleven, hoe vast men aen malkanderen houden moet zal men staende, staende blijven, hoe listigh

23
de swakken bekropen; en hoe geweldighlijk de sterken van allen kanten besprongen worden, daer dan geen trouw Herder knaphandigh by is, leert de ervarentheydt (Godt betert) hoe haest'er een deel Schapen van de verscheurende Wolven verrukt ende verscheurt zijn: 't was my van herten leet; als ik sulx vernam, datter noch niemandt en was gekomen, die daer de Gemeynthe by-blijven mochte, 'k hadder nochtans ook wel sorge voorgedraegen, hoewel 't zoo uitviel, u. l. Godtvruchtige forghvuldigheyt nefsens de mijne is my lief geweest uyt u. l. schrijven te verstaen, ik wenschte elk lidtmaet onser Kerkke het welvaeren onzer gantscher Gemeynthe zoo ter herten gingh, 't zouder ontwijffelijk veel beter ende stichteliker toegaen, als 't nu zomwijlen wel doet; zoo moet men thoonen, dat men leden eens lichaems is; ende dat elk deschade ende 't qualijk vaeren dat een ander zoude mogen komen te treffen (voornamelijk huys ende mede-genoten eens geloofs zijnde) zoo wel als zijn eygen, vreeze ende ter herten gaet. De Grootte Godt ende Opper-Heere Iesus Christus, om wiens zaake ende waerbeidt wy nu te zamen lijden moeten, wil u. l. ende de gantsche Gemeynthe by de een-mael aengenomene leere ende belijdenisse der waerheydt stantvastelijk bewaeren. 'T schijnt of Godt almachtigh nu ter tijdt door dit Kruis zijn Kerkke wannen ende eens rechtschapen omhutselen wil, om alzoo het rechte Coorn van het Kaf af te scheyden: 't is ons al lange voorzeydt, dat de Bijl aen de Wortel der Boomen zy geleydt, dat de Heere zijn Wan in de handt heeft; ende zijn Darschvloer doorsuyveren wil, maer (ach lacy!) veele onder ons en hebben 't niet kunnen gelooven, noch te degen ter herten laten gaen, voor, dat, niet alleen de Bijl opgeheven, maer ook zelfs de slagh toe gegaen is, ende het onderste boven is geworpen in den Wan des Heeren. Siet nu eens toe ende let eens, hoe veel Boomen (die zoo groen, hoogh, dik, ende heerlijk schenen te staen) nu ter neder gevelt leggen, wat vliechter een kaf door 't Landt, 't welk in de schuere des Heeren niet en kan vergadert worden, 't is droeffelijk die 't zoo te beurte valt; maer die noch toe zagh, u spreek ik dan aen, ghy recht Koorn des Heeren, die noch in zijnen Wan gebleven, ende met hetlichte Kaf daer niet henen, voor den windt der vervolginge wegh gestoven en zijt, mijn weerde Susters ende Broeders in den Heere, mijn trouwelijden-genooten, weest standtvastigh, hout u wichtigh, staet vast ende onweeghlijk ende laet doch nu voor den Heere, tot mijner verheuginge blijken, dat ik in zijnen Akker geen Kaf noch verworpelijk onkruidt, maer goedt smackelijk Koorn gebout, ende alzoo niet te vergeefs en hebbe gearbeydt. Ik hebbe (dat weet ghy, maer de Heere best) voor uwe zielen gewaekt, maekt nu dan, dat ik met blijdschap daer van voor den Heere magh rekenschap geven, ende gevraeght zijnde na mijn Schapen, niet en hoeve te suchten, want sulx waere u onprofijtelijk, want wat is doch onze hope of blijdschap, of Kroone des roems? zijt ghy het ook niet voor onzen Heere Iesu Christo in zijne toekomst? waerlijk ghy zijt onse eerlijkheydt ende blijdschap. Nu leven wy, alderlieffste vrienden, indien ghy staet in den Heere. Want wat dankfegginge kunnen wy Gode wedergeven voor u in alle onse blijdschap, waer mede wy ons verblijden voor onsen Godt om uwent wille? dagh ende nacht over haer biddende, om uwe aensichten te zien, ende te vervullen dat aen uwen geloove gebreekt. Onse Godt ende onze Heere Iesus Christus schikke onze wegh tot u. De Heere vervulle u, ende maecte u overvloedigh in der liefde tot malkanderen, ende tot eenen yegelijken gelijk wy ook zijn tot u. Op dat hy uwe onstraffelijke herten versterke tot heyligheyt voor onzen Godt ende Vader in de toekomst onzes Heeren Iesu Christi met alle zijne Heyligen. Hier mede, zeer waerde ende hertelijk beminde Suster, zal ik nu dezen eyndigen, en
u. l. met

u. l. met u. l. Dochters de genadige bescherminge des alderhooghten beveelen, met hertelijke groetenisse aen de zelve, ende alle goede bekenden, als met namen onze l. Sufters Griet Theunis met haer gezelschap in 't Oudevrouwen-huys, Aefgen, ende Anne Ians met haer Man Symon Aertsz., Alith Barts, Dieu Ians, Mary Claes, Guert Ians, Trijntgen, ende Anne Willems, Anne Ians op 't Achterom, Machtelt Ians met haer Man Herman Hermansz. (dien u. l. sal gelieven te seggen, dat ik het schrijven van Claes Iansz. van dato den 5. December, ende van Ian Cornelisz. den 9. Decembris wel hebbe ontfangen) doet ook, soo 't gelegen komt, mijne hertelijke gebiedenisse aen Ian Broersz., Ian Cornelisz., Cornelis Pieterz., Bruyn Bruynsz., Heert Iansz., Claes Cornelisz., Mr. Cornelis, Burgermeester Liorne, Claes Claefz. Gaerman, metten haeren ende andere by gelegenthydt, die ik al niet noemen en kan. *Datum spade in der nacht, dezen 18. December 1619.*

U. L. Dienstillige Broeder in Christo

DOMINICUS SAPMA.

Daer ik tegenwoordigh ben en gaet het my als noch (Godt lof) niet qualijk, ende blijft de Gemeynte al t' zamen, als een man, ja als een hert ende ziele in aller stant vastigheyt onbeweegblyk by malkanderen: 't zelve hope ik van d' onze aldaer mede te verstaen.

C. NIELLIUS

A E N

R. H O G E R B E E T S.

Achtbare, wijse, Godtsalige Heer, ende waerde medegenoot in dit ons geluksaligh lijdē:

D At uw' E. mijne arme rapsodijen, die ik hier onder het geracs van kleyne kinderen op 't papier werpe, hem laet gevallen, sulx is my van herten lief. Ik weet wel dat 'er niet singuliers, ja nauwelijks iets dat middelmatigh is van my kan komen, sal daerom sulke liberale minnelijke oordeelen toefchrijven de benevolentie, die ik geloove dat uw' E. uyt Christelijke liefde is toedragende alle den genen, die met uw' E. het van herten geerne wel sagen, soo wel met haer lieve Vaderlandt als met de gantsche Christenheydt in 't gemeyn: welkers verwerde en bedroefden staet, van wegen de vervolgingen, bloedige oorlogen ende veelvoudige scheuringen, geen Christelijk hert sonder innerlijke beweginge ende tranen kan aenschouwen noch rijpelijk overwegen. Ik merke uyt de couranten, die wy ons alle weeke laten brengen, dat onse yveraers van gewaende suyverheydt hier te lande, een groot deel van hare hopeningen stellen op het inbreken van Gabor met de hulpe van Turken ende Tartaren: gelijk se voor twee jaren met verheugenisse hoopten dat het Koninghrijk Polen by den Turk over-

overmeestert soude worden. Waer dat niet een schoonen troost, daer Christelijke herten wel na behooren te verlangen? Ik schrik ende ontsette my als ik daer aen denk, ende mijn herte weent in my als ik uit de oude Historien overlegge, wat de oorsake is geweest van de vernielinge der bloeyende Christenheit in de grootste ende uitnemenste deelen van den gantschen aerdbodem, ende van den voortgangh der Barbarischer Mahometischer wet, ende des Turkschen rijks in plaets van dien. Hebben verstandige menschen niet wel oorsaek te gelooven dat den Turk met sijn maght ende op sijn kosten den Keiser uit Hongaryen, Oostenrijk, Bohemen, Silesien, &c. sal komen verstootten, om die Landen dan den Heere Palsgrave en Gabor in te ruimen, ende in plaetse van 't Pausdom aldaer eene betere reformatie in te voeren? Och! hoe jammerlijk laten sich de arme menschen door hare blinde domme passien verleiden. De heevinge van de sware dootwonde des lieven Christendoms en moet men van die Kerk geenfins verwachten; maer door andere middelen die Goddelijk ende Christelijk zijn: waer van Neageorgius, by uw E. gealligeert, neffens verscheiden andere Godtsalige verstandige Mannen (onder de welke ik insonderheid mede stelle Savonarolam in sijn treffelijk boekjen, *de simplicitate fidei Christianae*) seer goede stichtelijke consideratien hebben gehad; gelijk ook het voornaemste oogmerk van onse Christelijke sake daer henen heeft gestrekt, dat wy een wegh moghten openen, om alle oprechte vrome Christenen, die Christum met oprechter herten voor haren eenigen Heer en Salighmaker houden, ende sijn leere na haer beste verstand en wetenschap soeken te volgen en te gehoorsamen, 't welk tot de saligheid noodigh is: dat wy (legge ik) alle sulke met malkanderen moghten helpen vereenigen, ende maken dat hare verschillende oordeelen van eenige particuliere punten of ceremonien, de liefde, die het grootste gebod Christi is, niet uit en bliffcheden, noch verhinderden. Dit is het voornaemste oogmerk geweest van alle de vroomste ende verstandighste onser broederchap, ende sochten daerom voor eerst uit de wege te ruimen eenige particuliere opinien, die wy hielden ten hooghsten strijdigh te zijn tegens de nature Gods ende de nature van alle religie; de welke zijnde een schuldige plicht, die Godt van de mensche onder beloften ende dreigementen is eyschende, soo kan het sulken actie of werkinge niet zijn, die Godt selts in de mensch door een onwederstaenlike kracht, ende onvermijdelijke noodwendigheyt te wege brengt? *Talis enim actio quam Deus solus per omnipotentiam irresistibilem in homine producit, nec verum hominis officium esse potest, nec ulla laude aut remuneratione digna judicabitur unquam, nec apud Deum nec apud homines.* Wijl wy dan wisten dat de geheele oude ende tegenwoordige Christenheit dese opinie met haren aenhangh voor eene Godts-lasterlike dolinge verfoeide, soo hebben wy gesocht dien steen des aenstoets uit de wege te nemen, ende dat op de aldersachtste ende gemakkelijkste maniere, voorslaende het middel van onderlinge verdraeghsaemheid, niet twijffelende als de gemoederen wat souden bedaert zijn, ende dat de waerheit mede moghte geleert worden, of die grove ongeschikte dolinge soude allengskens van selfs vervallen, ende de vroomste ende verstandighste leeraers souden lichtelijk navolgen het loffelij exempel Melancthonis: de welke dese grove opinien in sijn eerste schriften seer hebbende voorgelaten, ook met onbetamelijke stoutigheid ende verwerpinge van alle oude Leeraers op het hardtste gedreven, daer na selfs by 't leven ende in tegenwoordigheit Lutheri, die t'onsen tijden de eerste authour daer van was, de selvige met grooten yver ende neerstigheid hadde uitergeroet. Dese veranderinge dan wegh-gelaten zijnde, om de welke de Gereformeerde Calvinische Kerke by alle andere gedeelten der Christenheit ten hooghsten

wordt verfoeit, soude men tot de vordere vereenigingē anders geen fondament behoest hebben, als dese spreuke Augustini, die als Godis woordt conform in alle de treffelijste bevechters des Pausdoms ten hooghsten wordt gepresen: *In iis quae clarè & apertè in Scripturis posita sunt, continentur omnia quae spectant fidem & mores vivendi.* Dese regel wordt van alle *tractatoribus controversiarum* op het hooghste gepresen; welke wel bekennen dat 'er in de Schriiture vele saken donker ende swaer te verstaen zijn; maer dat alles wat tot de saligheid noodigh is, soo klaer daer in uitgedrukt wordt, dat alle, ook de eenvoudighste Godtvreesende herten, de selve daer uit kunnen vatten ende verstaen. De welke onder twee generale hoofdstukken konnen gebrocht worden: het geloof in Godt ende Iesum Christum, sonder welk geloof men Godt niet kan behagen; ende tot heilighheid des levens, sonder de welke niemandt Godt en sal sien. Soo soude men dan een *religionem verè catholicam* konnen voorstellen, *quae tantum ea comprehenderet tanquam scitu, creditu, factu, speratu necessaria, quae ubique, omni tempore, ab omnibus vere piis, & Deo gratis hominibus, agnita, recepta & observata fuerunt: & quae omnes verè pii agnoscunt necessaria esse ad eum hominem constituendum, qui vere Christianus & Deo gratus futurus sit.* Acontius heeft in sijn *Stratagematis Satanae* vele goede saken hier toe bygebragt. Maer 't is geen wonder dat onder soo veel *praedicia* en andere sware beletselen een Man sulken heilsamen werk niet en heeft konnen beginnen ende voleinden. Koste men maer de luiden soo verre brengen, dat se sich schaemden *dissentanea* te seggen, ende 't een tegen 't ander te stellen; het waer een goet beginsel. Maer kander meer *dissentaneum* zijn, als de boven-gestelde regul uit *Augustino* ten hooghsten prijsen, en evenwel tegens de klare Koninghlijke ende aldernoodighste wet van liefde straks te baten ende te vervolgen die gene, die niet van alle saken tot de religie behoorende, eene meeninge en verstandt met ons hebben. Ten exempel: men heeft in Engelandt, Switserlandt, ende elders meer, by de Gereformeerde verscheiden vrome Mennisten ten deel onthoofst ten deele verbrandt, om hare opinie van den Doop. Ook eenige verdronken volgens dese onchristelijke regel Zuinglij: *Qui iterum mergit, mergatur.* Sed hac ratione etiam mergendus fuisset *Cyprianus cum magno numero Episcoporum Africanorum, qui in tribus Synodis, quarum singulae nostram nationalem longe superarunt, Statuerunt esse iterum baptizandos, qui ab haereticis baptizati fuerunt: absurdum iudicantes verum baptismum extra ecclesiam administrari.* Maer lieve doch, soude Zuinglius of iemandt anders den Kinder-doop wel konnen vinden *in iis quae clarè & apertè in Scripturis posita sunt?* Sy bekennen immers dat 'er noch gebodt noch exempel van uitgedrukt is. Ende alwaer ik schoon noch soo seker dat de Mennisten in dit stuk dolen, evenwel uit wat schrift soude ik dan noch bewijfen dat dese dolinge van sulken gewichte is, dat ik se daerom voor geen Christenen en moet houden, ja dat ik tegen de groote Koninghlijke wet der liefde, die dolende luiden hierom magh bannen, vangen, spannen, vervolgen? 't Is een schrikkelijke verblindinge dat alleen de harde Calvinisten gelooven, dat niemandt haer rechtfinnigh geloof kan bekomen, als die gene die Godt het onwederstaenlijk instort, ende dat selfs hare uitverkorene het geloof niet een ure voor die tijdt en konnen hebben, als Godt in haer onwederstaenlijk sal willen werken; ende dan en sullen sy 't ook niet konnen verfoeten; ende evenwel de luiden vervolgen ende dooden om het ontberen van een sake die Godt haer niet en heeft willen geven, ende die sy uit haer selfs geensins en vermogen te krijgen. Sy seggen, dat het onbegrijpelijk is met wat recht of reden Godt de menschen eeuwigh pijnicht om 't ontberen van een sake die hy haer noit heeft willen geven; seggen ook dat dit is *justitia Dei inenarrabilis*, die van geen men-

24
menschen kan verstaen, behoort ook van niemandt nagevolgt te worden. Ende evenwel en krijgen sy nergens de Magistraten tot haer wil, of sy willen terstondt dese *incomprehensibilem justitiam Dei* navolgen in 't vervolgen van de kettters, gelijk ook in 't Pausdom de Dominicanen de hardste prædestinateurs, ende te gelijk de wreecdtste Inquisiteurs zijn. Soude het wel wesen dat dese tyrannige geesten door Godts rechtveerdigh oordeel verftokt ende verblindt worden, dat se dese dwase verkeertheit niet en kunnen merken? Doch hier van en sullen wy nu niet meer spreken. Ik en dochte ook uw' E. met soo langen brief niet wederom moeyelijk te vallen. Meende maer aen te roeren tot openinge van 't geen uw' E. wederom voorstelde, waer op ik noch de gelegentheid niet en hebbe iets met ordre te antwoorden, zijnde noch ontbloot van mijn meeste boeken ende annotatien; ook kan ik niet wel iets met aendacht schrijven onder 't geracs van kleine kinderen. Ik ben gewoon in stilheid te moeten doen het seer weinige dat ik doen kan. Dit is d' oorsake dat ik my moet berooven van het aller-aengenaemste geselschap mijns soo lieven waerde mede-broeders, 't welk anders om geen oorfaek ter wereldt soude willen doen. Maer sonder geduerigh lesen ende overdenken is my het leven beswaerlijk, ende onder de kinderen kan ik my niet gewinnen iets met aendacht te mediteren. Daerom hebbe ik verfocht de eenzaamheid, die met mijne natuer seer over-een-komt, te mogengenieten. Indien my nu mijn verblijf-plactse onder uw' E. kamer wordt geassigneert, sal het my seer aengenaem zijn dese begonne communicatie te continueren, door het middel dat uw' E. met Lindenio heeft gebruikt, als ik maer magh weten wat ure uw' E. best gelegen komt, sal ik in tijden van donkere Mane daer wel op letten. Uw' E. kan my door eenigh teken van kloppen of andersins waerschouwen. Ik hope dat 'er geen swarigheid in en sal zijn. Ende blijft hier mede seer waerde Heer ende Broeder, met uwe E. Dochter seer hertelijk van ons te samen gegroet, en Gode in sijne genadige protectie ende zegen bevolen. In haest, *Op Loewestein, desen 31, October 1623.*

Uwer E. seer dienstwillige Dienaar,

C. NIELLIUS.

C. NIELLIUS

A E N

R. H O G E R B E E T S.

Achtbare, wijse, Godtsalige Heer, ende waerde Broeder in Christo:

IN het vergeten van 't bestellen mijner brieven en bedroeft my gantsch niet met allen, als dat uw' E. met overvloedt van trouhertigheid ende meewaerdigheid sich daer over soo seer bekommert. Daer en is gantsch niet oft seer weinigh aen gelegen of de selve acht dagen vroeger of later worden voortgesonden, als sy maer wel ende sekerlijk bestelt worden. Over uw' E. goede memorie verwondere ik my noch, dat de selve in sulken hoogen ouderdom, ende voor al na het uitstaen van soo veel droevige

D d d ij

ende

ende kommerlijke swarigheden soo vast is. Ik ben omtrent vijftien jaer jonger als uw E. maer de mijne en blijft my na advenant soo trouwelijk niet by, ende begae wel andere fouten, als een brief by my te vergeten. Dat die aen Abraham Anthonisz, wat haestiger was, hadde anders geen oorfake, als dat ik hem bidde alle naerstigheid te willen doen wat particulierder te vernemen, wat het voor presentatien ende groote beloften zijn, die hy schrijft dat men ons doen sal, en op wat conditie de selve zoude rusten, op dat wy ons hier by tijds met malkanderen daer op mogen beraden, om met goeden voortbedacht een antwoort te geven, die in substantie accordeert. Dan is 'er noch een in de sijne gesloten, waer door ik een goet vriendt verfoekte te willen versorgen dat mijn twee jongste Sonen, die ik lange niet gesien en hebbe, eens herrewaerts mogen komen. Maer dit laetste en komt op geen acht dagen aen. Ende wat het eerste aengaet, achte ik dat het ongefondcerde geruchten sullen zijn. Bedanke voorts u E. seer hertelijk voor den goeden raet, my daer op mede gedeelt, en verblijde my dat de insichten van u E. hier in met de mijne over-een-komen: ook verheught my, dat mijn waerde strijdenoten alhier daer inne gantsch met my over-een-komen, te weten, dat wy noch om onse vrygheydt te bekomen; noch om eenige beloften of insicht van werelts voordeel of gemak, iets moeten doen, waer door 1. of onse conscientie gequetst, 2. of den swakken eenige billijke oorfaek van ergernisse ende aenstoot soude mogen gegeven worden. Als wy dese twee insichten vast houden, wat verscheidenheid van woorden, of ook van goede redenen in onse antwoordt voorders soude mogen vallen, soo hebbe ik goede hope dat wy in den grond ende ten principale genoegh sullen accorderen. Hoewel, gelijk voor verhaelt is, ik niet en meine dat ons de se presentatien eens voor sullen komen: maer achte dat de waerschouwinge van Abraham Anthonisz. op onsekere geruchten is gefondeert. Doch wat kan schaden dat men sich in allen gevalle daer tegen wapene. *Abundas cautela non nocet.* Ende door die occasien worde ik geporret om op een nieuw te overwegen, de rechte oorfaek mijner gevangenisse, te weten, dat ik geweigert hebbe te doen een beloftenisse, die ik voor profaen ende goddeloos houde, waer door ik soude moeten versweren den voorstandt van waarheidt, ende de vorderinge van een leere, die in de gantsche SchrifTURE gegrondet, die tot Godts eere seer noodigh, tot grondige slichtinge seer profijtelyk is, ende die alletijds in de Kerke Godes van alle oprechte Leeraers is geapprobeert, ende hedenstaeghs noch van de gantsche Christenheit wordt voorgestaen, uitgenomen van eenige Inquisiteurs van Spanien, of Iacobinen, ende van de harde Calvinisten, die beide door een schrikkelijcke blindtheit de luiden willen vervolgt ende gedoodet hebben, om het ontberen van een gave Godts, die se selve seggen, dat Godt van eeuwigheidt door een onveranderlijk besluit heeft geresolveert maer seer weinigh menschen te geven. Ende ten tweeden dat hy 't dan noch geeft door een almachtige werkinge sijns Geestes, die den mensche niet versuimen, niet ontgaen noch verhinderen en kan. Dit laetste is een grouwelijcke dolinge, voor dese onse tijden al in de gantsche Christenheit verfoeit, ende nu den Calvinisten alleen eigen, met seer weinige Paepsche Inquisiteurs, daer de geleertste Iesuiten dapper tegen geschreven hebben en noch schrijven. Ik weet wel dat 'er gaven zijn soo wel lichamelijcke als geestelijcke, die Godt door een onwederstaenlijcke genade geeft wien hy wil, ende daer de menschen in dit leven wel om ge-aert ende geacht worden; maer by Godt, die een algoede, alwijse, rechtveerdige rechter is, niet om en worden noch geprefen noch door genadige wijsheidt geloont. Sulke gaven zijn lichamelijcke schoonheidt, of sterkheidt, het onverhindert gebruik van onse vijf sinnen, ende wat daer

daer aenkleeft, met de behoorlijke grootheit ende proportie onfer leden, ende wat diergelijken meer is: welke dingen onwederftanelijk sulken gegeven worden als 't God behaeght, sonder dat de mensch daer iets toe doen kan. Maer nochtans kan hy die gaven leelijk misbruiken, of ook door onachtsaemheid, gulligheid ende andere sonder bedervan: 't welk onse tegen-partye in de religieuſe deughden, die Godt onder hooge bedeyne ende met beloften ende dreigementen van allen aeficht, niet toe en ſtaen. Gee-telijke gaven die onwederftanelijk gegeven worden, zijn de gaven van met vreedem-rongen te ſpreken, van mirakulen te doen, van extraordinariſche prophetie, ende diergelijken, met de welke vele begaest worden die Christus getuigt dat hy ten jongh-ſten dage voor de ſijne niet kennen en ſal, Matt. vij. 22, 23. Waer 't nu niet een ſchoone ſaek, dat Godt de Heer alle menſchen opleide te moeten propheteren, of mirakulen te doen, ende die gene hart gingh dreigen ende ſtraffen die het niet doen en konden, om dat haer de Heer het niet geven en wil? Hoewel men mede ſoude mogen ſeggen, dat wy alle in Adam de gave van prophetie hebben gehad ende door onſe ſchult verloren hebben, want Adam propheteerde voor den val. Maer de Magiſtraten moghten dan mede die blind of gebrekkelijk geboren worden, ook hart daer om pijnigen ende miſ-handelen, omme dat ſy in Adam hebben kunnen ſien, ende alle haer gefonde leden ge-hadt, ende dat ſy door de erf-ſonde die verloren hebben. Gewiſſelijk konnen dolende Chriſtenen, of Keters, ſoo men ſe noemt, niet meer doen, om haer dolinge te ver-laten, ende het ſuivere alleen-ſalighmakende geloof aen te nemen, als de blind of doof of kreupele-geborene tot verkrijginge van alle hare ſinnen ende het gebruik haerder le-denen, ſoo behoort men ſoo verre daer af te zijn, dat men de arme dolende menſchen ſtraft ende pijnicht, dat men ter contrarie niet minder medelijden haer behoorte te be-wiſen, als die met de voorgaende lichamelijke gebreken ſoo geboren worden, dat ſy niet en konnen geholpen worden, als door de onverhinderlijke kracht van Godts al-maghtigen arm. Treffelijk hebben de uitnemende Leeraers van de oude Chriſtenheit van dit ſchandelijke gevoelen geſeit, dat indien het ſelvige waerachtigh is, dat 'er dan geen deught noch ondeught in de werelt en is, ja dat 'er geen oordeel Godes en kan te ver-wachten zijn. *Si non eſt gratia (ſeit Auguſtinus) quomodo Deus ſalvat mundum? ſi non eſt liberum arbitrium: quomodo Deus judicat mundum?* Ende op een andere plaets tegens de Manichæen, welker ſchrikkelijke dolingh in dit ſtuk van onſe tegen-partye ten deele gevolgt, ten deele verergert wordt, gebruikt hy deſe woorden: *Neque erant libri ob-ſcuri mihi ſcrutandi, unde diſcerem, neminem vituperatione ſuppliciorum dignum, qui id non faciat, quod facere non poteſt; nonne iſta cantant & in montibus paſtores, & in theatris poetae, & indocti in circulis, & docti in bibliothecis, & magiſtri in ſcholis, & antiſtites in ſacris locis, & in orbe terrarum genus humanum?* Is 'et dan niet een ſake die ſchrikkelijk is om denken, dat hedendaeghs in de arme Chriſtenheit men de luiden niet alleen tot de Helſche pijn en veroordeelt, om dat ſy niet en doen het gene men ſelfs ſuſtineert dat ſy niet doen en kunnen, maer dat men ſe daerom noch vervolgt, vanght, ſpant, ende indien men 't ſich niet ſchaemde, gaerne ter doot wilde verwijſen, om een ſake daer Auguſtinus ſeidt, dat geleerde ende ongeleerde, ja alle reden-gebruikende men-ſchen in de gantſche werelt van ſelfs wel weten ende roepen, dat niemandt miſprijſens of ſtrafwaardigh om zijn en kan? En is 'et niet een rechtvaardige geeſtelijke ſtraffe van onſe lieven Heer, dat juuſt die menſchen de Keters willen vervolgt ende gedoodet hebben, die ſulks ſuſtineren, waer door de ſelvige van alle reprehentie ende ſtrafwaer-digheid behooren bevrijdt te worden, ende dat volgens Auguſtini meininge na het

eenparigh oordeel van de gantsche wereltd ? My gedenkt doe wy te Waelwijk waren, korts na onse uitvoeringh uit het Landt, dat de Bisschop van den Bosch daer gekomen zijnde, wierden wy vermaent van den Heere van Waelwijk, dat wy sijne eerwaardigheid mosten aenspreken, om daer vryelijk te mogen blijven. D. Episcopus ende ik wierden hier toe van ons geselschap versocht: hy ontfingh ons minnelijk, bad dat wy ten Bosch komende hem touden besoecken, excuseerde sich dat hy tot Waelwijk geen bequame gelegentheid en hadde, om ons alle met malkanderen eens aen sijn tafel te noodigen, doch begeerde met veel instantie dat men drie of vier uit onse geheel geselschap soude deputeren, om 's anderen daeghs den middagh-mael met hem te houden in het Bagijnen klooster dat daer is, ende tot visitatie van 't welke hy daer gekomen was. Ik dede al wat my mogelijk was voor eerst om ons hier van te excuseren, maer wy en kostten niet van hem geraken, of wy mosten hem sijn begeren inwilligen. 's Anderen daeghs, tegens alle onse excusen ende protestatien, wierden wy genoegh gedwongen mer ons beiden by hem te gaen eren. Ik was uitermaten bevreest dat men ons hier over in 't Landt met vele calumnien soude bewaren, dat wy by den Bisschop te gaste waren geweest, &c. waer uit ik vreesde dat ergens eenen Triglandius of sijns gelijk, groote consequentien soude weten te spinnen, tot nadeel van onse saek ende ook van onse personen; soo dat ik liever in een jarige gevangenisse soude gegaen hebben, als die maeltijt by te woonen. Doch het is lichter afgeloopen dan ik meende. Maer om tot mijn voornaemste intentie te komen, soo was ik verwondert, dat de Bisschop in tegenwoordigheid van vier Theologanten die hy met hem hadde gebracht, ons soo feesteljk ende minneljk ontfingh: ons de handt gevende, gebruikte hy dese woorden: *Weest kertelijk welkekom Broeders, ik noeme u-l. Broeders al is 't dat wy in vele pointten van de Religie verschillen, want wy doch alle door eenen Christum onse saligheid soeken. Uwer-l. verdrukkinge is my van herten leet: Duc d'Alba heeft de Catholykische Religie door harde placcaten, ende strenge vervolgingen de meeste afbreuk gedaen, ende onse saken grootelyks beschadicht, Sullen de Staten van uwre sijde voordeel voor haer bejagen door de selve middelen die ons bedurven hebben, dat sal my verwonderen.* Aen tafel sittende, na dat men redelijk gegeten hadde, begoft men minnelijk te discoureren van de proceduren tot Dordrecht met ons gehouden. De Bisschop seide dat ons het hooghste ongelijk was wedervaren, &c. dat wy leden om een sake die seer goet ende licht was te verstaen. Dat het contrarie gevoelen daer wy tegen waren, Gode op het hooghste oneerlijk was, ende zijne al-goede Majesteit, onder pretext van genade tegens weinige uitverkorene, opdichtede de alderverfoeyelijkste tyrannye tegens het gantsche menschelijke geslacht. Dat hy van geene dolinge ter wereltd sulken afgrijfen hadde, &c. waer in hem de twee Jesuiten gelijk gaven, maer de twee Dominicanen veranderden van aengesicht, dat sy hem soo hoorden uitvaren tegens een gevoelen dat vele Inquisiteurs van hare ordre in substantie mede toestaen, hoewel sy 't in bedekter termen voorstellen. Sy en kostten sich niet onthouden van den Bisschop te vermanen, dat men de Calvinische dolinge met bescheidenheid moeste tegenpreken, ende wel toe-sien, dat men uit yver van de selve tegen te staen, niet en quame te vervallen tot de schadelijke dolingen van Pelagius. Hy seide, dat hy hier in op geene subtiliteiten of diepsinnige speculatiën en sagh, maer dat hy voor een gruwelijke Godts-lasteringe hieldte gelooven dat Godt over de menschen toornende ende haer verdoemt, om een schuldte, die 't haer niet mogelijk en is te ontgaen. De twee Jesuiten stonden hem dit volmondigh toe, toonden ons ook een vriendelijk bly gelact: maer de Dominicanen swollen in haer aengesicht van boosheid.

dorsten evenwel haer gevoelen niet voorstaen, om dat sy 't alleene tegen ons allente
 quaedt soulen gehad hebben. Maer sy brochten te wege dat de Pastoor van Wael-
 wijk, mede in haer gevoelen staende, ons den volgenden Sondagh dapper over-hael-
 den, scaeldende ons voor half Pelagianen, vermanende het volk sich voor ons te wacht-
 ten, ende dat wy veel loofer, erger, ende periculouser Kettens waren, als de Calvi-
 nisten of eenige andere moghten zijn, &c. soo dat het gemeene volk aldaer, selfs de
 Papisten die ons in d'aenkomste groote beleeftheit hadden getoont, (gelijk ik ettelij-
 ke weken aldaer tot een rijke weduwe mijn slaep-kamer hadde, sonder dat sy oit een
 penning daer voor wilde ontfangen) ons geheel tegen begoften te zijn, opgeruimt ende
 verbittert door dese vinnige predikation. De Heer van Waelwijk verboodt ettelijke
 malen desen Pastoor, ons soo voor 't volk over te halen, maer het en help niet: soo dat
 hy sonder ons toe-doen hier over klaegde aen den Bisschop van den Bosch, die sich seer
 vaerdigh ende naerstigh toonde daer in te versien. Hy ontboodt den Pastoor ende ca-
 pittelden hem wel degelijk, maer alsoo hy een Monnik zijnde uit het Klooster van Ton-
 gerloo, sich beriep op sijnen Abt, seggende dat den Bisschop hem niet en hadde te prescri-
 beren hoe hy zijn predikation soude doen, &c. gaf hem de Bisschop tot antwoord, dat hy
 wel wiste dat Tongerlo een gepriviligieerde Abdye was, dat hy ook den Abt van die
 plaetse niet en wilde in sijn jurisdictie over sijne Monnikken verkorten. Doch dat de
 plaetse ende Parochie van Waelwijk onder de Mayery van den Bosch resorteerde. Ende
 daerom wilde dese Pastoor immers altijd besigh zijn, mer het schavotteren van sijne
 gefingeerde half-pelagianen, hy mochte na sijn klooster gaen, ende gaen aldaer dese
 oude langh verstorvene kettens lustigh te keer onder sijne Monnikken, soo lange als sy
 lust hebben souden hem te hooren &c. Maer hy verboodt hem meer te Waelwijk op stoel
 te komen, tot dat hy beloven soude sich hier van te onthouden. Ende niet alleen dat,
 maer de selve Bisschop sonde de volgende Sondagh aldaer een Minne-broeder, die wel
 gestudeert hadde. Dese gingh *ex professo* wederleggen al wat de Pastoor tegen ons uyt-
 gesmeten hadde, vermaende sijne Catholijken ons alle liefde ende meewardegheyt te
 toonen; seyde dat men ons het grootste ongelijk dede, dat wy geleerde eerlijcke vrome
 luyden waren, die wel in de Religie onse doolingen noch hadden, in de welke onse ou-
 ders van kints op ons hadden gevoedet, maer even-wel dat het gevoelen daer wy om le-
 den was een oude Catholijke waerheyt. Hy gebruykten onder andere dese formele pro-
 poosten: *Toont, vrienden, dat ghy niet alleen een waerachtiger leere hebt als de kettens,*
maer dat ghy ook een Christelijker leven leydet, ende dat de Catholijke leeraers u. l. beter tot lief-
de, beleeftheyt, ende mededoogentheyt tegens den verdrukten onderwijfen ende vermanen,
dan de ketterische predikanten hare toeoorders doen. Alsmen in Hollandt een Priester of Jesuyt
die voor sulks bekend is ziet achter straten gaen, soo jaeght men haer de jongers op het lijf, ende
de predikanten prenten haer volk zulken haet in tegens de geestelijke personen van onze zijde, dat
groot ende kleen meenen een verdienstigh werk te doen, met ons na te roepen ende te miskandelen;
roont ghy nu inder daet tegens deze perzonen die onder u verkeerren, hoe veel sediger ende beleef-
der dat ghy zijt als de vinnige kettens, &c. Christus beveelt u uwe vyanden lief te hebben, ende
goet te doen aen uwe vervolgers. Dat is verdienstiger als of ghy uwe mede-Catholijken goet dede.
Want hier door wordt de leere der zulkheyt, selfs onder de vyanden, ge-ciert. Sijn vrienden
goet te doen, dat betrachten de Tollenaers en Heydenen, maer quaedt met goet vergelden is den
Christenen eygen. Vermaende ook dat men sich wel voor onse andere doringen moste
wachten, ende dat ons verboden was den eenvoudigen met disputeren niet moeyelijk te
vallen &c. Dit verhaelde my de Monnick als hy my quam besoecken, gelijk hy andere
 broe-

broeders ook hadde gedaen : sprak seer prompt ende goet Latijn ; ende was in *lectione patrum* wel ervaren. Ik teekende sijn propoosten voorverhaelt op mijn papier tot behulp van mijn memorie , welk papier ik hier noch onder mijne andere kartebellen hebbe gevonden. Hy was ook veel liever van 't volk gehoort als den ordinaris Pastoor , de welke weder in sijn klooster gekeert zijnde , van zijnen Abt, soo wel alste voren van den Bisschop wel dapper overgehaelt wierde , ende keerde wederom met belofte van onze zaeke voortaan ongeroert te laten. Dit hebbe ik in 't lange willen verhalen om te toonen dat 'er in de wereldt geen liefdelooser luyden , of bitterder vervolgers en worden gevonden als even die , welke sustineren dat de ketters geen genoeghlame genade van Godt wedervaert , om haer te konnen bekeeren , ende hare ketteryen te verlaten : scheldende voor half Pelagianen alle die de menschen niet tot stokken ende blokken en maeken , ende onder den schijn van genade Gode de onredelijcke wreetheyt niet opdichten. Men gingh hier te lande valschelijk versieren , dat wy te Waelwijk ende elders in vyanden lande de belofte van stille-stant hadden moeten doen , die wy hier te lande hadden geweygert. Mijn Heer N. N. wierp dat te Uytrecht met groote onwaarheydt onse medebroeders voor , doe die haer beswaerden de acte van stilltant te teykenen. De waarheyt is , dat de Pastoor van Waelwijk den Bisschop gaerne hier toe hadde opgeroeyt , om ons belofte af te eyschen , dat wy daer geen predikatiën doen en souden , noch tegens de Catholijcke religie disputeren ; 't welk ons dan noch daer draegelijker mochte schijnen te beloven , daer doch niemant ons wilde hooren , als hier te lande , daer de luyden ons wel hooren willen , ende daer men alle secten vryheydt geeft , ja daer wy onze wettige Gemeynten hebben , die ons noyt van onse diensten hebben ontslagen. Even-wel was de Bisschop soo redelijk , dat hy niet alleen ons tot dese belofte niet en heeft geparit , maer van zelfs zeyde , ons die niet eens te willen voorhouden , om dat hy selfs , zoo wel als andere Catholijken , sich beswaert soude vinden in Hollandt of elders ter wereldt sulke belofte te doen. Maer seyde alleen , dat wy wel wisten , onder wat wetten men in Brabant leefde , dat men ons daer niet meer vryheyten en koste vergonnen onse opentlijke Godts-dienst te plegen , dan de Catholijken in Hollandt hadden. Indien wy tegens de wetten misdeden , moesten wy soo wel als alle andere de straffen uytstaen , die daer toe waren gestelt. Dat hy ons daerom vermaende geen by-ccen-komsten van gemeyn volk te houden. Onder ons by malkanderen te komen , was ons toegelaten. Maer wy en moesten de Catholijken in onse vergaderingen niet laten komen , ook de eenvoudige met disputeren niet moeyelijk vallen , maer wilden wy met geleerde luyden , ende in Theologifche materien wel-ervarene mannen confereren , aengaende de religions-verschillen , sulks stonde ons vry , 't welk men ons nu in Hollandt niet eens en wil toelaten. Maer hier van meer als genoegh : want de ure slaet , ende ik weet niet hoe ik dezen gantschen morgen hebbe lust gehadt met uw' E. door de penne soo in 't breede te spreken. Ik bedanke uw' E. voor de mede-deylinge van tijdinge , ende wensche seer te weten of Jufvrouw losjintjen niet sekens van N. N. mede-brenght , waer over ik zeer bekommert ben. Bidde uw' E. my mede te deelen 'tgeene u E. daer van weet. Den *locum Johann. 1.* sal ik met beter gelegentheydt spenderen , en uw' E. mijne gedachten daer van mede-deylen , hope ook Vrydaghe de apologie weder te zenden , en noch een brief op Amsterdam. Vaert wel mijn zeer waerde Heer ende Broeder , ende blijft Gode met u. I. kinderen bevolen , aen de welke ik , neffens uw' E. mijne dienstige gebiedenissen doe. In grooten haest , dezen Dinghsdagh.

Uwer E. zeer dienstwillige Dienaer ,

C. NIELLIUS.

33

R H O G E R B E E T S
A E N Z I J N
S U S T E R

Seer lieve ende beminde Sufter, ik denke dat tegenwoordigh noch eenige van mijne Kinderen by u zijn, die mijn alhier onlanghs een tijdt langh gefelschap gehouden, ende mitsdien wel fullen verklaert hebben. hoe mijn tractement ten tijde van haer afscheidt van hier al geweest is, ende dat ik door Godes genade noch ben in goede gefondtheit, derhalven hoewel het niet zeer noodigh was aen uwe l. yet te schrijven, nochtans hebbe ik 't zelfde niet konnen laten, om dat ik nu beneffens dezen een groet-nisse ben overzende aende Haen, ende aen van den Hove, die tot Anna Ians, hier eenigen tijdt langh t' huis geweest is, ende daer van ik nu over acht dagen een brief ont-fing, zo hy van daer zoud' mogen vertrokkē zijn voor het aenkomen van mijn schrijvens zoo zal Simon Arentsz. ofte Anna Ians een ommeflagh gelieven te doen om mijnen brief, ende zenden die by de eerste gelegenheit over aen de voornoemde van Hove, Heere van Wedde, op Thonningen, gelijk zy wel weten, mijn bewaernisse is noch al op de zelve maniere als te voren, veel verlichtinghs en kan ik niet hopen, zoo langh als Aersfens met den zijnen het gefagh behoudt, het schijnt dat men 't Landt liever het onderfte boven zoude stellen, eer men yet zoude willen wijken van den voorgenomen voet, gelijk de dagelijcke ervarentheit genoeghaem uitwijft, wat zeidt doch Soop hier nu af, ik had uwe l. laestmael wat gefchreven om hem te communiceren, zoo't uwe l. geraden dochte, ende zoo 't eenige vrucht by hem zoud' mogen doen, als ghy eens aen mijn schrijft, zoo moght ghy mijn u wedervaren eens laten weten, ik hadde gehoopt dat wy nu van dit jaer eens zoude mogen malkanderen gesproken hebben, dan het schijnt ten wil noch niet zijn, om dat het zoo laet in 't jaer valt, wy mogen zien wat Godt de Heere ons noch zal gunnen, in allen gevalle ist hier niet dat wy malkanderen meer zien of spreken, 't zal, wil 't God, hier na wezen in die eeuwige ruste, daer wy afgeleidt zullen hebben alle onze catijvigheden, ellenden ende droeffenissen, daer de tranen van onze oogen zullen afgewasschen zijn, ende daer wy met alle heilige ende geloovighe zielen Godt Almachtigh met Iesu Christo onzen Salighmaker gestadigh zullen loven en prijzen, mede ter tafele aenzittende op de Bruiloft des Lams, om ons te verheugen in der eeuwigheid, ontfangende aldaer het groote loon dat beloofd is den genen die Godt lief hebben, ende die alhier vroomelijc den strijdt haerder verdrukkingen zullen vol-bracht hebben, dit wil ons gunnen die goeden Godt door de Salighmakende verdien-sten zijns l. Soons ons Heeren Iesu Christi, Amen.

Hier mede zeer l. ende beminde Sufter mijn van herten gebiedende aen uwe l. uwe zeer l. Kinderen ende alle goede Vrienden ende gunstige bekenden, zijt Gode Almachtigh bevolen. *Uit mijn nu over de drie jarige gevangkenisse, op 't Huis te Loewestein, dezen 12. September 1621.*

Uwe l. zeer l. ende Dienstwillige Broeder

R. H O G E R B E E T S.

Ecc

Seer

R. H O G E R B E E T S.

A E N S I J N

S U S T E R.

SEer waerde ende beminde Sufter, ik bedankke uwe l. zeer hartelijk dat ghy ende de andere vrienden mijn kinderen zoo wel ende vriendelijk ontfangen ende ge-tracteert hebt, het is mijn noch aengenaem als ik hoore dat de mijne om dezen mijn ellendigen staet noch by alle menschen niet en zijn verschooven, want daer uit laet ik mijn bedunkken datter noch eenige vroomen zijn die van het ongeluk ende kruis dat mijn overgekomen is, recht oordeelen, ende met mededoogtheit over mijn bewogen zijn, wilt die goede Vrienden alle te zamen uit mijnen name daer voren hartelijk bedankken, ende met namen ook de Burgermeester Soop met zijn Huisvrouwe den welcken ik hope dat Godt Almachtigh om zijne vroomigheits wille, de oogen d'gelijkx meer ende meer zal openen, op dat zy noch klaerder zullen mogen zien ende bemerkken de oprechtigheit van de goede zaake, ende zich affonderen van de zoodanige die hen daer tegens stellen, bidt hem ook uit mijnen name dat hy mijn Kinderen die vriendtschap wil doen, zoo veel hem mogelijk is, dat zy volgens 't privilegie der Stadt Leyden haer aengellagen goet wederom mogen krijgen, ofte zijn voor haer de privilegien niet ten besten, dat zy dan mogen krijgen haer moeders goet, 't welk men mede aengellagen heeft, zoo dat zy nu in den tijdt van drie jaren gants geen genot daer van gehadt, ende haer met opneming van penningen hebben moeten behelpen, om mijn ende haer zelve daer mede te onderhouden, ifter geen recht ook hier toe voor ons in 't Landt, zoo moeten wy het Godt opgeven, die zal tot zijnder tijdt huifsoekinge doen over de gene die ons dus tracteren, zoo zijn E. daer inne tot voorstandt van de gerechtigheit ende van mijn wezen yet doen kan. Godt zal 't niet ongelooft laten; ik vertrouwe dat vastelijk dat dien goeden Almachtigen Godt noch eenmael der verdrukten zaake zal by handen nemen, der zelve ontschult voor de gantsche wereldt bekenit maken, ende beschamen den genen die onder den schijn van religie, om haer vleysschelijke passien te voldoen, ons lief Vaderlandt in deze confusien gebracht hebben; dan de Heere is een langhmoedigh Godt, geeft dezen tijdt dat zy hen hier noch mogen bekeeren, ende door ware boetvaardigheit de eeuwige straffe ontgaen, 't welk ik haer van herten gunne, ende hope dat immers eenige van haer, die de Religie ende de zuiverheit van dien zoo veel in de mond hebben, deselve ook eens zullen behartigen, afstandt doende van al 't gene een Christen mensch niet is betamende, ende voor al, van yemandt om zijn Religie, als hy hem anders vreedzamigh in 't burgerlijk leven draecht, te vervolgen ofte beschadigen, de heerschappye over de conscientie heeft Godt aen hem behouden, niet willende dat d' eene mensch den anderen daer in eenigen wet voorschrijve, hy heeft ons daer van zijn wille geopenbaert in zijn woordt, dat moeten wy alleen volgen, ende die zulk niet endoet, befondight hem tegens Godt, die hem daer over straffen zal, zonder dat hen de menschen zulkx hebben te bemoeien; openbare Goods lasteraers ende die de gemeene ruste ende eerbaerheit querzen; die zijn alleen de Politique straffe onderworpen, doch zoo datmen voor al tracht tot beterichap van de gene
die

die gezondicht heeft, ende over hem bethoone den Christelijken aert van barmhertigheid ende sachtmoedigheid die ons in den Euangélio zoo hoogelijken bevolen wordt tegens eenen yegelijken: zoo men volhart in de onnoozelen te verdrukken, ende dat onder den schijn van heiligen yver, zal Godes toorn noch meerder over het Landt ontfceken, en tot zijnder tijdt de verdiende straffe uytvoeren, tot een exempel der nakomelingen, dan hier voor dezen genoegh, wilt de goede vrienden doch alle tezamen met namen hartelijk weder groeten; zonder te vergeten Adriaan Iantz. S. ende Pieter Pieterz. aen de welke beide ik voor hebbe met den eersten eens te schrijven, ende ook aen andere als ik wiste dattet haer aengenaem zoude zijn. Ik maeke mijn reekeninge van hier inde gevankenisje mijn leven te endigen, ziende dat door den tijdt de hevigheid niet af en neemt, zoo het Godt Almachtigh anders voeght, zal ik daer voren hem van herten danken, want na den vleefche zoud ik dit wel wenschen, dan hy weet wat mijn Saligst is, sijn wille moet geschieden. Wilt deze ingeflotene behandigen aen Simon Arenitz. om voortste bestellen, ende hem zijn Huisvrouw Anna Ians, midtsgaders alle andere vrienden, niemant uytgezondert, van herten groeten. Ik heb hier noch een Predikant by mijn op 't huis gekregen, dan wy mogen malkanderen niet spreken, noch yet van malkanderen weten. Hier mede na mijne hartlijke gebiedenisfen, zijt met uwel Kinderen Gode bevolen. *Uit mijn gewankenisse dezen lesten October 1621.*

Uwe I. zeer Dienstwillige Broeder

R. H O G E R B E E T S.

R. H O G E R B E E T S.

A E N S I J N

S U S T E R.

Seer waerde alderlieffste Suster, uwel. zeer aengenaem ende troostelijk schrijven, heb ik alhier wel ontfangen, ende daer uit met blijdschap verstaen uwer I. midtsgaders uwe I. Kinderen ende aller goeder vrienden welvarentheid, de Heere wil uwe E. alle te zamen in dezelve voorspoedelijk lange tijdt onderhouden ende bewaren tot uwe Saligheid, wat mijn aengaet, ik ben na mijne gelegenheid noch mede, Godt zy lof, in goeden doene, doch bevinde dat ik midts mijnen ouderdom dagelijx afneme, en in krachten vermindere de voorleden koude Winter, ende langdurige felle Oofte ende Noorde winden, die het op deze kamer

E e e ij

zeer

zeer kout maken , hebben mijn vry wat getroffen , daer van ik de
 overblijffelen ook noch gevoele , dit zijn de voorboden van mijne
 aenstaende verlossinge , die de Heere mijn zomtijds toezendt , op
 dat ik mijn zoude gereedt houden tegens zijn kompsfe , ende mijn
 ook daer mede vertroosten , al ist dat ik in dezen leven by de men-
 schen geen hope en vinde om eenige verzachtinge ofte verlichte-
 nisse mijnder banden te mogen bekomen , dat nochtans dien goe-
 den ende barmhertigen Godt mijnder niet en is vergetende , ende
 dat hy mijn wel haest mede uit deze moeyelikheden na den vlee-
 sche , voor heeft te verlossen , en mijn ziele in de salige rust-plaetse
 der geloovigen over te zetten , hare droefheden in blijdschap veran-
 derende ; doch terwijlen ik dien tijdt verwachtte hier op Aerden ,
 ist mijn genoegh , dat ik met een gerust gemoedt , in deze eenzame
 bequaemheid mijn oeffenen magh in t lezen van Godes Heylige
 woordt , ende dat met goede aendacht overdenkken , hopende en
 vertrouwende dat ik daer door in dezen tijdt der bezoeking , ter-
 wijle het noch hyden voor mijn is door Godes genadige bystandt
 zal bekomren , al t gene tot mijne vrede ende zielen saligheidt van
 noode is , de wereldtze bekommernissen , die een groot beletzel
 zijn in den loopbaen der saligheidt , en drukken noch en beladen
 mijn niet , zoo dat ik mijn harte ende gemoedt vryelijk tot boven in
 den Hemel magh verheffen , ende t gene hier aerdtz ende vergank-
 kelijk is verachtende , die Hemelsche eeuwige schatten , die de
 Heere belooft heeft den genen die hem lief hebben , magh beharti-
 gen ende natrachten , daer toe de barmhartige Godt en Vader on-
 zes Heeren ende salighmakers Jesu Christi met zijn genade over-
 vloedelijk mijn wil versterkken ende bystaen , tot zijns heylige
 naems eere , ende mijnder zielen saligheidt ; hy wil ook uwe l. met
 uwe l. kinderen ende alle goede vrienden rijkkelijk vervullen met
 al t gene uwe E. daer toe mede van noode is , zijne verdrukke Kerc-
 ke in de herte der vervolginge bewaren ende staende houden , ende
 voor de listigheden der valscher Broederen bevrijden , die vrienden
 alhier doen uwe l. ende Dirk Jansz. weder hartelijk groeten. Zijt
 van mijnent ende mijn kinderen wegen mede van herten gegroet ,
 met

met uwe l. Kinderen ; Dirk Jansz. ; Veen ; Merens ; Brouwer ; Cornelis Heynsz. ; Simon Aertsz. ; met hare Huisvrouwen , ende alle anderen , zonder te vergeten den Heere Doctor , ende zijt alle te zamen Gode Almachtigh bevolen. *Dezen 19. May 1624. Weest mijnder in uwe gebeden tot Godt altydt gedachtigh.*

Uwe E. zeer Dienstwillige l. Broeder

R. Hogerbeets.

R. H O G E R B E E T S
A E N Z I J N
S U S T E R.

Seer waerde alderlieffste Suster , uwe l. feer aengenaem schrijvens van den 23. der voorleden Maendr heb ik wel ontfangen, ende daer uyt met blyfchap verstaen uwer l. ende alle der vrienden gefontheydt, Gode zy lof , die wy ook alhier wessende, soo mijn Dochter Iosijna, als alle de Broeders mede danken voor sijn genade : Onse vordere gelegentheydt ende tractement is noch al de selve als voor heenen , sonder eenige de minste veranderinge, dan dat ons van buyten den vyandt seer na gelegen is, doch waer op dat hy het gemunt heeft, en hebben wy noch niet verstaen, eenige Soldaten van hier zijn over vijf ofte ses dagen uyt gheweest, tot by des vyandts leger toe, ende hebben van daer elf ghevangen Soldaten mede gebraght , die mede hier op 't huys in verseeckert-heydt gestelt zijn, men sal nu by dese gelegentheydt, soo het schijnt, ook ander gefelschap hier logeren , 't is al goet genoegh voor ons, die voor de snootste, by velen, gehouden worden, doch de Heere sal eens komen oordelen. 't is mijn lief dat uwe l. Dochters tot Uytrecht mijn Dochter eens zijn komen besoecken, ik wilde ende wenschte van herten dat mijn kinderen met eenige middelen wederom haer dankbaer konden bethoonen voor die groote ende

menighvuldige weldaden die sy nu in haeren vernederden staet van uwe l. hebben ontfangen, ik hope dat sy haer daer in sullen soeken te quijten, na haer vermogen, gelijk sy schuldigh zijn, mijn Soon Adriaen met Johanna ende Christina waren een dagh ofte twee te voren daer mede gekomen, om dat Adriaen beschreven was op de begraeffnisse van ons zalige Nichte Barbara van Medenblik, Meester Maerten ende Neef van Medenblik souden 't niet wel genomen hebben, had hy een dagh ofte twee na de begraeffnis gekomen, daerom deed hy wel dat hy hem wat haeste, Maria is nu alleen in den Hage, soo het gelegen komt, hope ik dat uwe l. Dochters met Johanna ende Christina haer eens daer mede sullen gaen vergefeschappen, nu sy uyt zijn, behooren sy daer mede eens te gaen, Machteltjen meent met haer Soon, soo het Godt gelieft, dan hier te komen, doch ik heb haer geschreven dat sy voor haer op reys te be-geven, wel wil letten op 't pericle van den vyandt, want als die ons hier noch wat nader soude by komen, soo soude sy hier met haer jongh kindt niet dienen, den tijdt sal hier in leeren wat oorbaerlijck is, die goede Godt wil alles ten besten ende tot behoude- nis van ons Vaderlandt bestieren, hy wil ook uwe l. mijn alderlief- ste Suster met alle die vrienden ende goetgunstige Heeren nemen in sijn Heylige protectie, ende zijt hier mede alle te samen van mijn seer hartelijk gegroet, ook dien goetden vriendt daer ghy van ver- maendt in den uwen. Defen xj. Augusti 1624.

Uwe E. dienstwillige ende gants gunstige Broeder

R. HOGERBEETS.

R. H O

R. H O G E R B E E T S
 A E N Z I J N
 S U S T E R.

Seer beminde alderlieffte Sufter, ik kome uwe l. dus haest weder befoeken met dit kleyn briefken, om dat den bygaenden met den eersten dient bestelt, wilt den goeden Vriendt, daer aen hy houdt, na mijne hertelijke groetenisse seggen, dat ik desen open heb ontfangen, met last om die eens te willen overlesen, ende dan met een couverte toesluyten, ende het opschrift daer op stellen, gelijk ik gedaen hebbe, Over acht dagen ontfingh ik van mijn kinderen uyt den Hage tijdingh dat ik tot Woerden op 't huys soud' mogen komen, dan dat sy daer van met den Casteleyn eerst moften handelen, wat dat te seggen is, en weet ik niet, noch ook in wat voegen dat ik daer sal zijn, verstaet men dat ik daer mede op een kamer altijd sal opgesloten worden, als hier, soo ben ik van erger conditie daer, als ik nu hier ben, want hier heb ik noch soo veel dat ik al te met van de Broeders mijne mede gevangens wat hoore, daer zal ik gans alleen zijn, dan dat ist, datter wat nader is by de handt, ik zal mijn in alles geruft stellen, Godt de Heere zal mijnder niet vergeten, als hy komt zal alles voor mijn open, gevanckenis deuren, noch grendels en zullen mijn niet konnen houden, hier mede zeer l. ende beminde Sufter na mijne en mijns Dochters Marie zeer vriendelijke groetenisse ook aen uwel. Dochters mijn l. Nichten, ende aen alle die vrienden en goede bekenden, zijt Gode Almachtigh bevolen, *Dezen 22. Junij 1625.*

Uwe l. zeer Dienstwillige Broeder

R. HOGERBEETS.

E Y N D E.